STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ DURABILĂ

2025-2030

A

COMUNEI DRĂGUȘENI,

JUDEȚUL SUCEAVA

PRIMĂRIA DRĂGUȘENI

Str. Principală, comuna Drăgușeni, județul Suceava

Cuprins

Cuvânt înainte 5
Capitolul I. Introducere 6
1.1 Definiții 7
1.2 Scopul strategiei 8
Capitolul II. Viziunea și obiectivele de dezvoltare 9
2.1 Obiectivele Strategiei de dezvoltare locală durabilă 2025–2030 9
2.2 Conceptul de dezvoltare durabilă 10
Capitolul III. Contextul strategic european 11
3.1 Agenda 2030 11
3.2 Agenda teritorială 2030 28
3.3 Agenda Urbană pentru Uniunea Europeană 29
3.4 Interreg 30
3.5 Pactul verde european 32
3.6 Politica de Coeziune 34
3.7 Politica Agricolă Comună (PAC) 2021-2027 36
3.8 Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF) 2021-2027 38
3.9 Programul Europa Digitală pentru perioada 2021-2027 40
3.10 Politica UE în domeniul IMM-urilor 42
3.11 Noua Agendă Europeană pentru Cultură 44
3.12 Politica Uniunii Europene în domeniul turismului 46
3.13 Agenda Europeană Reînnoită pentru Cercetare și Inovare – Oportunitatea Europei de a-și modela viitorul 49
3.14 Fondul Social European Plus (FSE+) – 2021-2027 51
Capitolul IV. Contextul strategic național 54
4.1 Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) 54
4.2 Programele Operaționale Regionale (POR) 56
4.3 Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ) 57
4.4 Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO) 59
4.5 Programul Operațional Sănătate (POS) 60
4.6 Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS) 62
4.7 Programul Operațional Transport (POT) 64
4.8 Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF) 65
4.9 Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 67
4.10 Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM) 69

4.11 Programul Operațional pentru Mediu (POEM) 71
Capitolul V. Context strategic regional 73
5.1 Programul Operațional Regional Nord-Est 73
Capitolul VI. Context strategic județean 77
Capitolul VII. Profilul comunei Drăgușeni, județul Suceava 78
7.1 Localizarea regională 78
7.2 Localizarea județeană 87
Capitolul VIII. Prezentarea generală a comunei Drăgușeni, județul Suceava 90
8.1 Localizare 90
8.2 Istoricul comunei Drăgușeni 90
8.3 Monumente istorice 93
8.4 Structura confesională 94
8.5 Cultură și evenimente culturale 94
8.6 Turism și sport 98
8.7 Relieful comunei Drăgușeni 100
8.8 Soluri și subsoluri 100
8.9 Flora și fauna 101
8.10 Hidrografia 102
8.11 Clima 103
8.12 Risc seismic 103
8.13 Riscuri naturale 104
8.14 Inundații 105
8.15 Infrastructura rutieră 105
8.16 Rețeaua de căi ferate 106
8.17 Rețeaua de aeroporturi 106
Capitolul IX. Infrastructura tehnico-edilitară 107
9.1 Alimentarea cu apă 107
9.2 Colectarea apelor uzate și canalizarea menajeră 107
9.3 Importanța Sistemului de Alimentare cu Apă și Canalizare Menajeră 108
9.4 Salubrizarea 109
9.5 Iluminatul public 110
9.6 Transportul și distribuția energiei electrice 111
9.7 Alimentarea cu gaze naturale 114
9.8 Domeniu public 117
Capitolul X. Administrația publică locală 122

10.1 Organigrama 122
10.2 Consiliul local 123
10.3 Primarul 124
10.4 Viceprimarul 125
10.5 Secretarul general 126
10.6 Compartiment achiziții publice, resurse umane și relații cu publicul 126
10.7 Compartiment cultură și activități de tineret 127
10.8 Compartiment buget, finanțe, contabilitate, impozite și taxe 128
10.9 Compartiment autoritate tutelară și asistență socială 129
10.10 Compartiment urbanism și amenajarea teritoriului 130
10.11 Compartiment agricultură și mediu 131
10.12 Compartiment administrație și întreținere 132
10.13 Serviciul apă-canal 133
Capitolul XI. Fondul funciar 134
11.1 Suprafețele de teren 134
Capitolul XII. Analiza socio-economică 138
12.1 Indicatori demografici 138
12.2 Îmbătrânirea demografică 142
12.3 Mișcarea naturală și speranța de viață 144
12.4 Migrația populației 145
12.5 Educația 147
12.6 Sănătatea 151
12.7 Asistența socială 152
Capitolul XIII. Principalele funcțiuni economice, capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, precum și din agricultură 154
13.1 Agricultura 154
13.2 Zootehnia 156
13.3 Silvicultura și fondul forestier 157
13.4 Industria 158
13.5 Relațiile economice 163
13.6 Ocuparea forței de muncă 163
13.7 Fondul locativ în comuna Drăgușeni 165
Capitolul XIV. Analiza SWOT a comunei Drăgușeni, județul Suceava 167
14.1 Demografie și populație 169
14.2 Educație 173

14.3 Sănătate 178
14.4 Asistența socială 182
14.5 Infrastructura rutieră, transport și acces 186
14.6 Infrastructura tehnico-edilitară 190
14.7 Cultura 194
14.8 Turism 197
14.9 Mediu 200
14.10 Agricultura 203
14.11 Economie, industrie, comerț, servicii 206
14.12 Resurse umane și piața muncii 210
14.13 Administrația publică 214
Capitolul XV. Domenii de intervenție 219
15.1 Demografie și populație 219
15.2 Educație 220
15.3 Sănătate 221
15.4 Asistența socială 222
15.5 Infrastructura rutieră, transport și acces 224
15.6 Infrastructura tehnico-edilitară 224
15.7 Cultură 225
15.8 Turism 226
15.9 Mediu 226
15.10 Agricultura 227
15.11 Economie, industrie, comerț, servicii 228
15.12 Resurse umane și piața muncii 229
15.13 Administrația publică 230
Capitolul XVI. Planificarea strategică 231
16.1 Monitorizarea atingerii obiectivelor strategiei de dezvoltare locală durabilă 232
16.2 Precizări metodologice 233
16.3 Proiecte în comuna Drăgușeni 234
Capitolul XVII. Necesități identificate 236
Capitolul XVIII. Surse, bibliografie 237
PLAN LOCAL DE ACȚIUNE 238

Cuvânt înainte

Dragi cetățeni ai Comunei Drăgușeni,

Comunitatea noastră se află într-un moment esențial al evoluției sale. Ne dorim cu toții un viitor mai bun pentru noi și pentru generațiile următoare – un viitor bazat pe stabilitate, modernizare și echitate. Tocmai de aceea, am demarat procesul de elaborare a *Strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Drăgușeni pentru perioada 2025–2030*, un document de planificare care exprimă viziunea noastră comună asupra direcției în care dorim să ne dezvoltăm.

Această strategie nu este doar o formalitate administrativă, ci un angajament ferm față de cetățeni, o reflecție a nevoilor reale din teritoriu, dar și un instrument de lucru esențial pentru atragerea de fonduri europene, guvernamentale și alte resurse necesare modernizării comunei. Procesul de elaborare a fost unul participativ și transparent, astfel încât prioritățile incluse să reflecte cu adevărat așteptările și potențialul comunității noastre.

Obiectivele propuse acoperă toate domeniile-cheie ale dezvoltării locale: infrastructură modernă, servicii publice de calitate, protecția mediului, dezvoltarea economică, sprijin social și educație. Am identificat proiecte concrete precum modernizarea școlilor, extinderea rețelelor de utilități, dezvoltarea infrastructurii rutiere și energetice, digitalizarea administrației și valorificarea patrimoniului cultural. Toate acestea se regăsesc detaliat în Planul Local de Acțiune, parte integrantă a acestei strategii.

În calitate de primar al Comunei Drăgușeni, îmi exprim convingerea că prin muncă, solidaritate și o planificare temeinică, vom putea transforma această strategie într-o realitate concretă pentru locuitorii comunei noastre. Vă invit să rămâneți implicați, activi și parte din drumul nostru spre o dezvoltare echilibrată, durabilă și prosperă.

Cu respect și încredere,

Primar,

Vasile-Lică CEPOI
Comuna Drăgușeni, județul Suceava

Capitolul I. Introducere

Strategia de dezvoltare locală durabilă a comunei Drăgușeni pentru perioada 2025–2030 reprezintă documentul strategic fundamental care trasează direcțiile de dezvoltare ale comunității pentru următorii ani. Elaborarea acestei strategii vine în contextul necesității alinierii administrației publice locale la principiile dezvoltării durabile, la obiectivele europene de coeziune și tranziție verde, precum și la exigențele de planificare strategică impuse de accesarea fondurilor nerambursabile.

Documentul are ca scop principal definirea unei viziuni coerente și realiste asupra viitorului comunei, prin stabilirea unor obiective clare, măsuri concrete și acțiuni integrate care să răspundă nevoilor actuale și viitoare ale locuitorilor. Strategia se bazează pe o analiză riguroasă a realităților locale, pe valorificarea potențialului existent și pe consultarea activă a cetățenilor și a actorilor relevanți din comunitate.

Procesul de elaborare a strategiei a fost fundamentat pe principii de participare, transparență și responsabilitate, reflectând un angajament ferm al administrației publice locale pentru promovarea unui model de dezvoltare echilibrat, incluziv și sustenabil.

Strategia include o diagnoză socio-economică completă, o analiză SWOT, definirea priorităților strategice, precum și un Plan Local de Acțiune etapizat, care cuprinde proiecte concrete în domenii precum: infrastructură, educație, mediu, servicii publice, economie locală, digitalizare și incluziune socială.

Prin această strategie, Comuna Drăgușeni își asumă rolul de actor activ în procesul de modernizare și dezvoltare a spațiului rural românesc, într-un mod care respectă valorile comunității, dar și exigențele unei lumi aflate în continuă transformare.

1.1 Definiții

Dezvoltare durabilă înseamnă totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural.

Strategia reprezintă cadrul care orientează alegerile ce determină natura și direcția unei comunități. Aceasta ajută la stabilirea unei direcții unitare pentru comunitate în termenii obiectivelor sale operaționale și furnizează baza alocării resurselor necesare pentru orientarea acesteia spre atingerea scopului principal și a obiectivelor stabilite.

Strategia de Dezvoltare Durabilă reprezintă instrumentul participativ care implică întreaga comunitate și care are drept scop asigurarea dezvoltării economice și sociale.

Strategia de Dezvoltare Locală Durabilă exprimă viziunea și aspirațiile de dezvoltare ale comunității prin valorificarea potențialului local.

Echitatea socială – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

Creșterea economică – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

Planificarea reprezintă un proces continuu care nu are finalitate decât după ce strategia a fost implementată cu succes cu ajutorul organizării, coordonării și controlului. Controlul furnizează informații în legătură cu eficiența planurilor de acțiune și asigură date de intrare în noul proces de planificare.

Planificarea strategică este efortul organizat de luare a deciziilor fundamentale și de planificare a acțiunilor care arată cine este acea organizație, ce face și de ce face ceea ce face în sensul atingerii scopului ideal pe care și l-a propus. Realizarea planificării este constituită din proiectarea și trasarea obiectivelor care vor fi menționate în Strategia de dezvoltare locală durabilă.

Planificarea strategică de mediu este un proces permanent care stabilește direcția și obiectivele necesare corelării dezvoltării economice cu aspectele de protecție a mediului.

1.2 Scopul strategiei

Scopul principal al Strategiei de dezvoltare locală durabilă a Comunei Drăgușeni pentru perioada 2025–2030 este de a oferi un cadru coerent, integrat și predictibil pentru dezvoltarea durabilă a comunității, prin stabilirea unor obiective clare, priorități de intervenție și direcții strategice adaptate contextului local.

Strategia urmărește orientarea dezvoltării comunei către o economie locală competitivă, o administrație publică eficientă, servicii de calitate pentru cetățeni și o utilizare sustenabilă a resurselor naturale, în concordanță cu valorile comunității și cu tendințele naționale și europene.

Aceasta are rolul de a:

→ *Fundamenta deciziile de dezvoltare* la nivel local, prin identificarea nevoilor reale ale comunității și propunerea de soluții viabile și sustenabile;

→ *Sprijini atragerea de finanțări nerambursabile* prin corelarea priorităților locale cu programele de finanțare naționale și europene (PNRR, Politica de Coeziune, Planul Național de Dezvoltare Rurală, etc.);

→ *Asigura coerența politicilor publice* la nivel local printr-un document unitar, adaptabil și bazat pe date concrete;

→ *Încuraja implicarea comunității* în procesul decizional și consolidarea parteneriatelor locale;

→ *Contribui la îmbunătățirea calității vieții* prin proiecte și măsuri care vizează infrastructura, educația, sănătatea, mediul, economia și incluziunea socială.

Strategia devine astfel un instrument esențial de guvernanță locală, menit să ghideze procesul de transformare al Comunei Drăgușeni într-o comunitate rurală modernă, atractivă, reziliență și capabilă să răspundă provocărilor viitorului.

Capitolul II. Viziunea și obiectivele de dezvoltare

Comuna Drăgușeni va deveni o comunitate rurală modernă, sustenabilă și prosperă, care valorifică resursele naturale și culturale locale, oferind locuitorilor săi condiții de viață de calitate, oportunități de dezvoltare economică și un mediu curat. Printr-o guvernanță eficientă, infrastructură modernă și servicii publice de calitate, Comuna Drăgușeni va deveni un loc atractiv pentru tineri, investitori și vizitatori, menținând în același timp legătura cu tradițiile și valorile comunității.

2.1 Obiectivele Strategiei de dezvoltare locală durabilă 2025–2030, sunt:

1. *Modernizarea infrastructurii și îmbunătățirea conectivității*

- Reabilitarea și extinderea rețelelor de drumuri, apă, canalizare, gaze și energie electrică;
- Implementarea unei rețele de internet de mare viteză și dezvoltarea infrastructurii de transport pentru a facilita accesul la servicii și oportunități economice.

2. *Dezvoltarea economică sustenabilă*

- Sprijinirea dezvoltării unui mediu de afaceri local competitiv, prin încurajarea inițiativelor antreprenoriale și crearea de locuri de muncă durabile;
- Promovarea turismului ecologic și cultural, valorificând patrimoniul istoric și natural al comunei;
- Facilitarea accesului la finanțări europene și naționale pentru susținerea proiectelor economice și de infrastructură.

3. *Îmbunătățirea calității vieții și a serviciilor publice*

- Modernizarea infrastructurii educaționale și de sănătate, prin investiții în școli, creșe, dispensare și centre de sănătate;
- Crearea și îmbunătățirea serviciilor sociale pentru vârstnici, copii și persoane cu dizabilități;
- Promovarea unui sistem de transport public local eficient și accesibil.

4. *Protecția mediului și gestionarea sustenabilă a resurselor naturale*

- Promovarea energiei regenerabile prin implementarea unor soluții de eficiență energetică și crearea unui parc fotovoltaic comunal;
- Conservarea biodiversității și protejarea resurselor naturale prin dezvoltarea unor programe de ecoturism și educație ecologică.

5. *Inovație și digitalizare în administrația publică locală*

- Implementarea de soluții digitale pentru îmbunătățirea transparenței și accesibilității serviciilor publice;
- Crearea unui portal online pentru informarea cetățenilor și facilitarea interacțiunii acestora cu administrația locală.

6. Promovarea incluziunii sociale și a coeziunii comunitare

- Sprijinirea integrării sociale a grupurilor vulnerabile prin dezvoltarea de programe educaționale și sociale, inclusiv pentru tineri și vârstnici;
- Crearea unor spații de socializare și dezvoltarea unor activități culturale care să unească diversele grupuri ale comunității.

Aceste obiective sunt fundamentate pe nevoile identificate ale comunității și vor contribui la îmbunătățirea condițiilor de viață, la creșterea atractivității economice a comunei și la crearea unui mediu sustenabil, în concordanță cu principiile dezvoltării durabile.

2.2 Conceptul de dezvoltare durabilă

Conceptul de dezvoltare durabilă desemnează totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural.

Dezvoltarea durabilă reprezintă, în contextul românesc, dorința realizării unui echilibru, o sinteză între aspirațiile cetățeanului născut liber, societatea de care depinde și prin care se definește și contextul care permite realizarea de sine. Acest echilibru pornește de la om, actor central care caută un echilibru individual și condiții favorabile pentru a se realiza. Condițiile favorabile sunt influențate de societatea care trebuie să îl susțină și să îl motiveze și de mediul prin care se regăsește și își poate găsi echilibrul. Rolul statului în contextul dezvoltării durabile este să ajute la realizarea acestui echilibru, nu doar pentru cetățenii de acum, dar și pentru generațiile viitoare.

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul „*Viitorul nostru comun”*, cunoscut și sub numele de Raportul Brundtland: „*dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi*”.

Adunarea Generală ONU a adoptat Agenda 2030 pentru Dezvoltarea Durabilă[1], acest cadru global fiind dezvoltat pentru redirecționarea umanității către o cale sustenabilă.

România s-a alăturat liderilor celor 193 state membre ale ONU la Summit-ul privind dezvoltarea, adoptând Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele

[1] *https://dezvoltaredurabila.gov.ro*

trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

România este angajată să implementeze Obiectivele de Dezvoltare Durabilă la nivel național și a revizuit Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă, pentru a integra Obiectivele Agendei 2030. Excluziunea socială este identificată ca o provocare majoră la adresa implementării obiectivelor. În Strategia românească revizuită se pune accentul pe susținerea incluziunii persoanelor cu dizabilități, a tinerilor și a femeilor în politicile de dezvoltare. Eradicarea sărăciei reclamă oportunități decente de angajare, iar prevenirea și evitarea excluziunii sociale necesită politici de coeziune socială.

România susține, de asemenea, rolul principal al autorităților locale în transpunerea în practică a Agendei 2030, asigurându-se astfel un răspuns direct nevoilor cetățenilor.

Capitolul III. Contextul strategic european

3.1 Agenda 2030

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030 reprezintă un set de 17 obiective globale adoptate de Organizația Națiunilor Unite (ONU) în anul 2015, menite să elimine sărăcia, să protejeze planeta și să asigure prosperitatea pentru toți până în anul 2030.

Fiecare obiectiv are ținte și indicatori specifici, oferind un cadru comun pentru dezvoltare durabilă la nivel global, național și local. Scopul acestor obiective este de a asigura o viață sustenabilă, pașnică, prosperă și echitabilă pe pământ pentru toată lumea, în prezent și în viitor. Obiectivele acoperă provocările globale care sunt cruciale pentru supraviețuirea umanității. Ele stabilesc limite de mediu și praguri critice pentru utilizarea resurselor naturale.

Obiectivele recunosc că eradicarea sărăciei trebuie să meargă mână în mână cu strategiile care clădesc dezvoltarea economică. Ele abordează o gamă de nevoi sociale incluzând educația, sănătatea, protecția socială și oportunitățile de locuri de muncă, tratând în același timp schimbările climatice și protecția mediului. ODD-urile abordează barierele sistemice cheie pentru dezvoltarea sustenabilă.

Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă se structurează pe cei trei piloni[2]:

- ✓ *Echitatea socială* – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

[2] *definiți în Raportul Comisiei Brundtland*

- ✓ *Creșterea economică* – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;
- ✓ *Mediul* – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă sunt esențiale pentru viitorul omenirii și al planetei, oferind un cadru strategic și integrat pentru dezvoltare echilibrată. Ele sunt importante din mai multe perspective:

1. *Abordează provocările globale majore* - ODD-urile răspund celor mai presante probleme cu care se confruntă lumea: sărăcie, foamete, inegalități, schimbări climatice, lipsa accesului la educație și sănătate, degradarea mediului, conflicte și instabilitate socială.

2. *Asigură o dezvoltare echitabilă și durabilă* - Prin integrarea celor trei dimensiuni – economică, socială și de mediu, ODD-urile promovează o dezvoltare care nu compromite generațiile viitoare, ci le oferă oportunități reale.

3. *Ghidează politicile publice și investițiile* - ODD-urile sunt un cadru strategic folosit de guverne, administrații locale, instituții europene și internaționale pentru:

- elaborarea politicilor publice durabile,
- atragerea fondurilor europene,
- prioritizarea investițiilor în infrastructură, educație, sănătate, mediu etc.

4. *Încurajează cooperarea globală și parteneriatele* - ODD-urile promovează colaborarea între state, instituții, sectorul privat, societatea civilă și cetățeni, pentru a construi soluții comune, eficiente și sustenabile.

5. *Susțin implicarea comunităților locale* - Obiectivele pot fi adaptate la nivel local (prin strategii locale) pentru a răspunde nevoilor comunităților, crescând responsabilitatea și implicarea cetățenilor în transformarea orașelor și regiunilor lor.

6. *Oferă un cadru de monitorizare și măsurare* - Fiecare ODD este însoțit de ținte concrete și indicatori măsurabili, ceea ce permite evaluarea progresului și ajustarea politicilor în timp real.

ODD-urile nu sunt doar idealuri globale, ci instrumente practice pentru transformarea lumii. Ele ne ajută să construim o societate mai echitabilă, mai sănătoasă, *mai curată și mai prosperă – pentru noi și pentru generațiile viitoare.*

Întrucât aceste obiective sunt extrem de importante în dezvoltarea durabilă, le vom descrie în cele ce urmează.

Obiectivul 1: Fără Sărăcie[3]

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Obiectivul „Fără sărăcie" reprezintă un principiu fundamental al Strategiei naționale de dezvoltare durabilă a României și este aliniat la Obiectivul 1 al Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Națiunilor Unite, care își propune eradicarea sărăciei în toate formele sale și în toate colțurile lumii. În contextul național, acest obiectiv urmărește să asigure un trai decent pentru toți cetățenii, să reducă disparitățile economice și sociale și să îmbunătățească accesul la servicii esențiale, inclusiv educație, sănătate, locuințe și locuri de muncă.

Scopul final al acestui obiectiv este crearea unui mediu în care toți cetățenii, indiferent de statutul lor social sau economic, să aibă acces egal la oportunitățile economice, sociale și de dezvoltare, astfel încât să își poată asigura o viață decentă, fără a fi nevoiți să trăiască în condiții de sărăcie sau marginalizare. Acest obiectiv se integrează în strategia națională ca parte a unui plan mai larg de dezvoltare socială și economică, cu scopul de a reduce inegalitățile și a asigura o creștere echitabilă și sustenabilă pentru întreaga populație a României.

Astfel, țintele României[4] pentru anul 2030 sunt:

→ Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;

→ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;

→ Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

Obiectivul 2: Foamete „Zero"[5]

Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.

Obiectivul „Foamete Zero" urmărește eradicarea foamei și a malnutriției, asigurarea securității alimentare pentru întreaga populație și promovarea unui sistem agricol durabil, capabil să furnizeze hrană suficientă, sigură și nutritivă pe termen lung. În cadrul Strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă a României, acest obiectiv capătă o importanță strategică în contextul necesității de a sprijini agricultura autohtonă, de a proteja resursele naturale și de a combate excluziunea socială în mediul rural.

Implementarea acestui obiectiv va contribui la eliminarea foametei și malnutriției în România, la reducerea inegalităților dintre regiuni și categorii sociale, și la construirea unui sistem

[3] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-1-fara-saracie*
[4] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[5] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-2-foamete-zero*

agroalimentar durabil, rezilient și competitiv, capabil să asigure securitate alimentară pentru generațiile actuale și viitoare.

În realizarea acestui obiectiv, România își asumă până în 2030 următoarele ținte[6]:

→ Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%;

→ Finalizarea cadastrului agricol;

→ Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României;

→ Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite;

→ Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone;

→ Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole;

→ Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare[7]

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Obiectivul „Sănătate și bunăstare" vizează asigurarea unei vieți sănătoase pentru toți cetățenii și promovarea bunăstării la toate vârstele, ca element fundamental al dezvoltării durabile. În contextul național, acest obiectiv implică consolidarea sistemului de sănătate publică, îmbunătățirea accesului la servicii medicale de calitate și promovarea unui stil de viață sănătos, în special pentru grupurile vulnerabile și zonele defavorizate.

Prin implementarea acestui obiectiv, România urmărește îmbunătățirea semnificativă a stării generale de sănătate a populației, creșterea speranței de viață și reducerea inegalităților în ceea ce privește accesul la servicii de sănătate. Acest demers contribuie la bunăstarea individuală și colectivă, esențială pentru o societate echitabilă, productivă și durabilă.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[8]:

→ Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri;

[6] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[7] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-3-sanatate-si-bunastare*
[8] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

→ Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor;

→ Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate;

→ Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE;

→ Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați;

→ Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor;

→ Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile;

→ Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale;

→ Reducerea mortalității cauzate de boli cronice;

→ Reducerea consumului de substanțe nocive.

Obiectivul 4: Educație de calitate[9]

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.

Obiectivul „Educație de calitate” are ca scop asigurarea unei educații incluzive, echitabile și de calitate pentru toți cetățenii și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții. Educația reprezintă un pilon esențial pentru dezvoltarea durabilă, coeziunea socială și competitivitatea economică a României.

Prin realizarea acestui obiectiv, România va asigura o societate mai educată, mai incluzivă și mai pregătită pentru provocările viitorului. Educația de calitate este fundamentul unui cetățean activ, capabil să contribuie la dezvoltarea economică, socială și culturală a țării într-un mod sustenabil și echitabil.

[9] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-4-educatie-de-calitate*

Educația de calitate contribuie la reducerea inegalităților, la dezvoltarea capitalului uman și la consolidarea unei societăți prospere și reziliente.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[10]:

→ Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;

→ Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;

→ Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă;

→ Accentuarea rolulului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate bde gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției "celuilalt", despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli;

→ Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare - învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional;

→ Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri;

→ Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE;

→ Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeresării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe;

→ Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul;

→ Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor;

[10] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

→ Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

Obiectivul 5: Egalitate de gen[11]

Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

Obiectivul „Egalitate de gen" urmărește eliminarea tuturor formelor de discriminare și violență împotriva femeilor și fetelor, precum și promovarea participării egale și depline a acestora în toate domeniile vieții economice, sociale și politice. Egalitatea de gen este nu doar o chestiune de justiție socială, ci și o condiție esențială pentru o dezvoltare durabilă, incluzivă și echitabilă.

Implementarea Obiectivului 5 va contribui la construirea unei societăți românești mai echitabile, în care femeile și bărbații se bucură de aceleași drepturi, oportunități și protecție. Egalitatea de gen este esențială pentru combaterea sărăciei, creșterea economică durabilă, îmbunătățirea sănătății publice și consolidarea coeziunii sociale.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[12]:

→ Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe;

→ Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare;

→ Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

Obiectivul 6: Apă curată și sanitație[13]

Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

Obiectivul urmărește garantarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și la servicii de salubritate corespunzătoare, precum și gestionarea durabilă a resurselor de apă. Asigurarea apei curate și a unei igiene adecvate este esențială pentru sănătatea publică, dezvoltarea economică și protecția mediului.

Prin implementarea acestui obiectiv, România își propune să asigure sănătatea populației, să reducă inegalitățile între mediul urban și rural și să protejeze resursele naturale. Accesul la apă

[11] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-5-egalitate-de-gen*
[12] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[13] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-6-apa-curata-si-sanitatie*

curată și la condiții de igienă adecvate este o condiție esențială pentru o societate prosperă, reziliență și durabilă.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[14]

→ Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;

→ Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă;

→ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%;

→ Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate;

→ Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură;

→ Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile.

Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile[15]

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Obiectivul urmărește asigurarea accesului tuturor cetățenilor la surse moderne de energie, sigure, sustenabile și la prețuri accesibile, promovând în același timp tranziția către un sistem energetic verde, eficient și rezilient. Energie curată înseamnă nu doar reducerea emisiilor de carbon, ci și combaterea sărăciei energetice și sprijinirea dezvoltării economice locale.

Prin implementarea acestui obiectiv, România contribuie la combaterea schimbărilor climatice, reducerea dependenței de combustibilii fosili și stimularea inovației. Energie curată, accesibilă și sigură este esențială pentru o economie competitivă, un mediu sănătos și o societate echitabilă.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[16]

[14] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[15] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-7-energie-curata-si-la-preturi-accesibile*
[16] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

→ Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vedea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile;

→ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;

→ Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;

→ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi;

→ Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor;

→ Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică[17]

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Obiectivul vizează promovarea unei creșteri economice susținute, incluzive și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă, precum și asigurarea unor condiții de muncă decente pentru toți cetățenii. Dezvoltarea economică durabilă este strâns legată de valorificarea capitalului uman, inovare, antreprenoriat și echitate socială.

Prin implementarea Obiectivului 8, România își propune consolidarea unei economii reziliente și incluzive, care oferă oportunități egale și locuri de muncă de calitate pentru toți. O piață a muncii echitabilă și o creștere economică durabilă contribuie direct la reducerea sărăciei și la creșterea nivelului de trai al cetățenilor.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[18]

→ Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate,

[17] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-8-munca-decenta-si-crestere-economica*
[18] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;

→ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare;

→ Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă;

→ Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică;

→ Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură[19]

Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Acest obiectiv vizează dezvoltarea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și favorabile incluziunii, precum și stimularea inovației ca motor al progresului economic și social. Investițiile în infrastructură fizică și digitală, susținerea IMM-urilor și cercetării, dar și reducerea decalajelor de dezvoltare dintre regiuni sunt priorități esențiale pentru modernizarea economică a României.

Implementarea Obiectivului 9 contribuie la creșterea competitivității economice, reducerea inegalităților teritoriale, crearea de locuri de muncă și promovarea unei economii bazate pe cunoaștere și durabilitate. O industrie inovatoare susținută de infrastructură modernă este fundamentală pentru dezvoltarea sustenabilă a României.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030

→ Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți;

→ Îmbunătățirea siguranței rutiere;

[19] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-9-industrie-inovatie-si-infrastructura*

→ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;

→ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere;

→ Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare;

→ Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare;

→ Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

Obiectivul 10: Inegalități reduse - Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări[20]

Obiectivul urmărește reducerea inegalităților economice, sociale și teritoriale, promovând incluziunea tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie, statut economic sau altă condiție. Se pune accent pe politici echitabile și participative care oferă oportunități egale, acces echitabil la resurse și protecție socială eficientă.

Reducerea inegalităților este esențială pentru construirea unei societăți echitabile, stabile și sustenabile. O Românie durabilă este o Românie în care fiecare cetățean are șanse reale de dezvoltare, indiferent de mediul din care provine, iar comunitățile sunt solidare, reziliente și coezive.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[21]

→ Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate;

→ Apropierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile;

→ Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului.

[20] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-10-inegalitati-reduse*
[21] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile[22]

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Acest obiectiv promovează dezvoltarea durabilă a așezărilor umane, indiferent de dimensiunea lor, prin crearea unor spații de locuit sigure, accesibile și sustenabile, cu infrastructură de calitate, servicii publice eficiente și mediu curat. Se pune accent pe planificare teritorială integrată, reducerea riscurilor de dezastre și protejarea patrimoniului cultural.

Obiectivul 11 contribuie la transformarea localităților în spații locuibile, incluzive și durabile, în care cetățenii trăiesc în siguranță, beneficiază de infrastructură de calitate și se implică activ în viața comunității. Atingerea acestui obiectiv este esențială pentru dezvoltarea teritorială echilibrată a României.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[23]

→ Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii;

→ Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;

→ Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate;

→ Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;

→ Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic;

→ Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului;

→ Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului;

→ Consolidarea eforturilor de protecție și salvgardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural;

[22] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-11-orase-si-comunitati-durabile*
[23] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

→ Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului.

Obiectivul 12: Consum și producție responsabile[24]

Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

Acest obiectiv se concentrează pe reducerea impactului negativ al producției și consumului asupra mediului, promovând un sistem economic care minimizează risipa de resurse naturale, energia și deșeurile, și care valorifică principiile economiei circulare. Obiectivul pune accent pe responsabilitatea întreprinderilor, autorităților publice și consumatorilor, pentru a crea o economie mai verde și mai echitabilă.

Prin implementarea acestui obiectiv, România poate contribui semnificativ la protecția mediului, la reducerea presiunii asupra resurselor naturale și la crearea unei economii mai sustenabile, care reduce emisiile de carbon și risipa de resurse. Totodată, obiectivul ajută la crearea unui comportament de consum responsabil, care să sprijine tranziția către un viitor durabil.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[25]

→ Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs;

→ Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;

→ Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;

→ Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);

→ Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase, a deșeurilor biologice și materialele textile până în 2025;

→ Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele;

[24] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-12-consum-si-productie-responsabile*
[25] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

→ Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene.

Obiectivul 13: Acțiune climatică[26]

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Obiectivul 13 se concentrează pe combaterea schimbărilor climatice prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea unor soluții ecologice și integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în politici și strategii naționale și locale. Acest obiectiv este crucial pentru prevenirea efectelor devastatoare ale schimbărilor climatice, cum ar fi fenomenele meteorologice extreme, creșterea nivelului mării și pierderea biodiversității.

Obiectivul 13 este esențial pentru combaterea crizei climatice globale și pentru protejarea sănătății și bunăstării cetățenilor. Prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea capacității de adaptare la schimbările climatice, România va contribui la limitarea încălzirii globale și va sprijini tranziția către o economie verde, reziliență și sustenabilă.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[27]

→ Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale;

→ Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate;

→ Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie;

→ Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie "verde", cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale și de mediu, în conformitate cu politicile UE.

Obiectivul 14: Viața acvatică[28]

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.

Obiectivul 14 se concentrează pe protejarea și conservarea ecosistemelor acvatice și a biodiversității marine, inclusiv a resurselor acvatice, pentru a asigura un viitor

[26] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-13-actiune-climatica*
[27] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[28] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-14-viata-acvatica*

sustenabil pentru oceane, mări, lacuri și râuri. În contextul schimbărilor climatice și al poluării, acest obiectiv devine esențial pentru menținerea echilibrului ecologic și pentru susținerea vieții marine.

Protejarea vieții acvatice este esențială pentru menținerea echilibrului ecologic global, asigurându-se în același timp că resursele acvatice vor putea susține viața pe termen lung. Acțiunile de protejare și conservare a oceanelor, mărilor și resurselor acvatice vor contribui la reducerea poluării, conservarea biodiversității și asigurarea unor surse sustenabile de hrană și apă pentru viitor.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[29]

→ Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți;

→ Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile;

→ Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement;

→ Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii.

Obiectivul 15: Viața terestră[30]

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Obiectivul 15 se concentrează pe protejarea biodiversității terestre și restaurarea ecosistemelor naturale, cum ar fi pădurile, câmpiile, zonele umede și munții. Acest obiectiv este esențial pentru a preveni pierderea diversității biologice și a asigura resursele naturale pe care se bazează viața pe Pământ.

Prin implementarea măsurilor pentru protejarea vieții terestre, acest obiectiv contribuie la menținerea echilibrului ecologic al planetei, la protejarea biodiversității și la combaterea schimbărilor climatice. Acțiunile de conservare și restaurare a ecosistemelor vor asigura resurse naturale esențiale pentru generațiile viitoare și vor sprijini dezvoltarea unui viitor sustenabil.

[29] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[30] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-15-viata-terestra*

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[31]

→ Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede;

→ Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial;

→ Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă;

→ Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural;

→ Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice;

→ Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/ refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului;

→ Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații.

Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente[32]

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Obiectivul 16 subliniază importanța construirii unor societăți bazate pe pace, justiție și instituții funcționale, care sunt fundamentale pentru o dezvoltare durabilă. Acest obiectiv vizează asigurarea unei guvernanțe eficiente, promovarea statului de drept, reducerea corupției și a

[31] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[32] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-16-pace-justitie-si-institutii-eficiente*

abuzurilor de putere, asigurarea accesului echitabil la justiție și construirea unor instituții care să răspundă nevoilor cetățenilor.

Obiectivul 16 joacă un rol esențial în crearea unui mediu stabil și prosper pentru toți cetățenii, asigurându-le accesul la justiție, protejându-le drepturile fundamentale și promovând o guvernanță transparentă și responsabilă. Prin construirea unor instituții publice eficiente și prin promovarea unui stat de drept puternic, se va contribui la creșterea încrederii cetățenilor în instituțiile statului și la reducerea inegalităților și a conflictelor interne.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[33]

→ Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție;

→ Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice;

→ Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe;

→ Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor;

→ Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată;

→ Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;

→ Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;

→ Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line).

Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor[34]

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

[33] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*
[34] *Agenda 2030, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/obiectivul-17-parteneriate-pentru-realizarea-obiectivelor*

Obiectivul 17 subliniază importanța colaborării între diverse părți interesate (guverne, sectorul privat, organizații internaționale și societatea civilă) pentru realizarea agendei globale de dezvoltare durabilă. Este esențial ca aceste parteneriate să fie construite pe bazele unui schimb de cunoștințe, tehnologie, resurse financiare și inovație pentru a atinge obiectivele de dezvoltare durabilă. Obiectivul promovează cooperarea internațională și coordonarea între toate nivelurile guvernamentale și sectoriale.

Obiectivul 17 este esențial pentru realizarea oricărei agende de dezvoltare durabilă, deoarece presupune că toți actorii relevanți lucrează împreună pentru a depăși provocările globale. Parteneriatele eficiente vor permite mobilizarea resurselor financiare, tehnologice și umane necesare pentru a implementa soluții durabile și inovative. Aceste parteneriate nu doar că sprijină dezvoltarea durabilă, dar și garantează că progresul realizat este inclusiv și echitabil pentru toți.

În realizarea acestui obiectiv, România are următoarele ținte, până în 2030[35]

→ Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor de Asistența Oficială pentru Dezvoltare, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030;

→ Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate;

→ Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică;

→ Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional;

Pentru a promova o dezvoltare durabilă în întreaga lume, UE va continua cooperarea cu partenerii externi, utilizând toate instrumentele disponibile în cadrul politicilor sale externe și sprijinind, în special, eforturile țărilor în curs de dezvoltare.

3.2 Agenda teritorială 2030

Agenda Teritorială 2030 reprezintă un cadru strategic elaborat la nivel european pentru a promova o dezvoltare echilibrată și sustenabilă a regiunilor și orașelor. Aceasta este aliniată cu Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a Națiunilor Unite și cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), având scopul de a asigura coeziunea teritorială și integrarea principiilor de durabilitate în politicile de dezvoltare regională și locală.

[35] *Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030*

Agenda promovează două obiective principale pentru dezvoltarea teritorială a Europei:

1. O Europă echitabilă – care oferă oportunități tuturor persoanelor și regiunilor, prin:

- acces echitabil la servicii de bază, infrastructură, educație și locuri de muncă;
- reducerea disparităților teritoriale (între zone urbane, rurale, periferice, insulare, montane etc.);
- susținerea coeziunii sociale și economice.

2. O Europă verde – care protejează patrimoniul natural și acționează împotriva schimbărilor climatice, prin:

- promovarea dezvoltării durabile și a tranziției verzi;
- utilizarea eficientă a resurselor naturale;
- protejarea biodiversității, reducerea poluării și adaptarea la schimbările climatice.

Agenda teritorială 2030 nu este un document legislativ, ci un cadru de orientare strategică voluntară, menit să inspire:

✓ politicile de planificare și dezvoltare teritorială la toate nivelurile (UE, național, regional, local);

✓ integrarea dimensiunii teritoriale în politicile sectoriale (transport, mediu, digitalizare, energie, etc.);

✓ cooperarea transfrontalieră și interregională;

✓ proiectele de dezvoltare urbană și rurală, inclusiv prin instrumente de finanțare europene.

Pentru România, Agenda Teritorială 2030:

→ oferă orientări pentru dezvoltarea regională și urbană echilibrată (inclusiv SIDU și SDL-uri),

→ fundamentează proiecte eligibile pentru fonduri europene (infrastructură, mobilitate, digitalizare, regenerare urbană etc.),

→ susține procesul de decentralizare și dezvoltare policentrică.

3.3 Agenda Urbană pentru Uniunea Europeană[36]

Agenda Urbană pentru Uniunea Europeană este o inițiativă strategică lansată în 2016, prin Declarația dată de *Pactul de la Amsterdam*, adoptată de miniștrii UE responsabili cu dezvoltarea urbană. Aceasta oferă un cadru de cooperare multilevel (UE – național – regional – local) pentru a aborda provocările și oportunitățile urbane într-un mod coordonat și integrat.

Obiectivele principale ale Agendei Urbane sunt:

[36] *https://territorialagenda.eu/ro*

- Îmbunătățirea elaborării politicilor UE cu impact urban - Se urmărește ca politicile europene (financiare, legislative și de cunoaștere) să fie mai bine adaptate la nevoile orașelor și să sprijine dezvoltarea urbană durabilă;
- Implicarea orașelor în procesul decizional european - Orașele sunt aduse mai aproape de mecanismele de guvernanță ale UE, astfel încât vocile lor să fie auzite în elaborarea politicilor europene;
- Stimularea dezvoltării urbane durabile și inovatoare - Prin parteneriate tematice, orașele colaborează la soluții concrete pentru probleme precum mobilitatea urbană, locuințele accesibile, tranziția digitală, calitatea aerului, integrarea migranților etc.

Agenda Urbană funcționează prin parteneriate voluntare pe teme urbane specifice. Fiecare parteneriat este compus din: orașe și regiuni, state membre, Comisia Europeană, organisme europene (ex. BEI, Comitetul Regiunilor), societatea civilă și experți.

Pentru România și orașele sale, Agenda Urbană:

- ✓ oferă bune practici europene pentru dezvoltare urbană integrată;
- ✓ sprijină elaborarea strategiilor urbane (SIDU, SDL, Planuri de mobilitate etc.);
- ✓ permite accesarea de fonduri europene (FEDR, FSE+, Fondul pentru Tranziție Justă, URBACT, Interreg);
- ✓ oferă oportunități de parteneriat internațional și vizibilitate europeană pentru orașele românești.

3.4 Interreg[37]

Interreg este un program de cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională al Uniunii Europene, creat pentru a sprijini colaborarea între regiunile și autoritățile locale din diferite state membre ale UE, dar și cu țările din afacerea europeană. Obiectivul principal este de a promova coeziunea teritorială, reducând disparitățile economice și sociale între regiunile europene și încurajând dezvoltarea sustenabilă prin colaborarea între regiuni și orașe.

Programul Interreg face parte din Politica de Coeziune a Uniunii Europene, și a fost extins pentru perioada 2021–2027 sub denumirea de Obiectivul „Cooperare Teritorială Europeană" (CTE), cu o alocare financiară mai mare și cu obiective revizuite.

În cadrul acestui obiectiv, Interreg continuă să sprijine proiectele de cooperare transfrontalieră, transnațională și interregională prin fonduri disponibile pentru statele membre UE și țările terțe asociate, inclusiv pentru regiunile din România.

Obiectivele Interreg:

[37] *https://www.mdlpa.ro/pages/interregeurope20212027, https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/98/cooperarea-teritoriala-europeana*

→ *Reducerea disparităților regionale*: Interreg sprijină regiunile mai puțin dezvoltate pentru a colabora și a învăța de la regiunile mai avansate. Programul are ca scop reducerea diferențelor economice și sociale dintre regiunile europene.

→ *Promovarea cooperării transfrontaliere*: Multe dintre regiunile europene se află pe frontiere și se confruntă cu provocări comune, cum ar fi problemele de mediu, infrastructura, gestionarea de resurse naturale sau mobilitatea. Interreg sprijină proiecte care încurajează colaborarea între autoritățile locale și regionale din regiunile învecinate.

→ *Încurajarea soluțiilor inovative*: Programul sprijină implementarea de soluții inovatoare în domenii precum sustenabilitatea ecologică, digitalizarea, transparența administrativă, mobilitatea urbană, protecția mediului și energia regenerabilă.

→ *Îmbunătățirea capacităților instituționale și de guvernanță*: Interreg contribuie la îmbunătățirea cooperării între administrațiile publice din diferite state membre, facilitând învățarea reciprocă și îmbunătățirea guvernanței locale.

Interreg este structurat în trei mari tipuri de cooperare:

- *Cooperare transfrontalieră (Interreg A):* Acesta sprijină colaborarea directă între regiunile din diferite state membre ale UE situate pe frontiere comune.

  Exemple: colaborarea între regiunile din sudul României și Bulgaria sau între orașele de pe malurile Dunării.

- *Cooperare transnațională (Interreg B)*: Se axează pe regiuni care nu se află pe frontiere directe, dar care au interese comune în anumite domenii.

  Exemple: Proiecte de gestionare a apelor din regiuni transnaționale, protecția mediului sau inovare.

- *Cooperare interregională (Interreg C):* Aici se încurajează schimbul de bune practici și colaborarea între regiunile și orașele din întreaga Europă, fără a fi necesar ca acestea să fie vecine.

  Exemple: transferul de bune practici în domeniul energiei verzi, dezvoltarea de soluții inovative pentru educație și sănătate.

Proiectele finanțate prin Interreg pot include o gamă largă de teme, printre care:

✓ Inovare și tehnologie: sprijinirea dezvoltării de soluții digitale și inovatoare pentru administrarea regiunilor.

✓ Mediu și schimbări climatice: proiecte pentru protecția mediului și reducerea emisiilor de carbon.

✓ Infrastructură și mobilitate: dezvoltarea de soluții de transport mai eficiente și sustenabile între regiunile limitrofe.

- ✓ Cultura și educația: colaborarea între regiunile europene în domeniul educației, turismului și patrimoniului cultural.
- ✓ Securitatea și protecția civilă: gestionarea riscurilor comune, protecția împotriva dezastrelor naturale sau emergențelor transfrontaliere.

Pentru România, Interreg este un instrument valoros pentru:

- → Proiecte transfrontaliere (de exemplu, cu Bulgaria, Ungaria, Serbia, Ucraina), care vizează îmbunătățirea infrastructurii, protecția mediului, educația și sănătatea.
- → Cooperare în domenii regionale precum mobilitatea urbană, energii regenerabile, dezvoltarea de soluții inovative și sustenabile.
- → Acces la fonduri europene pentru autoritățile locale, ONG-uri, instituții de învățământ și sectorul privat care inițiază proiecte de cooperare regională.

3.5 Pactul verde european[38]

Pactul Verde European (European Green Deal) este o inițiativă strategică majoră a Uniunii Europene lansată de Comisia Europeană în decembrie 2019, cu scopul de a transforma Uniunea Europeană într-un continent neutru din punct de vedere al emisiilor de carbon până în 2050. Este o viziune de dezvoltare durabilă care pune accentul pe protecția mediului, tranziția către surse de energie regenerabilă și implementarea unor soluții inovative în toate sectoarele economice.

Pactul Verde European vizează schimbarea profundă a economiei și societății europene, bazându-se pe implementarea unor politici și măsuri menite să reducă emisiile de gaze cu efect de seră, să protejeze biodiversitatea, să promoveze economia circulară și să stimuleze dezvoltarea unor soluții inovatoare pentru combaterea schimbărilor climatice.

Pactul Verde a fost un angajament ferm al Uniunii Europene și continuă să fie unul dintre principalele obiective ale strategiei economice și politice a UE. În 2025, măsurile propuse în cadrul acestuia sunt în continuare implementate prin politici și reglementări noi, și sunt susținute de fonduri europene, strategii sectoriale și inițiative de cooperare internațională.

Obiectivele Pactului Verde European sunt:

- ✓ Neutralitatea climatică până în 2050 - Obiectivul principal al Pactului Verde este ca UE să devină primul continent neutru din punct de vedere al emisiilor de carbon până în 2050, adică să nu mai emită mai multe gaze cu efect de seră decât poate absorbi din atmosferă;
- ✓ Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 55% până în 2030 - În cadrul Pactului Verde, Comisia Europeană și-a propus să reducă emisiile de gaze cu efect de seră

[38] *https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/european-green-deal/, https://gov.ro/ro/pactul-verde-european*

cu cel puțin 55% până în 2030 comparativ cu nivelurile din 1990, prin măsuri sectoriale specifice;

- ✓ Economia circulară și sustenabilitatea resurselor - Pactul Verde promite o transformare a economiei europene, promovând modelul de economii circulare în care produsele sunt reutilizate, reciclate și valorificate pentru a reduce risipa de resurse naturale;
- ✓ Protecția biodiversității - UE își propune să protejeze și să restabilească ecosistemele și biodiversitatea naturală a Europei, prin proiecte care vizează protecția mediului marin, pădurile și zonele verzi;
- ✓ Tranziția către energie curată - Pactul Verde include un plan ambițios de tranziție energetică, promovând surse de energie regenerabilă, cum ar fi energia solară, eoliană și hidroelectrică, și reducerea dependenței de combustibilii fosili;
- ✓ Crearea de locuri de muncă verzi și sustenabile - Pentru a sprijini tranziția ecologică, Pactul Verde European își propune să creeze locuri de muncă sustenabile și să sprijine dezvoltarea unei economii verzi și inovative, bazată pe soluții de decarbonizare.

Măsuri și instrumente principale ale Pactului Verde European:

- Legea europeană privind clima - În cadrul Pactului Verde, a fost adoptată Legea europeană privind clima, care stabilește în mod oficial obiectivele climatice ale UE, precum neutralitatea climatică până în 2050 și reducerea cu 55% a emisiilor de carbon până în 2030.
- Mecanismul de ajustare a frontierei de carbon (Carbon Border Adjustment Mechanism - CBAM) - Acest mecanism vizează prevenirea „scurgerii de carbon", prin introducerea unor taxe asupra produselor importate din afacerea UE care nu respectă standardele climatice ale UE. Scopul este de a încuraja țările externe să adopte politici climatice mai stricte.
- Fondul pentru tranziția justă (Just Transition Fund) - Fondul pentru tranziția justă este creat pentru a sprijini regiunile și sectoarele care se află în dificultate din cauza tranziției către o economie mai verde, oferind finanțare pentru reconversia profesională, infrastructură verde și reconversia industrială.
- Planul pentru renovarea clădirilor (Renovation Wave) - Un alt aspect important al Pactului Verde este promovarea unui plan de renovare a clădirilor vechi din Europa pentru a le face mai eficiente energetic și mai sustenabile din punct de vedere ecologic.
- Strategia „De la fermă la furculiță" (Farm to Fork) - Aceasta vizează crearea unui sistem alimentar sustenabil, care să reducă impactul asupra mediului, să sprijine agricultura ecologică și să încurajeze un consum mai responsabil.

Pactul Verde European este deosebit de relevant pentru România, deoarece:

→ Accesul la fonduri europene pentru proiecte de energie regenerabilă, protecția mediului, transport sustenabil și infrastructură verde este susținut direct de acest pact.

→ Schimbările din domeniul agriculturii și industriei vor adresa problemele de poluare și eficiență energetică, sprijinind dezvoltarea unei economii verzi.

→ Provocările legate de infrastructura de transport (ex: trecerea de la transportul pe bază de combustibili fosili la transportul verde) și crearea de locuri de muncă verzi vor ajuta România să se alinieze la obiectivele europene de decarbonizare.

Pactul Verde European reprezintă o schimbare majoră în politica europeană privind mediu, energie și economie, având ca obiectiv principal transformarea Uniunii Europene într-o economie sustenabilă și neutră din punct de vedere climatic până în 2050. Este un plan strategic care continuă să fie în vigoare în 2025 și care are un impact semnificativ asupra politicii și economiei României.

3.6 Politica de Coeziune[39]

Politica de Coeziune este una dintre cele mai importante politici ale Uniunii Europene (UE), având ca obiectiv reducerea disparităților economice, sociale și teritoriale între regiunile Uniunii și promovarea unei dezvoltări economice echilibrate și sustenabile. Politica vizează asigurarea unui trai mai bun pentru toți cetățenii europeni, indiferent de regiunile în care trăiesc, prin investiții în infrastructură, educație, sănătate, mediu și inovare.

Prin intermediul Politicii de Coeziune, Uniunea Europeană sprijină regiunile mai puțin dezvoltate și le ajută să atingă un nivel de dezvoltare similar cu regiunile mai avansate, prin finanțare directă și proiecte de dezvoltare. Aceasta contribuie semnificativ la realizarea obiectivelor de coeziune socială și economică.

Politica de Coeziune din perioada 2021-2027 se bazează pe patru fonduri și mecanisme principale de finanțare:

1. *Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)* - FEDR este fondul principal care susține regiunile UE prin proiecte care vizează infrastructura economică, inovarea, sprijinirea IMM-urilor și protecția mediului. Acesta ajută regiunile mai puțin dezvoltate să își îmbunătățească competitivitatea economică și să sprijine dezvoltarea sustenabilă.

2. *Fondul Social European Plus (FSE+)* - FSE+ este dedicat sprijinirii incluziunii sociale, educației și ocupării forței de muncă, cu scopul de a sprijini dezvoltarea capitalului uman în regiunile mai puțin dezvoltate. Acesta promovează formarea profesională, integrarea socială și combaterea șomajului, în special pentru tineri și grupuri vulnerabile.

3. *Fondul de Coeziun*e - Acest fond este destinat statelor membre cu un PIB pe cap de locuitor mai mic de 90% din media UE, sprijinind proiecte de mediu și infrastructură de transport. În

[39] *https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/05-02-2023-eu-cohesion-policy-2021-2027-programmes-expected-to-create-1-3-million-jobs-in-the-eu_ro*
https://mfe.gov.ro/peos/politica-de-coeziune-2021-2027/, https://mfe.gov.ro/viitorul-politicii-de-coeziune-post-2027/

cadrul acestei perioade, fondul se concentrează pe proiectele de decarbonizare, energie regenerabilă și mobilitate sustenabilă.

4. *Instrumentul pentru Conectarea Europei (CEF)* - CEF sprijină proiectele de infrastructură strategică la nivel european, axându-se pe domenii precum transporturile, energia și tehnologia digitală. Acesta are ca obiectiv crearea unor rețele transeuropene interconectate.

În perioada 2021-2027, UE a stabilit patru priorități majore pentru Politica de Coeziune, care sunt aliniate cu strategie europeană de dezvoltare durabilă:

- *Europă mai inteligentă (Innovation and Digitalization)* - Se pune un accent puternic pe sprijinirea inovării, digitalizării și economiei bazate pe tehnologie, inclusiv prin fonduri pentru cercetare și dezvoltare, înnoirea industriilor și promovarea unor ecosisteme inovative.
- *Europă mai verde (Green Deal and Sustainability)* - În contextul Pactului Verde European, Politica de Coeziune va sprijini tranziția către o economie verde prin investiții în energie regenerabilă, eficiență energetică, transport sustenabil și proiecte ecologice. Este o prioritate clară pentru regiunile care se află în tranziție energetică și care sunt afectate de schimbările climatice.
- *Europă mai conectată (Connectivity and Infrastructure)* - Investițiile în infrastructura de transport și tehnologie vor continua să fie o prioritate. Acest lucru include modernizarea rețelelor de transport (autostrăzi, căi ferate, porturi și aeroporturi), crearea unor rețele de telecomunicații moderne și sprijinirea integrării pieței interne.
- *Europă mai socială (Social Inclusion)* - În contextul promovării unei societăți incluzive și echitabile, Politica de Coeziune va sprijini proiectele de educație și formare, combaterea excluziunii sociale și crearea de locuri de muncă sustenabile, cu accent pe integrarea tinerilor și a grupurilor vulnerabile.

Pentru perioada 2021-2027, Uniunea Europeană a alocat aproximativ 373 miliarde de euro pentru Politica de Coeziune, incluzând toate cele patru fonduri de mai sus. Fondurile sunt distribuite pe diverse regiuni, având în vedere nivelul lor de dezvoltare economică. De asemenea, există un accent semnificativ pe regiunile mai puțin dezvoltate, care beneficiază de o proporție mai mare din aceste fonduri pentru a ajuta la reducerea decalajelor economice.

În 2025, obiectivele și instrumentele de finanțare ale Politicii de Coeziune vor continua să fie implementate, iar statele membre, inclusiv România, vor beneficia de sprijin pentru a implementa proiectele prevăzute pentru această perioadă. În special, regiunile mai puțin dezvoltate vor continua să primească ajutoare pentru dezvoltarea infrastructurii și sprijinirea economiilor verzi și digitale.

Pentru România, Politica de Coeziune 2021-2027 are o importanță strategică majoră, având în vedere:

→ Alocarea semnificativă de fonduri pentru dezvoltarea regiunilor mai puțin dezvoltate, inclusiv prin investiții în infrastructură, educație și sănătate.

→ Sprijinirea tranziției ecologice și digitale, în linie cu obiectivele Pactului Verde European.

→ Crearea de locuri de muncă verzi și sprijinirea IMM-urilor, esențiale pentru dezvoltarea sustenabilă a economiei românești.

→ Promovarea inovației și cercetării pentru a sprijini creșterea economică și integrarea în piața globală.

Politica de Coeziune 2021-2027 reprezintă o oportunitate esențială pentru regiunile UE, inclusiv România, de a reduce disparitățile economice și sociale, de a promova dezvoltarea durabilă și inovativă și de a contribui la realizarea obiectivelor climatice și economice ale Uniunii Europene. Este un element fundamental în consolidarea coeziunii interne și cooperării transfrontaliere la nivel european.

3.7 Politica Agricolă Comună (PAC) 2021-2027[40]

Politica Agricolă Comună (PAC) este un pilon esențial al Uniunii Europene, având ca scop susținerea agriculturii europene, îmbunătățirea standardelor de viață ale fermierilor și asigurarea unei alimentații sănătoase și sustenabile pentru cetățenii UE. PAC 2021-2027 continuă să joace un rol important în dezvoltarea rurală, îmbunătățirea sustenabilității agriculturii și în promovarea unei economii mai ecologice și mai digitale.

PAC 2021-2027 este centrată pe patru obiective fundamentale, care sunt în concordanță cu noile provocări economice, sociale și de mediu:

→ *Sprijinirea veniturilor fermierilor și îmbunătățirea securității alimentare* - PAC continuă să sprijine veniturile fermierilor europeni, asigurându-se că aceștia pot produce alimente de calitate și pot face față provocărilor economice și de mediu. De asemenea, are rolul de a asigura securitatea alimentară în Europa.

→ *Promovarea unui sector agricol mai sustenabil* - Un obiectiv principal al PAC 2021-2027 este de a sprijini agricultura sustenabilă prin încurajarea practicilor care protejează mediul, reduc emisiile de carbon și sprijină biodiversitatea. PAC încurajează tranziția către o agricultură ecologică și regenerativă.

→ *Revitalizarea zonelor rurale* - Politica are ca scop susținerea dezvoltării economice și sociale a regiunilor rurale, încurajând inovația și digitalizarea în agricultură, creând locuri de muncă și sprijinind tinerii fermieri și diversificarea activităților economice în zonele rurale.

[40] *https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_ro*
https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-2023-27_ro
https://csikleader.ro/docs/pns/prezentare_PNS_2021_2027.pdf

→ *Creșterea rezilienței sectorului agricol* - PAC 2021-2027 vizează creșterea rezilienței fermierilor europeni în fața schimbărilor climatice, a crizelor economice și comerciale și a altor provocări externe, prin crearea unor mecanisme de protecție și ajutoare pentru fermieri.

PAC 2021-2027 se bazează pe doi piloni principali:

1. Primul pilon: Plăți directe pentru fermieri

- Plăți directe pentru a sprijini fermierii europeni, cu scopul de a îmbunătăți veniturile acestora.
- Se pune un accent deosebit pe plățile ecologice pentru fermierii care implementează măsuri ecologice și sustenabile.
- Plăți pentru tinerii fermieri, pentru a sprijini intrarea acestora pe piață și a facilita tranziția spre o agricultură mai ecologică.

2. Al doilea pilon: Dezvoltare rurală:

- Sprijin pentru dezvoltarea rurală prin investiții în infrastructură, educație, formare, cercetare și inovare.
- Susținerea economiei rurale prin proiecte care îmbunătățesc infrastructura de transport, sprijină activitățile non-agricole și contribuie la crearea de locuri de muncă.
- Promovarea de proiecte ecologice și durabile, cum ar fi agricultura organică și utilizarea tehnologiilor verzi.

Pentru România, PAC 2021-2027 are o importanță strategică, având în vedere că agricultura reprezintă o parte semnificativă a economiei naționale. România va beneficia de substanțiale alocări financiare din partea UE, pentru a sprijini:

→ Modernizarea sectorului agricol prin implementarea de tehnologii verzi și digitale.

→ Revitalizarea regiunilor rurale, prin crearea de locuri de muncă și promovarea de activități non-agricole.

→ Promovarea agriculturii sustenabile și îmbunătățirea produselor ecologice.

→ Sprijinirea tinerelor generații de fermieri și promovarea de afaceri agricole inovative.

Politica Agricolă Comună 2021-2027 este un instrument esențial pentru sprijinirea fermierilor din Uniunea Europeană, având ca obiectiv principal dezvoltarea unei agriculturi sustenabile și inovative. În perioada 2021-2027, PAC pune un accent major pe sustenabilitate ecologică și digitalizare, promovând totodată dezvoltarea economică și socială a zonelor rurale. România va beneficia în continuare de alocări financiare semnificative și va implementa măsuri pentru modernizarea sectorului agricol și susținerea tinerilor fermieri.

3.8 Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF) 2021-2027[41]

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF) este un instrument financiar al Uniunii Europene, destinat sprijinirii proiectelor de infrastructură de interes european, în scopul de a îmbunătăți conectivitatea între statele membre ale UE și de a sprijini dezvoltarea unei piețe interne integrate. Acest mecanism se axează pe sectorul transporturilor, energiei și tehnologiilor digitale, cu scopul de a sprijini crearea unor rețele de infrastructură europene moderne.

Mecanismul CEF pentru perioada 2021-2027 se concentrează pe patru obiective majore, care sunt strâns legate de strategiile de dezvoltare durabilă și tranziție ecologică ale Uniunii Europene:

1. *Îmbunătățirea interconectivității între regiunile europene* - CEF sprijină proiecte de infrastructură care permit o mai bună conectare între diferitele regiuni ale UE, fie că este vorba de rețele de transport, rețele energetice sau rețele digitale.

2. *Promovarea tranziției către o economie verde și sustenabilă* - CEF este strâns legat de Pactul Verde European, sprijinind proiecte de mobilitate sustenabilă, energie regenerabilă și digitalizare verde. Se pune un accent puternic pe reducerea emisiilor de carbon și eficiența energetică.

3. *Încurajarea utilizării tehnologiilor inovative și digitale* - CEF promovează dezvoltarea unor tehnologii digitale avansate, inclusiv implementarea de rețele 5G, internetul lucrurilor (IoT) și inteligenta artificială pentru a sprijini tranziția digitală în infrastructura europeană.

4. *Sprijinirea dezvoltării infrastructurii transfrontaliere* - CEF sprijină proiectele care creează rețele de infrastructură transfrontaliere, promovând cooperarea între statele membre pentru a depăși barierele fizice și economice din interiorul pieței interne a UE.

CEF se concentrează pe trei domenii cheie de infrastructură:

- *Transporturi* - CEF susține proiectele de infrastructură de transport care vizează îmbunătățirea rețelelor de transport transeuropene (TEN-T). Acestea includ autostrăzi, căi ferate, porturi maritime, aeroporturi și terminale de transport multimodal. Proiectele pot include și dezvoltarea de soluții de transport sustenabile precum transele ecologice pentru trenuri și vehicule electrice.
- *Energie* - CEF susține dezvoltarea rețelelor energetice europene, incluzând infrastructura pentru energie regenerabilă, interconectarea rețelelor de electricitate și gaz între statele membre și dezvoltarea de proiecte de energie verde. De asemenea, promovează integrarea pieței interne de energie prin facilitarea transportului de energie din surse regenerabile și reducerea dependenței de sursele de energie fosilă.

[41] *https://infrainvest.ro/connecting-europe-facility/cef-2021-2027/*

- *Digitalizare* - CEF sprijină dezvoltarea infrastructurii digitale europene, inclusiv proiecte care vizează extinderea rețelelor de fibră optică, rețele 5G și sisteme de date interoperabile. Obiectivul este de a spori accesibilitatea internetului rapid și de înaltă performanță și de a susține economia digitală a UE.

În perioada 2021-2027, CEF va avea o alocare financiară semnificativă, cu aproximativ 30,4 miliarde de euro disponibile pentru sprijinirea proiectelor de infrastructură în domeniile transporturilor, energiei și digitalizării.

De asemenea, CEF va integra inițiativele strategice ale Uniunii Europene, precum Green Deal-ul European, pentru a sprijini proiectele care contribuie la tranziția către o economia sustenabilă.

Principalele caracteristici ale CEF 2021-2027:

- ✓ *Co-finanțarea proiectelor europene* - CEF va oferi sprijin financiar pentru proiecte care sunt de interes european, inclusiv co-finanțare pentru proiectele transfrontaliere. Aceasta ajută statele membre să își îmbunătățească infrastructura și să asigure o mai bună integrare între regiunile europene.
- ✓ *Sprijinirea proiectelor inovative* - Mecanismul CEF va susține proiecte care încurajează inovația tehnologică, cu scopul de a îmbunătăți eficiența rețelelor și de a sprijini tranziția verde și digitală. Vor fi prioritizate proiectele care contribuie la dezvoltarea sustenabilă și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.
- ✓ *Sprijinirea regiunilor defavorizate* - CEF va sprijini proiectele care vizează regiunile mai puțin dezvoltate din UE, având un impact direct asupra accesibilității infrastructurii și a sustenabilității economice în zonele rurale și periferice.

Mecanismul pentru Interconectarea Europei (CEF) 2021-2027 este un instrument esențial pentru dezvoltarea infrastructurii de transport, energie și digitalizare în Uniunea Europeană. CEF va sprijini proiectele care contribuie la integrarea pieței interne europene, sustenabilitatea ecologică și inovația digitală, cu un accent special pe mobilitatea verde, energie regenerabilă și tehnologiile digitale. Este un program important, activ și în continuare relevant, având un impact semnificativ asupra conectivității.

De asemenea, CEF prezintă 40 de inițiative concrete privind infrastructura și serviciile de transport de implementat în următorul deceniu. Inițiativele sunt corelate cu următoarele obiective de atins până în anul 2050:

- Eliminarea autoturismelor cu combustibili convenționali din orașe;
- Reducerea în ansamblu cu 60% a emisiilor generate de activitatea de transport.

3.9 Programul Europa Digitală pentru perioada 2021-2027[42]

Programul Europa Digitală este un instrument financiar al Uniunii Europene creat pentru a sprijini dezvoltarea tehnologiilor digitale avansate și pentru a accelera transformarea digitală a economiei și societății europene. Acesta vizează sprijinirea inovării în sectoare-cheie cum ar fi inteligența artificială, cibernetica, big data, cloud computing, internetul obiectelor (IoT), și tehnologiile emergente.

Programul are un buget total de 7,5 miliarde de euro pentru perioada 2021-2027 și este esențial pentru crearea unei economii digitale durabile și pentru consolidarea poziției Uniunii Europene în economia globală digitală.

Programul Europa Digitală pentru 2021-2027 urmărește să susțină tranziția digitală a Uniunii Europene, prin atingerea următoarelor obiective:

- *Promovarea transformării digitale a economiei și societății* - Programul sprijină digitalizarea industriilor europene și modernizarea serviciilor publice, contribuind astfel la creșterea eficienței economice și la îmbunătățirea calității vieții cetățenilor UE.
- *Susținerea inovațiilor în domenii strategice* - Europa Digitală susține dezvoltarea și implementarea de tehnologii inovative în sectoare critice precum sănătatea, transporturile, educația, energia și administrația publică, având în vedere dezvoltarea unor soluții tehnologice care să îmbunătățească viața cotidiană a cetățenilor.
- *Promovarea utilizării și integrării tehnologiilor emergente* - Programul se concentrează pe implementarea de tehnologii avansate precum inteligența artificială, 5G, internetul lucrurilor (IoT) și cloud computing, pentru a sprijini crearea de infrastructuri digitale de ultimă generație și a stimula inovația în industria europeană.
- *Reducerea decalajelor digitale între regiunile UE* - Un obiectiv important al programului este de a contribui la conectivitatea digitală în regiunile mai puțin dezvoltate ale Uniunii Europene, astfel încât toate zonele UE să poată beneficia de noile tehnologii și să își poată îmbunătăți performanțele economice și sociale.

Programul se concentrează pe cinci domenii cheie, fiecare având o alocare semnificativă de fonduri:

→ Securitatea cibernetică - Acest domeniu vizează dezvoltarea și protejarea infrastructurii digitale a Uniunii Europene, prin sprijinirea sistemelor de securitate cibernetică și promovarea tehnologiilor de apărare cibernetică pentru a proteja datele și informațiile sensibile. Programul va susține crearea de centre de securitate cibernetică la nivel european și îmbunătățirea cooperării transnaționale în domeniul securității cibernetice.

→ Tehnologii digitale pentru tranziția verde - Europa Digitală sprijină inovațiile digitale care contribuie la atingerea obiectivelor Pactului Verde European, cum ar fi tehnologiile de

[42] *https://www.adr.gov.ro/programul-europa-digitala/*

energie verde, managementul eficient al resurselor și digitalizarea sectorului energetic. Programul va sprijini implementarea de soluții tehnologice inteligente pentru a reduce consumul de energie și a îmbunătăți sustenabilitatea mediului.

→ Tehnologii pentru sănătate - Un alt domeniu important este digitalizarea sistemului de sănătate. Europa Digitală va susține dezvoltarea de platforme digitale pentru servicii de sănătate, instrumente de monitorizare a sănătății și telemedicină, pentru a îmbunătăți accesul și eficiența sistemului de sănătate european.

→ Dezvoltarea infrastructurii de date - Programul va susține crearea de infrastructuri de date de mare capacitate și dezvoltarea unor soluții de cloud computing pentru a sprijini stocarea și procesarea datelor mari (big data). Acesta va sprijini și implementarea de platforme de date europene pentru a încuraja schimbul de informații și colaborarea transfrontalieră.

→ Dezvoltarea și implementarea de inteligență artificială (IA) - Europa Digitală va sprijini dezvoltarea de sisteme de inteligență artificială (IA) pentru a îmbunătăți procesele economice și sociale. Acesta va include investiții în cercetare și dezvoltare (R&D) pentru a sprijini utilizarea IA în domenii precum automobilele autonome, fabricarea inteligentă și optimizarea proceselor.

Europa Digitală va utiliza instrumente financiare precum granturi și cofinanțare pentru a sprijini proiectele digitale. În perioada 2021-2027, programul va aloca aproximativ 7,5 miliarde de euro pentru finanțarea proiectelor din cele cinci domenii strategice menționate anterior. Printre principalele mecanisme de finanțare se numără:

- Granturi directe pentru proiectele transnaționale, care au impact asupra mai multor state membre.
- Co-finanțarea proiectelor realizate de autoritățile publice și de sectorul privat.
- Parteneriate public-private pentru dezvoltarea de tehnologii inovative și infrastructuri digitale.

În concluzie, Programul Europa Digitală 2021-2027 reprezintă un pilon esențial în dezvoltarea unei economii digitale durabile și inovative în Uniunea Europeană. Prin susținerea tehnologiilor avansate în domenii precum inteligența artificială, sănătatea digitală, securitatea cibernetică și transformarea digitală a industriei, programul are ca scop îmbunătățirea competitivității Europene pe plan global și sprijinirea tranziției verzi. Este un program esențial pentru viitorul digital al Europei. În 2025, se va pune un accent deosebit pe securitatea cibernetică, integrarea inteligenței artificiale și dezvoltarea infrastructurii de date.

3.10 Politica UE în domeniul IMM-urilor[43]

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) sunt piatra de temelie a economiilor europene și reprezintă aproape 99% din numărul total de întreprinderi din Uniunea Europeană. Acestea sunt esențiale pentru crearea de locuri de muncă, creșterea economică și inovația în UE. Politica Uniunii Europene în domeniul IMM-urilor este orientată spre sprijinirea acestora în accesarea pieței interne, încurajarea inovării și sustenabilității și îmbunătățirea competitivității acestora pe piața globală.

Principalele direcții ale politicii UE în domeniul IMM-urilor sunt:

1. Programul „Cosme" pentru IMM-uri

Unul dintre cele mai importante programe pentru IMM-uri este COSME (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises), care are scopul de a sprijini companiile mici și mijlocii din Europa.

Obiective:

- Îmbunătățirea accesului IMM-urilor la finanțare prin crearea unor instrumente financiare care să susțină credite și garanții.
- Sprijinirea internaționalizării IMM-urilor prin acces la piețe externe și creșterea competitivității acestora pe plan global.
- Îmbunătățirea capacității de inovare a IMM-urilor și stimularea cooperării dintre întreprinderi, universități și centre de cercetare.

COSME beneficiază de un buget substanțial care este distribuit în diferite tipuri de finanțare, inclusiv împrumuturi, garanții, și sprijin pentru consolidarea piețelor externe.

2. Politica de acces la finanțare și reducerea poverii administrative

Una dintre principalele provocări pentru IMM-uri este accesul la finanțare și birocrația excesivă.

- Fonduri pentru IMM-uri: UE a creat instrumente financiare precum Fondul European de Investiții (FEI), care sprijină IMM-urile cu garanții și investiții directe pentru a le ajuta să-și dezvolte activitățile.
- Îmbunătățirea accesului la finanțare prin reducerea riscurilor pentru băncile care acordă împrumuturi IMM-urilor.
- Reducerea birocrației: Uniunea Europeană a introdus reglementări care reduc costurile administrative pentru IMM-uri, încurajându-le să se conformeze normelor europene printr-un sistem de "Single Digital Gateway".

[43] *https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/support-to-small-and-medium-sized-enterprises/*

3. Programul „Horizon Europe”

Pentru a sprijini inovația și cercetarea în IMM-uri, UE a creat programul Horizon Europe (pentru perioada 2021-2027), care sprijină întreprinderile inovatoare, în special IMM-urile care doresc să își dezvolte tehnologiile de vârf.

Obiective:

- Stimularea inovării în IMM-uri, în special în domenii precum tehnologia digitală, energie curată și sănătate.
- Finanțarea cercetării în colaborare cu universitățile și centrele de inovare.
- Promovarea de parteneriate între IMM-uri, institute de cercetare și industrie pentru a implementa soluții inovative.

4. Politica privind piața internă și reglementările simplificate

Piața internă a UE este esențială pentru IMM-uri, deoarece le oferă acces la aproape 450 de milioane de consumatori și la un cadru de reglementare unificat.

- Single Market for Goods and Services: IMM-urile beneficiază de acces liber la piața internă europeană, ceea ce le permite să își extindă operațiunile în întreaga Uniune Europeană fără a fi supuse unor bariere comerciale semnificative.
- Reguli simplificate de înregistrare și autorizație: UE a introdus măsuri de simplificare a proceselor de înregistrare a IMM-urilor și obținerea autorizațiilor de operare, pentru a reduce costurile administrative și a încuraja antreprenoriatul.
- Small Business Act: Actul pentru IMM-uri (Small Business Act) este un cadru legislativ care garantează că politicile UE țin cont de nevoile IMM-urilor, reducând povara administrativă și îmbunătățind accesul acestora la finanțare, inovație și servicii publice.

5. Sustenabilitatea și tranziția verde a IMM-urilor

Uniunea Europeană promovează o tranziție verde și sustenabilă, iar IMM-urile joacă un rol esențial în această tranziție, având în vedere că multe dintre ele activează în sectoare strategice pentru viitorul ecologic al economiei.

- Sprijin pentru inovarea verde: UE sprijină IMM-urile care adoptă tehnologii ecologice și practici sustenabile prin acces la fonduri și finanțare.
- Green Deal și economia circulară: IMM-urile sunt încurajate să adopte soluții bazate pe economia circulară și să participe activ la proiecte ecologice care vizează reducerea deșeurilor și a emisiilor de carbon.
- Formare și consiliere: Statele membre și instituțiile europene oferă cursuri de formare și consultanță pentru IMM-uri pentru a implementa măsuri ecologice și pentru a respecta reglementările de mediu.

6. Sprijin pentru internaționalizare

Un alt aspect important al politicii UE pentru IMM-uri este internaționalizarea acestora și accesul la piețele externe.

- Exporturi și comerț internațional: UE facilitează accesul IMM-urilor la piețele globale prin acorduri comerciale cu țări din afacerea Uniunii și prin instrumente care le ajută să navigheze barierele comerțului internațional.
- Programul „Erasmus pentru tineri antreprenori": Acest program sprijină tinerii antreprenori europeni să colaboreze cu IMM-uri din alte țări, învățând prin experiență și accesând piețe externe.

În concluzie, Politica Uniunii Europene în domeniul IMM-urilor este esențială pentru asigurarea unei economii dinamice și competitive în Europa. Prin sprijinirea accesului la finanțare, îmbunătățirea reglementărilor administrative, promovarea inovației și stimularea tranziției verzi, UE creează un cadru favorabil dezvoltării IMM-urilor. În plus, sprijinul pentru internaționalizare și colaborare transfrontalieră ajută IMM-urile să se dezvolte pe piețele globale și să rămână competitive într-o economie digitală și sustenabilă.

3.11 Noua Agendă Europeană pentru Cultură[44]

În 2021, Uniunea Europeană a adoptat o Nouă Agendă Europeană pentru Cultură, care reflectă angajamentul continuu al UE de a sprijini diversitatea culturală, patrimoniul european și creativitatea în contextul global actual. Această agendă pune un accent special pe cum poate cultura să contribuie la dezvoltarea economică, socială și sustenabilă a regiunilor și comunităților din Uniunea Europeană.

Obiectivele principale ale Noii Agende Europene pentru Cultură

1. Promovarea diversității culturale și a patrimoniului european

Unul dintre obiectivele fundamentale ale noii agende este protejarea și promovarea diversității culturale din UE și din afacerea Uniunii, precum și sprijinirea patrimoniului cultural european. Acesta include atât protecția monumentelor istorice și a tradițiilor, cât și promovarea artei și a identităților culturale din diverse regiuni ale UE. Se pune un accent deosebit pe cultura europeană în cadrul global, promovând interacțiunea culturală între Europa și restul lumii.

2. Sprijinirea sectorului cultural și creativ

Uniunea Europeană își propune să sprijine sectoarele culturale și creative, care sunt esențiale pentru economia europeană. Aceste sectoare sunt nu doar o sursă importantă de locuri de muncă, ci și un motor de creativitate și inovație. UE susține inițiativele care permit IMM-urilor

[44] *https://www.rri.ro/euranetplus/europa-noastra/agenda-culturala-ue-pentru-2021-2027-id603419.html*
https://culture.ec.europa.eu/ro/policies/strategic-framework-for-the-eus-cultural-policy
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2022-0279_RO.html

din sectorul cultural să își extindă activitățile, să acceseze finanțare și să își promoveze produsele și creațiile pe piața globală.

3. Promovarea cooperării internaționale

Agenda subliniază importanța colaborării culturale internaționale, încurajând dialogul intercultural și colaborările transnaționale. De asemenea, UE își propune să sprijine proiectele culturale internaționale și să creeze platforme pentru ca cultura europeană să ajungă la audiențe din afacerea Uniunii. Aceste colaborări sunt esențiale pentru schimbul de idei, crearea de punți între diferite culturi și împărtășirea valorilor culturale europene.

4. Digitalizarea culturii și inovarea digitală în sectorul cultural

Transformarea digitală este un alt obiectiv important al noii agende. Cultura europeană trebuie să se adapteze noului context digital, iar Uniunea Europeană susține proiecte care vizează digitalizarea patrimoniului cultural și accesul digital la arte. Proiectele de inovație digitală sunt menite să îmbunătățească accesul publicului la producțiile culturale europene, oferind oportunități noi de vizionare, participare și colaborare.

5. Educația culturală și dezvoltarea competențelor

Educația culturală este esențială pentru dezvoltarea unei societăți conștiente de diversitatea culturală și pentru cultivarea respectului față de patrimoniul cultural. UE susține programele educaționale care integrează elemente de educație culturală și promovează înțelegerea interculturală. De asemenea, există un accent pe dezvoltarea competențelor în sectorul cultural, inclusiv prin formarea profesională și instruirea tinerelor talente în domenii precum artele vizuale, muzica, teatrul și filmul.

Instrumente și Proiecte Cheie pentru Implementarea Agendei Culturale:

- *Programul Europa Creativă* - Europa Creativă este principalul program al UE care sprijină sectoarele culturale și creative. Acesta include subprogramele Cultura și Media, care oferă finanțare pentru proiecte culturale transnaționale și pentru susținerea industriilor media din Europa. Programul oferă sprijin financiar pentru proiecte care promovează mobilitatea artiștilor, colaborări internaționale și dezvoltarea de noi forme de producție culturală.
- *Strategia de digitalizare a culturii* - UE promovează o strategie digitală care sprijină inițiativele de digitalizare a patrimoniului cultural și dezvoltarea de platforme digitale pentru accesul la produse culturale. Acesta include inițiative ca Europeana, o platformă digitală care adună conținut cultural din întreaga Europă.
- *Rețeaua culturală europeană* - În cadrul noii agende, se va pune un accent deosebit pe rețelele culturale transnaționale, care sunt esențiale pentru cooperarea între diverse organizații culturale, instituții și autorități locale.

Provocări și Priorități pentru 2025 și dincolo de această dată:

→ Schimbările generate de pandemie: Pandemia COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra sectorului cultural, cu închideri de teatre, muzee și săli de concerte, afectând în mod direct activitatea IMM-urilor din domeniu. Uniunea Europeană continuă să sprijine sectorul cultural prin măsuri de recuperare economică și ajutoare financiare. Digitalizarea a fost accelerată, iar evenimentele online și platformele de streaming au devenit o prioritate pentru continuarea accesului publicului la cultură.

→ Sustenabilitatea: Proiectele culturale din viitor vor trebui să îmbine creativitatea cu sustenabilitatea, în conformitate cu obiectivele Pactului Verde European și ale Agendei pentru 2030. Cultura verde și economia circulară sunt tot mai integrate în planurile culturale ale UE, promovând soluții care protejează atât mediul, cât și patrimoniul cultural.

→ Accesibilitatea și incluziunea socială: Asigurarea unui acces mai larg la cultură pentru toți cetățenii europeni, inclusiv grupurile vulnerabile și persoanele cu mobilitate redusă, rămâne o prioritate. Acesta include integrarea de măsuri de accesibilitate digitală și proiecte educaționale pentru tineri.

În concluzie, Noua Agendă Europeană pentru Cultură este în vigoare și continuă să sprijine dezvoltarea culturală a Europei până în 2025 și dincolo de această dată. Accentul se pune pe promovarea diversității culturale, digitalizarea sectorului cultural, crearea de noi rețele de colaborare și sprijinirea inovației. În plus, provocările globale, cum ar fi schimbările climatice și recuperarea post-pandemie, vor modela în continuare direcțiile culturale ale Uniunii Europene.

3.12 Politica Uniunii Europene în domeniul turismului[45]

Politica Uniunii Europene în domeniul turismului este orientată către dezvoltarea unui sector turistic sustenabil, competitiv și inclusiv, care să contribuie la creșterea economică și la crearea de locuri de muncă în regiuni diverse ale Europei. Turismul reprezintă un sector crucial pentru economia europeană, fiind responsabil pentru aproximativ 10% din PIB-ul UE și creând milioane de locuri de muncă, inclusiv în regiunile rurale și periferice.

Principalele direcții ale politicii UE în domeniul turismului:

1. Promovarea turismului sustenabil

Uniunea Europeană promovează un turism sustenabil, care respectă mediul, patrimoniul cultural și comunitățile locale, în timp ce stimulează economiile locale. Turismul sustenabil trebuie să echilibreze cerințele economice, sociale și de mediu, având în vedere impactul pe care îl poate avea asupra destinațiilor.

[45] *https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/126/turismul*

Ecoturismul și turismul cultural sunt încurajate pentru a ajuta la conservarea biodiversității și a patrimoniului cultural, minimizând în același timp emisiile de carbon.

Turismul rural și de aventură sunt promovate pentru a sprijini regiunile mai puțin dezvoltate, stimulând dezvoltarea economică locală și păstrând în același timp tradițiile și obiceiurile locale. Uniunea Europeană susține dezvoltarea unor standarde ecologice și certificări ecologice pentru industria turismului, cum ar fi Eco-Label EU.

2. Digitalizarea și inovația în turism

UE încurajează digitalizarea sectorului turistic pentru a facilita accesul la informații, rezervări online și experiențe personalizate. În plus, inovațiile tehnologice pot îmbunătăți experiența turiștilor și eficiența operațiunilor din industrie.

Platformele digitale pentru rezervări online și aplicațiile mobile pentru ghiduri de turism sunt susținute pentru a ajuta atât turiștii, cât și furnizorii de servicii turistice.

Promovarea tehnologiilor de realitate augmentată sau realitate virtuală pentru a oferi turiștilor o experiență inovativă în explorarea destinațiilor. Big data și analiza datelor sunt folosite pentru a înțelege mai bine comportamentele turiștilor și pentru a oferi soluții adaptate nevoilor acestora.

3. Sprijinirea turismului de calitate și diversificat

Politica UE încurajează diversificarea ofertei turistice, astfel încât Europa să devină o destinație atrăgătoare pe tot parcursul anului și nu doar în perioadele de vârf turistic.

Turismul tematic, cum ar fi turismul de sănătate, turismul de aventură sau turismul gastronomic, este sprijinit pentru a atrage turiști din diverse colțuri ale lumii.

Turismul cultural este o prioritate majoră, având în vedere patrimoniul european vast, inclusiv orașele istorice, site-urile UNESCO și evenimentele culturale internaționale.

Turismul pentru tineri și turismul seniorilor sunt promovate pentru a include diverse segmente de populație și pentru a sprijini o experiență de călătorie mai inclusivă.

4. Colaborarea transnațională și promovarea imaginii UE

Uniunea Europeană sprijină colaborarea transnațională între statele membre pentru a crea destinații turistice integrate și pentru a promova imagini comune ale Europei ca destinație turistică.

Proiectele transnaționale sunt sprijinite pentru a oferi pachete turistice mai atractive și mai accesibile, care să includă mai multe regiuni din UE, îmbunătățind mobilitatea turistică în cadrul UE.

Campaniile de promovare a turismului european, cum ar fi cele organizate sub umbrela Visit Europe, ajută la creșterea vizibilității destinațiilor turistice din UE la nivel global. Inițiative

precum Europass sau Programul Erasmus+ sunt utilizate pentru a încuraja mobilitatea tinerilor și a studenților pentru experiențe educative și culturale.

5. Protecția consumatorilor și siguranța turiștilor

Uniunea Europeană pune un accent important pe protejarea drepturilor consumatorilor din turism și pe asigurarea unui nivel ridicat de siguranță pentru turiști.

Regulamentele UE garantează protecția consumatorilor prin drepturi clare pentru cei care călătoresc, cum ar fi dreptul la rambursarea biletelor sau dreptul la compensare în caz de anulare a zborurilor. Campaniile de informare a turiștilor sunt organizate pentru a-i ajuta să înțeleagă drepturile și să fie conștienți de măsurile de siguranță, în special în contextul pandemiei COVID-19.

Politica de siguranță rutieră și siguranța în caz de urgență sunt, de asemenea, incluse în reglementările pentru a proteja turiștii care vizitează diferite destinații.

Instrumente și inițiative relevante pentru turismul european

→ Programul Europa Creativă - În cadrul subprogramului Cultura, Europa Creativă susține inițiative care promovează turismul cultural și sprijină evenimentele și festivalurile care valorifică patrimoniul cultural european.

→ Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) - FEDR sprijină proiectele care dezvoltă infrastructura turistică și atracțiile turistice din regiunile mai puțin dezvoltate ale UE, contribuind la creșterea coeziunii economice și la reducerea disparităților regionale.

→ Inițiativa „Turismul rural" - UE sprijină turismul rural și agroturismul ca modalități de dezvoltare economică a regiunilor rurale, promovând practici sustenabile și turismul ecologic.

→ Programul Interreg - Programul Interreg sprijină colaborarea transfrontalieră și proiectele comune de turism între regiunile UE, promovând destinațiile și rutele turistice care leagă regiuni din state diferite.

Provocările și prioritățile pentru turismul european în 2025

- Recuperarea post-pandemie - Pandemia COVID-19 a afectat grav sectorul turistic european, iar politica UE se concentrează acum pe recuperarea turismului, prin sprijin financiar pentru operatorii din turism și reglementări clare privind siguranța turiștilor.
- Sustenabilitatea și tranziția verde - Uniunea Europeană pune un accent tot mai mare pe un turism sustenabil, care respectă standardele ecologice și contribuie la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.
- Transformarea digitală - Continuarea digitalizării turismului, prin platforme online, tururi virtuale și tehnologii inovative, va contribui la modernizarea sectorului și la crearea unor experiențe mai accesibile pentru turiști.

În concluzie, Politica UE în domeniul turismului se află într-o continuă evoluție, cu un accent pe sustenabilitate, inovație digitală, și colaborare transnațională. De asemenea, UE își propune să sprijine sectorul turistic în fața provocărilor globale și să valorifice diversitatea culturală a Europei pentru a atrage turiști din întreaga lume.

3.13 Agenda Europeană Reînnoită pentru Cercetare și Inovare – Oportunitatea Europei de a-și modela viitorul[46]

Agenda Europeană pentru Cercetare și Inovare (2021-2027) reprezintă un cadru strategic adoptat de Uniunea Europeană pentru a susține dezvoltarea cercetării și inovării în domenii esențiale, precum tehnologia digitală, sănătatea, schimbările climatice, energie și industria sustenabilă. Aceasta este o componentă crucială a Strategiei UE pentru 2030, având scopul de a stimula creșterea economică, competitivitatea și sustenabilitatea regiunilor europene, precum și de a întări poziția globală a Europei.

Această agendă reînnoită se concentrează pe accelerarea tranziției digitale și verzi, sprijinind inovarea în mod integrat și colaborativ, și vizează poziționarea Europei ca lider global în cercetare și inovare.

Obiectivele Cheie ale Agendei Europene pentru Cercetare și Inovare

1. Sprijinirea cercetării și inovării pentru tranziția verde

- Uniunea Europeană recunoaște importanța cercetării în domeniul energiei verzi și al schimbărilor climatice, având ca obiectiv crearea unui sector energetic sustenabil. Agenda prevede investiții semnificative în tehnologiile verzi, pentru a sprijini tranziția către o economie verde și un viitor cu emisii scăzute de carbon.
- Proiecte de cercetare și inovare în domeniul energiei regenerabile, mobilității durabile și tehnologiilor ecologice.
- Sprijinirea tranziției către economia circulară, promovând soluții pentru reducerea deșeurilor și reciclarea eficientă.

2. Promovarea unei Europe Digitale și Inovative

- Într-o eră tot mai digitalizată, UE își propune să stimuleze cercetarea digitală și să dezvolte tehnologii emergente (precum inteligența artificială, big data și 5G).
- Crearea unui ecosistem digital inovator pentru companii și instituții europene, facilitând dezvoltarea de noi tehnologii, start-up-uri și proiecte de cercetare.
- Implementarea de soluții tehnologice pentru a îmbunătăți accesul la educație, sănătate și administrarea publică prin digitalizare.

[46] *https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/93de16a0-821d-11eb-9ac9-01aa75ed71a1/language-ro, https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/horizon-europe/*

3. Consolidarea infrastructurii de cercetare europeană

- UE dorește să creeze platforme de cercetare integrată și să sprijine construirea de infrastructuri de cercetare avansate. Aceste platforme vor ajuta universitățile, centrele de cercetare și industria privată să colaboreze mai eficient la dezvoltarea de soluții inovatoare și aplicabile pe scară largă.
- Investiții în infrastructuri de cercetare și crearea de centre de excelență pentru cercetare științifică.
- Sprijinirea mobilității cercetătorilor între instituțiile academice și sectorul privat.

4. Promovarea colaborării internaționale

- Agenda promovează colaborarea internațională în cercetare și inovare, în special prin parteneriate strategice cu state non-UE și regiuni din lume, contribuind la soluționarea provocărilor globale (cum ar fi schimbările climatice, sănătatea globală și securitatea alimentară).
- Proiecte transnaționale de cercetare și inovare care abordează provocările globale.
- Colaborări între sectorul public și privat, precum și cu organizații internaționale, pentru a sprijini soluții la problemele globale.

5. Încurajarea unui mediu propice pentru inovare și antreprenoriat

- UE susține dezvoltarea de ecosisteme de inovare care încurajează start-up-urile și IMM-urile inovative, punând un accent special pe antreprenoriatul tinerilor și pe crearea de locuri de muncă în domeniul tehnologiilor avansate.
- Sprijin financiar și accesibil la capital pentru proiectele de inovare.
- Programe de mentorat și formare pentru tinerii antreprenori din domeniul tehnologiei și al cercetării aplicate.

Instrumente Cheie și Inițiative ale Agendei Europene pentru Cercetare și Inovare:

✓ Programul Horizon Europe (2021-2027) - este principalul program european pentru cercetare și inovare în perioada 2021-2027, cu un buget de aproximativ 95,5 miliarde de euro. Acesta sprijină cercetarea în domenii cheie precum schimbările climatice, sănătatea, digitalizarea, energie și mobilitatea durabilă. Misiunile Horizon Europe sunt inițiative care abordează provocări globale cu soluții specifice, inclusiv în domenii precum împiedicarea cancerului, restaurarea ecosistemelor și obiectivele climatice.

✓ Fondurile structurale și de investiții - Fondurile de coeziune ale UE continuă să sprijine investițiile în infrastructura de cercetare și inovare, în special în regiunile mai puțin dezvoltate ale Uniunii Europene. - Proiectele de colaborare transfrontalieră și de interconectare a regiunilor sunt finanțate pentru a încuraja dezvoltarea unor soluții inovatoare în întreaga UE.

- ✓ Digital Europe Programme (2021-2027) - sprijină investițiile în infrastructura digitală și în dezvoltarea tehnologiilor digitale avansate (precum inteligența artificială, big data și sisteme cibernetice) și oferă sprijin pentru dezvoltarea competențelor digitale ale cetățenilor și întreprinderilor pentru a face față provocărilor economice și tehnologice ale viitorului.
- ✓ InvestEU - susține proiectele inovative și tehnologiile emergente, oferind finanțare pentru start-up-uri și IMM-uri inovative care vor dezvolta soluții tehnologice avansate.

Provocări pentru Implementarea Agendei Europene pentru Cercetare și Inovare:

- Schimbările climatice - Este esențial ca cercetarea și inovarea să ajute Europa să îndeplinească obiectivele climatice stabilite de Pactul Verde European și să sprijine tranziția către emisii zero de carbon.
- Digitalizarea rapidă - Deși digitalizarea poate accelera progresul, există și riscuri legate de securitatea cibernetică și de echitatea în accesul la tehnologie. Este important ca investițiile în tehnologii inovatoare să fie echilibrate cu măsuri de protecție a datelor și accesibilitate pentru toți cetățenii.
- Colaborarea internațională - Colaborarea cu statele non-UE și integrarea cercetării europene în rețelele globale de cercetare poate întâmpina provocări din cauza diferențelor politice și economice.

În concluzie, Agenda Europeană reînnoită pentru cercetare și inovare este un plan ambițios care reflectă angajamentul UE de a deveni un lider global în tehnologie, sustenabilitate și soluții inovatoare. În perioada 2021-2027, Uniunea Europeană va continua să investească masiv în cercetare, colaborare transfrontalieră și inovație digitală, creând astfel oportunități semnificative pentru dezvoltarea de soluții care să abordeze provocările globale și să modeleze un viitor prosper și sustenabil pentru Europa.

3.14 Fondul Social European Plus (FSE+) – 2021-2027[47]

Fondul Social European Plus (FSE+) este un instrument al Uniunii Europene dedicat susținerii coeziunii economice, sociale și teritoriale în cadrul statelor membre. FSE+ este un program esențial pentru promovarea ocupării forțate, incluziunii sociale, educației și formării profesionale, și combaterii discriminării. Programul are un rol important în sprijinirea cetățenilor vulnerabili, cum ar fi tinerii, persoanele cu dizabilități, migranții și grupurile de risc.

FSE+ este o continuare a Fondului Social European din perioada 2014-2020, având ca scop consolidarea impactului acestuia în cadrul politicii de coeziune a UE și contribuind la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă și la implementarea Strategiei Europene 2020.

[47] *https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/ro/ce-este-fse, https://european-social-fund-plus.ec.europa.eu/ro, https://oportunitati-ue.gov.ro/program/fondul-social-european-plus/*

Obiectivele FSE+

1. Promovarea unei economii mai incluzive și echitabile - FSE+ sprijină integrarea pe piața muncii a persoanelor vulnerabile și grupurilor dezavantajate, incluzându-i pe tinerii care nu sunt în educație, formare sau ocupare (NEETs), persoanele cu dizabilități, migranți și alte grupuri marginalizate.

2. Reducerea șomajului și promovarea ocupării forțate - FSE+ încurajează crearea de locuri de muncă pentru tineri și pentru persoanele mature, oferind acces la formare profesională și instruire continuă, facilitând tranzițiile în piețele muncii din UE și sprijinind mobilitatea forțată a lucrătorilor.

3. Sprijinirea educației și formării profesionale - Fondul susține formarea continuă a angajaților și îmbunătățirea calității educației la toate nivelele, inclusiv prin susținerea proiectelor de educație digitală și formarea profesională adaptată cerințelor pieței muncii.

4. Promovarea incluziunii sociale - FSE+ contribuie la integrarea socială a persoanelor marginalizate, inclusiv prin promovarea politicilor de incluziune socială și sprijinirea grupurilor vulnerabile de a accesa servicii de sănătate, educație și formare.

5. Combaterea discriminării și promovarea egalității de gen - Fondul promovează egalitatea de șanse între bărbați și femei, combaterea discriminării pe baza genului, vârstei, orientării sexuale sau etnicității și sprijinirea accesului la educație și formare pentru toți cetățenii, indiferent de statutul lor.

Fondul Social European Plus are un buget total de aproximativ 88,0 miliarde de euro pentru perioada 2021-2027, sumă destinată să sprijine măsurile de coeziune și de dezvoltare a capitalului uman din Uniunea Europeană. Distribuția fondurilor variază în funcție de necesitățile fiecărei regiuni și de prioritățile naționale, regiunile mai puțin dezvoltate beneficiind de alocări mai mari.

FSE+ se concentrează pe patru domenii-cheie de intervenție:

- *Locuri de muncă și mobilitate* - Îmbunătățirea aptitudinilor profesionale ale lucrătorilor, sprijinirea mobilității transnaționale și crearea de oportunități de ocupare pe piața internă a UE.
- *Incluziune socială* - Combaterea sărăciei și excluderii sociale, încurajarea inclusivității și promovarea accesului egal la servicii esențiale (educație, sănătate, locuință, etc.).
- *Educație și formare profesională* - Creșterea accesului la educație de calitate și susținerea formării profesionale pentru a răspunde cerințelor economiei digitale și a pieței muncii.
- *Sănătate și asistență socială* - Sprijinirea reformelor din domeniul sănătății, promovarea sănătății publice și susținerea serviciilor de asistență socială.

Modalități de implementare:

Proiecte naționale și regionale - FSE+ este implementat la nivel național și regional, iar statele membre sunt responsabile pentru elaborarea și implementarea programelor operaționale care vizează diferitele domenii prioritare. Proiectele financiare pot viza orice domeniu relevant pentru muncă, incluziune socială, educație și sănătate.

Sprijin pentru statele membre și regiunile mai puțin dezvoltate - FSE+ se concentrează în mod special pe regiunile mai puțin dezvoltate ale Uniunii Europene, alocând fonduri suplimentare pentru acele zone care au nevoie de asistență suplimentară pentru reducerea șomajului și promovarea coeziunii sociale.

Parteneriate public-private - FSE+ promovează parteneriatele publice-private pentru a sprijini antreprenoriatul social și crearea de locuri de muncă prin investiții în sectorul privat și proiecte inovatoare în educație și formare.

Cine Beneficiază de FSE+?

Cetățenii europeni vulnerabili: Tineri NEET, persoane cu dizabilități, femei, migranți, șomeri pe termen lung, și alte grupuri defavorizate care au dificultăți în integrarea pe piața muncii sau în accesul la educație și formare.

Muncitori și angajați: FSE+ sprijină reconversia profesională a lucrătorilor, în special în contextul tranziției către economia verde și digitalizarea pieței muncii.

Instituțiile educaționale și de formare: Școli, universități și centre de formare profesională care dezvoltă și implementează programe de formare pentru a răspunde nevoilor economiei actuale.

Organizațiile sociale și ONG-urile: Organizațiile care lucrează pentru incluziunea socială și sprijină persoanele vulnerabile beneficiază, de asemenea, de fonduri pentru proiecte care promovează egalitatea de șanse și combaterea discriminării.

Provocările FSE+

Trecerea la un mediu de muncă digitalizat și verde: În condițiile transformărilor economice și ecologice rapide, FSE+ trebuie să sprijine adaptarea forțată a angajaților și a tinerelor generații la un sector digitalizat și ecologic.

Adaptarea educației și formării profesionale: Este esențial să se dezvolte programe de formare continuă care să ajute lucrătorii să dobândească noi competențe în domeniul digital și al noilor tehnologii.

În concluzie, Fondul Social European Plus (FSE+) este un instrument crucial pentru promovarea coeziunii sociale și economice în Uniunea Europeană, susținând educația, formarea profesională și integrarea socială a persoanelor vulnerabile, și contribuind la crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității vieții. Prin aceste investiții, FSE+ joacă un rol esențial în sprijinirea tranziției către o societate mai echitabilă și sustenabilă.

Capitolul IV. Contextul strategic național

În perioada de programare 2021-2027, România, ca stat membru al Uniunii Europene, beneficiază de un set de programe operaționale care sunt aliniate cu obiectivele politicii de coeziune a UE și cu strategia de dezvoltare sustenabilă a țării. Aceste programe vizează realizarea unei dezvoltări economice echilibrate, promovarea coeziunii sociale, infrastructurii durabile și a transformării digitale, în acord cu strategia națională și europeană.

Programele operaționale sunt documente strategice prin care România își propune să atragă și să utilizeze fondurile structurale și de investiții ale Uniunii Europene. Aceste fonduri sunt alocate în scopul sprijinirii dezvoltării regiunilor mai puțin dezvoltate, îmbunătățirii infrastructurii publice și private și implementării unor proiecte de dezvoltare durabilă.

În perioada 2021-2027, România va implementa următoarele programe operaționale majore[48]:

4.1 Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

PODD este unul dintre principalele programe operaționale din România pentru perioada de programare 2021–2027, cofinanțat prin Fondul de Coeziune (FC) și Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR). Acest program are un rol strategic în tranziția ecologică a României, fiind direct corelat cu Pactul Verde European, Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și obiectivele climatice ale UE.

Obiectivul general al PODD: Sprijinirea tranziției către o economie verde, cu emisii reduse de carbon, eficientă energetic și rezilientă la schimbările climatice, prin:

- ✓ Investiții în infrastructură de mediu, energie și climă;
- ✓ Sprijinirea biodiversității și gestionării durabile a resurselor naturale;
- ✓ Promovarea eficienței energetice și a producției de energie din surse regenerabile;
- ✓ Reducerea riscurilor climatice și de mediu.

Axe prioritare/ Domenii de intervenție

a) Apă și apă uzată

- Dezvoltarea și extinderea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare;

- Respectarea Directivei UE privind apa potabilă și epurarea apelor uzate.

b) Deșeuri

- Îmbunătățirea colectării selective;

[48] *https://mfe.gov.ro/sinteza-programelor-operationale-2021-2027/, https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/, https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2024/12/PSI-MIPE-2025-2028.pdf*

- Infrastructuri pentru tratarea și valorificarea deșeurilor;

- Promovarea economiei circulare.

c) Biodiversitate și natură

- Protejarea și refacerea ecosistemelor;

- Management eficient pentru ariile protejate.

d) Schimbări climatice și riscuri

- Prevenirea și gestionarea riscurilor naturale și antropice;

- Adaptarea la schimbările climatice (inundații, secetă, incendii de pădure etc.).

e) Energie

- Sprijinirea producției de energie din surse regenerabile (solar, eolian, geotermal);

- Eficiență energetică în clădiri publice și infrastructuri urbane.

f) Aer și zgomot

- Reducerea poluării aerului și combaterea poluării fonice;

- Sisteme de monitorizare a calității aerului și măsuri corective.

Buget: Valoarea totală alocată PODD este de aproximativ 5,2 miliarde euro, din care:

~3,6 miliarde euro din fonduri europene (FEDR și FC), iar restul din contribuția națională.

Beneficiari eligibili:

✓ Autorități publice locale și centrale;

✓ Operatorii regionali de apă/canal și deșeuri;

✓ Administrații ale ariilor naturale protejate;

✓ Unități administrativ-teritoriale (UAT);

✓ ONG-uri și alte entități relevante în domeniul protecției mediului și energiei.

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă este în vigoare și rămâne activ până la finalul exercițiului financiar european 2021–2027 (cu posibilitate de prelungire a implementării până în 2030, conform regulii "n+3").

Importanța PODD pentru România:

- Răspunde cerințelor europene privind neutralitatea climatică până în 2050;
- Contribuie la atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD);
- Îmbunătățește calitatea vieții cetățenilor prin servicii publice durabile;
- Sprijină modernizarea și reziliența infrastructurii de mediu.

4.2 Programele Operaționale Regionale (POR)

În perioada de programare 2021–2027, România a adoptat o abordare descentralizată a Programului Operațional Regional (POR), ceea ce a dus la crearea a 8 POR-uri regionale, câte unul pentru fiecare regiune de dezvoltare. Acestea sunt gestionate direct de Agențiile pentru Dezvoltare Regională (ADR), devenite autorități de management, în parteneriat cu Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE).

Obiectivul general al POR-urilor regionale: Sprijinirea dezvoltării economice echilibrate și sustenabile a fiecărei regiuni prin:

- Creșterea competitivității IMM-urilor,
- Promovarea digitalizării și inovării,
- Investiții în infrastructura de educație și sănătate,
- Dezvoltarea mobilității urbane durabile,
- Creșterea eficienței energetice și protecția mediului.

POR-uri pe regiuni (2021–2027): POR Nord-Est, POR Sud-Est, POR Sud Muntenia, POR Sud-Vest Oltenia, POR Vest, POR Nord-Vest, POR Centru, POR București-Ilfov.

Fiecare program este adaptat la nevoile și potențialul regiunii și conține priorități și linii de finanțare specifice.

Domenii de investiții comune în toate POR-urile, sunt:

→ *Digitalizare și Smart Cities*: Soluții inteligente pentru mobilitate, iluminat, energie, guvernare electronică etc.; digitalizarea administrațiilor publice locale.

→ *IMM-uri și antreprenoriat*: sprijin pentru dezvoltarea, extinderea și internaționalizarea IMM-urilor, infrastructuri de sprijin pentru afaceri (incubatoare, hub-uri, parcuri industriale).

→ *Educație și sănătate*: reabilitarea, modernizarea și dotarea unităților de învățământ și sanitare; creșterea accesului la educație incluzivă și servicii medicale de calitate.

→ *Eficiență energetică și clădiri verzi:* reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale și publice; soluții verzi pentru infrastructuri urbane.

→ *Mobilitate urbană durabilă:* transport public ecologic (autobuze electrice, tramvaie, piste de biciclete); reducerea emisiilor de carbon în orașe.

→ *Patrimoniu cultural și turism:* restaurarea monumentelor istorice și promovarea turismului sustenabil; trasee turistice tematice, centre de informare turistică, digitalizare turistică.

Buget total estimat (2021–2027) ~ 11 miliarde euro, finanțare prin: Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), bugetul național și local, contribuția beneficiarilor privați.

Beneficiari eligibili:

- ✓ Autorități publice locale și județene;
- ✓ Instituții publice din domeniile educației, sănătății, culturii;
- ✓ IMM-uri și ONG-uri;
- ✓ Asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI);
- ✓ Parteneriate public-private.

Cele 8 Programe Operaționale Regionale sunt în vigoare și vor continua să funcționeze până în 2027 (cu perioada de implementare prelungită până în 2030, conform regulii „n+3").

Importanță strategică pentru România:

- Permite o abordare adaptată fiecărei regiuni și nevoilor locale;
- Contribuie la dezvoltarea urbană sustenabilă și la reducerea disparităților teritoriale;
- Încurajează autonomia regională și implicarea autorităților locale în gestionarea fondurilor.

4.3 Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)

POTJ este un program european creat pentru a sprijini regiunile cele mai afectate de tranziția către neutralitate climatică, adică acele zone puternic dependente de industrii poluante, în special de cărbune și alți combustibili fosili. Programul este finanțat prin Fondul pentru Tranziție Justă (FTJ) – un instrument esențial al Pactului Verde European.

Obiectivul principal: Asigurarea unei tranziții echitabile din punct de vedere social și economic pentru regiunile afectate de decarbonizare, oferind:

- Sprijin pentru diversificarea economică,
- Crearea de locuri de muncă verzi,
- Reducerea impactului social al renunțării la combustibili fosili.

Regiunile eligibile în România - POTJ vizează 6 județe considerate cele mai afectate de tranziția verde: Gorj, Hunedoara, Dolj, Galați, Mureș, Prahova. Aceste județe includ comunități unde activitatea economică depinde majoritar de producția de energie pe bază de cărbune sau gaze naturale, industrii grele și poluante.

Domenii majore de intervenție

a) Dezvoltare economică locală

- Sprijin pentru antreprenoriat, start-up-uri, IMM-uri;
- Infrastructură de afaceri, parcuri industriale verzi.

b) Crearea de locuri de muncă

- Sprijin pentru reconversia profesională a lucrătorilor din industriile poluante;
- Programe de formare și recalificare.

c) Energie verde și eficiență energetică

- Investiții în energie regenerabilă (fotovoltaice, biomasă, eolian etc.);
- Reabilitarea energetică a clădirilor și infrastructurilor publice.

d) Infrastructură durabilă

- Mobilitate urbană verde (vehicule electrice, piste pentru biciclete);
- Infrastructuri educaționale și sociale moderne.

f) Protecția mediului și reabilitarea terenurilor industriale

- Reconversia terenurilor poluate sau abandonate;
- Soluții pentru economia circulară.

Buget total: ~2,5 miliarde euro, finanțare majoritară din Fondul pentru Tranziție Justă (FTJ), cofinanțare de la bugetul de stat și contribuția beneficiarilor.

Beneficiari eligibili

- ✓ Autorități publice locale și județene;
- ✓ IMM-uri și antreprenori;
- ✓ Universități și centre de cercetare;
- ✓ ONG-uri și asociații de dezvoltare;
- ✓ Operatori din energie și industrie.

Tipuri de proiecte eligibile

- Parcuri industriale verzi;
- Programe de formare pentru mineri;
- Unități de producție energie verde;
- Centre de inovare și tehnologie;
- Startup-uri verzi și incubatoare de afaceri.

Importanța POTJ pentru România:

→ Sprijină echitatea socială în contextul tranziției energetice;

→ Evită marginalizarea economică a comunităților miniere;

→ Contribuie la decarbonizarea economiei în mod sustenabil și incluziv.

4.4 Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

POEO este unul dintre cele mai importante programe din România în perioada 2021–2027, fiind finanțat în principal din Fondul Social European Plus (FSE+). Obiectivul său este să contribuie la creșterea calității și echității în educație și să asigure o piață a muncii incluzivă și reziliență.

POEO este în vigoare și va continua până în 2027 (cu posibilitate de implementare până în 2030).

a) Obiective principale ale POEO

b) Reducerea abandonului școlar și creșterea participării la educație;

c) Creșterea accesului la formare și competențe digitale;

d) Facilitarea tranziției tinerilor și adulților către piața muncii;

e) Sprijinirea ocupării pentru persoanele vulnerabile (inclusiv romi, șomeri de lungă durată, persoane cu dizabilități);

f) Consolidarea serviciilor publice de ocupare și formare profesională continuă.

Componente majore ale POEO

→ Educație: Sprijin pentru grădinițe, învățământ primar, gimnazial și liceal; intervenții pentru reducerea abandonului școlar; programe „Școală după școală” și consiliere educațională; acces la educație timpurie și incluzivă.

→ Formare și învățare pe tot parcursul vieții: Cursuri de formare profesională pentru adulți; programe pentru creșterea competențelor digitale și verzi; Învățământ profesional și tehnic (VET), inclusiv dual.

→ Ocupare și integrare pe piața muncii: Sprijin pentru angajarea tinerilor NEET (care nu sunt în educație, ocupare sau formare); subvenții pentru angajatori și măsuri active de ocupare; servicii de mediere, consiliere și orientare profesională.

→ Incluziune socială: Intervenții dedicate grupurilor vulnerabile: romi, persoane cu dizabilități, persoane din mediul rural; servicii sociale integrate (educație, ocupare, sănătate).

Buget total estimativ: ~3,8 miliarde euro; Finanțare prin Fondul Social European Plus (FSE+) și bugetul de stat; cofinanțare națională și/sau din surse private, în funcție de apel.

Beneficiari eligibili

✓ Unități de învățământ (grădinițe, școli, licee, centre VET);

✓ Universități și instituții de formare profesională;

✓ Angajatori și IMM-uri;

- ✓ ONG-uri și entități nonprofit;
- ✓ AJOFM-uri și instituții publice.

Tipuri de proiecte eligibile

- Centre de educație remedială;
- Programe de sprijin pentru elevii din medii defavorizate;
- Granturi pentru formare digitală;
- Programe de internship/apprenticeship pentru tineri;
- Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale;
- Rețele de colaborare între școli, firme și instituții publice.

Importanța POEO pentru România

→ Contribuie la reducerea inegalităților educaționale și economice;

→ Sprijină atingerea țintelor naționale din PNRR și Strategia Europa 2030;

→ Asigură inserția profesională și dezvoltarea competențelor pentru o economie modernă.

4.5 Programul Operațional Sănătate (POS)

POS este un program național finanțat în cadrul perioadei 2021–2027, cu sprijinul Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondului Social European Plus (FSE+), care are ca obiectiv creșterea accesului echitabil la servicii de sănătate moderne, de calitate și reziliente în România.

Programul este în vigoare și va fi implementat până în 2027 (cu execuție extinsă până în 2030, conform regulii „n+3”).

Obiectivele principale ale POS:

a) Îmbunătățirea accesului la servicii medicale de bază și specializate, în special pentru grupurile vulnerabile;

b) Dezvoltarea infrastructurii medicale la nivel regional, județean și local;

c) Consolidarea capacității sistemului de sănătate pentru prevenirea și gestionarea crizelor sanitare;

d) Sprijin pentru personalul medical și formarea profesională continuă;

e) Digitalizarea sistemului de sănătate.

Axe prioritare ale programului

1. Infrastructură spitalicească și ambulatorie

- Construirea și modernizarea de spitale, secții și unități medicale;

- Dezvoltarea ambulatoriilor integrate;

- Reabilitarea și echiparea infrastructurii pentru urgențe.

2. Prevenție și servicii medicale comunitare

- Crearea și extinderea rețelei de centre comunitare integrate;

- Programe de screening național pentru boli cronice (cancer, diabet etc.);

- Campanii de educație sanitară și vaccinare.

3. Digitalizarea sistemului de sănătate

- Dosarul electronic al pacientului, interoperabilitate;

- Platforme pentru telemedicină;

- Sisteme informatice în spitale.

4. Resurse umane în sănătate

- Formarea continuă a cadrelor medicale;

- Programe de atragere și retenție a medicilor în zonele defavorizate;

- Mobilități și schimburi de experiență la nivel european.

5. Reziliență și răspuns la crize

- Dotarea spitalelor cu echipamente pentru urgențe epidemiologice;

- Crearea de stocuri strategice medicale;

- Infrastructură pentru răspuns rapid (unități mobile, centre de tratament).

Buget total: ~4,7 miliarde euro, din care 3,9 miliarde euro din fonduri europene (FEDR + FSE+); restul din cofinanțare națională.

Beneficiari eligibili:

- ✓ Ministerul Sănătății și instituțiile subordonate;
- ✓ Autorități publice locale și județene;
- ✓ Spitale publice și private non-profit;
- ✓ Universități de medicină și institute de cercetare medicală;
- ✓ ONG-uri în domeniul sănătății;
- ✓ Furnizori de servicii medicale comunitare.

Exemple de proiecte eligibile

- Construcția Spitalului Regional de Urgență;

- Modernizarea unităților de primiri urgențe (UPU);
- Screening pentru cancer de col uterin și colorectal;
- Formare profesională pentru asistente medicale în zone rurale;
- Digitalizarea sistemului informatic din spitale județene.

Importanța POS pentru România

→ Sprijină echitatea în accesul la sănătate, în special în zonele rurale și defavorizate;

→ Contribuie la modernizarea sistemului medical din România;

→ Aliniază România la standardele europene de sănătate publică;

→ Este complementar cu investițiile din PNRR și alte programe europene.

4.6 Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

POIDS este un program finanțat din Fondul Social European Plus (FSE+) și bugetul național, dedicat combaterii sărăciei, excluziunii sociale și promovării incluziunii active a grupurilor vulnerabile. Este parte din strategia României de asigurare a coeziunii sociale și a demnității umane, în linie cu Pilonul European al Drepturilor Sociale.

Programul este în vigoare și se desfășoară pe toată perioada 2021–2027, cu implementare posibilă până în 2030.

Obiective principale ale POIDS:

a) Reducerea sărăciei și excluziunii sociale, în special în rândul copiilor, vârstnicilor și persoanelor cu dizabilități;

b) Creșterea accesului la servicii sociale, de sănătate, educație și ocupare;

c) Sprijinirea tranziției de la ajutor social la muncă activă și integrare socială;

d) Dezvoltarea economiei sociale și a serviciilor comunitare integrate;

e) Sprijin material pentru persoanele defavorizate (alimente, produse de igienă, haine).

Axe prioritare ale programului:

1. Incluziune socială activă

- Servicii integrate pentru familii vulnerabile (social, educație, sănătate);
- Centre de zi, centre de consiliere, echipe mobile;
- Măsuri pentru persoanele fără adăpost, romi, persoane cu dizabilități.

2. Sprijin pentru tranziția către muncă

- Programe de calificare profesională și acompaniere spre ocupare;

- Asistență individualizată pentru reintegrarea socio-profesională;

- Servicii pentru tineri în risc de excluziune și persoane eliberate din detenție.

3. Sprijin material pentru cei mai defavorizați (POAD)

- Distribuție de alimente, produse de igienă și rechizite pentru copii;

- Asistență tehnică pentru sprijin umanitar în situații de criză.

4. Servicii sociale și infrastructură socială

- Înființarea și dezvoltarea de centre comunitare integrate;

- Investiții în locuințe sociale și infrastructuri pentru grupuri vulnerabile;

- Digitalizarea și profesionalizarea serviciilor sociale.

Buget total estimativ: ~4 miliarde euro; Cofinanțare din Fondul Social European Plus (FSE+), bugetul de stat și contribuția beneficiarilor.

Beneficiari eligibili

- ✓ Primării și consilii județene;
- ✓ Direcții de asistență socială (DGASPC);
- ✓ ONG-uri și furnizori acreditați de servicii sociale;
- ✓ Unități de cult și asociații caritabile;
- ✓ Instituții de învățământ și sănătate;
- ✓ Parteneriate public-private.

Exemple de proiecte eligibile

- Centre comunitare pentru asistență socială, educațională și medicală;
- Servicii mobile pentru persoane vârstnice izolate;
- Locuințe protejate pentru tineri care părăsesc sistemul de protecție;
- Ateliere ocupaționale pentru persoane cu dizabilități;
- Distribuție de alimente și produse de igienă în comunități defavorizate.

Importanța POIDS pentru România:

→ Răspunde unei nevoi critice de echitate socială în mediile sărace și rurale;

→ Sprijină coerent integrarea grupurilor vulnerabile;

→ Contribuie la atingerea obiectivelor europene privind reducerea sărăciei și promovarea incluziunii active.

4.7 Programul Operațional Transport (POT)

Programul Operațional Transport (POT) este principalul instrument prin care România investește în dezvoltarea infrastructurii de transport, în perioada 2021–2027, cu sprijinul Fondului European de Dezvoltare Regională (FEDR) și al Fondului de Coeziune (FC).

Este în vigoare în 2025 și va continua implementarea până în 2030 (conform regulii n+3).

Obiectivele principale ale POT

a) Dezvoltarea unei rețele de transport durabil, sigur și eficient;

b) Reducerea decalajelor regionale prin investiții în infrastructură rutieră, feroviară, navală și aeriană;

c) Creșterea mobilității verzi, prin susținerea transportului public și a transportului feroviar;

d) Conectivitatea cu rețelele europene de transport TEN-T;

e) Reducerea emisiilor de carbon din sectorul transporturilor.

Axe prioritare ale programului:

1. Infrastructură rutieră de interes european (TEN-T)

- Construirea și modernizarea autostrăzilor și drumurilor expres;

- Finalizarea coridoarelor TEN-T Core și Comprehensive;

- Proiecte importante: A7 (Ploiești – Pașcani), A8 (Târgu Mureș – Iași), drumul expres Craiova – Pitești.

2. Transport feroviar sustenabil

- Modernizarea căii ferate (electrificare, dublare, reabilitare);

- Achiziția de trenuri electrice și hidrogen;

- Reducerea timpilor de călătorie și creșterea siguranței.

3. Transport naval și portuar

- Modernizarea porturilor maritime și fluviale (ex: Constanța, Galați, Brăila);

- Creșterea navigabilității pe Dunăre;

- Infrastructură intermodală pentru transportul mărfurilor.

4. Transport urban și mobilitate durabilă

- Dezvoltarea transportului public nepoluant în orașe;

- Achiziție de autobuze/ troleibuze electrice și tramvaie;

- Realizarea pistelor pentru biciclete și sistemelor park&ride.

5. Infrastructură aeriană

- Modernizarea aeroporturilor regionale (piste, terminale, echipamente);

- Creșterea capacității de operare și conectivitate aeriană.

Buget total estimativ: ~9,6 miliarde euro: Finanțare din FEDR și Fondul de Coeziune; cofinanțare națională și din bugetul de stat.

Beneficiari eligibili

- ✓ Ministerul Transporturilor și Infrastructurii;
- ✓ Companiile publice de transport (CNAIR, CFR, Metrorex, Aeroporturi);
- ✓ Autorități publice locale și județene;
- ✓ Porturi și autorități navale;
- ✓ Operatori publici de transport urban și regional.

Exemple de proiecte finanțate prin POT

- Autostrada A7 – Ploiești – Buzău – Focșani – Bacău – Pașcani;
- Modernizarea căii ferate București – Giurgiu;
- Trenuri electrice de navetă în zone metropolitane;
- Terminal intermodal la Port Constanța;
- Tramvaie moderne pentru municipiile reședință de județ;
- Aeroporturi – modernizarea pistei la Timișoara, Cluj, Iași, Sibiu etc.

Importanța POT pentru România

- → Asigură conectarea la rețelele europene de transport;
- → Reduce disparitățile regionale în infrastructură;
- → Sprijină mobilitatea sustenabilă și tranziția verde;
- → Este complementar cu investițiile din PNRR și alte surse naționale.

4.8 Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)

POCIDIF este un program operațional al României pentru perioada 2021–2027, finanțat în principal prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), care sprijină: cercetarea și inovarea, transformarea digitală a economiei și administrației, creșterea competitivității IMM-urilor, utilizarea instrumentelor financiare pentru dezvoltare economică sustenabilă.

Este în vigoare și va funcționa până în 2027, cu execuție prelungită până în 2030 (conform regulii n+3).

Obiectivele POCIDIF sunt:

a) Sprijinirea cercetării, dezvoltării și inovării (CDI);

b) Accelerarea digitalizării întreprinderilor și instituțiilor publice;

c) Creșterea accesului IMM-urilor la finanțare și dezvoltare;

d) Promovarea tehnologiilor verzi și sustenabile;

e) Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial prin fonduri de risc și alte instrumente financiare.

Componente majore ale programului

1. Cercetare, dezvoltare și inovare (CDI)

- Sprijin pentru institute de cercetare publice și private;

- Finanțarea parteneriatelor între mediul academic și business;

- Crearea de infrastructuri CDI, inclusiv laboratoare moderne;

- Sprijin pentru cercetători și proiecte experimentale.

2. Digitalizarea economiei și administrației

- Sprijin pentru digitalizarea IMM-urilor (automatizare, e-commerce, cloud);

- Investiții în cybersecurity, AI, IoT;

- Digitalizarea administrației publice locale și centrale;

- Servicii publice online, interoperabilitate, arhitecturi cloud guvernamentale.

3. IMM-uri și instrumente financiare

- Sprijin nerambursabil pentru start-up-uri și IMM-uri inovatoare;

- Fonduri de investiții, capital de risc, microcredite;

- Sprijin pentru scale-up în industrii cu potențial de creștere;

- Programe dedicate femeilor antreprenor și întreprinderilor sociale.

4. Tehnologii verzi și sustenabile

- Finanțarea adoptării tehnologiilor verzi în industrie și servicii;

- Sprijin pentru tranziția către economie circulară;

- Soluții inteligente de eficiență energetică și reducere a emisiilor.

Buget estimativ total: ~2,2 miliarde euro, proveniți din FEDR, bugetul național și contribuții private; este unul dintre cele mai orientate spre digitalizare și inovare programe.

Beneficiari eligibili

- ✓ IMM-uri, start-up-uri, scale-up-uri;

- ✓ Universități, institute de cercetare;
- ✓ Autorități publice pentru digitalizare;
- ✓ Parcuri științifice și tehnologice;
- ✓ Fonduri de investiții și administratori financiari;
- ✓ Incubatoare, acceleratoare, clustere de inovare.

Exemple de proiecte eligibile

- Crearea unei platforme e-commerce cu AI pentru IMM-uri;
- Digitalizarea completă a unei primării (plăți online, arhivare digitală);
- Realizarea unei linii pilot de producție cu tehnologii smart;
- Sprijin pentru un fond de investiții de tip seed sau venture capital;
- Transformarea unui parc industrial într-un hub digital verde.

Importanța POCIDIF pentru România

→ Răspunde priorităților transformării digitale și verzi;

→ Sprijină antreprenoriatul și competitivitatea;

→ Contribuie la tranziția către o economie bazată pe inovare;

→ Se aliniază obiectivelor Agendei Digitale și Pactului Verde European.

4.9 Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

POAT este un program național finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), care are rolul de a sprijini implementarea eficientă și corectă a fondurilor europene în România în perioada 2021–2027.

Este în vigoare, fiind activ pe întreaga perioadă de programare 2021–2027, cu posibilitatea de implementare extinsă până în 2030.

Obiectivele principale ale POAT

a) Îmbunătățirea capacității administrative și instituționale pentru gestionarea fondurilor europene;

b) Creșterea eficienței și calității implementării programelor operaționale și a proiectelor finanțate;

c) Consolidarea sistemelor de monitorizare, control și evaluare a fondurilor UE;

d) Susținerea informării și promovării fondurilor europene către publicul larg.

Componente și direcții de acțiune:

1. Sprijin instituțional pentru autorități de management și organisme intermediare

- Finanțarea cheltuielilor administrative (salarii, echipamente, logistică);

- Pregătirea personalului prin formare profesională;

- Îmbunătățirea sistemelor informatice de gestionare a fondurilor (ex: MySMIS 2021);

- Asigurarea consultanței tehnice pentru implementarea proiectelor mari.

2. Asistență pentru beneficiari

- Ghiduri, metodologii și instrumente pentru scrierea și implementarea proiectelor;

- Asistență pentru dezvoltarea capacității beneficiarilor (administrații locale, ONG-uri, IMM-uri);

- Sprijin pentru elaborarea documentațiilor tehnico-economice.

3. Comunicare și transparență

- Campanii de informare despre oportunitățile de finanțare;

- Platforme online, call-centere, seminarii și conferințe;

- Promovarea rezultatelor proiectelor finanțate din fonduri europene.

4. Evaluare și monitorizare

- Studii de impact, analize de eficiență și eficacitate a programelor;

- Audituri, inspecții, controale tematice;

- Sisteme de monitorizare și evaluare a performanței.

Buget estimativ: ~380 milioane euro, finanțate prin FEDR (în proporție de 85%) și contribuție națională (15%); buget destinat exclusiv pentru sprijinul administrației publice și beneficiarilor de fonduri UE.

Beneficiari eligibili

- ✓ Autorități de management ale programelor operaționale;
- ✓ Organisme intermediare (OI);
- ✓ Unități de implementare a proiectelor europene;
- ✓ Ministere, agenții, structuri de coordonare;
- ✓ Instituții publice și autorități locale implicate în gestionarea fondurilor UE.

Exemple de activități finanțate

- Achiziția de software pentru gestionarea proiectelor europene;
- Pregătirea și organizarea comitetelor de monitorizare;

- Cursuri pentru funcționarii publici implicați în fonduri UE;
- Elaborarea de analize privind absorbția fondurilor;
- Organizarea de caravane și campanii de informare pentru potențiali beneficiari.

Importanța POAT

→ POAT este pilonul tehnic al întregului sistem de fonduri europene;

→ Asigură eficiență administrativă, transparență și absorbție crescută a fondurilor;

→ Contribuie indirect la buna implementare a tuturor celorlalte programe operaționale.

4.10 Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM)

POPAM este programul național de sprijin pentru sectorul pescuitului, acvaculturii și economiei maritime, finanțat prin Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime, Acvacultură și Oceane (FEPAM).

Programul este în vigoare și acoperă perioada 2021–2027, cu aplicabilitate efectivă până în 2030 (regula n+3).

Obiectivele POPAM 2021–2027

a) Promovarea unui pescuit durabil din punct de vedere ecologic, social și economic;
b) Dezvoltarea durabilă a acvaculturii;
c) Dezvoltarea economiei albastre în zonele costiere și rurale;
d) Sprijin pentru comunitățile pescărești în tranziția către modele verzi și sustenabile;
e) Conservarea și protecția resurselor marine și a biodiversității;
f) Inovare, digitalizare și competitivitate în sectoarele vizate.

Axe prioritare și măsuri de finanțare

1. Pescuit durabil

- Modernizarea navelor de pescuit (fără creșterea capacității);
- Echipamente pentru siguranță, eficiență energetică, igienă;
- Sprijin pentru pescuitul costier la scară mică;
- Compensarea impactului socio-economic al tranziției ecologice.

2. Acvacultură sustenabilă și inovatoare

- Investiții în ferme piscicole ecologice și cu consum redus de resurse;
- Tehnologii verzi și circulare (recircularea apei, reducerea poluării);
- Diversificarea producției și introducerea de specii noi;

- Sprijin pentru procesarea și comercializarea produselor acvatice.

3. Lanț valoric și piață

- Îmbunătățirea proceselor de procesare, ambalare și etichetare;

- Infrastructură de colectare și distribuție a peștelui;

- Crearea de filiale, cooperative, piețe locale și lanțuri scurte;

- Promovarea consumului de pește și produse marine autohtone.

4. Guvernanță maritimă integrată

- Sprijin pentru cercetare, monitorizare și control;

- Proiecte privind protecția mediului marin;

- Implementarea Planurilor de Management pentru pescuit durabil;

- Consolidarea capacității administrative.

Buget estimativ: ~232 milioane euro, cofinanțare europeană din FEPAM și contribuție națională. Este un program cu impact economic și ecologic în zonele costiere și pescărești.

Beneficiari eligibili

✓ Pescari comerciali și deținători de ambarcațiuni;

✓ Fermieri acvatici și procesatori;

✓ Asociații, cooperative și organizații de producători;

✓ Autorități locale și comunități pescărești;

✓ ONG-uri de mediu, institute de cercetare marină, IMM-uri din economia albastră.

Exemple de proiecte eligibile

- Modernizarea unei ambarcațiuni de pescuit cu motor electric;
- Crearea unei ferme de acvacultură cu ciclu închis (RAS);
- Proiecte educaționale despre consumul de pește sănătos;
- Infrastructură de depozitare și procesare în porturi pescărești;
- Promovarea turismului pescăresc și a gastronomiei locale.

Importanța POPAM pentru România

→ Sprijină tranziția verde în sectorul pescuitului și acvaculturii;

→ Promovează reziliența și digitalizarea în economia maritimă;

→ Reduce presiunea asupra resurselor marine și costiere;

→ Contribuie la dezvoltarea comunităților pescărești și la coeziunea teritorială.

4.11 Programul Operațional pentru Mediu (POEM)

POEM este un program strategic național care vizează protecția mediului și gestionarea resurselor naturale, finanțat prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și Fondul de Coeziune (FC). Acest program susține investițiile în infrastructura de mediu, inclusiv în domeniile gestionării apei, deșeurilor, biodiversității și schimbărilor climatice.

POEM este în vigoare, acoperind perioada 2021–2027, și va fi activ până în 2030, cu execuție prelungită conform regulii n+3.

Obiectivele POEM 2021–2027

a) Gestionarea durabilă a resurselor de apă (apă potabilă, apă uzată);
b) Gestionarea deșeurilor și promovarea economiei circulare;
c) Protecția biodiversității și restaurarea ecosistemelor;
d) Adaptarea la schimbările climatice și reducerea emisiilor de carbon;
e) Sprijinirea tranziției către un sistem energetic mai curat.

Axe prioritare și măsuri de finanțare

1. Gestionarea apei și infrastructura de apă

- Investiții în rețele de apă potabilă și canalizare în zonele rurale și urbane;
- Proiecte pentru tratamentul apelor uzate, inclusiv stații de epurare;
- Prevenirea inundațiilor și gestionarea riscurilor de apă.

2. Gestionarea deșeurilor și economia circulară

- Proiecte de selectare, colectare și reciclare a deșeurilor;
- Înființarea de centre de reciclare și platforme ecologice de gestionare a deșeurilor;
- Sprijin pentru proiecte de reducere a deșeurilor la sursă și proiecte de compostare;
- Finanțarea infrastructurii pentru managementul deșeurilor periculoase.

3. Protecția biodiversității și restaurarea ecosistemelor

- Crearea și protejarea arealelor protejate (Parcuri Naționale, Rezervații Naturale);
- Proiecte de reabilitare a ecosistemelor degradate (mangrove, păduri);
- Promovarea proiectelor de conservare a biodiversității (specii și habitate protejate);
- Planuri de management pentru arii naturale protejate și biodiversitate.

4. Mitigarea și adaptarea la schimbările climatice

- Proiecte de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră (GHG);
- Investiții în energie regenerabilă, cum ar fi panouri solare și turbine eoliene;

- Proiecte de adaptare la schimbările climatice, cum ar fi infrastructura verde și albastră;

- Îmbunătățirea rezilienței infrastructurilor în fața riscurilor climatice.

5. Tranziția energetică

- Investiții în energie curată și tehnologii verzi;

- Promovarea eficienței energetice în clădiri publice și private;

- Sprijin pentru dezvoltarea infrastructurii de mobilitate electrică.

Buget estimativ: ~2,7 miliarde euro, FEDR și Fondul de Coeziune sunt sursele principale de finanțare; bugetul va sprijini implementarea măsurilor de protecție a mediului, infrastructură ecologică și adaptare la schimbările climatice.

Beneficiari eligibili

- ✓ Autorități publice locale și județene (pentru proiecte de infrastructură publică);
- ✓ Operatori de apă și apă uzată;
- ✓ Organizații de mediu, ONG-uri;
- ✓ Sectorul privat (în special IMM-uri implicate în reciclare, economie circulară);
- ✓ Ministere și agenții guvernamentale.

Exemple de proiecte eligibile:

- Stații de epurare a apelor uzate pentru localități mici și medii;
- Centre de reciclare și platforme de management al deșeurilor;
- Proiecte de restaurare a habitatelor naturale din Delta Dunării sau Munții Carpați;
- Proiecte de eficiență energetică în clădirile publice (școli, spitale);
- Proiecte de protecție a speciilor vulnerabile și crearea de coridoare ecologice.

Importanța POEM pentru România

→ POEM este esențial pentru îmbunătățirea infrastructurii de mediu din România;

→ Contribuie la adaptarea la schimbările climatice și protecția mediului, obiective cheie ale Pactului Verde European;

→ Sprijină tranziția către o economie circulară și sustenabilă;

→ Asigură reziliența infrastructurii în fața riscurilor de mediu.

Capitolul V. Context strategic regional

5.1 Programul Operațional Regional Nord-Est[49]

Programul Operațional Regional Nord-Est (POR Nord-Est) 2021–2027 este unul dintre cele 8 programe regionale implementate la nivelul regiunilor de dezvoltare din România. Este gestionat de Agenția pentru Dezvoltare Regională (ADR) Nord-Est, devenită Autoritate de Management, și este finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) și bugetul de stat.

POR Nord-Est este în vigoare și va funcționa până în 2027, cu posibilitate de implementare până în 2030 (regula n+3).

Obiectivul general - Sprijinirea unei dezvoltări teritoriale echilibrate și durabile a Regiunii Nord-Est, prin:

a) Creșterea competitivității economice și inovației,

b) Susținerea digitalizării și a tranziției verzi,

c) Investiții în educație, sănătate și infrastructură urbană,

d) Reducerea disparităților intra-regionale și sprijinirea zonelor defavorizate.

e) Dezvoltarea mediului de afaceri**;**

f) Modernizarea infrastructurii urbane, sociale și de transport**;**

g) Protecția mediului și a patrimoniului cultural.

Regiunea Nord-Est include următoarele județe: Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui.

Axe prioritare și intervenții majore

Prioritatea 1 – O regiune competitivă prin inovare și întreprinderi dinamice

- Sprijin pentru IMM-uri în vederea creșterii competitivității;

- Susținerea transferului tehnologic și colaborării cercetare-business;

- Dezvoltarea parcurilor științifice, incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri.

Prioritatea 2 – O regiune digitală

- Digitalizarea administrației publice locale;

- Sprijin pentru digitalizarea IMM-urilor;

- Platforme digitale și aplicații smart city.

Prioritatea 3 – O regiune cu localități prietenoase cu mediul

[49] *https://mfe.gov.ro/por-2021-2027-sinteza-regiuni/#nordest*

- Eficiență energetică în clădiri publice și locuințe;

- Sprijin pentru mobilitate urbană verde (piste biciclete, transport electric);

- Investiții în infrastructură verde-albastră (parcuri, zone umede urbane).

Prioritatea 4 – O regiune cu mobilitate urbană durabilă

- Dezvoltarea transportului public urban (tramvaie, autobuze electrice);

- Sisteme de management inteligent al traficului;

- Coridoare pentru transport alternativ (biciclete, pietoni).

Prioritatea 5 – O regiune accesibilă

- Reabilitarea și modernizarea drumurilor județene;

- Conectivitate mai bună între localități și cu rețeaua TEN-T;

- Infrastructură de transport în zonele defavorizate.

Prioritatea 6 – O regiune educată

- Modernizarea infrastructurii de educație: grădinițe, școli, licee, centre VET;

- Dotări IT și laboratoare moderne;

- Sprijin pentru formarea profesională adaptată pieței muncii.

Prioritatea 7 – O regiune pentru oameni

- Dezvoltarea infrastructurii sociale: centre comunitare, centre de zi;

- Investiții în servicii pentru vârstnici, persoane cu dizabilități;

- Sprijin pentru locuințe sociale și regenerare urbană.

Prioritatea 8 – O regiune atractivă

- Restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural și istoric;

- Sprijin pentru dezvoltarea turismului cultural și ecoturistic;

- Promovarea identității locale și a economiei creative.

Buget estimativ: ~1,75 miliarde euro, finanțare din FEDR, cofinanțare de la bugetul de stat și contribuția beneficiarilor. Regiunea Nord-Est are una dintre cele mai mari alocări dintre toate regiunile, fiind considerată o regiune mai puțin dezvoltată.

Beneficiari eligibili

✓ Autorități publice locale (UAT-uri, consilii județene);

✓ IMM-uri și start-up-uri;

✓ Unități de învățământ și sănătate;

✓ ONG-uri și instituții culturale;

✓ Parteneriate public-private.

Exemple de proiecte eligibile

- Modernizarea unui liceu tehnologic și dotarea cu echipamente digitale;
- Reabilitarea unei străzi principale dintr-un oraș și înființarea de piste de biciclete;
- Construirea unui centru social pentru vârstnici;
- Eficientizarea energetică a unei școli sau a unui spital;
- Restaurarea unei cetăți sau mănăstiri și transformarea în obiectiv turistic.

Importanța POR Nord-Est pentru regiune

→ Susține dezvoltarea teritorială echilibrată;

→ Reduce disparitățile între urban și rural;

→ Contribuie la digitalizare, inovare și tranziție verde;

→ Sprijină creșterea calității vieții pentru cetățenii din regiune.

Viziunea strategică a POR Nord-Est: Dezvoltarea socio-economică a regiunii NE pentru a deveni un spațiu competitiv, durabil, rezilient și incluziv.

Obiectivul general al POR Nord-Est: Derularea în RNE a unei dezvoltări echilibrate, bazate pe un proces de creștere economică inteligent, durabil și incluziv, care să conducă la creșterea calității vieții și reducerea decalajelor de dezvoltare intra și inter regionale.

Obiective specifice:

- Dezvoltarea și îmbunătățirea capacități de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate;
- Valorificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor, al organizațiilor de cercetare și al autorităților publice;
- Intensificarea creșterii durabile și a competitivității IMM-urilor și crearea de locuri de muncă în cadrul IMM-urilor, inclusiv prin investiții productive;
- Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat;
- Promovarea măsurilor de eficiență energetică și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- Creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare;

- Promovarea mobilității urbane multimodale durabile, ca parte a tranziției către o economie cu zero emisii de dioxid de carbon;
- Dezvoltarea și creșterea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente la schimbările climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere;
- Îmbunătățirea accesului egal la servicii de calitate și incluzive în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii accesibile, inclusiv prin promovarea rezilienței pentru educația și formarea la distanță și online;
- Promovarea dezvoltării integrate și incluzive în domeniul social, economic și al mediului, precum și a culturii, a patrimoniului natural, a turismului durabil și a securității în zonele urbane.

Buget UE și repartizarea pe priorități de investiții - Alocarea POR 1.457 mld euro UE + 0.302 BN:

- P1. Nord-Est – O regiune mai competitiva, mai inovativa, FEDR – 357,064 milioane euro;
- P2. Nord-Est – O regiune mai digitalizata, FEDR – 85,943 milioane euro;
- P3. Nord-Est – O regiune durabila, mai prietenoasa cu mediul, FEDR – 333,187 milioane euro;
- P4. Nord-Est – O regiune cu o mobilitate urbana mai durabila, FEDR – 235,719 milioane euro;
- P5. Nord-Est – O regiune mai accesibila, FEDR – 154,844 milioane euro;
- P6. Nord-Est – O regiune educata, FEDR – 124,871 milioane euro;
- P7. Nord-Est – O regiune mai atractivă, FEDR – 102,352 milioane euro;
- P8. Asistență tehnică, FEDR – 63,103 milioane euro.

Capitolul VI. Context strategic județean[50]

Strategia de Dezvoltare a Județului Suceava pentru perioada 2021–2027 este un document strategic elaborat sub coordonarea Consiliului Județean Suceava, având ca scop orientarea dezvoltării economice, sociale și teritoriale a județului în conformitate cu prioritățile naționale și europene.

Direcții strategice și priorități:

→ Infrastructură rutieră și de transport: modernizarea și extinderea rețelelor de drumuri județene și locale, precum și dezvoltarea infrastructurii de transport public.

→ Dezvoltare economică și turism: sprijinirea IMM-urilor, promovarea turismului cultural și ecologic, valorificarea patrimoniului natural și istoric.

→ Educație și sănătate: modernizarea infrastructurii educaționale și sanitare, îmbunătățirea accesului la servicii de calitate.

→ Protecția mediului și tranziția verde: implementarea de proiecte pentru protejarea mediului, gestionarea durabilă a resurselor și adaptarea la schimbările climatice.

[50] *https://cjsuceava.ro/2021/strategie_de_dezvoltare/97.pdf*

Capitolul VII. Profilul comunei Drăgușeni, județul Suceava

7.1 Localizarea regională[51]

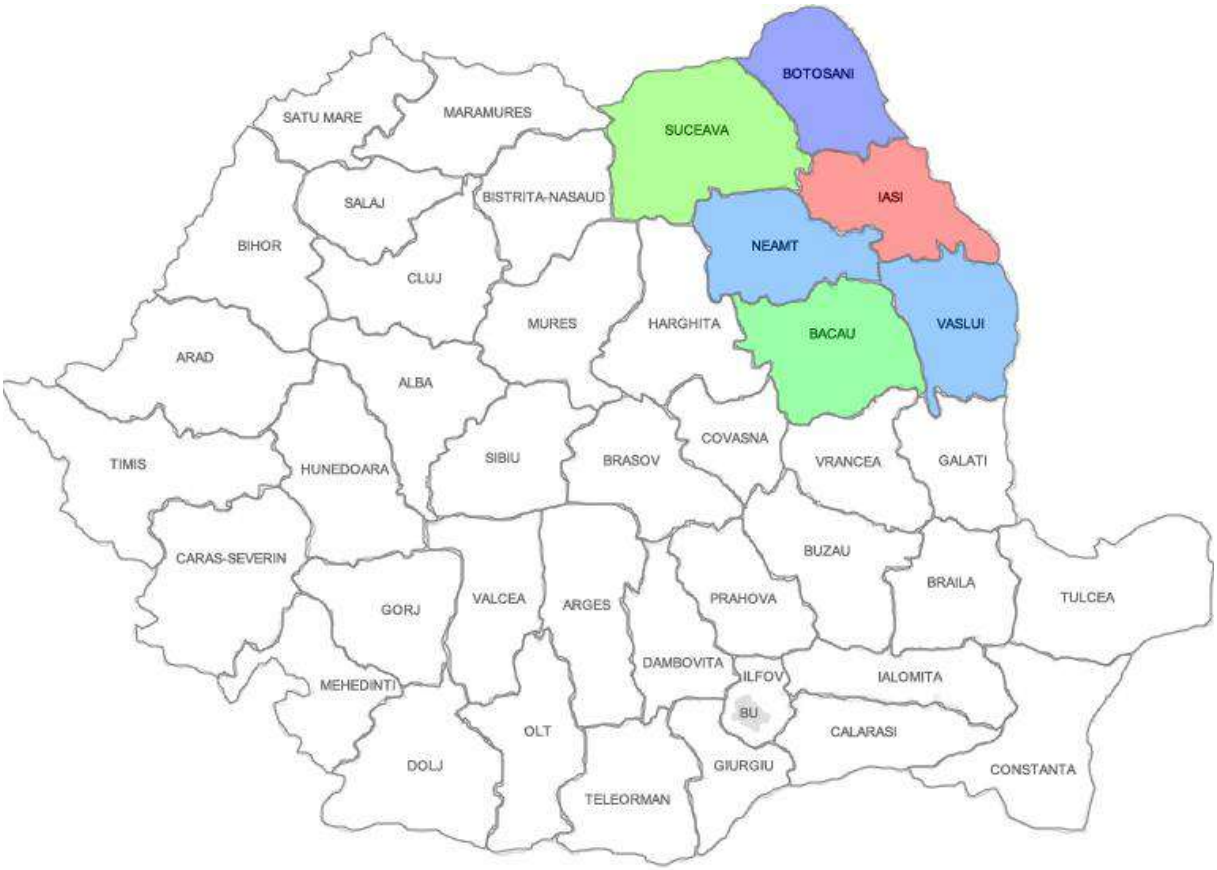

Comuna Drăgușeni este așezată în regiunea de dezvoltare Nord-Est a României, creată în anul 1998. Sediul Agenției pentru Dezvoltare Regională Nord-Est se află în municipiul Piatra Neamț, chiar dacă cel mai mare oraș este municipiul Iași. Precum celelate regiuni de dezvoltare, nu are puteri administrative, funcțiile sale principale fiind coordonarea proiectelor de dezvoltare regională din regiunile istorice Moldova și Bucovina și absorbția fondurilor de la Uniunea Europeană.

Regiunea Nord-Est, conform tradiției, este o parte din vechea regiune istorică a Moldovei și este alcătuită din șase județe (Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui), care însumează o suprafață de 36.850 km^2 și o populație de 3.990.864 locuitori[52], situându-se, din acest punct de vedere, pe primul loc între cele opt regiuni ale țării (18,27% din populația totală a României).

[51] *https://www.adrnordest.ro/regiunea-nord-est/, https://www.adrnordest.ro/regiunea-nord-est/organizare-administrativ-teritoriala/unitati-administrative-componente-regionale/*
[52] *Populația la 1 ianuarie 2024, conform datelor INS, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/ #/pages/tables/ insse-table*
Sursa foto: Institutul Național de Statistică

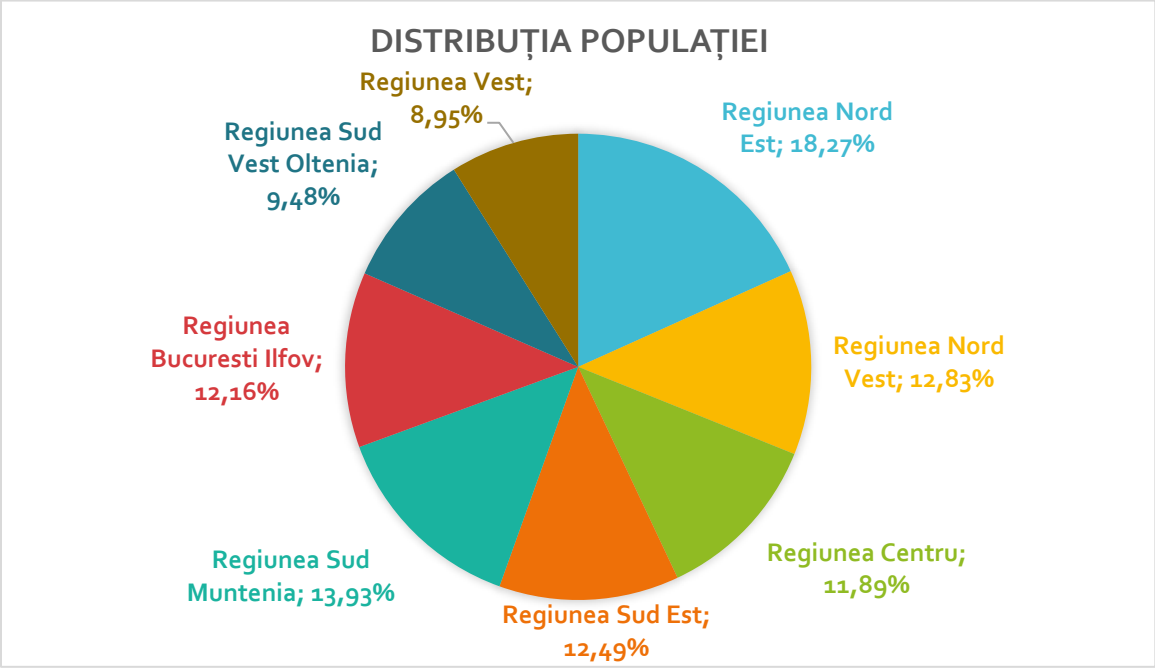

Că întindere, regiunea acoperă 15,46% din suprafață totală a țării, cele mai întinse județe fiind Suceava, cu o suprafață de 8.553 kmp și Bacău, cu 6.621kmp.

Unități administrativ-teritoriale						
Județul	Suprafața Totală (kmp)	Densitatea populației (nr. loc./km^2	Număr Municipii	Număr Orașe	Număr Comune	Număr Sate
Bacău	6.621	108	3	5	85	491
Botoșani	4.986	92	2	5	71	333
Iași	5.476	181	2	2	93	418
Neamț	5.896	93	2	3	78	344
Suceava	8.553	89	5	11	98	379
Vaslui	5.318	96	3	2	81	449
Total Regiune	36.850	108	17	29	506	2.414

Euroregiuni[53]

Județele Suceava și Botoșani fac parte din Euroregiunea Carpatică, care include unități administrative din Polonia, Slovacia, Ungaria, Ucraina și România. Aceste două județe se învecinează la nord cu oblasul Chernivtsi (Cernăuți) din Ucraina. Celelalte județe din Romania care fac parte din aceasta euroregiune sunt Bihor, Sălaj, Satu Mare, Maramureș și Harghita.

Totodată, județele Suceava și Botoșani fac parte și din Euroregiunea Prutul de Sus, alături de 7 raioane și municipiul Bălți din Republica Moldova și oblastul Chernivtsi (Cernăuți) din Ucraina.

Județele Iași și Vaslui fac parte din Euroregiunea Siret-Prut-Nistru alături de 21 de raioane și municipiul Chișinău din Republica Moldova.

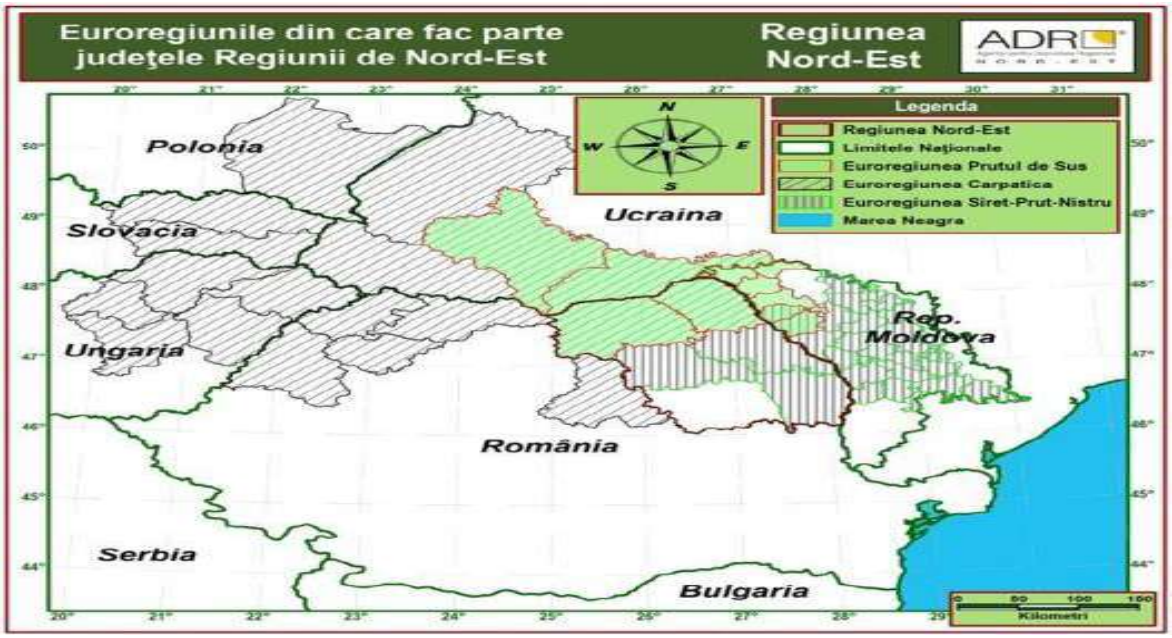

Centre principale ale regiunii[54]

În regiunea Nord-Est figurează 46 orașe, grupate după cum urmează:

- 6 localități urbane mari (cu peste 100.000 locuitori): municipiile Iași, Bacău, Botoșani, Piatra Neamț, Suceava și Vaslui;

- 3 localități urbane mijlocii (50.000 - 100.000 locuitori): municipiile Bârlad, Onești, Roman;

- 25 localități urbane mici (10.000 - 50.000 locuitori):

[53] *https://www.adrnordest.ro/wp-content/uploads/2021/01/3.structura_sistemului_de_asezari.pdf*
[54] *https://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/PDR%20NE%202021-2027%20vers.%20ianuarie%202021.pdf*

- 8 municipii: Moinești, Dorohoi, Pașcani, Rădăuți, Fălticeni, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei, Huși;

- 17 orașe: Buhuși, Comănești, Dârmanești, Târgu Ocna, Darabani, Flămânzi, Târgu Frumos, Podu Iloaiei, Târgu Neamț, Roznov, Gura Humorului, Vicovu de Sus, Dolhasca, Salcea, Liteni, Negrești și Hârlău;

- 12 localități urbane foarte mici (sub 10.000 locuitori): Slănic Moldova, Săveni, Ștefănești, Bucecea, Bicaz, Siret, Cajvana, Frasin, Broșteni, Milișăuți, Solca și Murgeni.

Conform clasificării localităților din Legea nr. 350/2001, cu modificările și completările ulterioare, regiunea include:

- 2 localități de rangul I (municipii de importanta națională, cu influență potențială la nivel european): Municipiile Iași și Bacău.

- 15 localități de rang II (municipii de importanta interjudețeană, județeană sau cu rol de echilibru în rețeaua de localități): Bârlad, Botoșani, Câmpulung Moldovenesc, Dorohoi, Fălticeni, Huși, Moinești, Onești, Pașcani, Piatra Neamț, Suceava, Rădăuți, Roman, Suceava, Vaslui, Vatra Dornei.

- 29 localități de rang III (orașe):

În județul Bacău: Buhuși, Comănești, Dârmanești, Slănic Moldova, Târgu Ocna;

În județul Botoșani: Bucecea, Darabani, Flămânzi, Săveni, Ștefănești;

În județul Iași: Hârlău, Podu Iloaiei, Târgu Frumos;

În județul Neamț: Bicaz, Roznov, Târgu Neamț;

În județul Suceava: Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Gura Humorului, Liteni, Milișăuți, Salcea, Siret, Solca, Vicovu de Sus;

În județul Vaslui: Murgeni, Negrești.

- 506 localități de rang IV (sate reședință de comună)

-1974 localități de rang V (sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor și orașelor).

Zone metropolitane

În regiunea Nord-Est s-au conturat mai multe structuri metropolitane (aflate în diferite stadii de organizare), reprezentând asocieri ale unui municipiu cu unitățile administrativ teritoriale învecinate, având în vedere influența pe care centrul urban o are asupra acestora, pentru a sprijini dezvoltarea integrată a zonelor urbane mari și a localităților periurbane. Acestea promovează proiecte comune de infrastructură, mobilitate, urbanism și servicii publice.

Zona Metropolitană Suceava

Zona metropolitană Suceava a fost creată în anul 2011. În prezent, această structură asociativă cuprinde pe lângă Municipiul Suceava, alte 14 localități - orașul Salcea și comunele Bosanci, Adâncata, Ipotești, Mitocu Dragomirnei, Moara, Pătrăuți, Verești, Siminicea, Stroiești, Dumbrăveni, Dărmănești, Udești și Hănțești.

În acest areal, mai exact în orașul Salcea, se afla Aeroportul International „Ștefan cel Mare" Suceava, situat pe locul 8 în topul aeroporturilor din România, conform datelor furnizate de INS la finalul anului 2019, cu 429.974 pasageri. Populația zonei metropolitane Suceava cuprindea 215.167 persoane, din care 63% - populație urbană. În ceea ce privește populația rurală, comunele cu cele mai mari ponderi în totalul populației domiciliate a zonei metropolitane Suceava sunt Bosanci, Dumbrăveni, Ipotești, cu procente variind între 3,70% și 4,63%.

Accesul rutier, feroviar și aerian la principalele centre ale regiunii

Transportul se poate împarți în transport rutier, feroviar, maritim, fluvial și aerian. Fiecare dintre aceste tipuri de transport constituie metode care înlesnesc mobilitatea populației așadar, daca distanța față de aceste rețele este mai mare, interacțiunea cu exteriorul este mai mică. Prin combinarea acestor sisteme de transport se poate crea și un transport multimodal, care ar ajuta la conectarea și eficientizarea sistemelor mai sus menționate.

În Regiunea Nord-Est se întâlnesc doar transporturi rutiere, feroviare și aeriene, fiind prezente puncte de frontieră cu Republica Moldova și Ucraina (rutier și feroviar) și trei aeroporturi regionale (Bacău, Iași și Suceava).

Transportul rutier reprezintă cel mai dezvoltat sistem de transport din punct de vedere teritorial, care acoperă aproape în întregimi zonele locuite, diferența fiind făcută de calitatea drumurilor, clasificarea și bineînțeles poziția în teritoriu.

Traficul rutier se desfășoară pe drumuri împărțite în: autostrăzi, drumuri naționale europene, drumuri naționale principale sau secundare, drumuri județene, drumuri comunale și străzi.

Drumurile europene care străbat regiunea Nord Est sunt:

București - Bacău - Roman - Suceava - Siret (punct de control și trecere a frontierei) – drumul european E85;

Suceava - Vatra Dornei - Dej (E58) care face legătura cu drumul european E60 Cluj-Napoca - Oradea (prin E576 Dej - Cluj-Napoca);

Bacău - Brașov - Pitești - drumul european E574 (care face legătura cu drumul european E70 Craiova – Vidin - Skopje)

București - Bârlad – Albita (punct de trecere a frontierei) - Chișinău - drumul european E581 care străbate județul Vaslui;

Roman - Tg. Frumos, cu ramificație către Botoșani (E58) și Iași – Sculeni (punct de trecere a frontierei) (E 583).

Distanțe rutiere între principalele municipii din regiune și capitala țării (în kilometri)							
	Bacău	Botoșani	Iași	Piatra-Neamț	Suceava	Vaslui	București
Bacău	-	193	130	58	151	83	294
Botoșani	193	-	125	145	42	258	499
Iași	130	187	-	139	145	71	430
Piatra-Neamț	58	145	139	-	103	129	354
Suceava	151	42	145	103	-	216	457
Vaslui	83	258	71	129	216	-	359

Transportul feroviar în regiunea Nord-Est se desfășoară pe căi ferate simple sau duble, electrificate sau neelectrificate, asigurând transportul de pasageri și de mărfuri pe următoarele magistrale feroviare:

București – Bacău – Roman- Suceava – Ucraina - magistrala principala 500:

- Magistrala secundara 501: Adjud – Onești – Târgu Ocna – Dărmănești – Comănești – Ghimeș;

- Magistrala secundara 502: Suceava – Gura Humorului – Câmpulung Moldovenesc – Vatra Dornei – Ilva Mica;

- Magistrala secundara 508: Comănești – Moinești;

- Magistrala secundara 509: Bacău – Buhuși – Roznov – Piatra Neamț – Bicaz;

- Magistrala secundara 510: Dolhasca – Fălticeni;

- Magistrala secundara 511: Botoșani – Verești;

- Magistrala secundara 512: Leorda – Dorohoi;

- Magistrala secundara 513: Dărmănești – Cacica – Gura-Humorului; (parțial închisă)

- Magistrala secundara 514: Vama – Moldovița; (închisă traficului din 2011), însă prelungită cu cale ferată îngustă până la Argel, pe care se circulă cu mocănița.

- Magistrala secundara 515: Dornești – Rădăuți – Putna; (închisă traficului din 2012)

- Magistrala secundara 516: Floreni – Dornișoara; (închisă traficului din 2012)

- Magistrala secundara 517: Pașcani – Târgu Neamț;

- Magistrala secundara 518: Dornești – Siret; (închisă traficului din 2008).

București – Bârlad – Vaslui - Iași – Ungheni - Republica Moldova – magistrala principala 600:

- Magistrala secundara 603: Bârlad – Murgeni – Fălciu;

- Magistrala secundara 604: Crasna – Huși; (închisă traficului din 2012)

- Magistrala secundara 605: Roman – Negrești – Buhăiești;

- Magistrala secundara 606: Pașcani – Târgu Frumos – Podu Iloaiei - Iași

- Magistrala secundara 607: Hârlău – Podu Iloaiei;

- Magistrala secundara 608: Lețcani – Dângeni – Dorohoi;

- Magistrala secundara 703: Bârlad – Galați;

Accesul aerian în regiune este asigurat de aeroporturile:

- Bacău - intern și internațional

- Iași - intern și internațional

- Suceava – intern

Grupuri de Acțiune Locală (GAL)

În Regiunea de dezvoltare Nord-Est a României funcționează un număr semnificativ de Grupuri de Acțiune Locală (GAL). Acestea sunt parteneriate public-private care implementează strategii de dezvoltare locală prin abordarea LEADER, finanțate în principal prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

GAL-uri din Zona Nord-Est[55] și județul Suceava:

- GAL Valea Siretului de Sus: comunele Bălușeni, Blândești, Corni, Coșula, Cristești, Curtești, Gorbănesti, Răchiți, Stăuceni, Tudora, Unțeni, Vlădeni, Vorona (Jud. Botoșani), LITENI (Oraș, Jud. Suceava);
- GAL Codrii Herțe: comunele Broscăuți, Cândești, Concești, Cordăreni, Cristinești, Dersca, George Enescu, Hilișeu-Horia, Hudești, Ibănești, Lozna, Mihăileni, Păltiniș, Pomârla, Rădăuți-Prut, Suharău, Șendriceni, Viișoara, Darabani (Oraș, Jud. Botoșani), Siret (Oraș, Jud. Suceava);
- GAL Valea Șomuzului (comunele Baia, Bogdănești, Bunești, Fântâna Mare, Hârtop, Horodniceni, Preutești, Rădășeni, Vulturești);
- GAL Suceava Sud-Est (comunele Boroaia, Dolhești, Drăgușeni, Forăști, Vadu Moldovei);
- GAL Confluențe Nordice (comunele Cornu Luncii, Drăgoiești, Ostra, Păltinoasa, Rîșca , Slatina, Stulpicani, Valea Moldovei, Capu Câmpului, Ciprian Porumbescu, Berchișești, Gura

[55] *https://www.finantare.ro/lista-gal-uri*

Humorului (Oraș, jud. Suceava);

- GAL Bazinul Dornelor (comunele Panaci, Dorna Arini, Drăgușeni, Dorna Candrenilor, Coșna, Poiana Stampei, Ciocănești, Cîrlibaba, Iacobeni, Șaru Dornei (jud. Suceava), Bilbor (jud. Harghita), Broșteni (oras, jud. Suceava);
- GAL Ținutul Bucovinei Frătăuții Vechi (comunele Bălcăuți, Bîlca, Calafindești, Dornești, Frătăuții Noi, Frătăuții Vechi, Gălănești, Grămești, Grănicești, Mușenița, Satu Mare, Vicovu de Jos, Voitinel, Vicovu de Sus (Oraș, jud. Suceava);
- GAL Bucovina De Munte (comunele Breaza, Frumosu, Fundu Moldovei, Izvoarele Sucevei, Moldova Sulita, Moldovița, Pojorata, Sadova, Vama, Vatra Moldovitei);
- GAL Codrii Bucovinei (comunele Adîncata, Hăntesti, Mitocu Dragomirnei, Pătrăuți, Șerbăuți, Siminicea, Zamoștea, Zvoriștea (jud. Suceava), Vârfu Câmpului (jud. Botoșani);
- GAL Sucevița-Putna (comunele Arbore, Brodina, Burla, Cacica, Horodnic de Jos, Horodnic de Sus, Iaslovăț, Mânăstirea Humorului, Marginea, Poieni Solca, Putna, Straja, Sucevița, Ulma, Volovăț, Solca (oraș);
- GAL Valea Siretului de Jos (comunele Dumbrăveni, Udești, Fîntînele, Bosanci, Ipotești, Verești).

Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI)[56]

În Regiunea de dezvoltare Nord-Est a României funcționează numeroase Asociații de Dezvoltare Intercomunitară (ADI), structuri de cooperare între unitățile administrativ-teritoriale (UAT-uri) care colaborează pentru a implementa proiecte comune în domenii precum infrastructura, serviciile publice și dezvoltarea regională.

Cele mai importante ADI-uri sunt:

Asociația de dezvoltare intercomunitară EURONEST, care cuprinde județele Bacău, Iași, Botoșani, Vaslui, Neamț, Suceava.

Asociația Județeană pentru Apă și Canalizare Suceava:

- cu Municipiile Suceava, Câmpulung Moldovenesc, Fălticeni, Rădăuți și Vatra Dornei,
- orașele Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Gura Humorului, Liteni, Milișăuți, Salcea, Siret, Solca și Vicovu de Sus
- și comunele Baia, Boroaia, Berchișești, Bilca, Botoșana, Bunești, Burla, Cacica, Calafindești, Cornu Luncii, Drăgoiești, Fântâna Mare, Forăști, Frătăuții Vechi, Gălănești, Ipotești, Marginea, Mănăstirea Humorului, Mitocul Dragomirnei, Moara, Păltinoasa, , Pârteștii de Jos, Preutești, Putna, Rîșca, Șcheia, Siminicea, Sucevița, Vama, Volovăț.

Asociația de dezvoltare intercomunitară de gestionare a deșeurilor în Județul Suceava:

[56] *https://data.gov.ro/dataset/asociatii-de-dezvoltare-intercomunitara*

- cu Municipiile Suceava, Rădăuți, Fălticeni, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei
- orașele Gura Humorului, Siret, Solca, Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Liteni, Milișăuți, Salcea, Vicovu de Sus
- comunele Adâncata, Arbore, Baia, Bălăceana, Bălcăuți, Berchișești, Bilca, Bogdănești, Boroaia, Bosanci, Botoșana, Breaza, Brodina, Bunești, Burla, Cacica, Calafindești, Capu Câmpului, Ciocănești, Ciprian Porumbescu, Cârlibaba, Comănești, Cornu Luncii, Coșna, Drăgușeni, Dărmănești, Dolhești, Dorna Arini, Dorna Candrenilor, Dornești, Drăgoiești, Drăgușeni, Dumbrăveni, Fântâna Mare, Fântânele, Forăști, Frătăuții Noi, Frătăuții Vechi, Frumosu, Fundu Moldovei, Gălănești, Grămești, Grănicești, Hințești, Hirtop, Horodnic de Jos, Horodnic de Sus, Horodniceni, Iacobeni, Iaslovăț, Ieșești, Ipotești, Izvoarele Sucevei, Marginea, Mălini, M-rea Humorului, Mitocul Dragomirnei, Moara, Moldova Sulița, Moldovita. Mușenița, Ostra, Panaci, Păltinoasa, Pătrăuți, Pârtești de Jos, Poiana Stampei, Poieni Solca, Pojorata, Preutești, Putna, Rădășeni, Rica, Sadova, Satu Mare, Siminicea, Slatina, Straja, Stroiești, Stulpicani, Sucevita. Șaru Dornei, Șcheia, Șerbauti, Todirești, Udești, Ulma, Vadu Moldovei, Valea Moldovei, Varna, Vatra Moldovitei, Verești, Vicovu de Jos, Voitinel, Volovat, Vulturești, Zamostea, Zvoristea.

7.2 Localizarea județeană[57]

Situat în partea de nord-est a României, județul Suceava are o suprafață de 8.553 kmp (3,6% din suprafața țării) fiind al doilea ca mărime din țară. Suprafața fondului forestier reprezintă 53% din cea a județului, ocupând din acest punct de vedere primul loc pe țară.

Reședința județului este municipiul Suceava, unul dintre cele mai vechi orașe istorice ale României și una dintre fostele capitale ale Principatului Moldovei. De asemenea, județul Suceava este al șaptelea județ ca populație în România, cu o populație stabilă de 642.551 locuitori, conform recensământului din 2021, având o densitate a populației de 75 de locuitori pe kilometru pătrat.

Două treimi din județ se află în partea sudică a regiunii istorice Bucovina, în timp ce restul include teritorii din vestul Moldovei propriu-zise.

Partea vestică a județului este formată din munți din grupa Carpaților Orientali: Munții Rodnei, Munții Rarău, Munții Giumalău și Obcinele Bucovinei, acestea din urmă cu înălțimi mai mici. Înălțimea județului scade spre est, cu cea mai mică înălțime pe valea râului Siret.

[57] *https://suceava.insse.ro/despre-noi/despre-judetul-suceava/geografie/, https://www.cjpsv.ro/main/judetul_suceava.php, https://ro.wikipedia.org/wiki/Județul_Suceava, https://pe-harta.ro/suceava/*

Râurile care traversează județul sunt râul Siret cu afluenții săi: râurile Moldova, Suceava și Bistrița.

Județul Suceava se învecinează cu următoarele unități teritorial-administrative:

- Ucraina la nord - Regiunea Cernăuți;
- La sud - județul Mureș (sud-vest), județul Harghita (sud) și județul Neamț (sud);
- Județul Botoșani la est și județul Iași la sud-est;
- Județul Maramureș la nord-vest și județul Bistrița-Năsăud la vest.

Principalele cursuri de apă sunt Siretul (între graniță și Lespezi), Suceava, Moldova (cursul superior și mijlociu) și Șomuzul Mare. Principalele lacuri sunt Dragomirna (lac de acumulare), Fălticeni și Horodniceni (iazuri).

Principalele vârfuri muntoase sunt vârful Omu Suhard (1932m). vf. Pietrosul Bistriței (1791m), vf. Giumalău (1857m) și vf. Rarău (1651m).

Organizarea administrativă a teritoriului județului Suceava cuprinde:

– 5 municipii: Suceava, Fălticeni, Rădăuți, Câmpulung Moldovenesc, Vatra Dornei;

– 11 orașe : Gura Humorului, Siret, Solca, Broșteni, Cajvana, Dolhasca, Frasin, Liteni, Milișăuți, Salcea, Vicovu de Sus;

– 98 comune;

– 379 sate.

Scurt istoric al județului Suceava

În actualele sale granițe, județul Suceava a fost înființat în 1968, dar existența sa istorică este mult mai veche: a existat deja, mai mare decât în prezent, în cadrul Moldovei medievale (ținutul Sucevei) între 1359 și 1774, iar apoi, mai mic decât în prezent, în cadrul Regatului României între 1918 și 1947 și al Republicii Populare Române, între 1948 și 1952.

De la jumătatea secolului al XIV-lea, actualul județ Suceava a fost nucleul Principatului Moldovei, având ca reședință orașul Suceava din 1388. Voievodul Ștefan cel Mare și succesorii săi pe tronul Moldovei au construit aici mănăstiri, a căror faimă se datorează conservării excepționale a frescelor nu numai în interior, ci și în exterior: Moldovița, Humor, Sucevița, Arbore, Pătrăuți, Probota, Suceava și Voroneț. Cu frescele lor policrome, aceste mănăstiri reprezintă una dintre comorile culturale ale României moderne și o sursă esențială de venit pentru Biserica Ortodoxă Română (BOR).

În următoarele patru secole, teritoriul actualului Județ Suceava a făcut parte din Voievodatul Moldovei, vasal al Imperiului Otoman. A căzut frecvent victimă invaziilor străine, la mâna țarilor, cazacilor, polonezilor, rușilor în 1769 și austriecilor în 1774. Tratatul austro-otoman din 4 mai 1775 a permis Imperiului Habsburgic, mai târziu Imperiul Austriac respectiv Austro-

Ungaria, să ocupe și să administreze acest teritoriu până în 1918.

În timpul Primului Război Mondial, aici au avut loc mai multe bătălii între armatele austro-ungare, germane și rusești, iar armata rusă a fost în cele din urmă permanent izgonită în 1917, în timpul Revoluției Ruse. La sfârșitul războiului, Austro-Ungaria s-a destrămat, iar regiunea a fost revendicată de români, care au proclamat reunirea ei cu restul teritoriului Moldovei în cadrul noii Românii, fapt oficializat în anul următor prin Tratatul de la Saint-Germain-en-Laye din 1919. În acel moment, județul a fost redus la un mic teritoriu în jurul orașului Suceava, corespunzând cu *Kreis von Sutschawa* (i.e., *Județul Suceavei*, literalmente în traducere din limba germană) creat de ocupanții austrieci. Ulterior în timpul Regatului României, a fost creat Ținutul Suceava care a existat între 1938 și 1940.

În timpul reformelor teritoriale ale României comuniste, județul Suceava a fost desființat în 1952, iar în 1968 a fost reînființat și extins considerabil. Pe acest teritoriu, lupta rezistenței anticomuniste împotriva dictaturii partidului unic a continuat până în 1954. Județul Suceava și-a recăpătat instituțiile democratice (prefect, consiliu județean ales) după căderea dictaturii comuniste din decembrie 1989.

Capitolul VIII. Prezentarea generală a comunei Drăgușeni, județul Suceava

8.1 Localizare

Comuna Drăgușeni se află în partea sud-estică a județului Suceava, la o distanță de aproximativ 28 km de Fălticeni, 25 km de Pașcani și 26 km de Târgu Neamț. Este traversată de drumul european E85 și este situată pe malul stâng al râului Moldova, reprezentând o poartă de intrare în județ dinspre sud-est.

Comuna Drăgușeni are în componență un număr de 3 localități rurale, acestea fiind:

→ Drăgușeni (reședința de comună), localitate de rang IV;

→ Broșteni (sat aparținător), localitate de rang V;

→ Gara Leu (sat aparținător), localitate de rang V.

Comuna Drăgușeni se delimitează din punct de vedere teritorial:

→ La nord: satele Oniceni și Antoceni din comuna Forăști, județul Suceava;

→ La est: satele Iorcani și Tătărași, județul Iași;
→ La sud: satele Homița și Cristești, județul Iași;
→ La sud-vest și vest: satele Preutești din comuna Timișești, Ungheni și Săvești din comuna Răucești și satul Șoimărești din comuna Drăgănești, toate din județul Suceava.

8.2 Istoricul comunei Drăgușeni[58]

Un moment deosebit pe care l-au cunoscut și locuitorii din Drăgușeni a fost Războiul de Independență de la 1877-1878. Desigur, figura principală între participanți a fost generalul Dimitrie Racoviță, soțul doamnei Ortensia, care a fost comandantul Diviziei a IV-a până la 5 decembrie 1877, dată după care a trecut la comanda Diviziei a III-a. În bătăliile de la Smârdan, între sucevenii distinși în luptele de la fortul Moara, au fost și sergenții Trofin Vasile și Dascălescu Alecu din Drăgușene. O listă aproape completă a participanților la acest război o avem într-o notă întocmită de către primarul din Drăgușeni la cererea prefecturii județului.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, moșia Drăgușeni a fost arendată de Societatea de Asigurări „Dacia România", aflată în mâinile capitalului evreiesc. Exploatarea era destul de aspră, prin prețurile mari pentru hectarul de subarendare și prin condițiile drastice de aplicare a învoielilor agricole. La 1898 arendașii Leon și Berl luster, cereau

[58] *Monografia comunei Drăgușeni, județul Suceava*

primarilor din Drăgușeni și Drăgănești să scoată cu forța țăranii din aceste comune la munca câmpului. Doi ani mai târziu, în 1900, în condițiile unei secete cumplite, i-au cerut primarului din Drăgușeni să scoată țăranii "ca să smulgă grâu/ și orzul și nu să-l secere sau cosească"; la care primarul a răspuns că "la așa ceva nu-i poate obliga". Moșia Drăgușeni de circa 1480 ha, cu velniță, moară, iazuri, rateș, grajduri pentru îngrășatul vitelor, pășuni și fânețe întinse, era deosebit de atractivă, pe moșie se foloseau nu mai puțin de 300 de boi și 80 de cai pentru muncă. Datele statistice din anii 1896, 1900, 1912 relevă un proces de creștere demografică, de emulație economică — fabrica de spirt (1897) și moara (1912) au fost modernizate, atelierele meșteșugărești și unitățile comerciale (brutărie, căsăpie, băcănii, crâșme) s-au înmulțit, au apărut Banca populară pentru credite țărănești, grădina de zarzavat organizată experimental, etc.

Intrarea României în Războiul pentru Întregirea Națională a însemnat mobilizarea tuturor bărbaților din contingentele dintre anii 1900 și 1915. Tributul de sânge al celor 94 de eroi din Drăgușeni, căzuți la datorie, a fost contribuția localității noastre, la marele vis al formării României Mari.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea s-a acordat atenție mai mare învățământului, înființându-se trei posturi, din care s-a distins în mod deosebit învățătorul Vasile Pienescu. Comuna Drăgușeni a fost integrată în serviciul plășii Moldova, privind serviciul sanitar și veterinar, serviciul de poștă și telegrafic. Din 1901 a fost înființat și la Drăgușeni serviciul de pază al jandarmilor, prin recrutarea unor sergenți rezerviști din localitate. De asemenea, a fost făcută clasarea drumurilor și a fost reorganizat serviciul picherilor, recrutați tot din foștii sergenți din localitate.

După război, spiritul revendicativ a cuprins și lumea satelor. Reformele promise — agrară și electorală — au trebuit să fie înfăptuite. Prin decesul fără urmași a foștilor proprietari din familia Drossu, moșia Drăgușeni devenise „moșie de mână moartă" și, conform noii legi rurale, era supusă exproprierii în toată suprafața sa. A fost expropriată o suprafață de 3444 ha, pe care au fost împroprietăriți 476 de locuitori din Drăgușeni pe 2760 de hectare, 661 ha au fost date satelor vecine, Broșteni și Sârbi din comuna Drăgușeni, Săvești din comuna Răucești, Preutești din comuna Timișești și Șoimărești din comuna Drăgănești, iar restul de 684 ha a fost rezervată pentru islaz, pentru loturi școlare și pentru punct agronomic.

Viața economică a comunei Drăgușeni a început să se înviroeze, unele gospodării țărănești au început să prospere. În anul 1924 Leon Nathanson a construit fabrica de bere, care avea o bază importantă de materii prime în această zonă. În perioada interbelică, aproape în fiecare an, bugetele locale se încheiau cu balanțe excedentare. Din 1924 a început construcția unei noi școli, cu patru săli de clasă, pentru a răspunde nevoilor de generalizare a învățământului primar și de înființare a claselor gimnaziale. Tot mai mulți țărani înstăriți își îndrumau copiii spre învățământul secundar, normal (de învățători), profesional și chiar superior. Din fiii acestora s-a format o elită de învățători și preoți care activau în localitate.

„Banca Populară Patria", condusă cu pricepere de învățătorul Ion V. Sburlea, deținea un capital de 141.433 de lei. S-a înființat în 1936 și o Cooperativă de consum, „Solidaritatea", cu un capital de 42.326 lei, celelalte unități economice au continuat să funcționeze. Au fost cumpărate și unele mașini agricole: batoze, tractoare, trior, secerători etc. Dar tehnica agricolă a rămas, în general, rudimentară.

Intrarea României în război la 22 iunie 1941 va fi produs sentimente contrare, pe de o parte entuziasmul readucerii între granițele legitime ale statului român a Basarabiei și Bucovinei de Nord, dar și teama și doliul pentru cei pieriți pe front. Au fost mobilizați bărbații născuți între anii 1900-1923. Dintre aceștia au căzut pe câmpul de luptă în est și, după 23 august 1944, în vest, 121 de eroi din Drăgușenii", în memoria cărora s-a ridicat un obelisc în curtea bisericii „Sf. Împărați". Mulți au fost răniți, mutilați și mari mutilați sau cu mari traume psihice. Unii dintre prizonieri și din cei dați dispăruți pe front vor fi murit în lagărele de prizonieri din Rusia, unde erau puși la munci grele în condițiile cele mai inumane. În primăvara anului 1944 linia frontului a ajuns pe valea râului Moldova, satul cunoscând mari distrugeri din cauza războiului, dar și a armatei „eliberatoare". Populația a cunoscut evacuări, fie în spatele frontului româno-german, fie în spatele frontului rusesc. Arhiva, împachetată odată cu evacuarea, s-a pierdut. După 23 august 1944, Moldova a rămas la cheremul rușilor. A urmat degringolada comunistă, la care și-au adus contribuția și cei ce s-au întors din URSS în îndoctrinata divizie „Tudor Vladimirescu".

După al II-lea război mondial, în zonă a fost înființată o nouă plasă, din care făceau parte comunele: Drăgușeni, Cristești, Moțca, Forăști și Uidești. Comuna Drăgușeni era formată din satele: Drăgușeni, Ungheni și Sârbi. Din comună mai făceau parte și cătunele Gara Leu și Trei Calici. Populația comunei era de 3841 locuitori, dispuși pe sate astfel: Drăgușeni — 3110, Ungheni — 376 și Sârbi — 375.

Începând de prin 1953, s-a realizat alimentarea cu electricitate a principalelor instituții publice comunale, utilizând în mod sporadic dinamul de la moară. În 1958 s-a încheiat electrificarea pe artera principală a satului.

Creșterea populației școlare la peste 530 de elevi, unde la ciclul II veneau și copii din comuna Forăști, a impus construcția unui nou local de școală. Proiectul noii_clădiri, în valoare totală de 359.000 lei, aprobat la 8 august 1959, prevedea construcția a 8 săli de clasă, un laborator depozit, birouri pentru direcțiune și secretariat, cancelarie pentru profesori, cabinet medical, bibliotecă și depozit pentru materialul didactic. Din 1961, localul a fost utilizat și pentru Liceul de Cultură Generală ce s-a deschis la Drăgușeni.

Criza energetică a anilor '70 și criza generalizată a sistemului comunist, din deceniul al optulea a născut în lumea satelor sentimente și manifestări contradictorii. Pe de o parte creșterea costurilor muncilor mecanizate, raportarea unor producții fictive de trei, patru ori mai mari decât cele reale, și pe de alta restrângerea vetrelor satelor și extinderea suprafețelor cultivate, contractele de achiziții forțate după desființarea cotelor de carne, lapte, lână, ouă, fructe, legume și chiar cereale de pe lotul în folosință, cartelarea și tichetarea produselor alimentare

de strictă necesitate. Toate au dus la starea de înfometare, lipsă de interes, oboseală și de lehamite a unei populații rurale îmbătrânite.

Dacă până în 1958 calea de spoliere a agricultorilor a fost cea a cotelor obligatorii, deosebit de apăsătoare asupra așa-zișilor chiaburi, care trebuiau să mai cumpere grâu și alte produse, să-și acopere cota impusă, aceasta a devenit foarte grea și pentru țăranii mijlocași, care la Drăgușeni reprezentau principala categorie. Cu aceste cote din agricultură a fost susținut în anii '60, „marele proces de industrializare a țării". Din 1962, când s-a încheiat cooperativizarea, locul cotelor obligatorii a fost luat de achiziții, care de fapt erau tot obligatorii. Dar cea mai mare parte a produselor agro-alimentare erau luate direct.

8.3 Monumente istorice[59]

În comuna Drăgușeni există mai multe monumente istorice deosebite, ambele incluse în Lista Monumentelor Istorice a județului Suceava:

- Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Spiridon", construită în 1780, având ca ctitor pe Paharnicul Iordache Lazu. Stilul arhitectural este specific zonei Bucovinei, cu influențe tradiționale românești. Această biserică a fost ridicată pe locul unei construcții anterioare din lemn de brad, distrusă în urma unui incendiu în 1936. Noua biserică a fost realizată din lemn de stejar, provenind din pădurile ce străjuiau apa Moldovei, și a fost ridicată de meșteșugari locali, reflectând tradițiile și meșteșugul zonei. Arhitectura sa este remarcabilă, fiind considerată una dintre cele mai frumoase și trainice biserici de lemn din România. Are cod LMI SV-II-m-B-05532 (RAN: 148391.02);

- Hanul Drăgușeni a fost construit în centrul satului Drăgușeni de către beizadeaua Alexandru Callimachi și restaurat în secolul al XX-lea. Deși nu mai funcționează ca han, clădirea rămâne un simbol al istoriei comerciale și sociale a zonei.

- Necropola tumulară de la Broșteni, punct „Valea Morii", din satul Broșteni, ce datează din Epoca bronzului, Cultura Iamnaia, cod LMI SV-I-s-B-05402 (RAN: 148408.01);

- Așezarea din satul Drăgușeni, „La Cetățuie", dealul Bocăneț, la cca. 2 km E de sat, ce datează din Neolitic, Cultura Cucuteni, faza B, cod LMI SV-I-s-B-05412 (RAN: 148391.01).

[59] *https://www.promoturism.ro,*
https://ro.wikipedia.org/wiki/Lista_monumentelor_istorice_din_județul_Suceava

Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului și Sfântul Spiridon”[60]

8.4 Structura confesională[61]

Lăcașele de cult de pe teritoriul Comunei Drăgușeni sunt:

- Pe stil nou: Biserica Ortodoxă Sf. Împărați Constantin și Elena, Mănăstirea ortodoxă Sf. Gheorghe – Broșteni, Parohia Maicii Domnului – Broșteni;

Pe stil vechi, ortodox: Parohia Sf. Mare Mucenic Gheorghe, Drăgușeni

8.5 Cultură și evenimente culturale

Comuna Drăgușeni se mândrește cu o viață culturală activă, în care tradițiile și obiceiurile sunt susținute de instituții culturale esențiale pentru comunitate. Printre acestea se numără căminul cultural și biblioteca comunală, care joacă un rol important în promovarea educației, culturii și în organizarea de evenimente.

Căminul cultural din Drăgușeni este un loc central în viața socială și culturală a comunei. Acesta este locul unde se organizează majoritatea evenimentelor culturale, sociale și educative, fiind

[60] *Sursa foto: https://www.blogprinvizor.ro/2010/05/16/biserica-din-lemn-din-draguseni-suceava/*
[61] *Statutul UAT comuna Drăgușeni*

un spațiu de întâlnire pentru locuitorii comunei. Căminul cultural găzduiește diverse activități, inclusiv:

- *Evenimente folclorice*: Concerte, spectacole de muzică populară și dansuri tradiționale, organizate cu ocazia sărbătorilor locale, cum ar fi Crăciunul, Paștele sau alte evenimente importante pentru comunitate.

- *Teatru popular*: De-a lungul anilor, căminul a fost gazda unor piese de teatru și reprezentații de amatori, susținute de tinerii din comună sau de grupuri de artiști locali.

Ateliere de meșteșuguri: Locuitorii comunei sunt invitați să participe la ateliere de artizanat, țesut, olărit și alte meșteșuguri tradiționale, contribuind la păstrarea meșteșugurilor specifice zonei.

Sărbători și festivități: Căminul cultural este centrul organizării sărbătorilor de Crăciun, Paște, Ziua Comunei și alte evenimente importante, unde locuitorii se reunesc pentru a celebra tradițiile și obiceiurile comunei.

De asemenea, căminul este folosit și pentru activități educative și de socializare, precum cursuri, reuniuni ale asociațiilor locale, întâlniri comunitare și reuniuni de tineret.

Biblioteca comunală din Drăgușeni este un alt pilon important al culturii din comună, având rolul de a sprijini educația și dezvoltarea intelectuală a locuitorilor, în special a tinerelor generații. Aceasta oferă acces la o varietate de resurse educaționale, literare și culturale, contribuind la promovarea cititului și a învățării continue.

Biblioteca comunală dispune de 10.457 volume.[62]

Aceste instituții culturale au un rol crucial în păstrarea și promovarea tradițiilor locale și în dezvoltarea educațională a comunei. Ele reprezintă locuri de întâlnire pentru comunitate, spații de învățare și dezvoltare personală, dar și centre de organizare pentru activități sociale și de recreere.

Căminul cultural și biblioteca sunt adevărate centre de viață culturală, având un impact pozitiv asupra coeziunii sociale și educației, sprijinind atât educația formală, cât și cea informală. De asemenea, aceste instituții sunt locuri importante de promovare a valorilor tradiționale, meșteșugurilor și culturii locale, fiind esențiale pentru păstrarea identității culturale a comunei Drăgușeni.

Datini și obiceiuri

În comuna Drăgușeni, tradițiile și obiceiurile sunt foarte importante pentru comunitate și reflectă bogăția culturală a regiunii Bucovina. Zona se remarcă printr-o diversitate de obiceiuri specifice, de la sărbători religioase și până la obiceiuri legate de ciclul agricol, toate având o semnificație adâncă pentru locuitorii comunei.

[62] *INS, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table*

Sărbătorile religioase

Paștele: Este o sărbătoare deosebit de importantă, iar tradițiile sunt foarte bine păstrate. Lăsarea de seamă a luminii, obiceiurile legate de vopsirea ouălor și dansurile tradiționale în fața bisericii sunt doar câteva dintre obiceiuri, păstrându-se viu spiritul sărbătorii.

Crăciunul: Colindele sunt o tradiție vie în comună, iar tinerii merg din casă în casă, urându-le celor din comunitate „Sărbători fericite". De asemenea, există obiceiul „urătorilor", tineri care vin cu urătura și colindele lor.

Sfântul Ilie: Aceasta este o sărbătoare importantă pentru localnici, cu obiceiuri ce includ pregătirea de bucate tradiționale și organizarea de târguri și pelerinaje.

Obiceiuri legate de ciclul agricol

Măsura semănatului și recoltei: În anumite perioade ale anului, se organizează tradiționalele „Sărbători ale recoltei", când locuitorii din Drăgușeni se adună pentru a sărbători recolta de grâu, porumb și alte produse agricole.

Sărbătoarea primelor semănături: Odată cu începutul primăverii, gospodarii din comună pregătesc pământul pentru semănături, iar la această perioadă sunt realizate ritualuri care să aducă recolte bune.

Evenimente culturale

Festivalul „Bucovina – Tradiție și Meșteșuguri" **-** Eveniment cultural important pentru zona Bucovinei, care se desfășoară anual în județul Suceava și la care sunt invitate și comunele din apropiere, inclusiv Drăgușeni. Aici se pot observa meșteșuguri tradiționale, cum ar fi țesutul, olăritul, ținerea de ateliere de artizanat și prepararea de bucate tradiționale.

Festivalul datinilor și obiceiurilor de iarnă pe stil vechi - Numeroase cete, oaspeți din județele Neamț, Iași și Suceava sunt prezenți la această manifestarea de tradiție, unde sunt prezentate datini și obiceiuri din vatra satelor din nordul țării. Se desfășoară pe data de 13 ianuarie a fiecărui an.

Festivalul „Ziua Comunei Drăgușeni" - Eveniment local dedicat sărbătoririi comunei și promovării tradițiilor locale. Cu ocazia acestui festival, locuitorii se reunesc pentru a organiza parade tradiționale, dansuri populare și concursuri de meșteșuguri. Se desfășoară în luna iulie a fiecărui an.

Sărbătorile de Crăciun și Paște - Aceste sărbători sunt marcate prin evenimente culturale, unde locuitorii din Drăgușeni prezintă obiceiuri tradiționale, colinde și spectacole folclorice.

Festivalul de obiceiuri de iarnă, Drăgușeni[63]

Portul popular din Drăgușeni reflectă tradițiile specifice regiunii Bucovina și este purtat cu mândrie la diverse evenimente culturale, religioase și de familie.

- Femeile poartă ii brodate cu motive florale și geometrice, care simbolizează fertilitatea, prosperitatea și armonia naturii. Fustele sunt din țesături groase, din lână sau in, iar la cap, femeile poartă baticuri din lână sau țesături fine.

- Bărbații poartă cămăși tradiționale din pânză albă, brodate cu motive geometrice sau florale, iar la pantaloni poartă brâuri de lână. De asemenea, bărbații din Drăgușeni poartă, adesea, cizme de piele și pălării tradiționale.

Tradiții și meșteșuguri

Țesutul la război - Tradiția țesutului pe războiul de țesut este bine păstrată în Drăgușeni, iar gospodinele continuă să învețe acest meșteșug de la o vârstă fragedă.

Olăritul - Deși mai puțin practicată astăzi, olăritul era o meserie importantă în trecut, iar unele familii din Drăgușeni încă mai păstrează această tradiție.

[63] *Sursa foto: Facebook, comuna Drăgușeni*

8.6 Turism și sport[64]

Comuna Drăgușeni, situată în județul Suceava, în regiunea Bucovina, oferă vizitatorilor o atmosferă autentică și liniștită, ideală pentru o vacanță în mijlocul naturii. Deși numărul unităților de cazare din localitate este limitat, zona înconjurătoare dispune de diverse opțiuni pentru turiști. Comuna Drăgușeni oferă o varietate de activități turistice și sportive, ideale pentru cei care doresc să exploreze tradițiile locale și să se bucure de natură.

Atracții turistice în Drăgușeni și împrejurimi

Comuna Drăgușeni este situată în apropierea unor importante atracții turistice din Bucovina, cum ar fi:

- Mănăstirea Voroneț – Cunoscută pentru faimoasele sale fresce albastre, fiind un important loc de pelerinaj.

- Mănăstirea Sucevița – Un complex monahal inclus în patrimoniul UNESCO, renumit pentru arhitectura sa impresionantă.

- Mănăstirea Humorului – Un loc de cult cu o istorie de peste 400 de ani, situat într-un peisaj montan deosebit.

De asemenea, zona oferă oportunități pentru drumeții, vizite la meșteșugari locali și degustări de produse tradiționale.

Unități de cazare în Drăgușeni

Hanul Drăgușeni[65] - Situat pe drumul european E85, Hanul Drăgușeni este un loc de popas tradițional, renovat pentru a oferi confort modern. Acesta dispune de 12 camere, cu o capacitate totală de 24 de locuri. Oaspeții pot savura preparate tradiționale moldovenești și vinuri locale, însoțite de muzică live. Hanul este clasificat ca pensiune turistică de 3 stele, fiind o opțiune populară pentru cei care doresc să exploreze Bucovina.

Pensiunea Holiday - motel situat în imediata apropiere a lacului Drăgușeni, reprezentând un loc ideal de plecare către mănăstirile din Bucovina.

Pentru o gamă mai largă de opțiuni de cazare, există și unități situate în localitățile învecinate.

Din punct de vedere turistic, comuna Drăgușeni se încadrează în regiunea turistică Bucovina. Pancarta „Hai în Bucovina” este un simbol emblematic al regiunii Bucovina, amplasată la intrările principale în județul Suceava. Aceasta întâmpină călătorii cu un mesaj cald și prietenos, invitându-i să descopere frumusețile naturale și culturale ale zonei.

[64] *https://www.frf-ajf.ro/suceava/competitii-fotbal/liga-a-4-a-seniori-869/as-moldova-draguseni-995.html*
[65] *https://www.pensiunihoteluri.ro/draguseni/cazare-draguseni/pensiunea-hanul-draguseni*

Activități în aer liber

Ciclism și drumeții: Zona oferă trasee potrivite pentru ciclism montan și drumeții, fiind parte din peisajul pitoresc al Bucovinei.

Pescuit și agrement: Râul Moldova și iazul din Drăgușeni sunt locuri ideale pentru pescuit și relaxare în natură.

Comuna Drăgușeni dispune de un imens potențial pentru amenajarea de spații special destinate recreerii și sportului, dat fiind cadrul natural în care este amplasată dar și activitățile economice specifice: creșterea animalelor și agroturismul, acestea oferind posibilitatea înființării unor spații destinate recreerii în aer liber (spații pentru camparea cu cortul, spații pentru picnic, trasee pentru drumeții, excursii, pescuit) dar și a unor manejuri pentru călărie și spații de joacă pentru copii.

Drăgușeni dispune de un parc comunal cu spații de joacă pentru copii, vegetație bogată, activități de relaxare și petrecerea timpului liber.

ACS Moldova Drăgușeni – Clubul local de fotbal

Asociația Club Sportiv Moldova Drăgușeni este principalul club sportiv din comună, având o tradiție în fotbalul județean începând din anul 1980. În prezent, echipa evoluează în Liga a IV-a Interconti Suceava, organizată de Asociația Județeană de Fotbal Suceava. Pe lângă echipa de seniori, clubul participă și în competițiile de juniori Under 15, demonstrând implicarea în formarea tinerelor talente din zonă.

8.7 Relieful comunei Drăgușeni[66]

În ceea ce privește relieful, Drăgușenii se află pe ramificațiile Podișului Moldovenesc dintre Moldova și Siret, respectiv masivul deluros Fălticeni, din bazinul râului Moldova, fiind caracterizat prin dealuri și văi bine conturate, în limitele de altitudine de 295-425 m. Preponderența acestor date geografice face ca în cea mai mare parte pământurile comunei Drăgușeni să fie cultivabile. Din formațiunile geomorfologice predomină solurile podzolice, podzolul secundar, solurile brune de pădure, podzoluri erodate; iar pe versanții abrupți și văile adânci întâlnim și soluri puternic erodate sau într-un proces continuu de eroziune, având ca bază depozite grezo-nisipoase friabile.

8.8 Soluri și subsoluri[67]

Substratul solic este un sarmațian mijlociu, așa cum dovedesc urmele de scoici fosilizate, de tip mactra și tapis, descoperite pe dealul Râpei în urma unor investigații geologice sau întâmplător, care au aparținut Mării Sarmatice, cu o salinitate mai mică, de 16-17 g/l. Microclimatul relativ dulce din această zonă puțin diferită, față de partea de nord a județului Suceava, permite pomilor fructiferi și chiar viței de vie, o dezvoltare normală.

Calitatea solurilor

Pe teritoriul comunei Drăgușeni nu există date care să confirme poluarea certă a solurilor. Potențialele surse de poluare a solurilor sunt de natură biologică. Principala cauză a poluării solurilor este depunerea întâmplătoare a deșeurilor menajere, a reziduurilor și dejecțiilor zootehnice. Dejecțiile sau tehnice au un conținut mare de materie organică ușor biodegradabilă și de elemente nutritive (P, K, N, Ca, Mg, microelemente), constituind un îngrășământ organic foarte recomandat ca fertilizant al solurilor.

Aceste considerente, alături de mirosul neplăcut resimțit la distanțe mari, impun aplicarea acestora ca îngrășăminte pe terenurile agricole în cantități moderate și numai după ce au fost compostate în condiții controlate. Administrate în cantități prea mari, dejecțiile zootehnice determină apariția riscului poluării solului datorită depășirii capacității de absorbție a acestuia.

Un alt potențial poluator ar putea fi substanțele chimice pentru combaterea dăunătorilor, administrate incorect.

Degradarea solurilor reprezintă un proces complex, generat în timp de o multitudine de factori naturali și antropici, care determină anumite restricții în utilizarea solurilor. Formele de degradare a solurilor, semnalate pe teritoriul comunei Drăgușeni, sunt: eroziunea de suprafață, alunecările de teren, exces de umiditate și inundații accidentale.

Formele de degradare a solului acționează, de cele mai multe ori, simultan în interdependență:

[66] *Monografia comunei Drăgușeni, județul Suceava*
[67] *Monografia comunei Drăgușeni, județul Suceava*

- activități umane: despăduriri, defrișări și tehnicii agricole necorespunzătoare;

- factori naturali: ape subterane, pantele reliefului, substratul geologic, regimul ploilor, caracterul torențial al scurgerii apelor, gradul de acoperire cu vegetație în special arborescentă.

Consecințele poluării și degradării solurilor sunt:

- scăderea potențialului productiv, în sensul limitării sau anulării calităților biologice și de fertilitate;

- ocuparea neadecvată a unor terenuri;

- scoaterea unor terenuri din circuitul productiv;

- schimbări ale modului de folosință.

De asemenea, poluarea solurilor cu reziduuri organice și deșeuri menajere poate avea consecințe negative asupra apelor, prin spălări, scurgeri și infiltrații, asupra plantelor, animalelor și oamenilor.

8.9 Flora și fauna[68]

Vegetația, condiționată de diversitatea elementelor fizico-geografice și climatice, se remarcă printr-o mare varietate a speciilor componente și printr-o pronunțată etajare. În zonele montane înalte, se întâlnesc pajiștile formate din asociații de păiuș roșu *(Festuca rubra)* și țăpoșică (*Nardus stricta*), iar pe stâncării se dezvoltă floarea-de-colți (*Leontopodium alpinum*) – plantă ocrotită de lege, declarată monument al naturii. În golurile alpine apar frecvent tufișuri de plante lemnoase, compuse din afin (*Vaccinium myrtillus*), jneapăn (*Pinus mugo*), ienupăr (*Juniperus communis* ssp. *nana*) ș.a. Pădurile de conifere, dominate de molid (*Picea abies*), și pădurile de amestec, alcătuite din molid, fag și brad (*Abies alba*), acoperă pantele munților pe suprafețe mari, între 1650 și 1000 m altitudine. Aici se dezvoltă molidul, cu lemn de rezonanță, din care se fabrică anumite instrumente muzicale. Pădurile de foioase sunt alcătuite din gorun (*Quercus petraea*), stejar *(Quercus robur*), carpen (*Carpinus betulus*), fag (*Fagus silvatica*), tei *(Tilia cordata*) ș.a. Caracteristice pentru județul Suceava sunt frecventele mlaștini și turbării cu vegetație specifică, în care apar diferite specii de mușchi (*Sphagnum*) și bumbăcariță (*Eriophorum vaginatum*), alături de care vegetează unele relicte glaciare, printre care se remarcă mesteacănul pitic (*Betula nana*).

Fauna este bogată și variată, multe specii având valoare cinegetică deosebită. Domeniul alpin este frecventat de lumea păsărilor, mai ales de cinteza alpină (*Montifrigila nivalis*) și de cocoșul de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*). Pădurile de conifere și de foioase adăpostesc numeroase mamifere (urși, mistreți, cerbi, râși, jderi, lupi, vulpi, veverițe ș.a), păsări (cocoșul de munte/*Tetrao urogallus,* corbul, ierunca, cojoaica/ *Certhia familiaris,* gaița ș.a.), reptile (vipera

[68]*https://romaniadategeografice.net/unitati-admin-teritoriale/judete/judete-s/suceava/*

comună, salamandra ș.a.). Ihtiofauna, care populează apele râurilor de munte, de podiș sau șes, este reprezentată prin păstrăv, lipan, mreană, clean ș.a.

8.10 Hidrografia

Rețeaua hidrografică, relativ bogată, este reprezentată în primul rând de râul Moldova, care curge pe direcția nord-vest - sud-est și străbate teritoriul comunei pe o distanță de peste 6 km. Are o albie lată, în continuă schimbare atunci când precipitațiile sunt mai abundente, formată din prundișuri și nisipuri, multe brațe între care sunt meandre mai mult sau mai puțin înierbate. Principalele pâraie care curg în stânga Moldovei sunt pârâul Hatia și Pârâul lazului. Primul izvorăște de la Țolești și, după un drum de 12 km, se varsă în Moldova lângă moara din Drăgușeni. Fiind bine alimentat cu apă și având o albie adâncă, ar putea fi utilizat pentru amenajarea unei baze de irigații sau pentru utilități piscicole. În vechime, acest pârâu apare în documente cu numele de Șomuz, cel de-al doilea pârâu, al lazului sau Hărnzeri, se unește în apropierea fostului sat Stroiești cu pârâul Bahna Popii și se varsă în Moldova pe teritoriul satului Cristești, județul Iași, unde a fost altă dată moșia satului Lețcani. Pe aceste pâraie au fost amenajate iazurile Bahna Popii, Fâcla și Stroiești. Prin pădurea comunală curg pâraiele: Racilor (Leurdiș) și al Porcilor, care se varsă în pârâul Hornița din comuna Cristești. Mai sunt și alte izvoare și pârâiașe, care prezintă importanță mai mică. Pe pârâul Bahna Popii, care își trage numele de la popa Ioniță, menționat în documentele satului Săcuieni, ca și pe pârâul Stroiești, pe locul unde în vechime au fost helețeie, în anii 1971-1973 au fost amenajate două iazuri piscicole.

Pe teritoriul din dreapta Moldovei, numit de localnici „Peste Vale", curge pârâul Râșca, care se varsă în Moldova pe pământul Drăgușenilor, după ce mai achiziționează pârâiașele Zmeești și Toplița. Tot pe malul drept curge și pârâul Sarata, care izvorăște din Culmea Pleșului și se varsă în Moldova pe teritoriul satului Preutești. Aceste pâraie curg pe terasele secundare făcute de Moldova în vechime.

Întrucât în vechile documente ce se referă la Drăgușeni sau la fostele sate de pe teritoriul comunei (Stroiești, Zăvoiani, Bărgăeni) se găsesc precizări ca: „așezat pe Șomuż', „cu mori pe Șomuz", ori „la gura Șomuzului Rece", expresii folosite și pentru majoritatea pâraielor ce curg pe platoul dintre Moldova și Siret, care se varsă în Moldova pe teritoriul satelor Oniceni, Ciumulești sau Baia; tindem să credem că în vechime, pentru locuitorii din această zonă, cuvântul „Șomuz- ar fi putut avea semnificația de pârótr, pentru ca, mai târziu aceste „șomuze" să se individualizeze prin ceea ce au avut mai caracteristic fiecare. Și astfel să devină: „Șomuzul Mare", „Șomuzul Mic, „Șomuzu/ Negar, „Șomuzul Mocirlos sau „Șomuzu/ Rece".

Calitatea apelor[69]

Apa este esențială pentru populație și pentru desfășurarea activităților economice. Prosperitatea și bunăstarea unei comunități sunt direct dependente de furnizarea unei cantități suficiente de apă curată. Fiind o sursă limitată și deosebit de vulnerabilă, apa poate fi oricând deteriorată dacă populația nu intervine cu măsuri concrete de protecție. Dată fiind această degradare continuă, se impune gestionarea calității resursei de apă astfel încât să se asigure cunoașterea, conservarea, protecția calității și cantității acesteia.

Importanța deosebită a activității de monitorizare a calității apelor derivă din faptul că aceasta pune în evidență, în permanență, calitatea resurselor de apă; pe baza acestor date, se adoptă strategia de protecție eficientă a calității lor.

Cauzele posibile de poluare a apelor freatice și de suprafață sunt următoarele:

- infiltrațiile de la suprafață de substanțe organice sau chimice provenite din activități umane;

- depozitări necorespunzătoare de deșeuri menajere și dejecții de la animale;

- utilizarea excesivă a îngrășămintelor chimice pe bază de azot, fosfor și a pesticidelor, în agricultură;

- utilizarea frecventă de closete uscate;

- surse de apă (fântâni) fără perimetru de protecție;

- lipsa camerelor frigorifice pentru animale moarte.

8.11 Clima[70]

Clima este temperată, de nuanță continentală, cu caracteristici specifice podișului. Temperatura anului este, în medie, de 7,8 C^0. Oscilațiile de temperatură între anotimpuri sunt destul de mari, înregistrându-se maxime de 37 C^0 la 16 august 1905 și minime absolute destul de coborâte, ca de exemplu -30 C^0 la 24 ianuarie 1953. Vântul suflă mai ales dinspre nord-est și mai rar dinspre sud-est, curentul de aer fiind mai puternic pe albia râului Moldova. Cantitatea de precipitații anuală, fie sub forma zăpezilor în lunile de iarnă, fie a ploilor în lunile mai-iunie, este aproximativ de 635 mm/m^2.

8.12 Risc seismic[71]

Seismicitatea zonei comunei Drăgușeni este influențată de cutremurele de „tip moldavic” cu hipocentrul în zona Vrancea, la adâncimi de 90-130 km. Din punct de vedere al seismicității,

[69] *Strategia de dezvoltare a comunei Drăgușeni 2014-2020*
[70] *Monografia comunei Drăgușeni, județul Suceava*
[71] *Strategia de dezvoltare a comunei Drăgușeni 2014-2020*

localitățile componente ale comunei se încadrează în zona seismică de calcul „E" caracterizată prin:

- coeficient seismic de calcul Ks = 0,12

- perioada de colț Tc = 0,7s din

- grad seismic asimilat VI

Contrastul între proprietățile geomecanice ale diverselor straturi și producerea reflexiilor și refracților multiple ale undelor seismice determină o amplificare în straturile de suprafață a valorilor maxime ale accelerației, vitezei și deplasării mișcării seismice. Nivelul apelor subterane reduce amplitudinea undelor seismice dar mărește perioada; totuși, aceste modificări nu sunt semnificative iar porozitatea eficace a acestora este de 10-18 %.

8.13 Riscuri naturale[72]

Terenurile, în afara unor procese relativ continue care le deteriorează și le degradează, sunt supuse efectelor unor riscuri naturale cu urmări grave asupra lor și importante pagube materiale, uneori și cu pierderi de vieți omenești. În general, sunt considerate riscuri naturale acele evenimente care schimbă într-un timp relativ scurt și cu un grad apreciabil de violență o stare de echilibru existentă.

Riscurile naturale care afectează teritoriul comunei Drăgușeni sunt următoarele:

- inundațiile provocate de rețeaua apelor interioare, datorită ploilor, topirii zăpezilor, ruperii sau distrugerii accidentale a unor lucrări hidrotehnice (caracter antropic), blocarea scurgerii apelor datorită înghețării, împotmolire;

- cutremurele de origine tectonică.

Efectele distructive ale acestor fenomene pot fi evitate sau, în mare măsură, atenuate. La nivelul actual al cunoștințelor științifice, deși nu este posibil de prevăzut exact timpul lor de producere se poate determina destul de precis locul unde ele se vor produce. În fapt, cu excepția cutremurelor, celelalte sunt previzibile cel puțin cu câteva ore înainte. Se știe, spre exemplu, care sunt zonele inundabile sau cele cu alunecări de teren. Acest lucru poate permite adoptarea de măsuri eficiente de protecție, din timp.

Identificarea, inventarierea și delimitarea acestor zone fac obiectul unor studii specifice și colaborări ale tuturor factorilor implicați.

[72] *Strategia de dezvoltare a comunei Drăgușeni 2014-2020*

8.14 Inundații[73]

Pe teritoriul comunei Suceava, inundațiile au constituit un fenomen caracteristic, producerea acestora datorându-se atât revărsării unor cursuri de apă, cât și scurgerilor de torenți de pe versanți. Pentru combaterea lor au fost realizate lucrări hidrotehnice complexe (regularizări de cursuri de apă, diguri, acumulări cu rol de apărare, poldere, apărări de maluri, etc.).

Conform informațiilor Inspectoratului județean de protecție civilă Suceava, inundațiile în județ se produc în principal pe cursurile de apă neamenajate, zonele inundabile fiind constituite de albiile majore. Acestea sunt inundate la precipitații ce depășesc pragurile critice și conduc la concentrarea unor debite peste capacitatea de transport a albiilor. De asemenea, inundațiile mai pot fi provocate de scurgerile de pe versanți, prin concentrarea rapidă a unor debite generate de precipitații deosebite sau topirea bruscă a zăpezii.

În comuna Drăgușeni, riscurile naturale semnalate sunt cele datorate inundațiilor sezoniere produse de pâraie în timpul topirii zăpezilor și în perioadele cu precipitații averse (iunie-iulie).

8.15 Infrastructura rutieră[74]

Comuna Drăgușeni din județul Suceava este traversată de Drumul Național 2 (DN2), care face parte din Drumul European E85. Este una dintre cele mai circulate artere rutiere din România, facilitând transportul de mărfuri și pasageri între sudul și nordul țării, precum și către frontiera cu Ucraina.

Prin traversarea comunei Drăgușeni de către DN2/E85, localitatea beneficiază de o conectivitate rutieră excelentă, facilitând accesul rapid către centrele urbane din regiune și către rețeaua rutieră europeană.

De asemenea, comuna Drăgușeni este traversată și de drumuri comunale, după cum urmează:

- DC 8 Drăgușeni-Broșteni, în lungime de 7 km;
- DC 8B Drăgușeni-Gara Leu, în lungime de 6 km;
- DC 8A Drăgușeni-Gara Leu, în lungime de 7 km;
- DC 8C Drăgușeni, în lungime de 0,52 km;
- Drumuri comunale neclasificate, în lungime totală de 20,5 km;
- Drumuri vicinale, în lungime totală de 13 km.
- Străzi, în lungime totală de 42 km.

[73] *Strategia de dezvoltare a comunei Drăgușeni 2014-2020*
[74] *Statutul UAT Comuna Drăgușeni, Județul Suceava*

8.16 Rețeaua de căi ferate

Comuna Drăgușeni din județul Suceava nu este deservită direct de o rețea de cale ferată funcțională. Deși există satul Gara Leu în componența comunei, denumirea acestuia nu indică prezența unei gări active sau a unei linii feroviare în exploatare.

În prezent, cea mai apropiată linie feroviară este Calea ferată Suceava–Roman, care traversează partea de nord-est a țării, în regiunea istorică Moldova. Această linie principală de cale ferată leagă orașele Suceava și Roman, oferind acces la rețeaua feroviară națională.

Pentru locuitorii comunei Drăgușeni, accesul la transportul feroviar se realizează prin intermediul stațiilor aflate în localitățile învecinate situate de-a lungul acestei linii.

8.17 Rețeaua de aeroporturi

Comuna Drăgușeni beneficiază de proximitatea Aeroportului Internațional „Ștefan cel Mare” Suceava, situat în localitatea Salcea, la aproximativ 50 km nord de Drăgușeni.

Pentru locuitorii comunei Drăgușeni, acest aeroport reprezintă principalul punct de acces aerian, facilitând deplasările către diverse destinații naționale și internaționale.

În funcție de destinație și preferințe, locuitorii din Drăgușeni pot utiliza și alte aeroporturi din regiune:

Aeroportul Internațional „George Enescu” Bacău (BCM): situat la aproximativ 130 km sud de Drăgușeni, oferă zboruri către mai multe destinații europene.

Aeroportul Internațional Iași (IAS): situat la aproximativ 150 km est de Drăgușeni, este unul dintre cele mai mari aeroporturi din regiunea Moldovei, cu o gamă largă de destinații internaționale.

Accesul la aceste aeroporturi se face prin rețeaua rutieră națională, în special prin DN2/E85, care traversează comuna Drăgușeni și conectează localitatea cu principalele orașe din regiune.

Capitolul IX. Infrastructura tehnico-edilitară

9.1 Alimentarea cu apă

Alimentarea cu apă reprezintă ansamblul de lucrări și servicii care asigură furnizarea apei potabile către gospodării, instituții și unități economice. Acest sistem include captarea apei din surse naturale (păduri, râuri, lacuri, sau fântâni arteziene), tratarea acesteia pentru a respecta standardele de calitate, transportul către utilizatori prin rețele de conducte și distribuția apei prin puncte de consum (robinete, hidrante, etc.).

Un sistem de alimentare cu apă eficient presupune:

- Captarea apei – Folosirea surselor naturale sau a resurselor subterane pentru a extrage apă.

- Tratarea apei – Procesul de purificare a apei pentru a o face potabilă, prin filtre, procese de clorinare, ozonizare sau alte metode tehnologice.

- Transportul apei – Rețelele de conducte care aduc apa de la sursă către locuințe, instituții și industrie.

- Distribuirea apei – Furnizarea apei potabile către utilizatori prin rețele de distribuție amplasate în întreaga localitate.

Satul Drăgușeni este racordat în proporție de 100% la rețeaua de alimentare cu apă potabilă, asigurând accesul permanent al populației la o sursă sigură și controlată de apă. Satele Broșteni și Gara Leu nu beneficiază în prezent de această infrastructură esențială, însă extinderea rețelei de alimentare cu apă către aceste localități reprezintă un obiectiv prioritar al administrației locale, fiind planificată pentru implementare în etapa următoare de dezvoltare, în funcție de sursele de finanțare disponibile.

Implementarea rețelei de apă potabilă în satele Broșteni și Gara Leu va contribui semnificativ la creșterea calității vieții locuitorilor, la protejarea sănătății publice și la reducerea riscurilor generate de consumul de apă din surse nesigure. Totodată, acest demers va sprijini dezvoltarea socio-economică echilibrată a comunei și va crea premisele pentru atragerea de noi investiții în zonă.

9.2 Colectarea apelor uzate și canalizarea menajeră

Colectarea apelor uzate și canalizarea menajeră reprezintă sistemele și serviciile prin care se asigură colectarea și transportul apelor uzate (apă provenită din activitățile domestice, industriale, comerciale) către stațiile de epurare sau către locuri de depozitare sigure.

Aceste sisteme au rolul de a preveni poluarea mediului și de a asigura igiena publică. Canalizarea menajeră se referă la rețelele de conducte destinate transportului apelor uzate de la utilizatori către stațiile de tratare sau alte locații, precum și la procesul de tratare a acestora.

Un sistem eficient de colectare și canalizare a apelor uzate include:

- Rețele de canalizare – Conducte care transportă apa uzată de la surse către stațiile de epurare sau deversare controlată.
- Stații de epurare – Unități destinate tratării apelor uzate pentru a le face sigure pentru mediul înconjurător sau pentru reutilizare.
- Stații de pompare – Utilizate acolo unde este necesar să se pompeze apa uzată de la un nivel inferior la unul superior, pentru a facilita transportul acesteia către stațiile de epurare.

Satul Drăgușeni beneficiază în prezent de un grad de racordare de 100% la rețeaua de canalizare, ceea ce contribuie semnificativ la îmbunătățirea condițiilor de trai și la protecția mediului înconjurător. În ceea ce privește satele Broșteni și Gara Leu, acestea nu sunt încă racordate la rețeaua de canalizare, însă extinderea infrastructurii de apă uzată către aceste localități reprezintă o direcție prioritară de dezvoltare, urmând a fi implementată în cadrul unor proiecte viitoare, în funcție de oportunitățile de finanțare disponibile.

Realizarea rețelei de canalizare în satele Broșteni și Gara Leu va avea un impact pozitiv major asupra sănătății publice, prin reducerea riscurilor de contaminare a surselor de apă și diminuarea incidenței bolilor de origine hidrică. Totodată, se va îmbunătăți considerabil calitatea mediului și atractivitatea localităților, contribuind la creșterea nivelului de trai și la dezvoltarea durabilă a întregii comune.

9.3 Importanța Sistemului de Alimentare cu Apă și Canalizare Menajeră

Sănătatea publică – Un sistem de alimentare cu apă potabilă și canalizare eficient ajută la prevenirea bolilor transmise prin apă și la reducerea riscurilor de infecții. Apa curată și sistemele de canalizare corect implementate sunt esențiale pentru menținerea sănătății populației.

Mediul înconjurător – Colectarea și tratarea apelor uzate previn poluarea solului, a apei și a aerului. Un sistem de canalizare eficient protejează ecosistemele și reduce riscurile de contaminare a surselor de apă.

Comoditatea și calitatea vieții – Accesul constant la apă potabilă și un sistem de canalizare bine pus la punct sunt esențiale pentru confortul zilnic al locuitorilor și pentru buna funcționare a comunității. Aceste servicii asigură igiena și confortul în locuințe și în spațiile publice.

Dezvoltarea durabilă – Un sistem eficient de alimentare cu apă și canalizare susține dezvoltarea economică a unei localități, facilitând atragerea de investiții și asigurând condiții de trai decente.

Respectarea reglementărilor legale – La nivel local, național și european, există reglementări clare privind alimentarea cu apă și gestionarea apelor uzate. Implementarea unui sistem eficient ajută autoritățile să respecte normele și standardele de mediu, evitând sancțiuni.

În concluzie, alimentarea cu apă și colectarea apelor uzate prin canalizare menajeră sunt elemente fundamentale ale infrastructurii de bază pentru orice localitate. Acestea nu doar că îmbunătățesc viața cotidiană a locuitorilor, dar sunt și esențiale pentru protejarea mediului și menținerea unui echilibru ecologic sănătos.

Comuna Drăgușeni a înregistrat progrese semnificative în ultimii ani în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii de alimentare cu apă și canalizare menajeră, reflectând angajamentul administrației locale față de îmbunătățirea condițiilor de trai și protecția mediului. Serviciile de alimentare cu apă și canalizare sunt asigurate în mod direct de către Primăria comunei Drăgușeni, prin intermediul Serviciului de Alimentare cu Apă și Canalizare al Comunei Drăgușeni, care gestionează operaționalizarea, extinderea și întreținerea rețelelor existente. Această abordare integrată asigură un control eficient asupra calității serviciilor și permite planificarea strategică a investițiilor viitoare, în vederea extinderii acestor utilități esențiale în toate satele aparținătoare comunei.

9.4 Salubrizarea

Serviciile de salubrizare reprezintă un ansamblu de activități destinate colectării, transportului, depozitării și gestionării deșeurilor produse de gospodării, agenți economici, instituții și alte entități. Aceste servicii sunt esențiale pentru menținerea unui mediu curat, sănătos și funcțional. Serviciile de salubrizare includ mai multe etape și procese, printre care:

- Colectarea deșeurilor – Aceasta presupune adunarea deșeurilor menajere și comerciale din punctele de colectare (coșuri de gunoi, containere sau tomberoane).
- Transportul deșeurilor – După colectare, deșeurile sunt transportate cu vehicule special echipate la instalațiile de depozitare sau reciclare.
- Depozitarea deșeurilor – Deșeurile care nu pot fi reciclate sau valorificate sunt depozitate în locuri special amenajate, cum ar fi gropile de gunoi sau stațiile de transfer.
- Reciclarea și valorificarea – Deșeurile reciclabile (plastic, hârtie, metal, sticlă) sunt separate și trimise către centrele de reciclare pentru a fi refolosite.
- Mentenanța și igienizarea – Menținerea curățeniei în spațiile publice și întreținerea echipamentelor de colectare.

Serviciile de salubrizare sunt esențiale pentru asigurarea unui mediu curat și sănătos în orice comunitate. Ele contribuie nu doar la protecția sănătății publice și conservarea mediului, ci și la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor, prin crearea unui spațiu plăcut, ordonat și sigur. Implementarea și menținerea unui sistem eficient de salubrizare reprezintă un indicator al dezvoltării durabile a unei comune.

Serviciile de salubrizare din comuna Drăgușeni sunt asigurate de S.C. FRITEHNIC S.R.L.

Satul Drăgușeni beneficiază în prezent de servicii de salubrizare în proporție de 100%, asigurând colectarea și gestionarea corespunzătoare a deșeurilor menajere, în conformitate cu normele de mediu și igienă publică. În schimb, satele Broșteni și Gara Leu nu sunt încă incluse în sistemul de salubrizare, însă extinderea acestui serviciu către cele două localități reprezintă o prioritate a administrației publice locale. Implementarea acestor servicii în întreg teritoriul comunei va contribui la creșterea calității vieții, la protejarea mediului înconjurător și la alinierea la standardele europene în domeniul gestionării deșeurilor.

9.5 Iluminatul public

Iluminatul public reprezintă un sistem de iluminare a drumurilor, străzilor, trotuarelor și altor zone publice dintr-o localitate, cu scopul de a asigura siguranța circulației, confortul locuitorilor și prevenirea infracțiunilor nocturne. Acest sistem este un element esențial al infrastructurii unei comune, contribuind la îmbunătățirea calității vieții și la creșterea nivelului de siguranță în comunitate.

Componentele Sistemului de Iluminat Public

Stâlpii de iluminat – Stâlpii sunt structuri care susțin sursele de iluminat (lampadare) și sunt amplasați pe marginea drumurilor, străzilor și în alte zone publice, la intervale regulate, pentru a asigura iluminarea uniformă a zonei.

Sursele de iluminat – Acestea sunt lămpile sau becurile montate pe stâlpi, care produc lumină. Aceste surse pot fi de diferite tipuri, de la becuri incandescente și fluorescente la LED-uri sau lămpi cu sodiu. Tipul de sursă depinde de necesitățile comunei și de eficiența energetică dorită.

Rețeaua electrică – Aceasta include cablurile și conexiunile care transportă energia electrică de la rețeaua națională sau locală către stâlpii de iluminat. Rețeaua trebuie să fie bine întreținută pentru a asigura continuitatea iluminării.

Sistemul de control – Multe comune implementează sisteme de control automatizat pentru a gestiona iluminatul public. Acestea includ temporizatoare sau senzori de lumină care reglează intensitatea și durata iluminării, economisind energie.

Importanța Iluminatului Public în comuna Drăgușeni

Siguranța rutieră și pietonală: Iluminatul public este esențial pentru siguranța locuitorilor care circulă pe drumuri, străzi și trotuare în timpul nopții. Luminile ajută la vizibilitatea mai bună a semnelor de circulație, pietonilor și altor participanți la trafic, reducând riscurile de accidente.

Prevenirea criminalității: Un sistem de iluminat public bine întreținut are un rol important în prevenirea infracțiunilor, cum ar fi furturile, agresiunile sau vandalismul. Zonele bine iluminate sunt mai puțin susceptibile de a deveni ținte pentru activități ilegale.

Confortul și calitatea vieții: Un iluminat public adecvat îmbunătățește atmosfera locală, făcând locuitorii să se simtă mai în siguranță și confortabil pe străzile și în spațiile publice. Acesta

contribuie la o mai bună percepție a locuitorilor față de comunitatea lor și poate stimula activitățile sociale și comerciale nocturne.

Estetica urbană: Iluminatul public are și o funcție estetică importantă. Luminile care pun în valoare clădirile istorice, parcurile și monumentele din comună contribuie la crearea unui peisaj urban plăcut și atrăgător.

Eficiența energetică: În prezent, multe comune încearcă să reducă costurile de energie și impactul asupra mediului, înlocuind sursele tradiționale de iluminat cu tehnologii mai eficiente, cum ar fi lămpile LED. Acestea consumă mai puțină energie, au o durată de viață mai lungă și reduc costurile de întreținere.

Provocări în implementarea și menținerea iluminatului public

Costuri financiare: Instalarea, întreținerea și modernizarea sistemelor de iluminat public pot implica costuri semnificative pentru autoritățile locale, mai ales în comunele mici cu bugete limitate.

Întreținerea infrastructurii: Iluminatul public necesită o întreținere constantă, cum ar fi înlocuirea lămpilor defecte, repararea stâlpilor sau curățarea echipamentelor. Lipsa unui sistem de întreținere bine organizat poate duce la defecțiuni și la zone de iluminat insuficient.

Eficiența energetică: Deși trecerea la soluții de iluminat mai eficiente energetic, cum ar fi LED-urile, poate aduce economii, procesul de implementare poate fi costisitor și necesită investiții inițiale.

Adaptabilitatea la nevoile comunității: Iluminatul public trebuie să răspundă nevoilor specifice ale fiecărei localități. De exemplu, zonele rezidențiale pot necesita un iluminat mai calm și mai cald, în timp ce zonele comerciale pot beneficia de un iluminat mai puternic pentru a atrage atenția și a stimula comerțul.

În concluzie, iluminatul public reprezintă un serviciu esențial pentru orice comună, având un impact direct asupra siguranței, confortului și calității vieții locuitorilor. Un sistem de iluminat bine planificat și întreținut poate contribui la dezvoltarea unei comunități mai sigure, mai atractive și mai eficiente din punct de vedere energetic. De asemenea, iluminatul public este un indicator al nivelului de modernizare al unei localități și al grijii autorităților pentru bunăstarea cetățenilor. În prezent, iluminatul public este asigurat prin grija Primăriei comunei Drăgușeni.

9.6 Transportul și distribuția energiei electrice

Transportul energiei electrice se referă la procesul prin care energia electrică este transmisă de la centralele de producție către substațiile de transformare și, mai departe, către rețelele de distribuție, printr-o rețea de linii de înaltă tensiune. Aceste linii de înaltă tensiune sunt construite pe distanțe mari și au scopul de a transporta energia de la sursa de producție la

zonele unde este necesar un nivel mai scăzut de tensiune, potrivit pentru utilizatorii finali (gospodării, industrie, comerț).

Componentele sistemului de transport al energiei electrice:

Linii electrice de înaltă tensiune – Rețelele de transport utilizează linii aeriene sau subterane de înaltă tensiune (110 kV, 220 kV, 400 kV), care permit transmiterea energiei pe distanțe mari fără pierderi semnificative.

Stații de transformare – Aceste stații reduc tensiunea electrică de la nivelul înalt, aducând-o la un nivel mai scăzut (de obicei, 20 kV) pentru a fi distribuită mai eficient către utilizatori prin rețelele de distribuție.

Centre de control și monitorizare – Aceste centre sunt esențiale pentru gestionarea rețelelor de transport, asigurându-se că energia electrică ajunge fără întreruperi la destinație și că orice avarii sau disfuncționalități sunt identificate și remediate rapid.

Distribuția energiei electrice se referă la procesul prin care energia electrică este livrată utilizatorilor finali (gospodării, agenți economici, instituții publice) la un nivel de tensiune adecvat (de obicei, 220 V pentru gospodării și 380 V pentru consumatorii industriali). Acest proces presupune o rețea de linii de joasă și medie tensiune care transportă energia electrică de la stațiile de transformare către punctele de consum.

Componentele sistemului de distribuție a energiei electrice:

Rețele de medie tensiune (20 kV) – Aceste linii sunt utilizate pentru a transporta energia electrică de la stațiile de transformare către substațiile mai mici sau punctele de distribuție din localități.

Rețele de joasă tensiune (220 V, 380 V) – Aceste rețele aduc energia la consumatorii finali (gospodării, firme, instituții). Sunt formate din cabluri subterane sau aeriene, care duc energia direct la utilizatori.

Posturi de transformare – Acestea sunt amplasate pe diverse locații din comuna respectivă și transformă energia de medie tensiune în joasă tensiune pentru a o livra consumatorilor finali. Acestea sunt esențiale pentru asigurarea unui flux continuu de energie.

Contoare și echipamente de monitorizare – Instalațiile de măsurare permit monitorizarea consumului de energie și detectarea oricăror pierderi sau defecțiuni din rețea.

Importanța sistemului de transport și distribuție a energiei electrice în comuna Drăgușeni

Asigurarea unui flux continuu de energie: Transportul și distribuția eficientă a energiei electrice garantează că toți consumatorii din comuna Drăgușeni beneficiază de electricitate de calitate, necesară pentru activitățile zilnice, producție industrială, educație, servicii publice etc.

Sprijinirea dezvoltării economice și sociale: Un sistem de transport și distribuție a energiei electrice bine pus la punct este esențial pentru atragerea investițiilor și sprijinirea dezvoltării

economice. Fără acces la energie electrică fiabilă, activitățile comerciale, industriale și de serviciu nu ar putea funcționa corespunzător.

Confortul locuitorilor: Energia electrică este crucială pentru activitățile de zi cu zi, inclusiv pentru iluminat, încălzire, alimentație, divertisment și comunicare. Un sistem eficient de distribuție a energiei electrice contribuie direct la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor.

Siguranța și prevenirea riscurilor: O rețea de transport și distribuție bine întreținută previne riscurile de incendii, electrocutare sau avarii majore. Instalațiile trebuie să fie verificate și întreținute regulat pentru a reduce pericolele și a asigura siguranța utilizatorilor.

Sustenabilitatea și eficiența energetică: În contextul schimbărilor climatice și al economisirii resurselor naturale, multe comune se îndreaptă către soluții mai eficiente și mai ecologice de transport și distribuție a energiei electrice, cum ar fi rețelele inteligente sau utilizarea surselor de energie regenerabilă (panouri solare, turbine eoliene).

Reglementări și conformitate cu normele naționale și europene: Autoritățile locale trebuie să asigure conformitatea rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice cu reglementările naționale și europene. Acestea includ norme de siguranță, eficiență energetică și protecția mediului, și sunt esențiale pentru buna funcționare a rețelei și pentru evitarea sancțiunilor legale.

Provocări în transportul și distribuția energiei electrice

Modernizarea infrastructurii: În multe comune, infrastructura de transport și distribuție a energiei electrice poate fi învechită și necesită modernizare pentru a răspunde cerințelor de eficiență energetică și pentru a reduce pierderile. Acest lucru presupune investiții considerabile din partea autorităților locale sau a furnizorilor de energie.

Defecțiuni și întreruperi de furnizare: Problemele tehnice, condițiile meteorologice extreme sau chiar vandalismul pot provoca întreruperi ale alimentării cu energie. Asigurarea unei rețele fiabile care să răspundă rapid în caz de avarii este o prioritate pentru autoritățile locale.

Costurile de întreținere și operare: Menținerea rețelelor de transport și distribuție în stare bună de funcționare implică costuri de operare și întreținere, care pot fi o povară pentru comunele cu bugete limitate. Îmbunătățirea eficienței și reducerea costurilor de întreținere sunt esențiale pentru o gestionare sustenabilă a rețelelor.

În concluzie, transportul și distribuția energiei electrice în comuna Drăgușeni sunt esențiale pentru asigurarea unui nivel de trai adecvat și pentru sprijinirea dezvoltării economice și sociale. Un sistem de transport și distribuție bine gândit și întreținut nu doar că asigură continuitatea și calitatea furnizării energiei electrice, dar contribuie și la protecția mediului și la eficiența energetică. În acest context, Primăria Drăgușeni colaborează cu furnizorii de energie pentru a implementa soluții durabile și inovatoare care să răspundă nevoilor comunității.

Transportul și distribuția energiei electrice de pe raza teritorială a Comunei Drăgușeni sunt furnizate de către Delgaz Grid - E.ON România.

În prezent, toți locuitorii comunei Drăgușeni sunt racordați la rețeaua de energie electrică, asigurând astfel accesul generalizat la un serviciu public esențial pentru desfășurarea activităților zilnice, dezvoltarea economică locală și îmbunătățirea condițiilor de trai. Acoperirea completă a rețelei electrice reflectă eforturile susținute ale administrației locale și ale instituțiilor partenere de a asigura infrastructura de bază necesară pentru dezvoltarea durabilă a comunei.

9.7 Alimentarea cu gaze naturale

Alimentarea cu gaze naturale se referă la procesul prin care gazele naturale sunt transportate și distribuite către gospodării, agenți economici, instituții publice și alte entități, pentru a fi utilizate în scopuri de încălzire, gătit, apă caldă sau procese industriale. Acesta reprezintă un element esențial al infrastructurii energetice locale, contribuind semnificativ la îmbunătățirea confortului locuitorilor și la dezvoltarea economică a comunității.

Componentele unui sistemului de alimentare cu gaze naturale

Rețeaua de transport a gazelor naturale este un sistem de conducte de înaltă presiune care transportă gazele de la sursele de producție (cum sunt stațiile de comprimare sau depozitele de gaze) către rețelele locale de distribuție. În majoritatea cazurilor, rețelele de transport nu ajung direct în comune mici sau izolate, iar gazele sunt aduse prin intermediul unor conducte de mari dimensiuni până la stațiile de transformare sau de distribuție locală.

Stațiile de Reducere și Măsurare (SRM) sunt instalate în apropierea fiecărei comune pentru a reduce presiunea gazelor naturale de la valoarea înaltă a rețelelor de transport la presiunea necesară pentru distribuție. Aceste stații măsoară și reglează fluxul de gaze și asigură furnizarea constantă și sigură către utilizatori.

Rețeaua de distribuție a gazelor naturale constă într-o serie de conducte de presiune medie și joasă care transportă gazele către consumatori. Conductele de presiune medie ajung la localități, iar cele de presiune joasă se conectează direct la utilizatori. În multe cazuri, distribuția gazului se face printr-o rețea subterană de conducte, ce asigură livrarea către fiecare gospodărie sau unitate economică din comună.

Posturile de Transformare (PT): Acestea sunt stațiile unde gazele naturale de presiune medie sau înaltă sunt transformate în gaz de presiune joasă, care poate fi utilizat în siguranță în gospodării sau la agenții economici.

Instalațiile de Măsurare și Control: Măsurarea consumului de gaz se face prin intermediul unor contoare montate la fiecare punct de consum. Aceste echipamente sunt esențiale pentru facturarea corectă a consumului și pentru monitorizarea fluxului de gaze.

Utilizatorii Finali: Consumul de gaze naturale este folosit de gospodării pentru încălzire, gătit sau apă caldă, dar și de agenți economici care utilizează gazele în procesele de producție sau pentru încălzire industrială. De asemenea, instituțiile publice, spitalele, școlile și alte instituții beneficiază de acest serviciu.

Importanța alimentării cu gaze naturale în comuna Drăgușeni

Confortul locuitorilor: Gazele naturale sunt utilizate pentru încălzire, gătit și apă caldă, iar alimentarea constantă cu gaze naturale crește confortul locuitorilor, mai ales în lunile reci. Aceasta reduce dependența de alte surse de energie, precum lemnul sau cărbunele, care pot fi mai poluante sau mai dificil de procurat.

Dezvoltarea economică: Gazele naturale sunt o resursă eficientă și relativ economică pentru agenții economici locali. Industria și comerțul beneficiază de gaz pentru procesele de producție, gătit sau încălzire, iar un sistem de alimentare fiabil contribuie la dezvoltarea afacerilor și la creșterea atractivității comunei pentru investiții.

Sustenabilitate și mediu: Gazele naturale sunt considerate o sursă de energie mai curată comparativ cu alte combustibile fosile, precum cărbunele sau petrolul, având un impact mai redus asupra mediului. Utilizarea gazului natural contribuie la reducerea emisiilor de carbon și la combaterea poluării atmosferice.

Reducerea dependenței de combustibili tradiționali: Alimentarea cu gaze naturale reduce dependența de combustibili tradiționali, cum ar fi lemnul sau cărbunele, care pot duce la defrișări sau pot crea emisii dăunătoare pentru sănătatea publică. Gazele naturale sunt mai eficiente din punct de vedere energetic și mai puțin poluante.

Siguranța și fiabilitatea furnizării: Gazele naturale sunt transportate printr-un sistem de conducte sigure, care sunt monitorizate constant pentru a detecta eventuale scurgeri sau avarii. Astfel, alimentarea cu gaz este mai sigură și mai fiabilă decât alte surse de energie, iar întreruperile de furnizare sunt rare și, de obicei, scurte.

Provocări în alimentarea cu gaze naturale

Costurile de investiție și întreținere: Crearea unei rețele de alimentare cu gaze naturale presupune investiții semnificative în infrastructură, cum ar fi construirea conductelor, stațiilor de transformare și posturilor de reducere a presiunii. De asemenea, întreținerea periodică a rețelelor pentru a asigura siguranța și fiabilitatea este o provocare continuă.

Extinderea rețelei în zonele rurale: În multe comune mici, mai ales în zonele rurale, infrastructura de gaze naturale nu este întotdeauna extinsă. Extinderea rețelei către zone izolate poate fi costisitoare și complicată din punct de vedere logistic, iar autoritățile locale trebuie să colaboreze cu furnizorii de gaze pentru a găsi soluții economice și viabile.

Siguranța rețelei: Sistemele de alimentare cu gaze naturale trebuie să fie proiectate și gestionate astfel încât să evite scurgerile, exploziile sau alte accidente. Mentenanța constantă și verificările periodice sunt esențiale pentru prevenirea unor astfel de riscuri.

Reglementări și autorizații: Alimentarea cu gaze naturale este reglementată de autoritățile naționale și locale, iar orice lucrare de construcție, extindere sau modificare a rețelelor necesită autorizații și respectarea unor norme stricte de siguranță și protecția mediului. Aceasta poate întârzia implementarea unor proiecte de dezvoltare.

În concluzie, alimentarea cu gaze naturale reprezintă o infrastructură esențială pentru bunăstarea locuitorilor comunei Drăgușeni, având un impact semnificativ asupra confortului zilnic și dezvoltării economice. De asemenea, gazele naturale sunt o opțiune mai ecologică și mai eficientă comparativ cu alte surse de energie.

La momentul elaborării prezentei strategii, în comuna Drăgușeni nu este disponibil un sistem de distribuție a gazelor naturale, această utilitate publică nefiind încă furnizată pe teritoriul comunei. Lipsa rețelei de gaze reprezintă o provocare în ceea ce privește confortul locuitorilor și eficiența energetică, însă dezvoltarea infrastructurii de distribuție a gazelor naturale rămâne o direcție strategică importantă, fiind avută în vedere pentru implementare în funcție de oportunitățile de finanțare și parteneriatele disponibile la nivel județean și național.

Locuitorii trebuie să găsească alternative pentru încălzirea locuințelor și pentru obținerea apei calde, cum ar fi:

- *Încălzirea pe bază de lemne* este una dintre cele mai frecvente metode utilizate de către locuitorii comunei Drăgușeni. Lemnul este utilizat în sobe, șeminee sau centrale termice pe lemne. Lemnul este adesea disponibil local, însă dependența de lemne poate însemna o muncă intensă pentru tăierea și depozitarea lemnului, iar încălzirea cu lemne poate provoca emisii de fum și particule fine, ceea ce poate afecta calitatea aerului.

- *Încălzirea cu cărbune:* cărbunele este utilizat ca sursă de combustibil pentru sobe sau centrale termice. Acesta este adesea o opțiune mai ieftină decât electricitatea, dar mai puțin ecologică decât lemnul. Cărbunele este o sursă de energie relativ ieftină și poate fi stocat pentru perioade mai lungi. Totuși, cărbunele este mai poluant decât lemnul sau gazele naturale, iar arderea acestuia poate cauza emisii de dioxid de carbon și alte substanțe nocive pentru sănătate și mediu.

- *Încălzirea electrică*: În unele cazuri, gospodăriile se bazează pe încălzirea electrică, utilizând calorifere electrice, aeroterme, sau centrale electrice. Este o opțiune ușor de implementat, iar instalațiile sunt mai simple și nu necesită combustibil solid. Costurile pentru încălzirea electrică pot fi ridicate, mai ales în perioadele reci, din cauza tarifelor mari la energie. În plus, este mai puțin eficientă în comparație cu alte surse de energie (de exemplu, gazul sau lemnul).

- *Încălzirea solară:* panourile solare pot fi utilizate pentru a produce apă caldă și chiar pentru a sprijini încălzirea locuinței prin sisteme solare termice. Este o soluție ecologică, regenerabilă

și cu costuri de operare reduse pe termen lung. Instalarea panourilor solare poate contribui semnificativ la reducerea costurilor de încălzire. Costurile inițiale de instalare a sistemelor solare pot fi mari, iar eficiența acestora depinde de condițiile climatice (mai ales în regiunile cu ierni lungi sau cu mai puțin soare).

- *Încălzirea cu propan sau butan (gaz lichefiat):* În absența rețelei de gaze naturale, unele gospodării folosesc butelii de gaz lichefiat (GPL) pentru încălzire. Acestea pot fi utilizate în sobe sau centrale termice pe gaz. Dependența de butelii de gaz poate fi costisitoare pe termen lung, iar livrarea acestora poate fi mai dificilă. În plus, stocarea gazului lichefiat implică riscuri de siguranță.

9.8 Domeniu public

Administrarea domeniului public reprezintă gestionarea și reglementarea utilizării terenurilor și a bunurilor aflate în proprietatea publică a statului și a unității administrativ teritoriale comuna Drăgușeni, cu scopul de a asigura un beneficiu public și de a proteja aceste resurse pentru viitor. Domeniul public include infrastructura rutieră, parcurile, piețele, drumurile publice, clădirile și alte bunuri care sunt deținute de stat sau autoritățile locale, care sunt destinate utilizării de către întreaga comunitate și care nu pot fi transmise în proprietate privată, conform legislației în vigoare.

Componentele Domeniului Public

Terenuri Publice: Se referă la terenurile deținute de UAT Drăgușeni, care pot include parcuri, piețe, spații verzi, terenuri pentru infrastructură rutieră sau pentru alte utilități publice (canalizare, alimentare cu apă, etc.).

Clădiri Publice: Clădirile aflate în proprietatea publică, care include școli, primărie, cămine culturale, centre de sănătate, și alte instituții care servesc interesului public.

Infrastructura Publică: Drumuri, poduri, rețele de apă și canalizare, iluminat public, stații de autobuz, sau orice altă infrastructură esențială pentru funcționarea și dezvoltarea unei comunități.

Resurse Naturale: Pot include pădurile, lacurile sau râurile, care sunt considerate de interes public și sunt reglementate prin legislație specială.

Monumentele istorice și culturale care fac parte din patrimoniul național sau local și sunt administrate de autoritatea publică locală.

Administrarea domeniului public are mai multe obiective esențiale:

Protecția și conservarea bunurilor publice: Asigurarea că bunurile aflate în domeniul public sunt protejate de deteriorare, furt sau distrugere, și că sunt utilizate într-un mod care nu le afectează valoarea și disponibilitatea pe termen lung.

Utilizarea eficientă a resurselor: Asigurarea unei gestionări eficiente a resurselor, astfel încât acestea să fie utilizate în beneficiul întregii comunități. De exemplu, drumurile publice trebuie să fie utilizate pentru transportul sigur și eficient al persoanelor și mărfurilor.

Accesibilitatea pentru toți cetățenii: Domeniul public trebuie să fie accesibil tuturor cetățenilor, iar administrarea acestuia trebuie să asigure că resursele publice sunt disponibile pentru folosirea comunității în mod egal și nediscriminatoriu.

Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii: Administrarea eficientă include și planuri de modernizare sau dezvoltare a infrastructurii existente, cum ar fi construirea de drumuri noi, extinderea rețelelor de utilități sau crearea de noi facilități publice.

Generarea de venituri publice: Unele bunuri din domeniul public pot fi exploatate temporar (de exemplu, închirierea de terenuri pentru construcții comerciale, organizarea de evenimente publice, concesionarea unor servicii publice) pentru a genera venituri care pot fi utilizate pentru finanțarea altor proiecte publice.

Responsabilitățile administrării domeniului public

Identificarea și inventarierea bunurilor: Primăria Drăgușeni realizează un inventar al bunurilor aflate în domeniul public, pentru a cunoaște exact ce resurse sunt disponibile și cum sunt folosite.

Întreținerea și renovarea infrastructurii publice: Primăria Drăgușeni se asigură că infrastructura rutieră, parcurile, școlile și alte clădiri publice sunt întreținute corespunzător. Aceasta include lucrări de reparații, renovări, curățenie și verificări periodice.

Împărțirea utilizării terenurilor: În anumite cazuri, Primăria Drăgușeni poate atribui drepturi de folosință asupra terenurilor publice pentru diferite activități, precum construcții, agricultură, parcuri de distracție sau alte proiecte de interes public. Aceste drepturi se atribuie prin contracte de concesiune sau închiriere.

Monitorizarea și controlul: Administrarea domeniului public implică și monitorizarea modului în care sunt utilizate resursele publice și asigurarea respectării reglementărilor privind protecția mediului și utilizarea corectă a terenurilor publice.

Realizarea de proiecte de dezvoltare: primăria Drăgușeni poate iniția și implementa proiecte de dezvoltare a infrastructurii, cum ar fi modernizarea drumurilor sau crearea de facilități publice, care să răspundă nevoilor comunității.

Colaborarea cu alți actori publici și privați: Administrarea domeniului public poate implica și colaborarea cu instituții sau agenți economici, prin acorduri și parteneriate pentru dezvoltarea de proiecte de interes public.

Serviciul de administrare a domeniului public este asigurat de către primăria comunei Drăgușeni.

9.9 Telecomunicațiile

Telecomunicațiile reprezintă transmiterea de informații (sunet, date, imagini, etc.) pe distanțe mari prin diverse medii și tehnologii, inclusiv prin linii telefonice, radio, sateliți și internet. Acestea sunt fundamentale pentru conectivitatea între persoane, organizații și diverse entități în societatea modernă, având un impact semnificativ asupra economiei, educației, sănătății, comerțului și în aproape toate domeniile activității umane.

Componentele Telecomunicațiilor

Rețele de comunicații: Acestea includ rețelele de telefonie fixă și mobilă, internet, cabluri TV, precum și rețelele de comunicație prin satelit. Rețelele pot fi de diferite tipuri și dimensiuni, de la rețele locale (LAN) și rețele de telefonie mobilă (3G, 4G, 5G) până la rețele internaționale de fibră optică.

Tehnologii de transmitere:

- Cablu și fibră optică: Utilizată pentru transferul rapid și fiabil de date și voce, fibra optică este esențială în rețelele de telecomunicații moderne datorită capacității sale de a transporta mari volume de informație pe distanțe mari, cu pierderi minime.

- Semnale radio și satelit: Aceste tehnologii sunt folosite pentru comunicații fără fir, inclusiv în rețelele de telefonie mobilă și pentru transmisiile de televiziune prin satelit. Sateliții sunt esențiali pentru acoperirea zonelor izolate, unde infrastructura terestră nu poate ajunge.

Wi-Fi și 4G/5G: Tehnologiile wireless moderne permit conectivitatea rapidă în locuri publice sau în case, prin utilizarea rețelelor de internet wireless.

Echipamente de telecomunicații: Acestea includ telefoane mobile și fixe, echipamente de internet (modemuri, routere), stații de bază pentru rețelele mobile și sateliți, antene și echipamente pentru managementul rețelelor de telecomunicații.

Tipuri de servicii de telecomunicații

Telefonie: Serviciile de telefonie permit transmiterea de voce între două sau mai multe persoane aflate la distanțe mari. Acestea includ atât telefonia fixă (prin linii telefonice) cât și telefonia mobilă (prin rețele wireless).

Internetul este un serviciu esențial de telecomunicații care permite accesul la informații, platforme de socializare, e-mail, comerț online și alte activități. Conectivitatea internetului se face prin rețele fixe sau mobile (ex. 4G, 5G).

Televiziunea: Serviciile de televiziune prin cablu, satelit sau IPTV permit transmisia de programe TV. Aceste servicii au evoluat considerabil, incluzând acum și opțiuni de streaming online, care permit utilizatorilor să acceseze programe sau filme la cerere.

Transmisii de date: Acestea includ transferul de fișiere, mesaje electronice (e-mail), comunicații prin video-conferință și alte forme de comunicații de date. Serviciile de telecomunicații permit acest transfer rapid de date între utilizatori din întreaga lume.

Servicii pentru afaceri: Multe organizații utilizează soluții de telecomunicații avansate, inclusiv centre de apeluri, infrastructură de servere pentru stocarea de date și soluții de comunicare unificată pentru colaborare între angajați și clienți.

Importanța telecomunicațiilor

Conectivitate globală: telecomunicațiile permit conectarea instantanee între persoane și organizații, indiferent de locația lor. Acestea au revoluționat modul în care oamenii interacționează, colaborează și comunică.

Impactul asupra economiei: Telecomunicațiile sunt esențiale pentru funcționarea economiilor moderne. Ele susțin comerțul internațional, facilitează accesul la piețe globale, îmbunătățesc producția și eficiența în multe sectoare ale economiei.

Inovație tehnologică: Telecomunicațiile sunt strâns legate de dezvoltarea de noi tehnologii, inclusiv Internetul lucrurilor (IoT), inteligența artificială (AI), realitatea augmentată și virtuală (AR/VR), care depind toate de rețelele de telecomunicații avansate.

Accesul la educație și sănătate: Telecomunicațiile facilitează accesul la educație online și servicii de telemedicină, permițând accesul la informații și servicii esențiale chiar și în zonele îndepărtate.

Dezvoltarea sustenabilității: Telecomunicațiile joacă un rol important în susținerea dezvoltării sustenabile prin îmbunătățirea eficienței energetice, reducerea necesității de transport fizic (prin teleconferințe, munca la distanță) și monitorizarea mediului prin senzori conectați.

Provocările telecomunicațiilor

Securitatea și confidențialitatea: Cu creșterea utilizării internetului și a rețelelor de comunicații, există riscuri semnificative legate de confidențialitatea datelor și securitatea informațiilor. Amenințările cibernetice, cum ar fi hacking-ul și furtul de date, reprezintă provocări majore pentru operatorii de telecomunicații și pentru utilizatori.

Accesibilitatea și incluziunea digitală: În multe regiuni, accesul la servicii de telecomunicații este limitat sau inexistent, ceea ce poate duce la excluziune digitală și inegalități în ceea ce privește accesul la informații și servicii esențiale.

Reglementări și licențiere: Industria telecomunicațiilor este puternic reglementată, iar guvernele impun licențe și taxe pentru operarea rețelelor de telecomunicații. Aceste reglementări pot afecta competiția și accesibilitatea serviciilor.

Impactul asupra mediului: Infrastructura de telecomunicații, în special rețelele de fibre optice, sateliți și turnurile de telecomunicații, poate avea un impact asupra mediului. De asemenea,

creșterea semnificativă a consumului de energie pentru infrastructura de date și servere poate contribui la emisiile de gaze cu efect de seră.

În concluzie, telecomunicațiile sunt un pilon fundamental al societății moderne, facilitând comunicarea, schimbul de informații și dezvoltarea economică. Ele sunt esențiale pentru toate sectoarele de activitate și pentru bunăstarea individului și a comunității. Pe măsură ce tehnologiile continuă să evolueze, telecomunicațiile vor rămâne un factor cheie în crearea unor economii globale interconectate și sustenabile.

În comuna Drăgușeni locuitorii pot beneficia de servicii de telecomunicații oferite de mai mulți furnizori, atât naționali, cât și locali. Printre cei mai importanți operatori care activează în zonă se numără:

Digi (RCS & RDS) este unul dintre cei mai mari furnizori de servicii de telecomunicații din județul Suceava, având o rețea extinsă de fibră optică și oferind servicii de internet, televiziune, telefonie fixă și mobilă.

Orange România oferă servicii de telefonie mobilă, internet mobil și televiziune prin satelit. În județul Suceava, compania dispune de o acoperire 3G, 4G și 5G extinsă, asigurând conectivitate de calitate în majoritatea localităților.

Vodafone România furnizează servicii de telefonie mobilă, internet mobil și televiziune prin satelit. Rețeaua sa 3G și 4G acoperă o mare parte din județul Suceava, inclusiv zonele rurale .

Telekom România (T-Mobile) oferă servicii de telefonie fixă, internet fix și televiziune prin cablu. Acoperirea sa în zonele rurale poate fi mai limitată.

Toți locuitorii comunei Drăgușeni beneficiază de acces la servicii de telecomunicații, incluzând telefonie fixă și/sau telefonie mobilă și televiziune prin cablu, ceea ce contribuie la creșterea conectivității, informării și incluziunii digitale la nivel local. Disponibilitatea acestor servicii asigură premisele necesare pentru dezvoltarea socio-economică a comunei și facilitează accesul populației la informație, educație și servicii administrative moderne.

Capitolul X. Administrația publică locală

Administrația locală este reprezentată de Primărie, care este instituția publică de bază responsabilă cu gestionarea treburilor locale și asigurarea serviciilor pentru cetățeni. Primăria are un rol esențial în dezvoltarea comunității, în gestionarea resurselor locale și în aplicarea politicilor publice la nivel local.

Primăria are obligația de a fi transparentă, accesibilă și responsabilă în fața cetățenilor, organizând audiențe, consultări publice și activități de informare. Este locul unde oamenii vin pentru a-și rezolva problemele administrative, dar și pentru a propune idei de dezvoltare pentru comună.

Primăria este condusă de către domnul Cepoi Vasile-Lică, în calitate de primar, ales prin vot direct de cetățenii comunei, și este sprijinit de Consiliul Local, un organ deliberativ format din consilieri locali aleși. Împreună, acestea formează autoritatea administrației publice locale.

Funcțiile principale ale primăriei, sunt:

- Administrează domeniul public și privat al comunei Drăgușeni;
- Eliberează documente (certificate, autorizații, avize, etc.);
- Gestionează bugetul local și proiectele de investiții publice;
- Oferă servicii publice (urbanism, stare civilă, taxe și impozite locale, ș.a.)
- Sprijină educația, sănătatea și cultura locală;
- Asigură întreținerea infrastructurii (drumuri, iluminat public, apă, canalizare);
- Aplică măsuri de asistență socială pentru persoanele vulnerabile.

10.1 Organigrama

Organigrama reprezintă structura organizatorică a instituției, adică modul în care sunt organizate compartimentele și funcțiile, pentru a asigura o administrare eficientă a comunei. Organigrama reflectă relațiile ierarhice și funcționale dintre diferitele componente ale administrației locale.

Organigrama are rolul de a:

- Evidenția structura internă a instituției;
- Stabili relațiile ierarhice și funcționale dintre compartimente;
- Asigura o bună gestionare a resurselor umane și administrative;
- Permite desfășurarea eficientă a activităților în sprijinul comunității;
- Asigura transparența și responsabilizarea personalului din instituție.

JUDEŢUL SUCEAVA
COMUNA DRĂGUŞENI
CONSILIUL LOCAL

ORGANIGRAMA

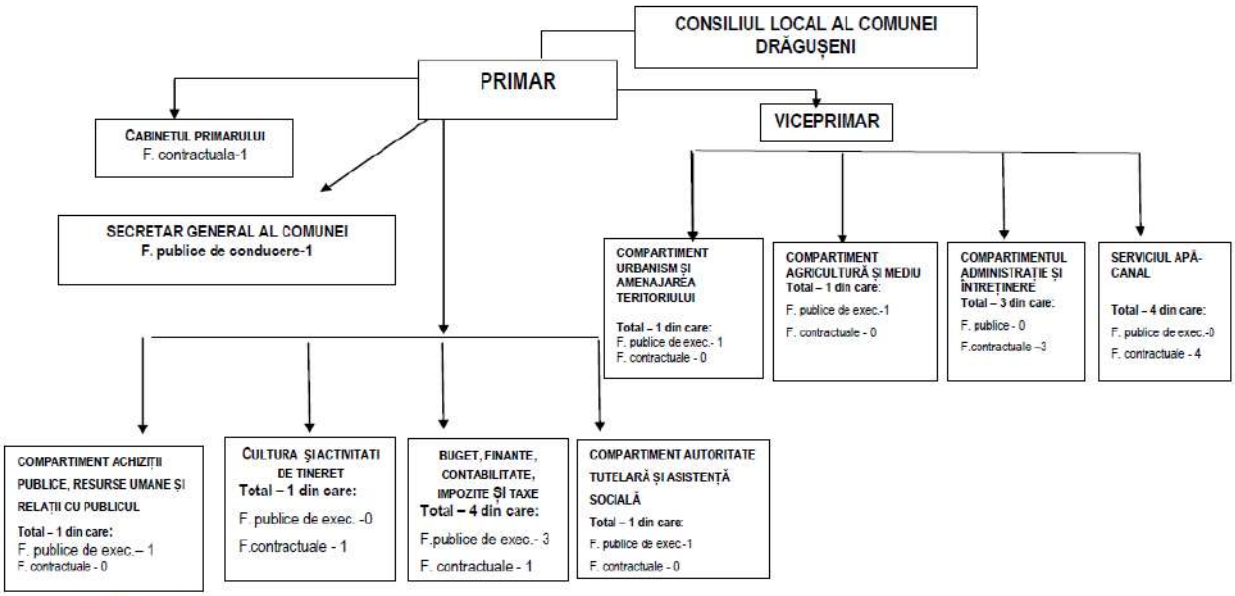

TOTAL POSTURI PRIMARIE:

NR. TOTAL: DIN CARE:	20
DEMNITARI	2
NUMAR TOTAL FUNCTII PUBLICE DIN CARE:	8
FUNCTII PUBLICE DE CONDUCERE	1
FUNCTII PUBLICE DE EXECUTIE	7
NUMAR TOTAL FUNCTII CONTRACTUALE DIN CARE:	10
FUNCTII CONTRACTUALE DE CONDUCERE	0
FUNCTII CONTRACTUALE DE EXECUTIE	10

10.2 Consiliul local

Consiliul local este o autoritate deliberativă a administrației publice locale, aleasă prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Rolul său principal este de a adopta hotărâri în toate domeniile de interes local, în conformitate cu prevederile legale.

Consiliul local al comunei Drăgușeni este format din 11 consilieri, aleși prin vot direct de către cetățenii comunei.

Consiliul local se întrunește în ședințe ordinare, de regulă o dată pe lună, și în ședințe extraordinare, ori de câte ori este necesar. Hotărârile Consiliului local se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți, cu respectarea cvorumului legal.

Atribuțiile Consiliului local sunt structurate în mai multe categorii:

a) Organizarea administrativă și asigurarea bunei funcționari a primăriei Drăgușeni:

- Aprobă statutul unității administrativ-teritoriale și regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului local;

- Alege viceprimarul, dintre membrii săi;

- Aprobă, la propunerea primarului, înființarea, organizarea și statul de funcții ale aparatului de specialitate al primarului, ale instituțiilor publice de interes local și ale societăților și regiilor autonome de interes local.

b) Dezvoltarea economică, socială și de mediu:

- Aprobă bugetul local, virările de credite, modul de utilizare a rezervei bugetare și contul de încheiere a exercițiului bugetar;

- Stabilește și aprobă impozitele și taxele locale, în condițiile legii;

- Aprobă strategiile cu rol în dezvoltarea durabilă a comunei Drăgușeni;

- Hotărăște darea în administrare, concesionarea, închirierea sau darea în folosință gratuită a bunurilor proprietate publică sau privată a unității administrativ-teritoriale;

- Avizează sau aprobă documentațiile de amenajare a teritoriului și urbanism ale localităților;

- Atribuie sau schimbă denumiri de străzi, piețe și alte obiective de interes public local.

c) Gestionarea serviciilor publice de interes local:

- Asigură cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local privind educația, sănătatea, cultura, tineretul, sportul, ordinea publică, situațiile de urgență, protecția și refacerea mediului, dezvoltarea urbană, evidența persoanelor, podurile și drumurile publice, serviciile comunitare de utilități publice, locuințele sociale și altele.

d) Cooperarea interinstituțională:

- Hotărăște cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine pentru realizarea în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local;

- Hotărăște înfrățirea unității administrativ-teritoriale cu unități administrativ-teritoriale din alte țări;

- Hotărăște aderarea la asociații naționale și internaționale ale autorităților administrației publice locale.

10.3 Primarul

În calitate de lider al administrației publice locale, primarul are următoarele atribuții principale:

- Coordonarea activităților administrative: Supraveghează funcționarea eficientă a compartimentelor primăriei, asigurând implementarea deciziilor Consiliului Local.

- Gestionarea proiectelor de dezvoltare: Promovează și implementează proiecte menite să îmbunătățească infrastructura și serviciile publice din comună.

- Reprezentarea comunei: Acționează ca reprezentant legal al comunei în relațiile cu alte instituții și organizații.

- Comunicarea cu cetățenii: Menține un dialog deschis cu locuitorii, răspunzând solicitărilor și preocupărilor acestora.

Cabinetul primarului este o verigă esențială în funcționarea eficientă a administrației locale, asigurând comunicarea, organizarea și coordonarea activităților desfășurate de primar în beneficiul comunității, cu rol de:

- Sprijin administrativ și logistic pentru primar în activitatea sa zilnică;

- Coordonarea comunicării între primar și cetățeni, consilieri locali, instituții publice sau alte autorități;

- Monitorizarea și urmărirea implementării deciziilor luate de primar sau de Consiliul Local;

- Gestionarea corespondenței oficiale, a audiențelor și a relației cu presa sau alte instituții.

Atribuțiile Cabinetului Primarului, sunt:

- Întocmirea agendei de lucru și programarea întâlnirilor primarului;

- Participarea la ședințe și elaborarea de minute sau note informative;

- Redactarea, multiplicarea și transmiterea dispozițiilor și deciziilor primarului;

- Organizarea audiențelor și gestionarea cererilor cetățenilor;

- Transmiterea spre soluționare a sesizărilor către compartimentele specializate ale primăriei;

- Informarea primarului asupra stadiului rezolvării problemelor semnalate de cetățeni;

- Menținerea unei relații eficiente cu secretariatul, contabilitatea, compartimentul juridic, urbanism etc.

10.4 Viceprimarul

Viceprimarul are un rol esențial în administrația publică locală, fiind subordonat primarului și acționând ca înlocuitor de drept al acestuia în situațiile prevăzute de lege.

Viceprimarul este ales din rândul consilierilor locali și are următoarele responsabilități generale:

- Înlocuirea primarului în cazurile de absență sau incapacitate temporară, exercitând atribuțiile acestuia.

- Coordonarea activităților din cadrul primăriei, în domeniile delegate de primar, cum ar fi urbanismul, serviciile publice sau asistența socială.

- Participarea la ședințele consiliului local, contribuind la dezbateri și la procesul decizional.

- Monitorizarea implementării proiectelor și a politicilor publice la nivel local.

Prin aceste atribuții, viceprimarul contribuie la asigurarea unei administrații eficiente și la dezvoltarea durabilă a comunei.

10.5 Secretarul general

Secretarul general al comunei Drăgușeni este un funcționar public de conducere, cu un rol esențial în asigurarea legalității și coerenței activității administrației publice locale. Secretarul general este „pilonul administrativ" care susține atât activitatea primarului, cât și a Consiliului Local.

Secretarul general este funcționar public de carieră, numit pe bază de concurs, și are obligația de imparțialitate în exercitarea atribuțiilor. Colaborează direct cu primarul, viceprimarul, consilierii locali și șefii de compartimente din primărie.

Rolul Secretarului general al comunei:

- Asigură legalitatea actelor administrative – toate hotărârile consiliului local și dispozițiile primarului sunt verificate și avizate de secretar sub aspectul legalității;

- Coordonează aparatul de specialitate al primarului, împreună cu conducerea acestuia;

- Oferă suport juridic și administrativ consiliului local, primarului, viceprimarului și compartimentelor funcționale ale primăriei;

- Are atribuții în organizarea alegerilor, referendumurilor și a altor procese consultative la nivel local.

Atribuții principale:

- Avizarea pentru legalitate a proiectelor de hotărâri și a dispozițiilor primarului;

- Întocmirea proceselor-verbale ale ședințelor Consiliului Local și arhivarea documentelor aferente;

- Gestionează registrul de evidență al hotărârilor și dispozițiilor;

- Elaborează sau avizează rapoarte, note, proiecte de documente;

- Este responsabil cu accesul la informațiile de interes public;

- Coordonează activitatea comisiilor de specialitate din cadrul consiliului local;

- Sprijină aplicarea corectă a legislației în vigoare, inclusiv Codul Administrativ.

10.6 Compartiment achiziții publice, resurse umane și relații cu publicul

Acest compartiment multifuncțional reunește trei domenii esențiale pentru buna funcționare a administrației publice locale: achizițiile publice, resursele umane și relațiile cu cetățenii. Are un rol administrativ, organizatoric și de legătură între instituție și comunitatea locală. Compartimentul asigură transparență, eficiență administrativă și o comunicare corectă cu cetățenii, fiind un pilon important în organizarea unei administrații moderne și responsabile.

Achiziții Publice: asigură desfășurarea corectă și transparentă a proceselor de achiziții de bunuri, servicii și lucrări pentru nevoile administrației locale.

Atribuții principale:

- Elaborarea programului anual de achiziții publice;

- Organizarea procedurilor de achiziții, conform Legii nr. 98/2016 privind achizițiile publice;

- Întocmirea documentației de atribuire (caiete de sarcini, formulare, etc.);

- Derularea licitațiilor publice sau cererilor de ofertă;

- Urmărirea executării contractelor de achiziții;

- Asigurarea transparenței prin publicarea anunțurilor în SEAP (Sistemul Electronic de Achiziții Publice).

Resurse Umane: gestionează activitatea de personal a instituției publice.

Atribuții principale:

- Întocmirea statului de funcții și a organigramei;

- Întocmirea dosarelor de angajare și a fișelor de post;

- Organizarea evaluărilor anuale ale personalului;

- Întocmirea documentelor de salarizare, concedii, avansări și sancțiuni;

- Ținerea evidenței disciplinare și a cursurilor de perfecționare profesională;

- Aplicarea prevederilor Codului Muncii și a legislației privind funcționarii publici.

*Relații cu Publicul***:** este *„poarta de intrare”* a cetățeanului în relația cu primăria, asigurând informarea, preluarea cererilor și soluționarea problemelor administrative.

Atribuții principale:

- Înregistrarea petițiilor, cererilor, reclamațiilor și sesizărilor venite din partea cetățenilor;

- Asigurarea accesului publicului la informațiile de interes public, conform Legii nr. 544/2001;

- Organizarea audiențelor cu primarul și viceprimarul;

- Îndrumarea cetățenilor către compartimentele responsabile;

- Gestionarea relației cu presa și comunicarea publică.

10.7 Compartiment cultură și activități de tineret

Acest compartiment are un rol esențial în promovarea identității culturale locale, în organizarea evenimentelor comunitare și în sprijinirea implicării tinerilor în viața socială și educațională a comunei. El contribuie activ la conservarea tradițiilor, dar și la modernizarea activităților recreative pentru tineri. Acest compartiment este sufletul vieții culturale și tinerești din comună, contribuind la dezvoltarea unei identități locale vii, moderne și atractive, dar și la păstrarea valorilor tradiționale.

Compartimentul promovează valorile culturale locale și naționale, contribuie la conservarea patrimoniului imaterial și susține viața artistică locală; implică tinerii în viața comunității, dezvoltarea personală și profesională a acestora și oferirea de alternative educative și recreative.

Atribuții principale:

- Organizarea de spectacole, festivaluri, sărbători locale, concursuri și alte evenimente culturale;

- Colaborarea cu căminele culturale, biblioteci, școli și instituții religioase;

- Susținerea și promovarea meșteșugarilor, artiștilor și grupurilor folclorice locale;

- Gestionarea activităților din cadrul căminului cultural și al bibliotecii comunale;

- Inventarierea și promovarea patrimoniului cultural și a tradițiilor locale;

- Organizarea de tabere, excursii, ateliere educative, campanii de informare;

- Sprijinirea inițiativelor civice, voluntariatului și implicării tinerilor în viața publică;

- Colaborarea cu școlile, organizațiile de tineret și alte ONG-uri;

- Inițierea sau sprijinirea proiectelor cu finanțare nerambursabilă dedicate tineretului;

- Promovarea sportului de masă și a activităților recreative pentru tineri.

10.8 Compartiment buget, finanțe, contabilitate, impozite și taxe

Acest compartiment este esențial pentru buna funcționare a administrației locale, gestionând toate resursele financiare ale comunei și asigurând respectarea legislației în domeniul fiscal și bugetar. Acest compartiment este motorul financiar al primăriei, asigurând fondurile necesare dezvoltării comunei, în conformitate cu prevederile legale și cu nevoile comunității.

Buget și Finanțe: planifică, fundamentează și gestionează bugetul local pentru buna desfășurare a activităților publice.

Atribuții principale:

- Elaborarea proiectului de buget local anual;

- Fundamentează cheltuielile și veniturile comunei;

- Urmărește execuția bugetară și întocmește rapoarte periodice;

- Asigură finanțarea proiectelor de dezvoltare locală și a investițiilor;

- Gestionează relațiile financiare cu Trezoreria și alte instituții.

Contabilitate: ține evidența contabilă a tuturor operațiunilor financiare și patrimoniale ale primăriei.

Atribuții principale:

- Întocmește registre contabile, balanțe de verificare și bilanțuri contabile;

- Înregistrează toate veniturile și cheltuielile instituției;

- Asigură evidența patrimoniului public și privat al comunei;

- Elaborează situațiile financiare și rapoartele pentru instituțiile de control.

Impozite și Taxe: asigură stabilirea, încasarea și urmărirea plății impozitelor și taxelor datorate bugetului local de către persoanele fizice și juridice.

Atribuții principale:

- Calcularea și stabilirea impozitelor pe clădiri, terenuri, mijloace de transport;

- Emiterea deciziilor de impunere și a certificatelor fiscale;

- Încasarea taxelor locale și aplicarea măsurilor de recuperare a creanțelor fiscale;

- Întocmirea evidenței privind plățile efectuate de contribuabili;

- Acordarea de facilități fiscale (scutiri, reduceri) conform legii.

10.9 Compartiment autoritate tutelară și asistență socială

Acest compartiment are un rol esențial în protejarea drepturilor și bunăstării cetățenilor, în special a celor vulnerabili, precum copiii, persoanele cu dizabilități, vârstnicii, dar și în coordonarea activităților sociale în cadrul comunei Drăgușeni.

Compartimentul Autoritate Tutelară și Asistență Socială este esențial pentru protejarea celor mai vulnerabile categorii de populație din comuna Drăgușeni, asigurându-le acces la servicii de protecție socială și promovând incluziunea acestora în comunitate.

Această structură sprijină atât intervenția promptă în cazuri de abuz sau neglijență, cât și promovarea unui climat social în care fiecare cetățean beneficiază de oportunități de dezvoltare personală și profesională, în funcție de nevoile și circumstanțele sale.

Compartimentul asigură protecția și supravegherea minorilor aflați în dificultate, precum și respectarea drepturilor acestora și ajută la îmbunătățirea calității vieții pentru persoanele aflate în dificultate, prin acordarea de servicii sociale specifice și sprijin material și moral.

Atribuții principale:

- Monitorizează situațiile familiale ale copiilor care se află în risc de abuz sau neglijență;

- În cazul în care părinții nu pot asigura creșterea și educația copiilor, compartimentul autorității tutelare intervine prin numirea unui tutore sau plasament al copilului într-o unitate de protecție socială;

- Colaborează cu autoritățile locale și județene pentru protecția minorilor în dificultate;

- Asigură măsuri de protecție pentru copii care au fost victime ale abuzului, neglijenței sau exploatării.

- Oferă sprijin persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, familiilor cu venituri mici sau persoanelor aflate în situații de risc social;

- Găsește și gestionează soluții pentru integrarea persoanelor cu dizabilități în comunitate, prin servicii de recuperare și reintegrare socială;

- Implementează măsuri pentru reducerea riscului de excluziune socială;

- Identifică și sprijină victimele violenței domestice și a celor care se confruntă cu abuzuri sau abandon social;

- Acordă ajutoare sociale, alocații de stat și alte forme de sprijin pentru persoanele aflate în dificultate.

- Consiliază persoanele care trec prin traume sau situații de risc (viol, abuz, probleme financiare);

- Oferă sprijin pentru integrarea în muncă, în proiecte și inițiative pentru ajutorul persoanelor care au nevoie de formare profesională sau sprijin în găsirea unui loc de muncă;

- Se implică în programe educative și proiecte care vizează educația și sprijinul pentru tineri din familii defavorizate, promovând accesul la învățământ și dezvoltare personală.

10.10 Compartiment urbanism și amenajarea teritoriului

Acest compartiment este responsabil de planificarea, reglementarea și gestionarea dezvoltării teritoriale, asigurându-se că toate lucrările de construcții și dezvoltare respectă normele legale și sunt realizate într-un mod sustenabil, având în vedere nevoile comunității și protecția mediului.

Compartimentul reglează dezvoltarea localității, creând un cadru organizat și funcțional, care să răspundă nevoilor cetățenilor și să asigure un trai bun; gestionează utilizarea eficientă a resurselor teritoriale și protejează echilibrul natural al localității.

Atribuții principale:

- Elaborarea și gestionarea Planului Urbanistic General (PUG): Acest plan definește structura și reglementările pentru dezvoltarea urbanistică a comunei;

- Elaborarea Planurilor Urbanistice Zonale (PUZ) și Planurilor Urbanistice de Detaliu (PUD), care sunt necesare pentru realizarea unor proiecte de construcții sau infrastructură;

- Reglementarea utilizării terenurilor: Se stabilește cum pot fi utilizate diferite zone din comună, cum ar fi zonele rezidențiale, comerciale, industriale sau agricole;

- Avizarea și autorizarea construcțiilor: Acordă autorizațiile de construire pentru proiectele imobiliare și verifică conformitatea acestora cu reglementările urbanistice;

- Promovarea unei dezvoltări durabile: Asigură respectarea principiilor dezvoltării durabile, protejarea mediului înconjurător și integrarea eficientă a noilor construcții în peisajul existent.

- Elaborarea planurilor de amenajare a teritoriului: Acestea includ reglementări referitoare la utilizarea terenurilor, infrastructura necesară și protecția mediului;

- Planificarea infrastructurii: În planurile de amenajare teritorială sunt incluse drumuri, rețele de apă, canalizare, electrificare și iluminat public;

- Gestionarea zonelor verzi și de recreere: Asigură crearea și întreținerea parcurilor, grădinilor și altor zone verzi destinate recreerii și sănătății comunității;

- Protecția zonelor naturale: Se ocupă de protejarea resurselor naturale, a peisajelor și a habitatelor de faună și floră, pentru a păstra biodiversitatea;

- Gestionarea riscurilor naturale: Efectuează analize și propune măsuri pentru prevenirea și gestionarea riscurilor naturale (inundații, alunecări de teren etc.).

- Elaborarea și avizarea documentației pentru lucrările de urbanism (PUG, PUZ, PUD);

- Revizuirea documentației: Se asigură că planurile și documentele urbanistice sunt actualizate și reflectă nevoile și reglementările în vigoare;

- Emiterea avizelor și autorizațiilor: Oferă avize pentru construcții și infrastructură, având în vedere normele urbanistice și de protecție a mediului;

- Consultarea publicului: Organizează sesiuni de informare pentru cetățeni referitoare la proiectele de dezvoltare urbanistică și amenajare a teritoriului.

10.11 Compartiment agricultură și mediu

Compartimentul Agricultură și Mediu are rolul de a sprijini dezvoltarea agriculturii locale, de a proteja mediul înconjurător și de a gestiona resursele naturale ale comunei. Prin activitatea sa, compartimentul contribuie la bunăstarea economică a comunității și la conservarea patrimoniului natural.

Acest compartiment asigură o dezvoltare echilibrată între nevoile economice ale locuitorilor (prin agricultură) și necesitatea protejării mediului natural pentru generațiile viitoare. Prin activitatea sa, contribuie la păstrarea specificului rural, la îmbunătățirea condițiilor de trai și la creșterea calității vieții în comună.

Agricultură: susține activitățile agricole și dezvoltarea rurală durabilă, în beneficiul locuitorilor comunei.

Atribuții principale:

- Evidența terenurilor agricole: Ține registre cu terenurile agricole, fânețele, pășunile și livezile de pe raza comunei;

- Sprijin pentru fermieri: Oferă informații despre subvenții, măsuri de sprijin financiar european sau guvernamental (ex.: APIA, PNDR);

- Organizarea de activități agricole: Sprijină organizarea campaniilor agricole (însămânțări, recoltat, întreținere pășuni);

- Monitorizarea stării culturilor agricole: Urmărește evoluția culturilor și informează asupra riscurilor (secetă, boli, dăunători);

- Colaborarea cu Direcția Agricolă Județeană: Pentru implementarea politicilor agricole naționale și europene;

- Gestionarea pășunatului comunal: Administrează suprafețele de pășune, organizează licitații sau concesiuni pentru folosință.

Mediu: protejează resursele naturale, promovează măsuri de conservare a biodiversității și sprijină combaterea poluării.

Atribuții principale:

- Protecția mediului: Monitorizează respectarea normelor de protecție a mediului, sesizează eventualele poluări sau degradări;

- Gestionarea deșeurilor: Colaborează cu serviciile de salubritate pentru o gestionare corectă a deșeurilor și sprijină campanii de colectare selectivă;

- Campanii de educație ecologică: Organizează informări și acțiuni de conștientizare privind importanța protecției mediului (Ziua Mediului, plantări de arbori);

- Eliberarea de avize de mediu locale: Pentru diverse lucrări sau activități care pot avea impact asupra mediului;

- Întocmirea raportărilor de mediu: Comunică date privind starea mediului la nivel local către autoritățile județene și naționale;

- Gestionarea fondului forestier: supraveghează respectarea reglementărilor silvice.

10.12 Compartiment administrație și întreținere

Compartimentul Administrație și Întreținere asigură buna funcționare zilnică a serviciilor administrative ale primăriei și întreținerea infrastructurii publice din comună. Prin activitatea sa, contribuie direct la crearea unui mediu civilizat, sigur și bine organizat pentru locuitori. Este esențial pentru menținerea ordinii, curățeniei și funcționalității în comună. Acest compartiment ajută la păstrarea unui aspect civilizat și sigur al domeniului public, îmbunătățind calitatea vieții locuitorilor și imaginea localității.

Compartimentul sprijină activitățile curente ale instituției publice și asigură un flux eficient de documente, resurse și comunicare internă; asigură întreținerea și buna funcționare a domeniului public și a clădirilor aflate în administrarea primăriei Drăgușeni.

Atribuții principale:

- Organizarea programului de lucru și a ședințelor administrative;

- Asigurarea funcționării echipamentelor și dotărilor administrative (calculatoare, imprimante, mobilier);

- Întocmirea și gestionarea documentelor administrative interne;

- Susținerea compartimentelor funcționale ale primăriei prin activități de secretariat și logistică.

- Întreținerea clădirilor și spațiilor publice (primăria, școli, cămin cultural, dispensar);

- Reparații curente la infrastructura comunală (alei, trotuare, garduri, mobilier urban);

- Îngrijirea spațiilor verzi (tuns gazon, toaletarea arborilor, plantări);

- Activități de deszăpezire în sezonul rece și curățenie pe domeniul public;

- Supravegherea lucrărilor de construcții și reparații efectuate de firme contractate de primărie;

- Gestionarea parcului auto al primăriei și a utilajelor;

- Amenajarea locurilor pentru evenimente culturale sau sărbători locale;

- Participarea la acțiuni de ecologizare sau reabilitare a mediului.

10.13 Serviciul apă-canal

Serviciul apă-canal are rolul esențial de a asigura alimentarea continuă cu apă potabilă a populației și de a gestiona colectarea și evacuarea apelor uzate menajere. Prin activitatea sa, acest serviciu contribuie la sănătatea publică, confortul locuitorilor și protecția mediului.

Serviciul asigură furnizarea de apă potabilă în condiții de siguranță, respectând standardele de calitate stabilite prin legislația națională; asigură colectarea, transportul și evacuarea apelor uzate pentru a preveni poluarea mediului și a proteja sănătatea publică.

Atribuții principale:

- Captarea și tratarea apei brute din sursele locale (fântâni, foraje, izvoare);

- Întreținerea și modernizarea rețelelor de distribuție a apei;

- Monitorizarea calității apei potabile prin analize periodice;

- Remedierea avariilor și intervenții rapide pentru reparații;

- Facturarea și încasarea serviciilor de apă către utilizatori;
- Extinderea rețelelor de apă în noile zone de dezvoltare ale comunei.
- Întreținerea și reparația rețelelor de canalizare;
- Conectarea noilor utilizatori la sistemul public de canalizare;
- Prevenirea deversărilor accidentale și a poluării cursurilor de apă;
- Implementarea programelor de extindere a rețelei de canalizare în zonele neacoperite;
- Educarea populației privind utilizarea corectă a rețelelor de canalizare.

Capitolul XI. Fondul funciar

11.1 Suprafețele de teren

Fondul funciar reprezintă totalitatea terenurilor care fac obiectul drepturilor de proprietate, precum și terenurile pe care statul sau autoritățile publice dețin drepturi de administrare sau de folosință.

Intravilanul reprezintă zona de teren situată în interiorul unei localități, care face parte din perimetrul urbanizat al acesteia. Terenurile din intravilan sunt utilizate pentru construcții, infrastructură urbană (drumuri, rețele de apă, canalizare etc.), locuințe, unități comerciale și alte activități economice. Dezvoltarea și utilizarea terenurilor din intravilan sunt reglementate prin planuri urbanistice (PUG – Planul Urbanistic General), care stabilesc zonele pentru construcții și utilizările permise.

Extravilanul reprezintă terenurile aflate în afara perimetrului urbanizat al unei localități. Terenurile extravilane sunt destinate, în principal, pentru agricultură, păduri, spații verzi, rețele de comunicații sau alte activități rurale. Utilizarea terenurilor extravilane este reglementată în principal prin Planul Urbanistic Zonal (PUZ) și legislația agricolă sau forestieră.

Suprafața totală a comunei Drăgușeni este de 2.390 ha[75], defalcată după cum urmează:

Terenuri	*Total ha, din care →*	*Intravilan ha*	*Extravilan ha*
Drăgușeni	1.997	318	1.679
Broșteni	366	65	301
Gara Leu	27	3	24

[75] *din evidențele Primăriei comunei Drăgușeni*

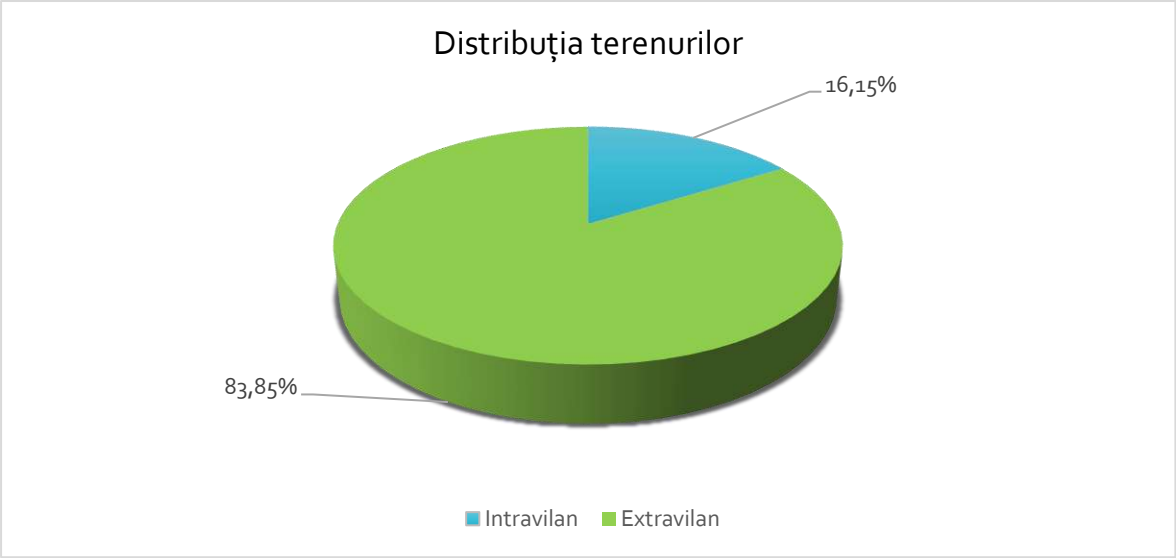

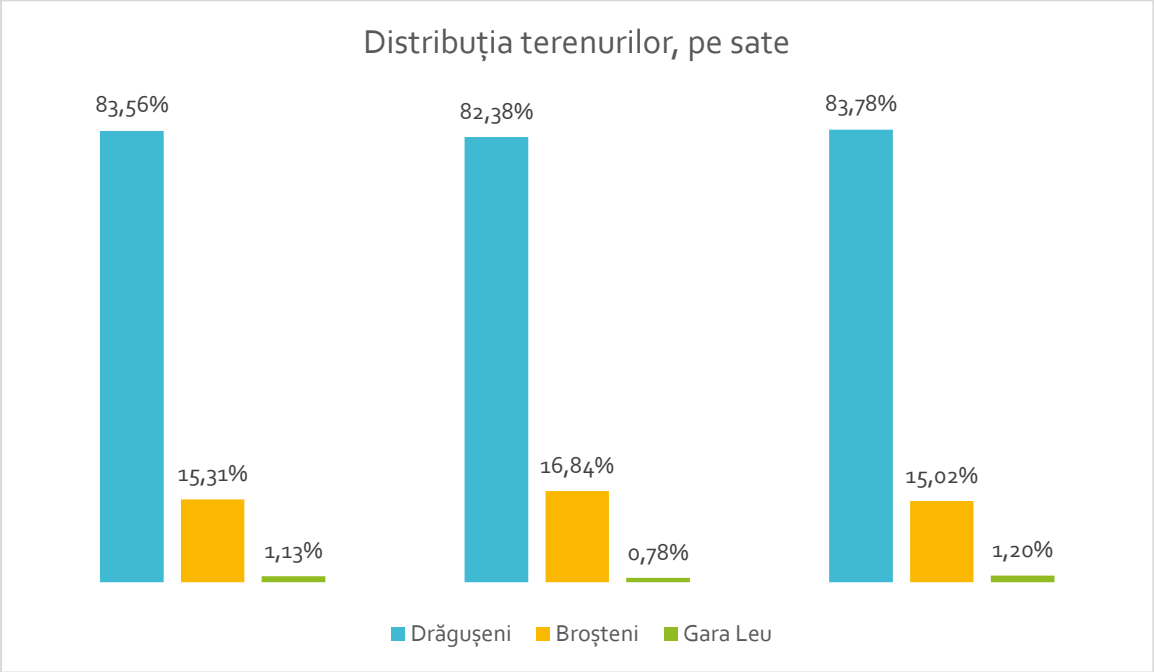

La nivelul comunei Drăgușeni, repartiția suprafeței teritoriale între cele trei sate componente evidențiază o predominanță clară a satului Drăgușeni, care deține 83,56% din totalul suprafeței comunei. Acesta este urmat de satul Broșteni, cu 15,31%, iar cea mai mică pondere o are satul Gara Leu, cu doar 1,13%. Această distribuție a teritoriului are un impact direct asupra planificării dezvoltării locale, alocării resurselor și prioritizării investițiilor, satul Drăgușeni având un rol central în dinamica administrativă și economică a comunei.

Suprafețele agricole sunt acele terenuri care sunt destinate producției agricole sau care pot fi folosite pentru culturi (cereale, legume, fructe, plante industriale etc.) și pășuni. Pajiștile, terenurile arabile, livezile, viile și alte terenuri destinate creșterii plantelor și animalelor. Terenurile agricole sunt reglementate prin legi specifice agriculturii, care stabilesc condițiile de folosire a terenului, protecția solului și utilizarea fondurilor agricole.

Suprafețele neagricole sunt acele terenuri care nu sunt destinate producției agricole și care sunt folosite pentru alte activități, cum ar fi construcțiile, industria, drumurile, zonele de agrement, pădurile și zonele protejate; terenuri construibile din intravilan, păduri, zone industriale, drumuri sau alte activități non-agricole. Aceste terenuri sunt reglementate prin legi de urbanism și mediu, pentru a asigura utilizarea lor în mod corespunzător și protecția resurselor naturale.

Datele oferite de către autoritățile locale[76] indică o suprafață totală de 2.390 hectare de teren, dintre care 2.193 hectare de teren agricol și 197 hectare de teren neagricol.

Distribuția suprafeței funciare, în funcție de suprafața agricolă și neagricolă, este redată în figura următoare:

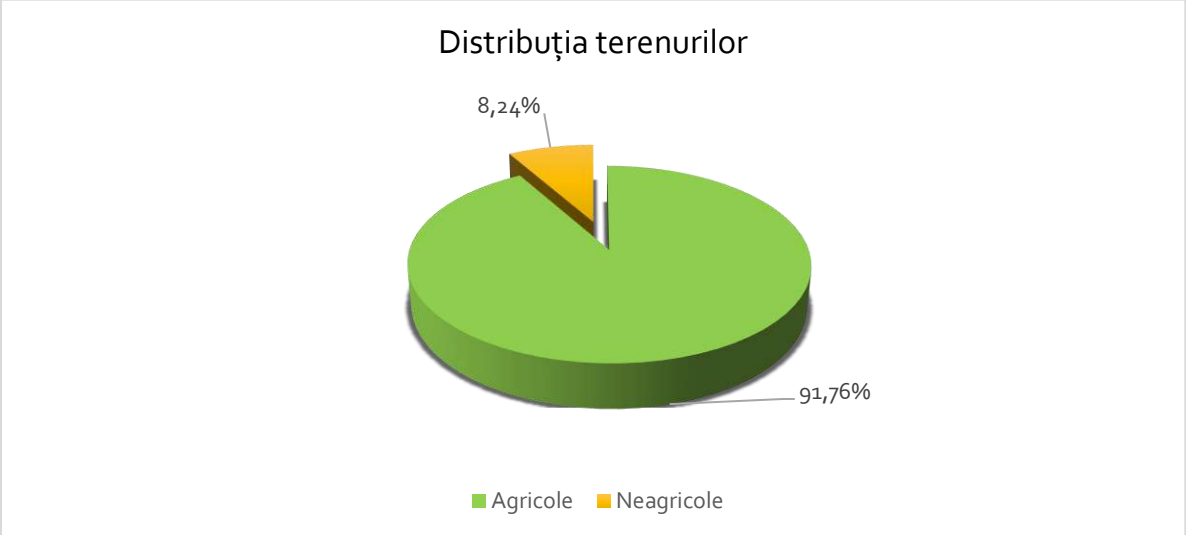

[76] *Primăria comunei Drăgușeni*

Distribuția terenurilor	Suprafața (ha)
Suprafața totală, *din care:*	2390
Terenuri **agricole**, *din care:*	2193
Arabile	1708
Pășuni	345
Fânețe	30
Livezi și pepiniere pomicole	55
Terenuri **neagricole**, *din care:*	197
Păduri și vegetație forestieră	80
Ocupate cu construcții	76
Căi de comunicații și căi ferate	35
Terenuri degradate și neproductive	6

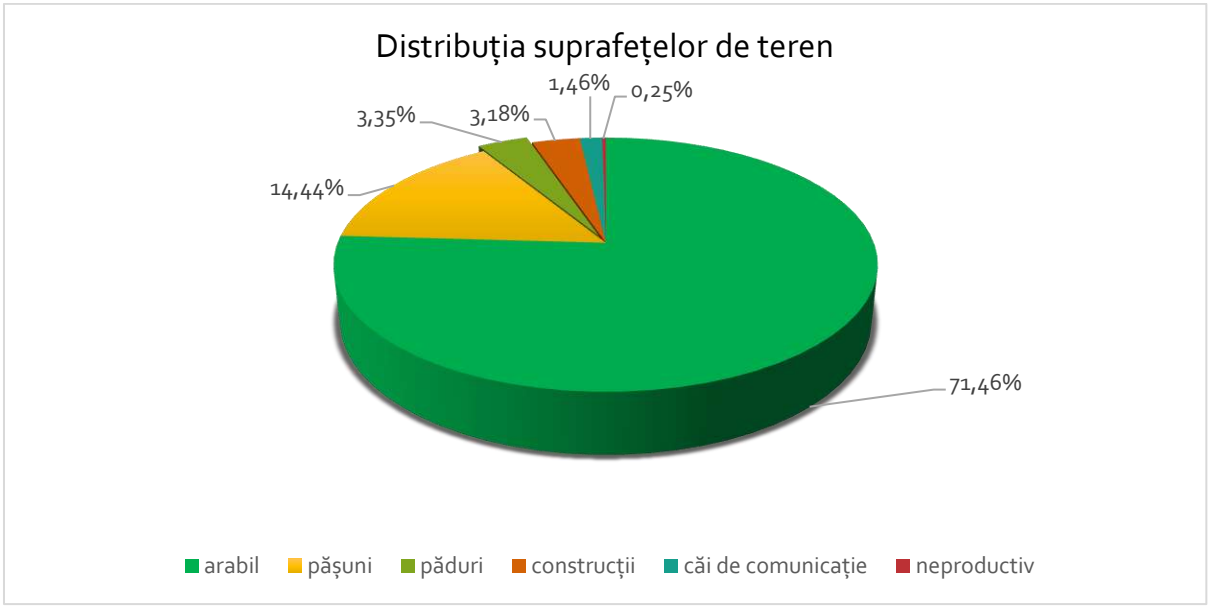

Capitolul XII. Analiza socio-economică

12.1 Indicatori demografici

Conform recensământului efectuat în 2021, populația comunei Drăgușeni se ridică la 2.324[77] locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2011, când se înregistraseră 2.422 locuitori.

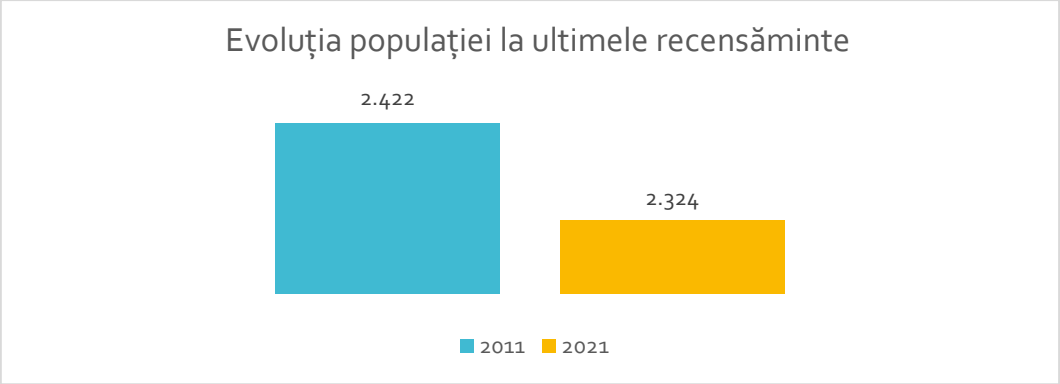

Majoritatea locuitorilor sunt români (91,78%), pentru 8% nu se cunoaște apartenența etnică, iar 0,22% sunt de alte etnii.[78]

Din punct de vedere confesional majoritatea locuitorilor sunt ortodocși pe stil nou (98,28%), iar 1,72% sunt ortodocși pe stil vechi.

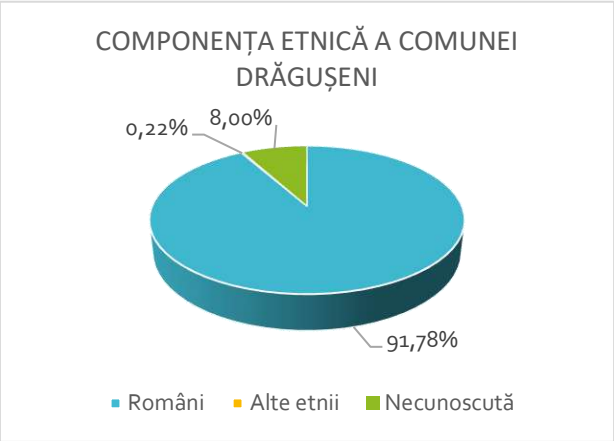

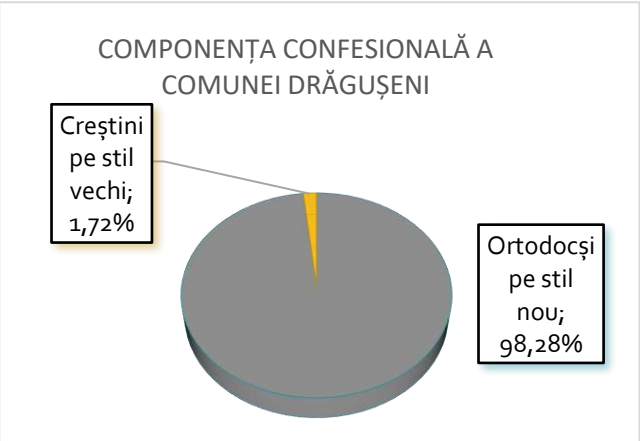

[77] *Conform datelor definitive ale Recensământului populației efectuat în anul 2021, https://www.recensamantromania.ro/rezultate-rpl-2021/rezultate-definitive-caracteristici-demografice/*
[78] *https://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Drăgușeni,_Suceava*

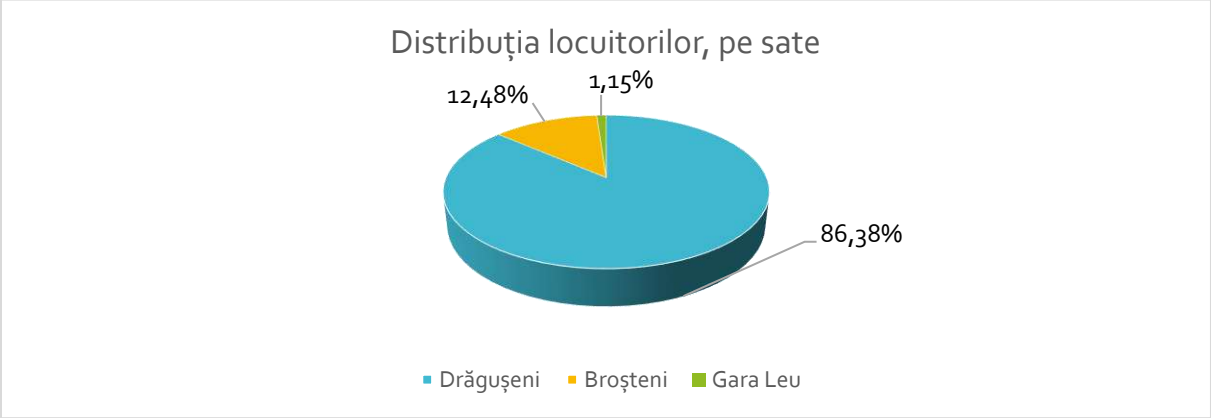

Distribuția locuitorilor în 2025

Conform INS, din ultimele date oficiale disponibile, populația comunei Drăgușeni la 1 ianuarie[79] a fiecărui an, pe categorii de vârstă și sexe, se prezintă în felul următor:

Categoria	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Total, din care:	2644	2629	2652	2610	2585	2572	2545	2517	2497	2481
Masculin	1351	1345	1348	1338	1327	1313	1302	1284	1270	1251
Feminin	1293	1284	1304	1272	1258	1259	1243	1233	1227	1230
0-4 ani, din care:	128	120	122	110	106	117	116	106	99	86
Masculin	67	59	57	54	55	60	63	60	54	45
Feminin	61	61	65	56	51	57	53	46	45	41
5-9 ani, din care:	138	132	141	137	119	119	110	110	110	122
Masculin	72	73	77	73	61	60	54	53	54	63
Feminin	66	59	64	64	58	59	56	57	56	59
10-14 ani,din care:	168	173	172	162	164	136	129	131	123	113
Masculin	89	90	87	87	87	75	75	71	63	55
Feminin	79	83	85	75	77	61	54	60	60	58
15-19 ani, din care:	156	151	153	158	159	166	174	172	163	158
Masculin	89	85	87	84	88	87	92	89	90	85
Feminin	67	66	66	74	71	79	82	83	73	73
20-24 ani, din care:	172	169	169	168	160	158	158	153	164	165

[79] *Institutul Național de Statistică, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table, Populația cu domiciliul stabil în comuna Drăgușeni*

Masculin	100	102	95	99	88	87	84	84	82	89
Feminin	72	67	74	69	72	71	74	69	82	76
25-29 ani, din care:	173	177	180	168	171	168	169	170	170	162
Masculin	97	97	107	96	99	96	97	95	99	92
Feminin	76	80	73	72	72	72	72	75	71	70
30-34 ani, din care:	171	163	151	155	167	174	170	173	164	164
Masculin	85	91	79	88	94	99	96	104	92	92
Feminin	86	72	72	67	73	75	74	69	72	72
35-39 ani, din care:	251	244	236	213	184	167	160	142	150	161
Masculin	133	125	126	111	98	86	88	74	86	90
Feminin	118	119	110	102	86	81	72	68	64	71
40-44 ani, din care:	196	213	225	236	247	252	240	224	204	177
Masculin	113	120	115	124	132	132	123	121	109	93
Feminin	83	93	110	112	115	120	117	103	95	84
45-49 ani, din care:	176	184	210	199	207	194	209	221	232	247
Masculin	90	95	116	110	114	108	115	113	120	133
Feminin	86	89	94	89	93	86	94	108	112	114
50-54 ani, din care:	119	121	125	151	158	176	179	205	189	195
Masculin	71	68	66	84	83	91	93	109	101	103
Feminin	48	53	59	67	75	85	86	96	88	92
55-59 ani, din care:	115	116	109	106	107	114	121	125	152	156
Masculin	57	59	57	54	57	66	67	68	83	74
Feminin	58	57	52	52	50	48	54	57	69	82
60-64 ani, din care:	138	130	134	124	110	106	108	102	101	108
Masculin	65	58	60	60	55	50	54	53	50	55
Feminin	73	72	74	64	55	56	54	49	51	53
65-69 ani, din care:	114	134	127	138	142	135	122	122	119	108
Masculin	37	52	55	56	59	63	52	53	57	53
Feminin	77	82	72	82	83	72	70	69	62	55
70-74 ani, din care:	129	107	100	94	103	107	120	109	114	117

Masculin	65	53	41	38	42	37	47	45	40	40
Feminin	64	54	59	56	61	70	73	64	74	77
75-79 ani, din care:	132	133	138	126	110	103	86	79	78	86
Masculin	56	60	65	61	54	51	40	28	28	31
Feminin	76	73	73	65	56	52	46	51	50	55
80-84 ani, din care:	95	90	89	98	99	106	103	102	89	74
Masculin	33	28	31	38	39	42	41	44	38	34
Feminin	62	52	58	60	60	64	62	58	51	40
85 ani și peste, din care:	73	72	71	67	72	74	71	71	76	82
Masculin	32	30	27	21	22	23	21	20	24	24
Feminin	41	42	44	46	30	51	50	51	52	58

Analizând datele statistice definitive disponibile, observăm că populația comunei Drăgușeni este în ușoară creștere, de la ultimul recensământ din 2021 și până la 01 ianuarie 2024, cu cca. 157 locuitori, adică 6,76%.

Totodată, analizând datele disponibile la 01 ianuarie 2024, comuna Drăgușeni are o populație de 2.481[80] locuitori, dintre care 1.251 sunt de sex masculin și 1.230 sunt de sex feminin.

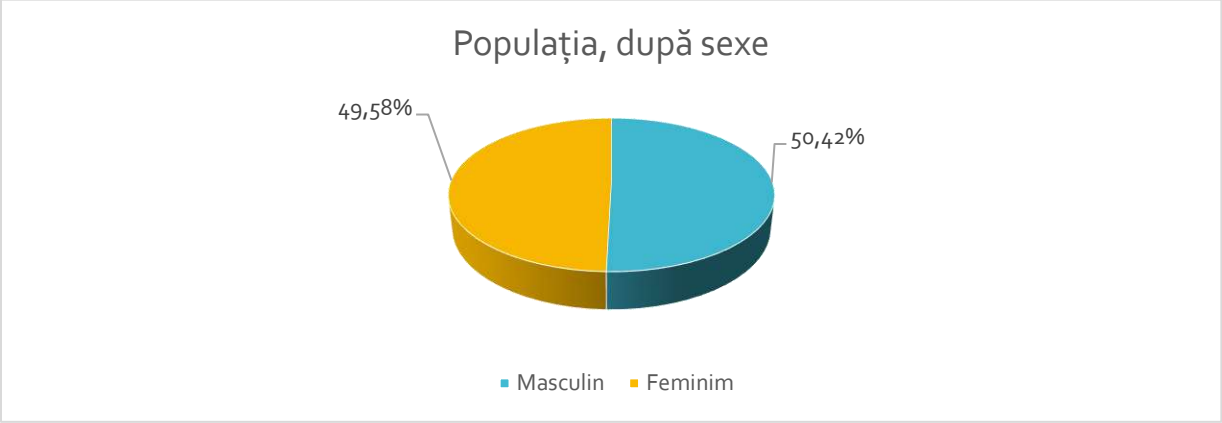

Din punct de vedere socio-economic, structura populației pe sexe și vârste condiționează semnificativ mărimea potențială a forței de muncă, structura ocupațională a populației și structura cererii de bunuri și servicii. Cunoașterea structurii populației pe vârste permite anticiparea tendinței de dezvoltare a unor fenomene demografice deja instalate.

[80] *Institutul Național de Statistică, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table, la 01 ianuarie 2024, date definitive*

În capitolul de mai sus, *Indicatori demografici*, care detaliază distribuția populației pe sexe și grupe mici de vârstă, se poate observa distribuția relativ echilibrată a populației pe cele două sexe

În ceea ce priveşte distribuţia locuitorilor[81] pe grupe de vârstă, situația se prezintă în felul următor:

Vârstă	<20 ani	20-64 ani (populația activă)	>64 ani	Total
Nr. total	479	1.535	467	2.481

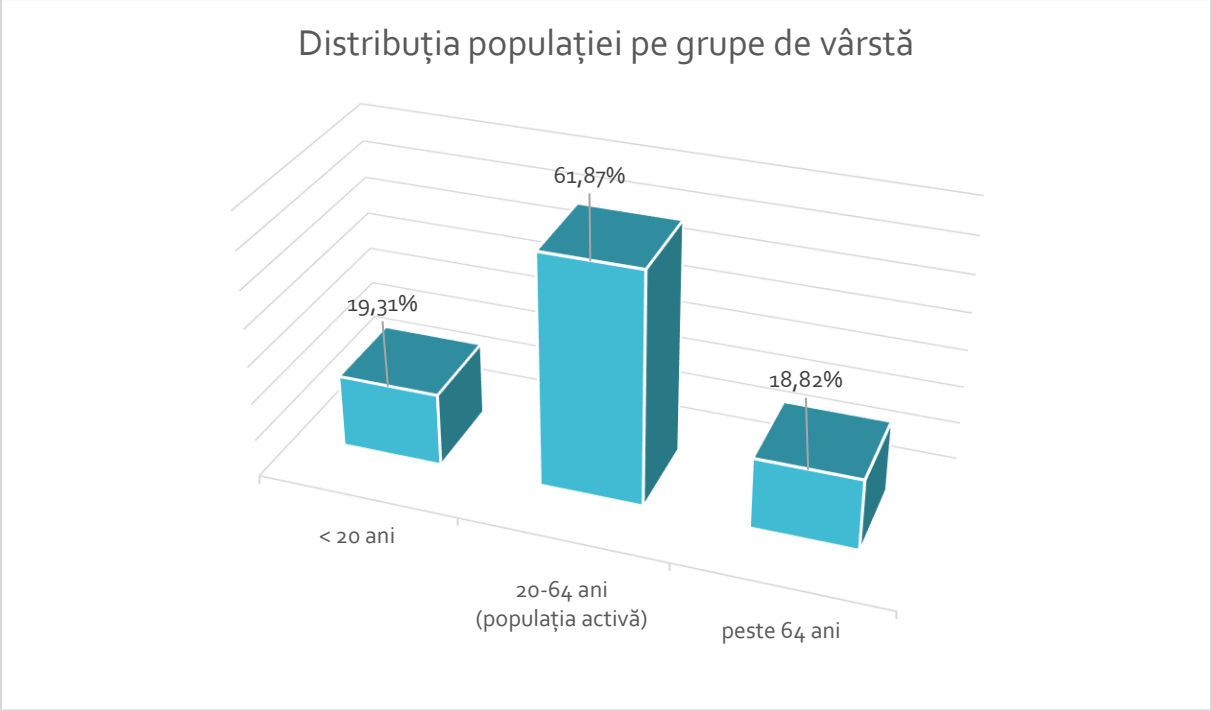

Din situația prezentată, se poate observa că majoritatea este reprezentată de segmentul populației apte de muncă, cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani.

12.2 Îmbătrânirea demografică

În multe comune din România, inclusiv în comuna Drăgușeni, populația are o tendință accentuată de îmbătrânire. Acest fenomen se manifestă printr-o proporție ridicată a persoanelor cu vârsta peste 64 de ani, comparativ cu segmentul tânăr de populație.

Cauzele îmbătrânirii populației:

[81] *Conform INS, populația cu domiciliul stabil la 01 ianuarie 2024*

- Migrarea tinerilor către orașe mari sau în străinătate în căutarea locurilor de muncă mai bine plătite;
- Scăderea natalității, adică mai puține nașteri anuale față de decese;
- Îmbunătățirea speranței de viață, ceea ce face ca populația să trăiască mai mult, dar fără ca generațiile tinere să se păstreze proporțional;
- Lipsa oportunităților economice și educaționale, ceea ce determină tinerii să plece și să nu revină;

Efectele îmbătrânirii populației:

- Reducerea forței de muncă active și a capacității de dezvoltare economică;
- Scăderea veniturilor locale (mai puține taxe și impozite colectate);
- Creșterea necesității serviciilor sociale și de sănătate pentru persoane vârstnice;
- Îmbătrânirea gospodăriilor și părăsirea imobilelor (casele rămân nelocuite);
- Întreținerea dificilă a infrastructurii (școli, servicii publice) pentru o populație tot mai mică și mai vârstnică;

Dezavantajele îmbătrânirii populației:

- Izolarea socială a persoanelor în vârstă;
- Îmbătrânirea comunității face mai dificilă inovarea și adaptarea la noile tehnologii;
- Depopularea treptată și riscul de dispariție a anumitor sate sau cătune;

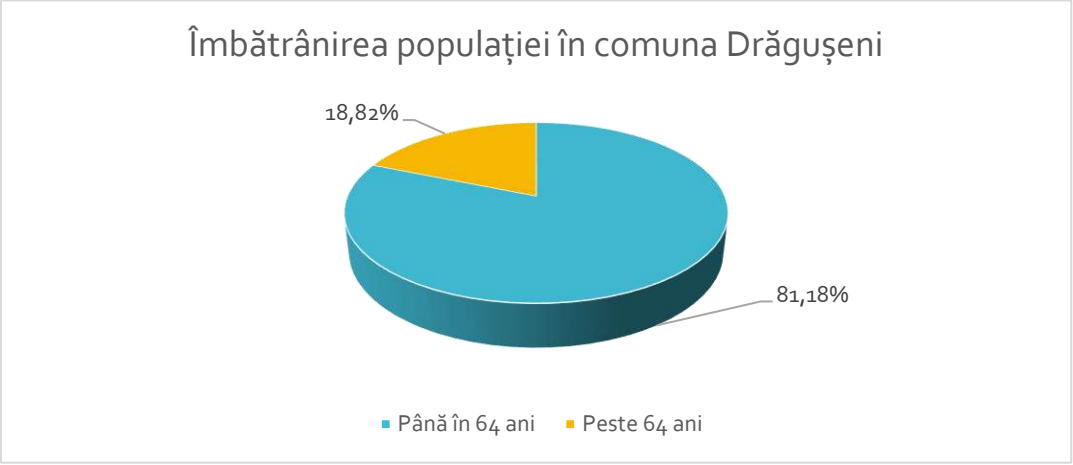

Măsuri ce pot fi dispuse pentru sprijinirea populației îmbătrânite:

- Dezvoltarea serviciilor de asistență socială acordate persoanelor vârstnice;
- Organizarea de activități sociale și culturale pentru vârstnici (cluburi pentru seniori, excursii, evenimente comunitare);

- Înființarea de centre medico-sociale la nivel local;
- Programe de sănătate special dedicate vârstnicilor (consultații periodice, campanii de informare);
- Sprijinirea mobilității (transport gratuit sau adaptat pentru persoanele în vârstă);
- Atragerea tinerilor înapoi prin crearea de locuri de muncă locale, facilități pentru tineri, proiecte europene și investiții.

12.3 Mișcarea naturală și speranța de viață

Mișcarea naturală a populației reprezintă componenta demografică esențială în analiza evoluției populației unei comunități, fiind determinată de dinamica natalității, mortalității și a sporului natural.

Natalitatea constituie un indicator esențial în analiza demografică și are un rol important în determinarea dinamicii populației pe termen lung. În comuna Drăgușeni, natalitatea înregistrează un trend descendent, reflectând un număr relativ scăzut de nașteri în ultimii ani. Această tendință este influențată de factori multipli, printre care: migrația tinerilor spre zone urbane sau în afara țării, instabilitatea economică, accesul limitat la servicii de sprijin pentru familie, precum și schimbările în comportamentul reproductiv.

Scăderea natalității are consecințe directe asupra structurii demografice a comunei, determinând reducerea ponderii populației tinere și afectând capacitatea de regenerare naturală a populației. Pe termen mediu și lung, această realitate implică riscuri majore, precum reducerea forței de muncă locale, diminuarea numărului de copii care frecventează unitățile de învățământ și accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică.

Pentru contracararea acestor efecte, este necesară elaborarea și implementarea unor măsuri locale care să încurajeze natalitatea și să sprijine familiile tinere. Astfel de măsuri pot include dezvoltarea de servicii sociale și educaționale accesibile, facilitarea accesului la servicii de sănătate maternală și infantilă, sprijin pentru concilierea vieții profesionale cu cea de familie, precum și măsuri de stimulare a reîntoarcerii tinerilor în comunitate.

Mortalitatea reprezintă un alt indicator fundamental al mișcării naturale a populației, reflectând nivelul de sănătate publică și calitatea serviciilor medicale disponibile în comunitate. În comuna Drăgușeni, rata mortalității se menține la un nivel relativ ridicat, în special în rândul populației vârstnice, dar și în cazul persoanelor adulte care suferă de boli cronice netratate sau insuficient monitorizate.

Printre principalele cauze ale mortalității se numără afecțiunile cardiovasculare, bolile respiratorii, neoplaziile, dar și lipsa unui acces facil și constant la servicii medicale de prevenție, diagnostic și tratament. De asemenea, se observă o incidență crescută a deceselor în rândul persoanelor care trăiesc în condiții socio-economice precare, ceea ce evidențiază legătura directă dintre sărăcie, excluziune socială și vulnerabilitate sanitară.

În ceea ce privește populația comunei Drăgușeni, natalitatea, mortalitatea și sporul natural sunt redate după cum urmează[82]:

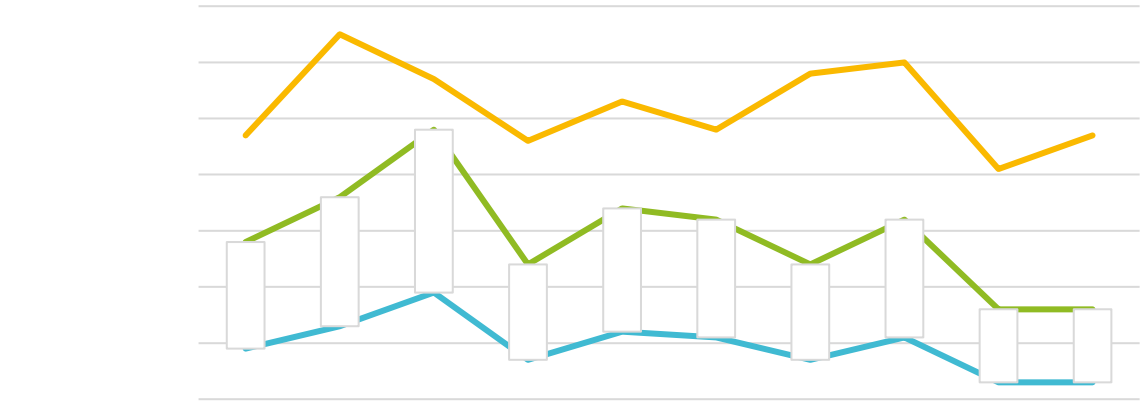

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spor natural	-19	-29	-9	-22	-19	-16	-34	-28	-25	-31
Decedați	38	52	38	39	41	37	51	49	38	44
Născuți vii	19	23	29	17	22	21	17	21	13	13

După cum se observă din situația sus-prezentată, rata mortalității depășește rata natalității în fiecare an analizat, înregistrându-se astfel un spor natural negativ[83].

12. 4 Migrația populației

Migraţia este un proces complex, cu un caracter multinaţional și multidimensional ce poate fi gestionat doar prin intermediul unui management eficient, care să aibă în vedere beneficiul tuturor celor implicaţi şi caracteristicile în schimbare ale procesului migraţionist. Deplasarea masivă a populației dintr-o zonă geografică în alta, în căutarea unui loc de muncă satisfăcător și implicit a unui trai mai bun este o caracteristică a lumii moderne, fenomenul globalizării presupunând asimilare, integrare și incluziune a grupurilor care migrează. Fenomenul migrației/ imigrației își face simțit efectul în spațiul european, dar și în România, criza persoanelor care pleacă din statele de origine și sunt lipsite (cel puțin temporar de protecție), fiind o problemă stringentă a comunității internaționale, în ultimii ani.

Migrația se manifestă în două direcții principale, după cum urmează: mișcarea internă, care se desfășoară între principalele regiuni ale țării și mișcarea externă, care presupune emigrarea cetățenilor români către alte state, în special în cele membre ale Uniunii Europene. Procesul de integrare socială în context migraționist presupune o transformare observabilă și

[82] *Institutul Național de Statistică, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table*
[83] *utilizând datele oficiale disponibile ale INS (2014-2023)*

verificabilă într-o anumită perioadă de timp, desfășurându-se într-o anumită arie geografică și fiind: dinamic și dual, un proces de durată, multidimensional.

În ceea ce privește migrația populației, situația[84] pe ultimii ani statistici în comuna Drăgușeni este următoarea:

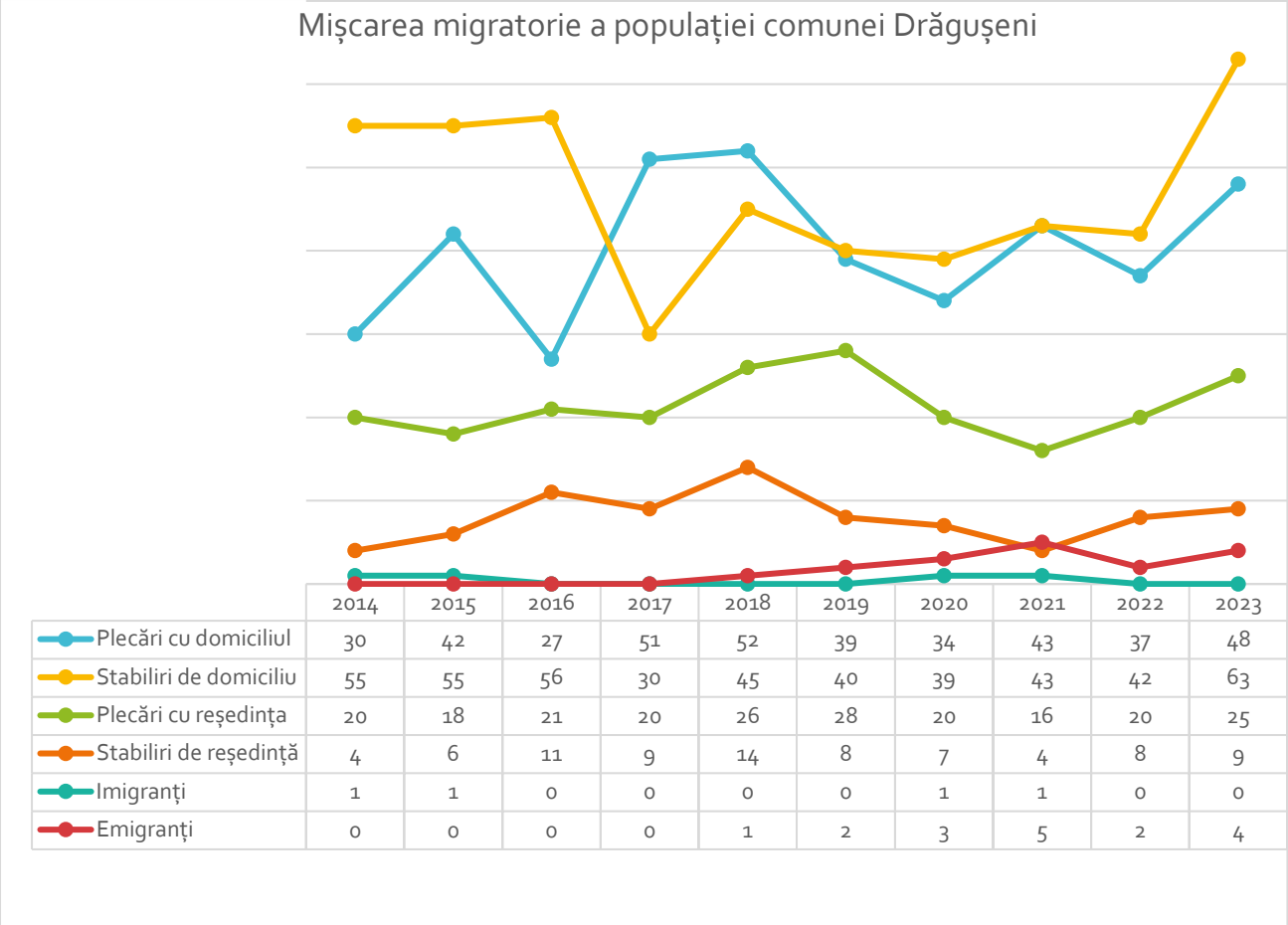

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Plecări cu domiciliul	30	42	27	51	52	39	34	43	37	48
Stabiliri de domiciliu	55	55	56	30	45	40	39	43	42	63
Plecări cu reședința	20	18	21	20	26	28	20	16	20	25
Stabiliri de reședință	4	6	11	9	14	8	7	4	8	9
Imigranți	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0
Emigranți	0	0	0	0	1	2	3	5	2	4

Analizând datele prezentate mai sus, observăm că numărul stabilirilor de domiciliu depășește număr plecărilor cu domiciliul în perioada 2014-2016, cu o perioadă de declin în 2017-2018 (în care numărul plecărilor a depășit numărul stabilirilor), revenind la o creștere a stabilirilor de domiciliu în perioada 2019-2023.

În ceea ce privește numărul plecărilor cu reședința, acesta depășește cu mult numărul stabilirilor în toți anii analizați. Numărul emigranților, în schimb, depășește numărul imigranților.

Prin prezenta strategie, primăria comunei Drăgușeni își propune să identifice programe de sprijin, ajutor și consiliere pentru familiile ai căror membri sunt plecați la muncă în străinătate,

[84] *Institutul Național de Statistică, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table*

în special a copiilor rămași în țară, și identificarea de soluții ce vin în sprijinul populației fără loc de muncă și cu posibilități financiare reduse pentru a-i ajuta să rămână în țară alături de familie și pentru a reduce fluxul migrator.

12.5 Educația

Ca orice alt sistem construit de și pentru om, cel educațional trebuie să țină pasul cu evoluția umană, cu nevoile și cerințele copiilor și tinerilor care își petrec timpul în sălile de clasă, în zilele noastre. Drept urmare, vom defini educaţia ca fiind ansamblul de acţiuni sociale de transmitere a culturii, de generare, organizare şi conducere a învăţăturii individuale sau colective.

Punerea în valoare şi dezvoltarea potenţialului cultural, ştiinţific şi uman constituie o componentă şi o resursă esenţială a securităţii naţionale şi a modernizării societăţii româneşti. În democrațiile liberale *educația este considerată una dintre principalele modalități de ascensiune socială*, participarea la educație fiind unul dintre instrumentele prin care copiii și tinerii pot întrerupe cercul vicios al sărăciei.

Educația este în general corelată cu tipurile de ocupație și veniturile obținute; astfel, cu cât nivelul de educație este mai ridicat, cu atât indivizii pot avea acces la poziții ocupaționale considerate prestigioase și la venituri mai ridicate. Pe de altă parte, trebuie înțeles și faptul că sărăcia și excluziunea influențează accesul, participarea și rezultatele școlare, fiind necesar ca statul să se asigure că fiecare elev participă obligatoriu la educație până la un anumit nivel și i se furnizează educație de calitate.

În Comuna Drăgușeni educația reprezintă un pilon esențial al comunității, cu instituții care deservesc nevoile educaționale ale locuitorilor.

Conform datelor oficiale disponibile[85], populația școlară pe niveluri de educație în comuna Drăgușeni prezintă următoarea evoluție:

Nivel de educație	*2015*	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*	*2025*
Copii înscriși în grădinițe	72	54	45	48	44	43	48	51	44	41	43
Elevi înscriși în învățământul primar	108	114	116	115	104	106	96	87	93	91	95

[85] *Institutul Național de Statistică, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table*

Elevi înscriși în învățământul gimnazial	118	112	108	93	83	77	81	90	85	86	86
Total	298	280	269	256	231	226	225	228	222	218	224

Analizând datele ultimului an de referință, distribuția procentuală a populației școlare din comuna Drăgușeni este redată după cum urmează:

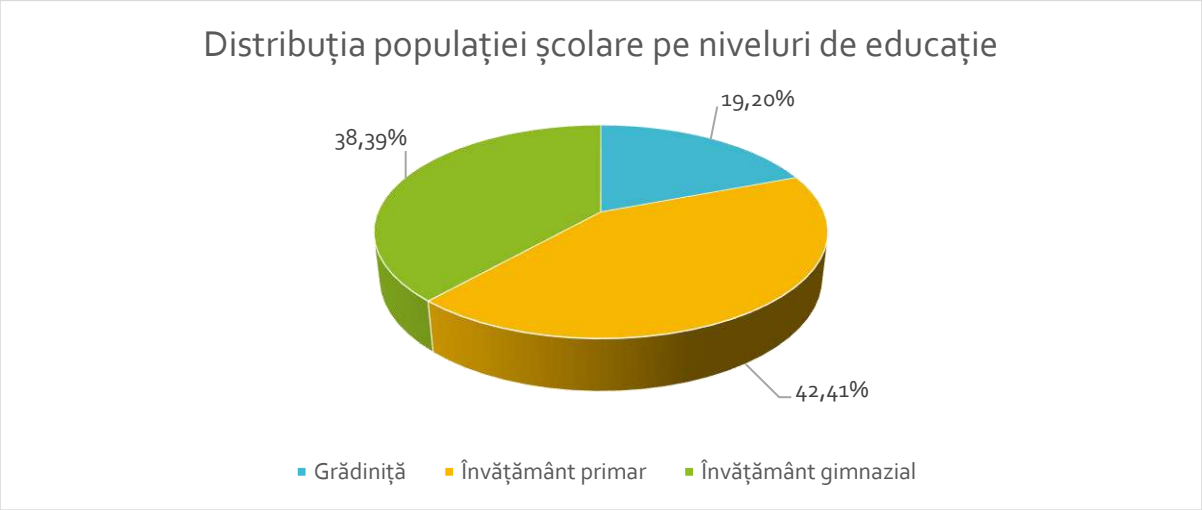

Tendința descrescătoare evidențiată de datele statistice privind numărul de copii din unitățile de învățământ din comuna Drăgușeni indică un fenomen de depopulare școlară cu efecte negative pe termen mediu și lung. Această evoluție va influența în mod direct piața locală a forței de muncă, reducând treptat resursa umană disponibilă și afectând sustenabilitatea dezvoltării economice. În acest context, devine esențială implementarea unor măsuri integrate care să sprijine natalitatea, să reducă migrația și să susțină tinerii și familiile tinere la nivel local.

Abandonul școlar reprezintă un fenomen cu consecințe profunde asupra comunității locale, afectând negativ atât parcursul individual al tinerilor, cât și dezvoltarea socio-economică a comunei Drăgușeni. Lipsa educației formale limitează considerabil șansele de integrare pe piața muncii, crește riscul de excluziune socială și perpetuează cercul sărăciei. Pe termen lung, abandonul școlar contribuie la scăderea nivelului general de calificare a populației active și reduce atractivitatea zonei pentru investitori. Combaterea acestui fenomen necesită intervenții coordonate în domeniul educației, asistenței sociale și implicării comunitare.

În ceea ce privește populația stabilă de 10 ani și peste această vârstă (N=2.273), pe sexe și nivel de educație, din datele oficiale disponibile, abandonul școlar[86] în comuna Drăgușeni este:

Nivel de educație	Total	Masculin	Feminin
		nr	nr
Fără școală absolvită, *din care:*	70	28	42
Fără școală/ analfabeți	20	5	15

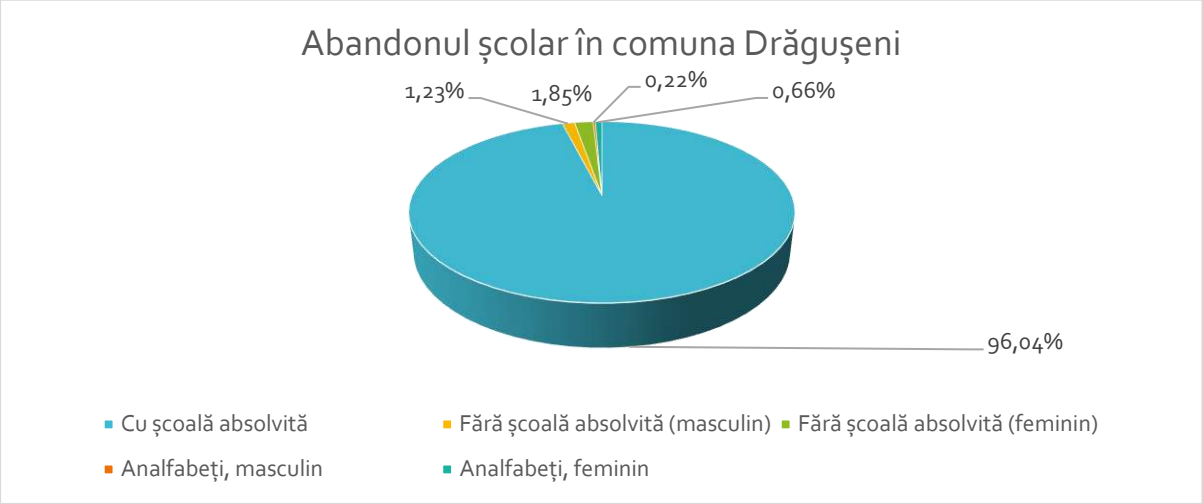

Din situațiile sus-prezentate, prin raportarea populației școlare la numărul populației peste 10 ani (N=2.273) reiese faptul că 3,08% nu au o școală absolvită, iar 0,88% sunt analfabeți. Cele mai mare valori se înregistrează în rândul populației feminine. De asemenea, din analizele statistice rezultă un risc de scădere a populației școlare până în 2060[87], preconizându-se pentru județul Suceava un procent de -25,9%, în paralel cu îmbătrânirea populației.

Totodată, pandemia COVID-19 a dus la creșterea îngrijorătoare a ratei abandonului școlar în România, în special în rândul copiilor cu posibilități reduse.

Pentru a reduce riscul abandonului școlar și scăderea populației școlare, Primăria comunei Drăgușeni are în vedere un plan de măsuri, printre care amintim:

[86] *https://www.recensamantromania.ro/rpl-2021/rezultate-2021/*
INS, http://statistici.insse.ro:8077 /tempoonline/#/pages /tables/insse-table
https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/proictarea_populatiei_scolare_din_romania_la_orizontul_anului_2060_0.pdf

✓ Campanii de informare a populației și programe de sprijinire a participării copiilor din comuna Drăgușeni la învățământul general obligatoriu, în special a celor care provin din grupuri vulnerabile sau aflate în situații de risc;

✓ Dezvoltarea infrastructurii învățământului, prin: înființarea și acreditarea de creșe și grădinițe care să ofere servicii de educație timpurie antepreșcolară, cu grupe cu program prelungit la nivelul unităților de învățământ preșcolar; dezvoltarea unor programe de tip after-school în unitățile de învățământ gimnazial;

✓ Colaborarea inter-instituțională și/sau atragerea fondurilor externe nerambursabile pentru dezvoltarea și organizarea, cu regularitate, a unor programe speciale de învățământ pentru elevii cu CES (cerințe educaționale speciale), pentru combaterea abandonului școlar și părăsirii timpurii a școlii și de tip ,,a doua șansă";

✓ Atragerea fondurilor externe nerambursabile pentru îmbunătățirea nivelului de competențe cheie ale tinerilor NEET, cu vârste între 15 și 34 ani din comuna Drăgușeni, pentru dobândirea unor experiențe profesionale;

✓ Dezvoltarea unor programe de educație nonformală pentru copii și tineri, care să cuprindă inclusiv activități de socializare și petrecere a timpului în aer liber;

✓ Dezvoltarea unor programe de educație parentală *(,,Școala părinților")* pe teritoriul comunei Drăgușeni.

Pe plan local, infrastructura educațională[88] este alcătuită din:

Nr. Crt.	Denumirea unității școlare
1	Școala Gimnazială "Luca Gavril" Drăgușeni– PJ *La care sunt arondate subunitățile:*
2	Grădinița cu program normal nr. 1 Drăgușeni
3	Grădinița cu program normal nr. 2 Drăgușeni

Școala Gimnazială „Luca Gavril" Drăgușeni este principalul centru educațional al comunei, oferind învățământ pentru clasele I-VIII. Situată în centrul localității Drăgușeni, școala este învecinată cu Primăria, Cabinetul Medical Individual, Poliția și Biblioteca Comunală, facilitând astfel accesul elevilor la diverse resurse comunitare.

Școala poartă numele lui Luca Gavril, un fost director și profesor de limba română, în semn de recunoaștere a contribuției sale la dezvoltarea educației locale. Instituția promovează valori

[88] *Inspectoratul Școlar Județean Suceava,*
https://isj.sv.edu.ro/images/Docs/Administrativ/2024/ISJ_SV_Retea_scolara_2023-2024_SIIIR_final.pdf

precum responsabilitatea, respectul și performanța, având ca deviză: „Mâine să fii mai bun ca azi!”

Începând cu anul școlar 2025-2026, școala participă la primul său proiect Erasmus+, oferind elevilor oportunitatea de a interacționa cu colegi și profesori din alte țări europene.

Referitor la personalul didactic, la nivelul Comunei Drăgușeni activează un număr de 14 cadre didactice, astfel:

→ Învățământ preșcolar – 2 cadre didactice
→ Învățământ primar - 5 cadre didactice
→ Învățământ gimnazial - 7 cadre didactice

Comuna Drăgușeni demonstrează un angajament constant față de educație, investind în infrastructură modernă și participând la programe educaționale europene, contribuind astfel la dezvoltarea unei comunități bine pregătite pentru viitor.

Având în vedere populația comunei Drăgușeni, precum și numărul de elevi, Primăria își propune, prin prezenta strategie, urmărirea obiectivelor europene și naționale și are în vedere implementarea unor programe și servicii pentru îmbunătățirea infrastructurii învățământului și educației:

✓ Îmbunătățirea permanentă a infrastucturii de învățământ și echiparea unităților cu dotări și resurse materiale noi și performante;

✓ Înființarea de grădinițe cu program prelungit;

✓ Investiții în biblioteca școlară, precum și programe pentru creșterea numărului de cititori activi.

12.6 Sănătatea

Starea de sănătate a locuitorilor comunei Drăgușeni este monitorizată în cadrul dispensarului medical, prin cabinetul medical individual Dr. Bologa Maria. Acesta este unul dintre principalele cabinete de medicină de familie din comună, unde se oferă consultații, tratamente uzuale și supravegherea pacienților cu afecțiuni cronice. De asemenea, aici se eliberează rețete compensate și bilete de trimitere către specialiști. Personalul este bine pregătit, iar serviciile acoperă un spectru larg de nevoi medicale primare.

De asemenea, în comună funcționează un cabinet stomatologic și două farmacii.

Asistența medicală este asigurată de un medic generalist, un medic stomatolog, trei asistenți medicali și doi farmaciști.

Pentru cazuri mai complexe sau urgențe, locuitorii din Drăgușeni apelează la unități spitalicești din municipiul Suceava sau din orașele apropiate precum Fălticeni sau Pașcani. Cel mai

apropiat spital de rang județean este Spitalul de Urgență „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava, care asigură servicii medicale complete, de la specialități clinice până la intervenții chirurgicale.

Această rețea medicală locală, deși modestă, oferă o acoperire rezonabilă pentru comunitatea din Drăgușeni, în special în ceea ce privește prevenția și tratamentele uzuale.

12.7 Asistența socială

Sistemul de asistență socială într-o comună este esențial pentru asigurarea unui trai decent și a incluziunii sociale pentru categoriile vulnerabile ale populației. Rolul acestuia este de a preveni și combate excluziunea socială, sărăcia, marginalizarea și abandonul, oferind sprijin persoanelor care se confruntă cu dificultăți economice, sociale sau medicale. Un sistem de asistență socială funcțional este o componentă vitală pentru bunăstarea unei comunități rurale, contribuind la protecția celor mai vulnerabili și la echilibrarea dezvoltării socio-economice locale.

Importanța sistemului de asistență socială

Sprijin pentru persoanele vulnerabile - Acesta include bătrânii singuri, persoanele cu dizabilități, familiile cu venituri reduse, copiii în situații de risc și victimele violenței domestice. Fără un sistem de sprijin organizat, aceste persoane ar fi expuse unor riscuri majore privind sănătatea, siguranța și integrarea în comunitate.

Reducerea inegalităților sociale - Asistența socială are rolul de a oferi șanse egale tuturor membrilor comunității, indiferent de statutul lor socio-economic, contribuind la coeziunea socială și la o dezvoltare locală echitabilă.

Prevenirea abandonului școlar și familial - Prin servicii dedicate (ajutoare financiare, rechizite, tichete sociale etc.), sistemul de asistență socială sprijină copiii proveniți din familii defavorizate să își continue educația, reducând riscul abandonului școlar și familial.

Promovarea demnității umane și a incluziunii - Oferind sprijin concret și consiliere, serviciile sociale ajută beneficiarii să își mențină sau să își recâștige autonomia și demnitatea, sprijinind reintegrarea lor activă în comunitate.

Intervenție în situații de urgență sau criză - În cazuri de calamități, pierderi de venit sau probleme grave de sănătate, sistemul de asistență socială asigură intervenții rapide pentru limitarea efectelor negative asupra populației.

La nivelul comunei Drăgușeni, serviciile sociale sunt asigurate de către Compartimentul de Asistență Socială din cadrul aparatului de specialitate al Primarului, acreditat conform legii prin certificatul de acreditare seria AF nr. 008231 din 05.07.2022.

Categoriile de grupuri vulnerabile ce sunt monitorizate și care pot beneficia de servicii sociale se referă la:

- ✓ copii separați de părinți sau ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate, copii abuzați, neglijați sau supuși exploatării
- ✓ copii delicvenți, copii ai străzii, familii cu copii în stradă, persoane fără adăpost sau care locuiesc în condiții improprii
- ✓ copii cu dizabilități, bolnavi de HIV/SIDA și alte boli cronice;
- ✓ alte categorii de copii/tineri vulnerabili, cum ar fi: copii romi, copii fără acte, copii consumatori de droguri, copii cu tulburări de comportament;
- ✓ mame adolescente;
- ✓ persoane cu dizabilități;
- ✓ persoane vârstnice, peste 65 ani cu venituri insuficiente, boli sau marginalizate;
- ✓ victime ale violenței în familie;
- ✓ persoane cu diferite adicții (consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, jocuri de noroc);
- ✓ victime ale traficului de persoane (amenințate, răpite, abuzate, constrânse);
- ✓ persoane cu măsură de ședere pe teritoriul României (imigranți);
- ✓ persoane fără locuri de muncă.

Pentru o înțelegere completă a activității compartimentului de asistență socială și a categoriilor de beneficiari din comuna Drăgușeni, informațiile detaliate sunt prezentate în *Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale 2025-2029-2034, a comunei Drăgușeni*. Aceasta oferă o imagine clară asupra nevoilor sociale existente, a intervențiilor realizate și a direcțiilor de acțiune viitoare, constituind un instrument esențial în fundamentarea deciziilor privind politicile sociale la nivel local.

Capitolul XIII. Principalele funcțiuni economice, capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, precum și din agricultură

Activitatea economică de bază pentru locuitorii comunei Drăgușeni se axează pe agricultură, zootehnie (cultura cerealelor, a viței de vie, legumicultura, creșterea animalelor, prestări servicii în agricultură) și comerț. Această activitate este esențială pentru economia locală și pentru asigurarea traiului de zi cu zi al gospodăriilor.

13.1 Agricultura

Agricultura reprezintă una dintre principalele activități economice din comuna Drăgușeni, având un rol esențial în asigurarea traiului pentru o mare parte a populației locale și în susținerea economiei rurale. Dispunând de o suprafață agricolă extinsă, în special în satul Drăgușeni, care concentrează peste 80% din teritoriul comunei, această ramură contribuie semnificativ la utilizarea eficientă a resurselor naturale și la menținerea ocupațiilor tradiționale. Activitățile agricole — atât în sectorul vegetal, cât și în cel zootehnic — oferă oportunități de muncă, generează venituri pentru gospodării și constituie o bază pentru dezvoltarea unor afaceri locale, inclusiv în domeniul agroalimentar.

Majoritatea gospodăriilor se ocupă cu cultura cerealelor, a plantelor furajere, a legumelor de grădină, precum și cu pomicultura la scară mică. Terenurile agricole din extravilan sunt lucrate în sistem individual, în gospodării familiale, iar o parte a populației practică agricultură de subzistență, valorificând surplusul în piețele din zonă.

Tipurile de culturi practicate în comuna Drăgușeni sunt:

Tipul de cultură	*Suprafață ha.*
Cereale paioase: grâu, secară și triticale	695
Porumb	497
Floarea-soarelui:	162
Rapiță	94
Sfeclă de zahăr	50
Cartofi	80
Soia	54
Fasole	20
Lucernă și trifoi	56

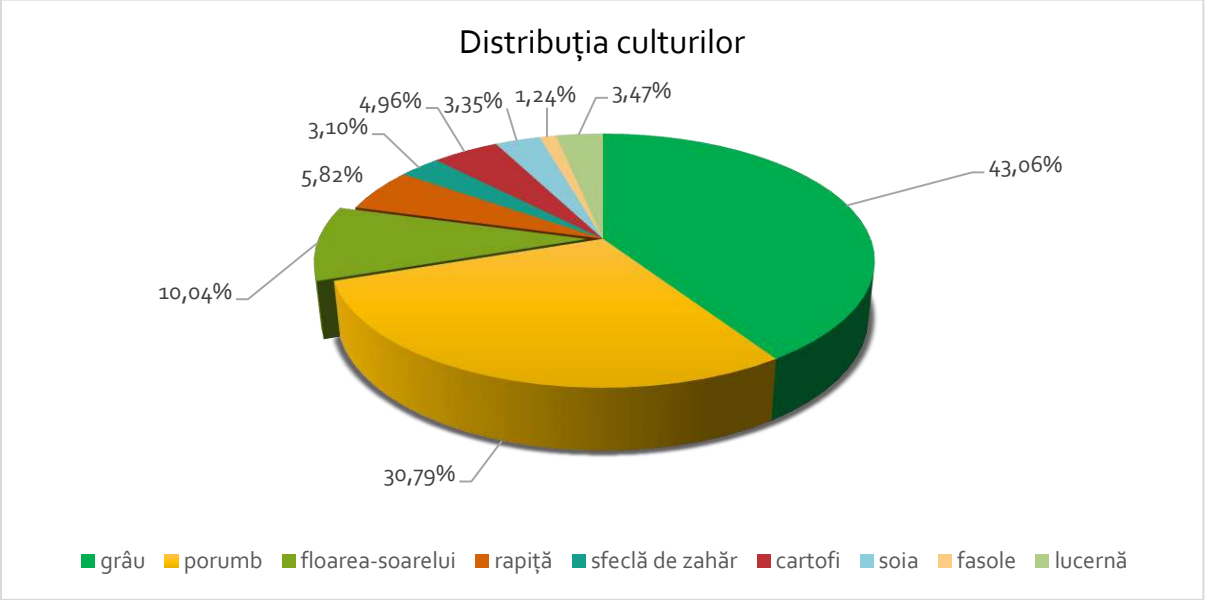

Comuna Drăgușeni beneficiază de un sol cu caracteristici favorabile pentru pomicultură, ceea ce oferă un avantaj competitiv important pentru dezvoltarea agriculturii locale. În zonă se cultivă deja specii precum meri, peri, pruni și cireși, aceste culturi adaptându-se bine condițiilor pedoclimatice ale comunei. Potențialul pentru extinderea livezilor de pomi fructiferi este semnificativ și poate contribui la diversificarea producției agricole, creșterea valorii adăugate și stimularea antreprenoriatului rural. Sprijinirea acestui sector prin investiții în plantații, procesare și lanțuri scurte de aprovizionare ar putea reprezenta o direcție strategică de dezvoltare durabilă a comunei.

Pomicultura	Suprafață ha.
Măr	36
Prun	5
Peri	7
Cireși	7

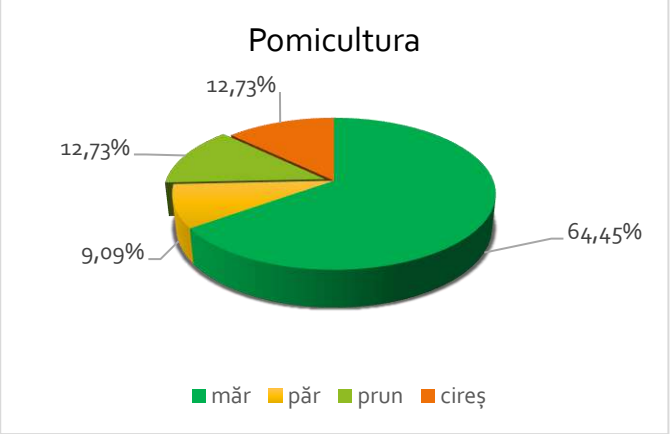

13.2 Zootehnia

Creșterea animalelor (vaci, oi, porci, păsări de curte) este bine reprezentată în comuna Drăgușeni, completând veniturile familiilor și asigurând o alimentație naturală. Activitățile zootehnice sunt desfășurate atât pentru autoconsum, cât și pentru comercializare locală.

Creșterea animalelor este o îndeletnicire străveche în comuna Drăgușeni deoarece relieful este favorabil, suprafețele de pășuni și fânețe fiind însemnate. Acest fapt poate contribui pe viitor la înființarea de ferme mari de creștere a bovinelor și a ovinelor, existând posibilitatea construirii unor fabrici de nutrețuri combinate necesare.

Animale	*Nr.*
Bovine	185
Ovine	370
Caprine	155
Porcine	600
Cabaline	41
Păsări	1700
Familii de albine	210

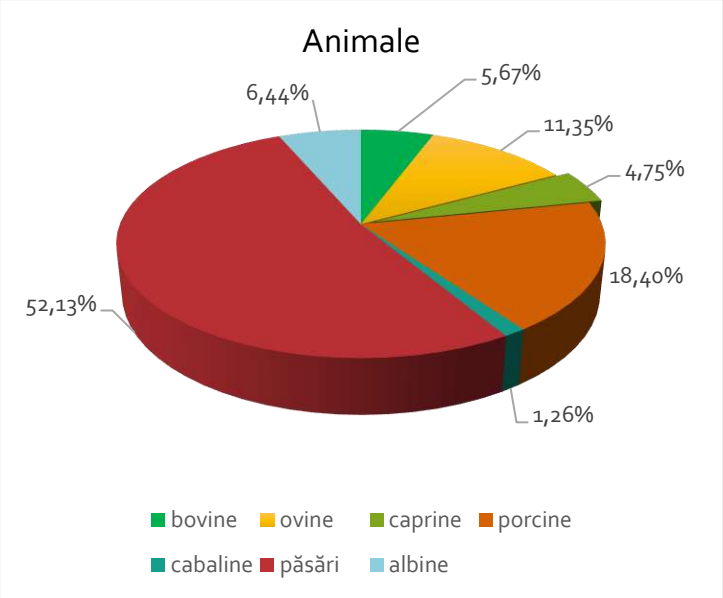

Alte ocupații

Pe lângă agricultură, o parte din locuitori sunt implicați în:

- activități meșteșugărești tradiționale;

- construcții și lucrări sezoniere, în comună sau în județ;

- servicii de transport sau comerț rural;

- munca în străinătate, sursă suplimentară de venit pentru multe familii.

Comunitatea din Drăgușeni păstrează un stil de viață rural autentic, unde munca pământului și grija față de gospodărie sunt esențiale pentru traiul de zi cu zi. În ultimii ani, comuna a început să se orienteze timid și către dezvoltarea serviciilor și a agroturismului.

Având în vedere că sectorul economic principal în comuna Drăgușeni este cel agricol, biomasa reprezentată de partea biodegradabilă a produselor, deșeurilor și reziduurilor din agricultură este o sursă regenerabilă ce prezintă potențial de dezvoltare. În esență, biomasa este orice material organic care se poate descompune natural și poate fi transformat în energie, compost sau alte produse utile.

13.3 Silvicultura și fondul forestier

Fondul forestier reprezintă totalitatea terenurilor acoperite cu păduri sau destinate împăduririi (inclusiv pășuni împădurite, perdele forestiere, pepiniere silvice, drumuri forestiere etc.). Silvicultura este știința, arta și practica de a administra, proteja și exploata pădurile în mod sustenabil.

Fondul forestier reprezintă o resursă naturală vitală pentru comuna Drăgușeni. Nu este doar un spațiu verde, ci o componentă esențială a vieții locale, care susține sănătatea mediului, dezvoltarea economică și calitatea vieții pentru întreaga comunitate.

Beneficiile pădurilor:

- Protecția mediului: Pădurile stabilizează solul, previn alunecările de teren și inundațiile, reduc eroziunea și contribuie la reglarea regimului apei.

- Calitatea aerului și a apei: Pădurile filtrează aerul, absorb dioxidul de carbon și eliberează oxigen, ajutând la menținerea unui climat sănătos. De asemenea, purifică apele prin filtrarea naturală a precipitațiilor.

- Biodiversitate: Pădurile adăpostesc o mare varietate de specii de plante și animale, menținând echilibrul ecologic local.

- Resursă economică: Exploatarea durabilă a lemnului și a altor produse forestiere (ciuperci, fructe de pădure, plante medicinale) poate aduce venituri suplimentare pentru comună.

- Turism și recreere: Pădurile pot fi valorificate prin amenajarea de trasee turistice, zone de agrement, drumeții și ecoturism, atrăgând vizitatori și stimulând economia locală.

- Educație și cultură: Pădurile pot fi folosite în scop educativ, prin organizarea de activități pentru copii și tineri despre protecția naturii și mediul înconjurător.

- Lupta împotriva schimbărilor climatice: Pădurile absorb carbonul din atmosferă și joacă un rol crucial în combaterea efectelor încălzirii globale.

Județul Suceava dispune de un fond forestier de aproximativ 437.903 hectare. Pădurile acoperă circa 51,2% din teritoriul județului și sunt predominant formate din rășinoase, în special molid, care acoperă aproximativ 75% din suprafața împădurită. Restul de 25% este reprezentat de foioase, cum ar fi fagul și carpenul.

Comuna Drăgușeni dispune de un fond forestier de 80 hectare, ocupând 3,35 % din suprafața teritoriului.

În vederea gestionării durabile a suprafețelor forestiere din comună, se impune o utilizare judicioasă a fondului forestier și o gestionare în mod unitar atât a suprafețelor ce aparțin sectorului public, cât și celui privat. Refacerea pădurilor slab productive, degradate, achiziționarea de echipamente și de mașini necesare lucrărilor silvice performante, cu impact

redus asupra mediului, înființarea de pepiniere, sunt câteva dintre acțiunile care ar trebui întreprinse la nivel local pentru a proteja acest sector.

13.4 Industria

Activitatea industrială este mai puțin dezvoltată la nivelul comunei Drăgușeni în comparație cu alte comune din județ, existând un potențial ridicat de dezvoltare a industriilor de valorificare a resurselor locale, respectiv industria alimentară (prelucrare carne, lapte, fructe, etc.), înființarea de ferme și industria de prelucrare a lemnului.

Dezvoltarea industrială a comunei trebuie să se facă în funcție de resursele existente, iar autoritățile locale se pot implica în stimularea afacerilor:

- fixarea prin PUG a unei zone de intravilan destinată amplasamentelor industriale și asigurarea utilităților și a căilor de acces;

- dezvoltarea spiritului antreprenorial și oferirea de informații în domeniul afacerilor și al finanțărilor prin contactarea unor firme de consultanță;

- înființarea unui abator la standarde, care să deservească și localitățile limitrofe;

- înființarea unor ferme de bovine, ovine;

- înființare fabrică de prelucrare carne;

- înființare punct de colectare lapte.

Chiar dacă cele enumerate mai sus par a nu avea legătură cu autoritățile locale, fiind de competența investitorilor privați, în fapt autoritățile pot sprijini dezvoltarea afacerilor prin identificarea potențialelor firme dornice să investească și acordarea unor facilități, cum ar fi teren, scutiri și reduceri de taxe, etc. Activitățile care necesită multă forță de muncă se vor delocaliza din zona marilor orașe (unde forța de muncă este scumpă și puțină) și se vor muta în mediul rural, unde forța de muncă e mai ieftină.

Pe raza comunei Drăgușeni, își desfășoară activitatea aproximativ 38[89] firme active, ceea ce reflectă un nivel moderat de dinamism economic local.

Prezența acestor entități economice contribuie la diversificarea activităților economice, la crearea de locuri de muncă și la generarea de venituri locale. Deși numărul firmelor este relativ redus, acesta reprezintă o bază importantă pentru dezvoltarea mediului de afaceri, care poate fi consolidat prin măsuri de sprijin pentru antreprenoriat, atragerea de investiții și valorificarea resurselor locale existente.

[89] *https://targetare.ro*

Nr. Crt.	Denumire	Cod fiscal	Sediu	Data înființării	CAEN principal
1	MAXIMARKT-SERVICE SRL	41368752	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.114.	8 iulie 2019	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
2	DUMPING COM SRL	9775507	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.1039	22 septembrie 1997	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
3	MAT MOBILA IN TON SRL	39561351	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Str. Principala, Nr.272	29 iunie 2018	4647 - Comert cu ridicata al mobilei, covoarelor si a articolelor de iluminat
4	LA OMU DRAG SRL	42620911	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.655 B	12 iunie 2020	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
5	ANGYSIMTONY SRL	45430458	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Str. Morii, Nr.111.	5 ianuarie 2022	4120 - Lucrari de constructii a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale
6	ANDILUC SRL	21333733	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, , Nr.31.	13 martie 2007	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
7	SORELINELE GOSPODINELE SRL	42692934	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.106	26 iunie 2020	5610 - Restaurante
8	MURICA SRL	18372171	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Comuna Draguseni, Nr.386	10 februarie 2006	4719 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse nealimentare

9	ARIOLAN SRL	47940569	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, G Draguseni, Nr.182	4 aprilie 2023	5630 - Baruri si alte activitati de servire a bauturilor
10	PRALEA BARNA SRL	42686070	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, , Nr.618	25 iunie 2020	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
11	HOR-GEO-CATY SRL	20169820	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.763	21 decembrie 2006	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
12	LEO TRANSPEED SRL	47200480	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.861	17 noiembrie 2022	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
13	SBURLEATRANS SRL	46934844	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.732	29 septembrie 2022	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
14	DAVANIS TRANS SRL	46234301	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.802 A	2 iunie 2022	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
15	TONYSIMANGY SRL	48526841	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Str. Morii, Nr.111	21 iulie 2023	4120 - Lucrari de constructii a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale
16	OPEN DOORS DESIGN SRL	48961411	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.184	17 octombrie 2023	4619 - Intermedieri in comertul cu produse diverse
17	LUCAS LOGISTIC CARS IMPEX SRL	45274812	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.821, Camera 1	24 noiembrie 2021	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
18	GADGETONE 2021 SRL	44015275	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.284	30 martie 2021	4791 - Comert cu amanuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet
19	GHEORGHINELA COM SRL	6728845	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com.	5 ianuarie 1995	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate,

			Draguseni, Com. Draguseni, Nr.34		cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
20	CLIMA VEST CONCEPT SRL	44664272	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.9	29 iulie 2021	4322 - Lucrari de instalatii sanitare, de incalzire si de aer conditionat
21	KLAYDGREENGARDEN SRL	49401005	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.157	12 ianuarie 2024	8130 - Activitati de intetinere peisagistica
22	NARCLA TRANS INTERNATIONAL SRL	51216085	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.595	3 februarie 2025	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
23	DINU-CIOSU FLORENTINA PFA	48891391	Suceava, Draguseni	4 octombrie 2023	0113 - Cultivarea legumelor si a pepenilor, a radacinoaselor si tuberculilor
24	POPA ADRIAN-CATALIN II	41956612	Suceava, Draguseni	27 noiembrie 2019	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
25	SBURLEA IONUT II	38728363	Suceava, Draguseni	22 ianuarie 2018	5221 - Activitati de servicii anexe pentru transporturi terestre
26	BOTEZATU M.IOANA - PFA	28740610	Suceava, Draguseni	30 iunie 2011	0150 - Activitati in ferme mixte (cultura vegetala combinata cu cresterea animalelor)
27	GRIGORAS N.GAVRIL - PFA	28743153	Suceava, Draguseni	30 iunie 2011	0150 - Activitati in ferme mixte (cultura vegetala combinata cu cresterea animalelor)
28	IONESCU V.VASILE - PFA	28816549	Suceava, Draguseni	8 iulie 2011	0149 - Cresterea altor animale
29	CIAPARII ROBERT II	51648571	Suceava, Draguseni	16 aprilie 2025	4100 - Lucrari de constructii a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale
30	IRON BOG-27 SRL	51124224	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.482	16 ianuarie 2025	2553 - Operatiuni de mecanica generala

31	VEO VALI TRANS SRL	51365311	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Nr.173	27 februarie 2025	4941 - Transporturi rutiere de marfuri
32	SBURLEA TODIRICA II	34972992	Suceava, Draguseni	7 septembrie 2015	4520 - Intretinerea si repararea autovehiculelor
33	ARITON M. ANA-MARIA II	48961462	Suceava, Draguseni	17 octombrie 2023	4791 - Comert cu amanuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet
34	PUTINA MIRELA-RALUCA PFA	43897164	Suceava, Draguseni	11 martie 2021	9621 - Activitati de coafura si frizerie
35	CIAPARII LIVIU-CATALIN IF	34146460	Jud. Suceava, Sat Draguseni Com. Draguseni, Str. Secundara, Nr.405 A	24 februarie 2015	4711 - Comert cu amanuntul in magazine nespecializate, cu vanzare predominanta de produse alimentare, bauturi si tutun
36	CEPOI V. VASILE PFA	31582065	Suceava, Draguseni	29 aprilie 2013	0150 - Activitati in ferme mixte (cultura vegetala combinata cu cresterea animalelor)
37	SIMIREA IONEL PFA	39733465	Suceava, Draguseni	9 august 2018	4339 - Alte lucrari de finisare
38	ARITON G. CONSTANTIN II	38801316	Suceava, Draguseni	5 februarie 2018	4791 - Comert cu amanuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet

Având în vedere societățile sus-menționate concluzionăm că acestea au implicații pozitive și pot semnala o serie de aspecte importante pentru dezvoltarea economică locală.

Un număr semnificativ de societăți înființate într-o comună este un semn pozitiv al unei economii în expansiune și al unei diversificări economice. Acest lucru poate contribui la stabilitatea economică a comunei, poate crea locuri de muncă și poate aduce venituri suplimentare pentru autoritățile locale, susținând astfel dezvoltarea durabilă a comunității. Totuși, acest proces trebuie să fie gestionat cu atenție pentru a preveni problemele legate de infrastructură și mediu.

13.5 Relațiile economice[90]

Relațiile economice ale comunei Drăgușeni se realizează prin interacțiunea cu comunele învecinate, cu zonele urbane apropiate – Fălticeni, Târgu Neamț, Pașcani și Suceava, dar și cu străinătatea. Astfel, cu comunele învecinate se manifestă relații de schimburi de produse, în special agricole și zootehnice, în cadrul târgurilor săptămânale organizate în zonă.

Având în vedere distanța redusă și infrastructura comercială de care dispun (supermarketuri, depozite en-gros), orașele Târgu Neamț, Fălticeni și Suceava devin sursă de aprovizionare de bunuri și produse de larg consum pentru numeroase societăți comerciale care activează în comuna Drăgușeni.

Alte relații economice se desfășoară cu străinătatea, prin perspectiva unor locuitori ai comunei Drăgușeni, plecați la muncă în diferite țări în Europa. Repatrierea câștigurilor de către cei care lucrează în străinătate contribuie, într-o anumită măsură, la ridicarea standardului de viață, chiar dacă cea mai mare parte a investițiilor sunt orientate în construcția de locuințe și achiziționarea de bunuri, prea puține fonduri fiind redirecționate în domeniul antreprenoriatului.

13.6 Ocuparea forței de muncă

Ocuparea forței de muncă se referă la situația în care persoanele apte de muncă desfășoară o activitate remunerată sau sunt implicate într-o formă de muncă productivă, fie în sectorul public, fie în cel privat. Ocuparea forței de muncă este un indicator esențial al sănătății economiei unei localități: un nivel ridicat de ocupare sugerează o economie prosperă, în timp ce un nivel scăzut indică probleme economice și sociale.

Rata șomajului este un indicator statistic care exprimă procentul persoanelor apte de muncă ce nu au un loc de muncă, dar își caută activ activitate remunerată.
Se calculează astfel:

$$\textit{Rata șomajului (\%)} = \frac{Numărul\ de\ șomeri}{Forța\ de\ muncă\ activă\ (angajați + șomeri)}\ x100$$

O rată a șomajului scăzută este semnul unei economii sănătoase.

O rată ridicată a șomajului poate indica lipsa locurilor de muncă, probleme structurale în economie sau lipsa calificărilor necesare pe piața muncii.

Populația activă de muncă reprezintă totalitatea persoanelor apte de muncă, cu vârste cuprinse, în general, între 15 și 64 de ani. Această categorie include atât persoanele ocupate (salariați, lucrători pe cont propriu) cât și persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă (șomeri).

[90] *Strategia de dezvoltare a comunei Drăgușeni 2014-2020*

În analizele socio-economice recente, se utilizează frecvent intervalul de vârstă 20–64 de ani, considerând că majoritatea persoanelor sub 20 de ani sunt încă implicate în procesul educațional, iar 20 de ani este o vârstă mai relevantă pentru integrarea efectivă pe piața muncii.

Populația activă[91], cu vârste între 20 și 64 ani, în comuna Drăgușeni:

Anul	Total populație activă (20-64 ani)	Masculin	Feminin
		Nr.	Nr.
2024	1.535	821	714

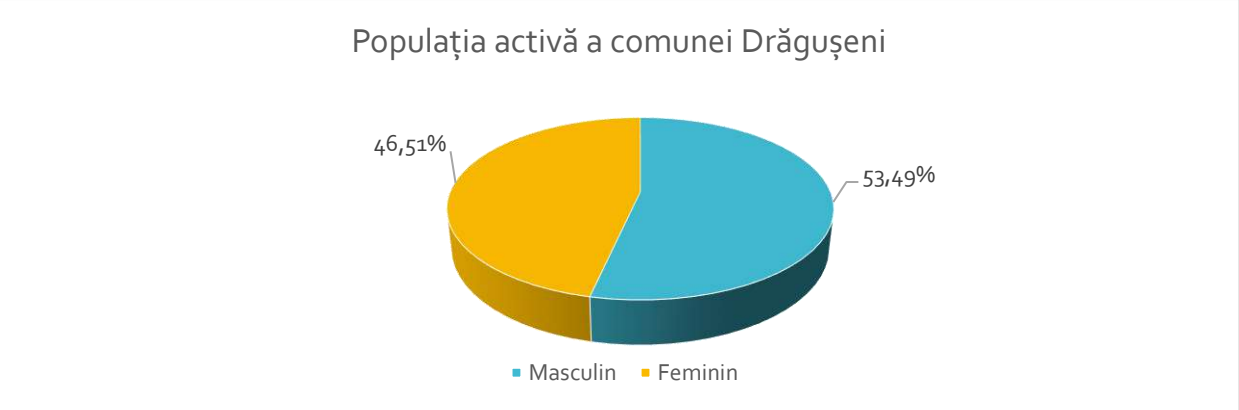

În ceea ce privește situația șomerilor[92] din comuna Drăgușeni:

	2015	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*
Total, din care	210	217	187	183	164	64	29	137	139	153
Masculin	126	129	116	111	100	35	19	80	78	90
Feminin	84	88	71	72	64	29	10	57	61	63

[91] *Prelucrare proprie, utilizând date și informații de la Institutul Național de Statistică*
[92] *Institutul Național de Statistică, http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table*

Din situația sus-prezentată reiese faptul că numărul șomerilor din comuna Drăgușeni se menține la un nivel ridicat (153 persoane șomere în 2024), raportându-ne la numărul populației active (N=1.535 în 2024). În special, la nivelul comunei Drăgușeni s-a identificat lipsa locurilor de muncă pentru tinerii absolvenţi, fapt care a determinat emigrarea acestora în străinătate la munci ocazionale şi chiar la munci permanente calificate, reîntoarcerea lor în localitate limitându-se doar la vizite.

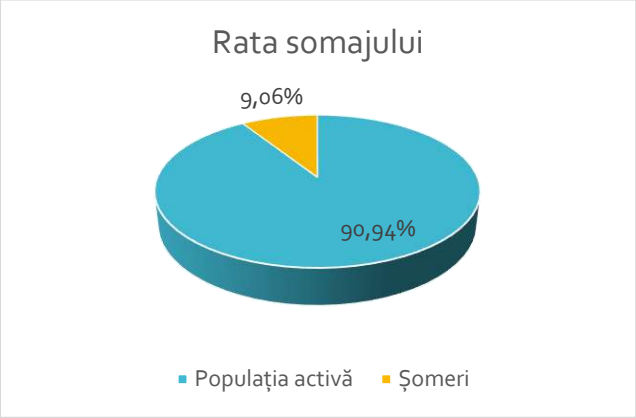

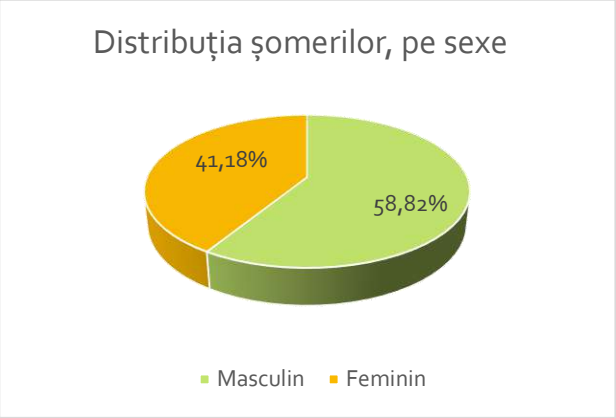

În vederea diminuării și controlării șomajului și a riscului de sărăcie, primăria are în vedere următoarele măsuri, pentru perioada 2025-2030:

✓ O mai bună corelare dintre nevoile elevilor și studenților, serviciile de consiliere, sprijin, acompaniere și tendințele manifestate pe piața muncii;

✓ Atragerea fondurilor externe nerambursabile pentru îmbunătățirea nivelului de competențe cheie ale tinerilor NEET, cu vârste între 15 și 34 ani din comuna Drăgușeni, pentru dobândirea unor experiențe profesionale și obținerea unui loc de muncă;

✓ Colaborarea inter-instituțională și/sau atragerea fondurilor externe nerambursabile pentru îmbunătățirea accesului populației comunei Drăgușeni la programe de calificare/ recalificare, specializare sau de ucenicie, în vederea obținerii unor competențe/ specializări/ calificări, corelate cu actualele cerințe ale pieței muncii;

✓ Implementarea unor programe de consiliere, orientare și reorientare a carierei pentru tinerii și adulții din comună.

13.7 Fondul locativ în comuna Drăgușeni

Fondul locativ reprezintă totalitatea locuințelor existente pe raza teritorială a comunei, indiferent de forma de proprietate (publică sau privată), de tipul de locuire (permanentă sau sezonieră) sau de gradul de confort.

Numărul de gospodării reflectă dimensiunea demografică a comunei și modul tradițional de organizare rurală. Majoritatea gospodăriilor sunt alcătuite din locuințe individuale, însoțite de

anexe gospodărești (grajduri, șoproane, magazii), cu terenuri agricole aferente în imediata apropiere.

Analiza structurii locuirii este esențială pentru planificarea dezvoltării durabile a comunei, pentru dimensionarea rețelelor de utilități publice și pentru adaptarea serviciilor locale la nevoile reale ale populației.

Locuirea în comuna Drăgușeni este caracterizată printr-un tip de locuire predominant concentrată, specifică zonelor rurale de câmpie și coline joase. Gospodăriile sunt grupate în nucleele satelor componente, de-a lungul principalelor drumuri de acces, formând un țesut locativ relativ compact.

Numărul gospodăriilor în comuna Drăgușeni este redat după cum urmează:

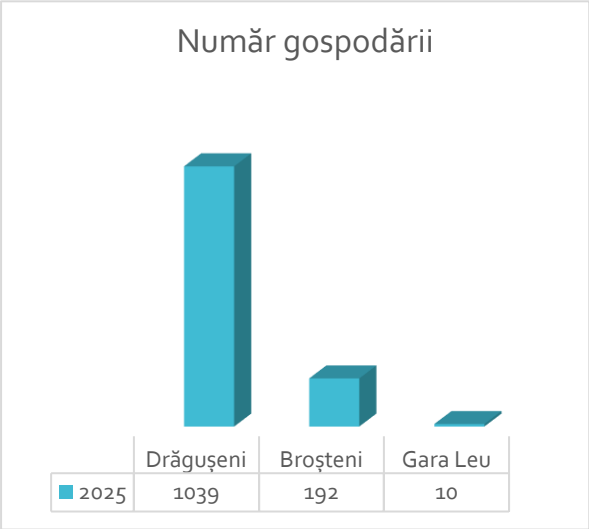

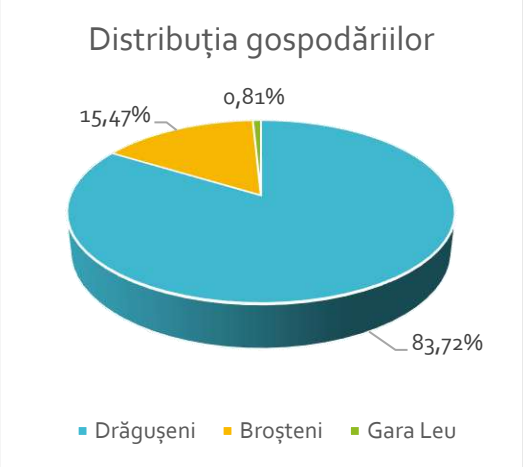

Locuirea și calitatea locuirii reprezintă un domeniu esențial pentru calitatea vieții oamenilor. Importanța unei locuințe este crucială pentru șansele de participare la educație, pentru ocuparea forței de muncă și o condiție necesară pentru ca o persoană să nu se afle în risc de sărăcie sau excluziune.

Conform surselor oficiale, persoanele care au rate sau care locuiesc în chirie sunt mai degrabă tineri care s-au mutat în marile orașe din alte zone ale țării. Având în vedere tendința de concentrare a populației în aceste zone este foarte probabil ca pe viitor să crească numărul celor care au locuințe închiriate sau cumpărate cu rate la bancă.

În România, 56% din populația care se află sub pragul sărăciei locuiește într-o gospodărie supraaglomerată, în timp ce 43% dintre cei care nu se află în sărăcie locuiesc de asemenea într-o locuință supraaglomerată. Tinerii (16-29 de ani) sunt într-o mai mare măsură în riscul de a se afla în situația de deprivare severă de locuință. Persoanele care se află în risc de sărăcie au o probabilitate mai mare să fie deprivați sever de locuință.

În ceea ce privește *ponderea tinerilor (18-34 ani) care locuiesc cu părinții* în România, mai mult de jumătate se află în această situație. Totodată există diferențe importante în funcție de gen,

66% dintre tinerii bărbați, față de 47% dintre tinerele femei locuind cu părinții. Pe lângă cei care încă urmează studiile, se poate spune că veniturile nu permit multor tineri să se mute de acasă, fiind nevoiți sau preferând să locuiască mai mult cu părinții.

Urmărind obiectivele europene și naționale, primăria comunei Drăgușeni pune accent pe monitorizarea persoanelor cu risc de sărăcie sau de excluziune socială și identifică soluții pentru ajutorarea acestora.

Capitolul XIV. Analiza SWOT a comunei Drăgușeni, județul Suceava

Primul pas în elaborarea Strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Drăgușeni a fost evaluarea situației curente a comunei din perspectiva domeniilor cheie care a permis analiza în detaliu a tuturor aspectelor pozitive și negative ale evoluției sale.

Scopul final al acestei evaluări reprezintă atât formularea obiectivelor strategice ale comunei Drăgușeni pe termen lung, cât și stabilirea direcțiilor de dezvoltare pentru a atinge obiectivele stabilite.

În procesul de elaborare a strategiei s-a folosit analiza SWOT, ca instrument managerial, pentru evaluarea și prezentarea sintetică a aspectelor celor mai importante care vor afecta, într-un mod sau altul, evoluția viitoare a comunei Drăgușeni.

Orice comunitate trebuie să asimileze și să promoveze o viziune strategică în ceea ce

privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă haotică, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se consumă irațional resurse prețioase.

Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru coerent și când există o coordonare la nivel strategic.

Analiza SWOT este o metodă folosită pentru a ajuta la proiectarea unei viziuni de ansamblu. Ea funcționează ca o radiografie internă și evaluează în același timp factorii de influență interni și externi, cu scopul de a pune în evidență punctele tari și slabe ale comunei Drăgușeni, în relație cu oportunitățile și amenințările existente la un moment dat, pe piață.

Acronimul SWOT provine din engleză: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats, însemnând „Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări”.

S - Strenght / punctele tari: definesc valorile pozitive și condiționările interne care pot constitui surse pentru succesul în atingerea obiectivului managerial. Un punct forte reprezintă oricare element tangibil care facilitează atingerea obiectivelor manageriale.

W - Weaknesses / punctele slabe sau zonele de vulnerabilitate: elemente ce pot împiedica atingerea obiectivelor. Un punct de slăbiciune reprezintă un element ce poate împiedica îndeplinirea obiectivelor.

O - Opportunities / oportunitățile sau căile prin care pot fi influențate interesele avute. De asemenea, oportunitățile sunt tendințe generale prezente în mediul extern, un fel de proiecție a „binelui viitor".

T – Threats/ amenințări: la adresa creșterii, aspecte negative ce apar din supraexploatarea resurselor ori limitările care sunt impuse din partea unui mediu extern aflat în schimbare. Pot fi riscuri tranzitorii sau permanente, poate fi o proiecție a riscului în viitor.

Analiza SWOT se realizează, în general, în prima fază a unui proiect, pentru ca elementele de analiză să poată alcătui baza planului de proiect și să poată fi folosite ulterior în cadrul proiectului, dacă acesta întâmpină dificultăți în ceea ce privește planificarea sau bugetul alocat și trebuie readus pe linia de plutire.

În cadrul analizei SWOT se va ține seama de faptul că:

✓ punctele tari și punctele slabe sunt concepte „statice", bazate pe parametrii descriptivi ai unei zone, într-o perioadă determinată de timp. Ele reprezintă *ceea ce există*;

✓ oportunitățile și amenințările au în vedere viitorul și se referă la alegerile pe care le au de făcut persoanele implicate în procesul de planificare. Ele reprezintă *ceea ce va fi.*

✓ În urma analizei SWOT, indiferent de acțiunile stabilite, procesul decizional ar trebui să includă următoarele elemente prioritare:

- construiește pe Punctele Tari;
- elimină Punctele Slabe;
- exploatează Oportunitățile;
- îndepărtează Amenințările.

Analiza SWOT are și limitările sale, deoarece se pot vedea unele circumstanțe ca fiind foarte simple și se pot trece cu vederea unele contacte strategice fundamentale care ar putea apărea. Mai mult decât atât, categorisirea aspectelor ca puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări ar putea fi un lucru foarte subiectiv deoarece există un grad mare de incertitudine pe piață.

În ceea ce privește comuna Drăgușeni, analiza SWOT se prezintă în felul următor:

14.1 Demografie și populație	
Puncte tari +	*Descriere*
Stabilitatea populației	Deși rata mortalității este mai mare decât rata nașterilor, Comuna Drăgușeni beneficiază de o anumită stabilitate a populației, datorită menținerii unei baze demografice constante în rândul persoanelor de vârstă medie și mai în vârstă. Aceasta contribuie la păstrarea identității comunei și a tradițiilor locale.
Păstrarea tradițiilor culturale	Chiar și cu migrarea populației mai tinere către zone urbane, o parte din populația mai vârstnică păstrează tradițiile și obiceiurile comunei, care reprezintă un punct de atracție pentru turismul cultural.
Resurse de forță de muncă activă	Deși migrarea tinerelor generații poate reprezenta o provocare, există o bază solidă de muncitori și persoane active din punct de vedere economic care pot contribui la dezvoltarea locală, inclusiv în agricultură și în domeniile tradiționale.
Accesul la educație în mediul rural	Comuna beneficiază de acces la educație, ceea ce poate contribui la formarea unor tineri mai bine pregătiți care pot reveni în comună pentru a dezvolta inițiative locale, în ciuda migrației.
Oportunități de revitalizare prin fonduri europene	Deși migrarea tinerilor reprezintă o provocare, există oportunități prin atragerea de fonduri europene pentru a sprijini dezvoltarea infrastructurii, crearea de locuri de muncă și susținerea proiectelor de revitalizare a zonei pentru a atrage tineri și familii.

Demografie și populație	
Puncte slabe -	*Descriere*
Rata mare a mortalității	Comuna se confruntă cu o rată a mortalității mai mare decât rata nașterilor, ceea ce poate duce la un declin demografic pe termen lung și la o scădere a numărului de locuitori activi economic, în special în rândul celor tineri.
Migrarea tinerelor generații	Tinerii din comună migrează în principal către orașe mai mari sau în afaceri, ceea ce contribuie la scăderea populației active și

	la reducerea forței de muncă disponibile pentru sectoarele economice locale, inclusiv agricultură.
Îmbătrânirea populației	Cu o rată mai mare a mortalității și o migrație semnificativă a tinerelor generații, comuna se confruntă cu o îmbătrânire accelerată a populației, ceea ce poate pune presiune asupra serviciilor de sănătate și a infrastructurii de îngrijire a vârstnicilor.
Scăderea resurselor de forță de muncă tânără	Migrarea tinerilor duce la o pierdere de capital uman în diverse domenii de activitate, în special în agricultură și industrie, unde forța de muncă tânără este esențială pentru inovare și dezvoltare.
Dificultăți în atragerea tinerelor familii	Deși există posibilități de revitalizare a comunei prin proiecte de infrastructură și dezvoltare economică, migrarea tinerilor și lipsa unor condiții atractive pentru familii pot face ca atragerea acestora înapoi în comună să fie o provocare.

Demografie și populație	
Oportunități ↑	*Descriere*
Proiecte de atragere a tinerelor familii	Crearea de condiții mai bune pentru tinerii care doresc să rămână sau să se mute în comună, prin dezvoltarea de locuințe accesibile, îmbunătățirea infrastructurii și crearea de locuri de muncă.
Dezvoltarea infrastructurii și facilității pentru tineri	Investițiile în educație, centre de tineret și infrastructura locală (spații recreative, internet de mare viteză) pot atrage tinerii înapoi în comună și îi pot motiva să rămână.
Crearea de locuri de muncă în sectoare diverse	Atragerea unor investiții externe sau dezvoltarea unor întreprinderi locale (de exemplu, în turism, agricultură ecologică, meșteșuguri tradiționale) poate crea oportunități de muncă pentru tineri, reducând migrarea acestora către orașele mari.
Proiecte pentru reîntoarcerea migranților	Proiectele de dezvoltare locală, cum ar fi crearea de centre pentru afaceri, atragerea de fonduri europene sau încurajarea antreprenoriatului, pot stimula reîntoarcerea celor care au migrat, oferindu-le posibilitatea de a contribui la dezvoltarea locală.

Îmbunătățirea condițiilor de trai	Investițiile în apă potabilă, canalizare, energie regenerabilă și infrastructura rutieră pot face comuna mai atractivă pentru familiile tinere și vor contribui la un trai mai bun.
Promovarea turismului rural și ecoturismului	Datorită peisajului natural și tradițiilor locale, dezvoltarea turismului poate aduce venituri suplimentare și poate atrage tineri în comună, atât pentru a vizita, cât și pentru a locui pe termen lung.
Parteneriate cu autorități și ONG-uri	Colaborarea cu organizații non-guvernamentale și autorități regionale pentru implementarea unor proiecte de integrare socială și dezvoltare comunitară poate sprijini populația locală, mai ales pe tineri și familii, prin diverse facilități și ajutoare.

Demografie și populație	
Amenințări ↓	*Descriere*
Migrarea continuă a tinerelor generații	Tinerii din Comuna Drăgușeni, în special cei cu studii superioare, migrează către orașele mari sau în afaceri externe, pentru oportunități mai bune de muncă și educație. Această migrație poate duce la îmbătrânirea populației și la scăderea forțată a populației active.
Rata crescută a mortalității față de nașteri	Dacă rata mortalității depășește rata nașterilor, acest lucru poate duce la scăderea continuă a populației, ceea ce va afecta echilibrul demografic și va pune presiune asupra resurselor pentru a susține o populație mai mică și mai în vârstă.
Scăderea numărului de locuri de muncă	Lipsa dezvoltării economice și a oportunităților de angajare poate determina tinerii să migreze în căutarea unui trai mai bun, ceea ce agravează problema emigrației și a scăderii populației active.
Instabilitatea economică	Crizele economice, cum ar fi recesiunile sau lipsa de investitori, pot afecta grav capacitatea comunei de a atrage investiții și de a sprijini dezvoltarea locală, ceea ce va duce la stagnare sau chiar regresul populației.
Lipsa infrastructurii adecvate	Infrastructura slab dezvoltată, mai ales în ceea ce privește transportul, educația și sănătatea, poate descuraja tinerii să rămână în comună și să se mute în alte localități, unde condițiile de trai sunt mai bune.

Îmbătrânirea populației	O populație îmbătrânită poate duce la o cerere crescută de servicii medicale și de asistență socială, punând presiune pe bugetul local și pe serviciile publice, într-o perioadă în care numărul de tineri scade.
Dependența de subvenții externe	Dacă comuna depinde într-o mare măsură de subvenții externe, precum fondurile europene sau guvernamentale, o scădere a acestora sau o schimbare a politicii de finanțare ar putea limita dezvoltarea și ar putea spori migrarea sau stagnarea populației.

Concluzie:

Analiza SWOT a situației demografice a Comunei Drăgușeni relevă un tablou complex, caracterizat de o combinație între tendințe îngrijorătoare și oportunități semnificative de redresare. Comuna se confruntă cu un declin demografic pronunțat, reflectat prin rata natalității scăzută, mortalitate ridicată și un fenomen constant de migrație, mai ales a tinerilor către zone urbane sau în afara țării. Aceste realități conduc la un proces de îmbătrânire a populației și la presiuni crescute asupra sistemelor de asistență socială și sănătate.

Cu toate acestea, există elemente pozitive care pot fi valorificate: o comunitate stabilă, potențialul revenirii diasporei, terenuri disponibile pentru locuire și agricultură, precum și oportunitatea dezvoltării unor programe integrate de sprijin pentru tineri și familii. În acest context, prioritățile strategice ar trebui să includă măsuri pentru atragerea și păstrarea populației active, stimularea natalității prin facilități pentru tineri și creșterea calității vieții în comună.

14.2 Educație	
Puncte tari +	*Descriere*
Accesul la educație de bază (grădiniță, învățământ primar și gimnazial)	Comuna Drăgușeni beneficiază de unități de învățământ accesibile tuturor copiilor, asigurându-le acestora posibilitatea de a accesa educația de bază (grădiniță, școala primară și gimnazială), fără a fi nevoie să călătorească în localități mai mari.
Personal didactic calificat	Școlile din comuna Drăgușeni sunt dotate cu profesori calificați, dedicați educației și pregătirii tinerelor generații, ceea ce contribuie la un nivel educațional bun în cadrul unităților de învățământ.
Implicarea comunității în activitățile educaționale	Comunitatea locală este activă în susținerea educației și a diverselor activități școlare și extrașcolare, ceea ce îmbunătățește atmosfera de învățare și sprijină tinerii în dezvoltarea lor intelectuală și socială.
Infrastructura școlară de bază	În Comuna Drăgușeni există școli dotate cu săli de clasă, facilități pentru activități educaționale (biblioteci, evenimente culturale), iar elevii beneficiază de condiții bune de învățare.
Deschiderea pentru parteneriate educaționale	Comuna a demonstrat deschidere în colaborarea cu instituții educaționale din alte localități sau cu organizații non-guvernamentale, care contribuie la diversificarea ofertei educaționale și la îmbunătățirea standardelor.
Sprijin pentru copii cu nevoi speciale	Există inițiative în cadrul școlilor locale pentru sprijinirea elevilor cu nevoi educaționale speciale, asigurându-le accesul la educație și facilitând integrarea lor într-un mediu de învățare incluziv.
Activități educaționale extracurriculare	Școlile și comunitatea locală organizează diverse activități extracurriculare (sport, cultură) care completează educația formală și contribuie la dezvoltarea armonioasă a elevilor.
Sprijinul autorităților locale pentru educație	Autoritățile locale sprijină educația prin investiții în infrastructura școlară, prin acordarea de burse pentru elevi și prin organizarea de proiecte educaționale în colaborare cu diferite instituții.

Educație	
Puncte slabe -	*Descriere*
Lipsa unor unități de învățământ post-gimnazial	În Comuna Drăgușeni nu există școli de nivel liceal sau centre de formare profesională avansată, ceea ce face ca tinerii să fie nevoiți să călătorească în localități mai mari pentru a continua studiile. Aceasta poate duce la o pierdere a elevilor talentați care aleg să se stabilească în alte zone.
Infrastructura școlară necesită investiții suplimentare	Clădirile școlare sunt vechi și necesită lucrări de modernizare, atât pentru eficiență energetică, cât și pentru a asigura un mediu de învățământ mai sigur și mai confortabil pentru elevi.
Lipsa de resurse educaționale moderne	Deși există eforturi pentru modernizarea educației, resursele tehnologice (computere, software educaționale) sunt limitate, ceea ce afectează accesul elevilor la învățământul digitalizat și la utilizarea eficientă a tehnologiei.
Absenteismul și abandonul școlar	În anumite cazuri, absenteismul și abandonul școlar reprezintă probleme semnificative, mai ales în rândul elevilor din familii defavorizate sau din zone mai izolate. Aceasta poate afecta rata de promovabilitate și nivelul educațional al tinerelor generații.
Lipsa unui program diversificat de educație extracurriculară	Deși există activități extracurriculare, oferta acestora poate fi limitată în comparație cu localitățile mai mari. Nu toate tipurile de activități care ar putea sprijini dezvoltarea elevilor sunt accesibile sau disponibile pentru toți copiii din comună.

Educație	
Oportunități ↑	*Descriere*
Dezvoltarea învățământului digitalizat	Oportunitatea de a investi în tehnologie pentru a sprijini învățământul digitalizat este considerabilă. Acest lucru poate include dotarea unităților școlare cu echipamente moderne (tablete, computere) și programe educaționale online, care vor permite elevilor din Comuna Drăgușeni să aibă acces la o educație de calitate similară cu cea oferită în orașe mari.
Colaborarea cu instituții educaționale externe	Crearea unor parteneriate cu universități, centre educaționale sau organizații internaționale pentru a oferi burse, programe de schimb sau oportunități educaționale. Aceasta ar îmbogăți

	oferta educațională a comunei și ar încuraja elevii să continue studiile în diferite domenii.
Includerea unor programe educaționale suplimentare	Posibilitatea de a organiza programe de educație continuă pentru tineri și adulți, în special în domenii precum formarea profesională, antreprenoriat, educație financiară și dezvoltare personală. Acestea ar ajuta tinerii să se integreze mai ușor pe piața muncii sau să-și creeze afaceri proprii.
Atragerea fondurilor europene pentru educație	Există posibilitatea atragerii de fonduri europene pentru proiecte educaționale care să vizeze modernizarea infrastructurii școlare, dezvoltarea programelor educaționale inovative și îmbunătățirea condițiilor de învățământ. Proiectele ar putea include dotarea cu tehnologie, renovarea școlilor și construirea de noi centre educaționale.
Dezvoltarea unor programe de voluntariat și implicare comunitară	Oportunitatea de a încuraja elevii și tinerii din Comuna Drăgușeni să se implice în activități de voluntariat, care ar contribui la dezvoltarea lor personală și la educarea lor în ceea ce privește responsabilitatea socială. Proiectele de voluntariat pot fi implementate în parteneriate cu școala, ONG-urile și autoritățile locale.
Promovarea învățământului profesional și tehnic	Dezvoltarea și promovarea învățământului profesional în Comuna Drăgușeni, cu accent pe domenii precum agricultura, construcțiile, meșteșugurile tradiționale sau tehnologia informației; crearea de parteneriate cu firme locale pentru stagii de practică ar oferi tinerilor șansa de a învăța meserii și de a se integra pe piața muncii mai rapid.
Extinderea ofertei educaționale cu cursuri online și platforme educaționale	Posibilitatea de a introduce cursuri online sau platforme educaționale, care să ajute elevii din comună să aibă acces la materiale educaționale suplimentare, chiar și în afara programului școlar. Aceasta ar sprijini educația continuă și adaptabilitatea tinerilor la schimbările pieței muncii.
Proiecte educaționale care promovează tradițiile locale	Posibilitatea de a implementa programe educaționale care să includă promovarea tradițiilor și obiceiurilor locale, ce pot fi integrate în curriculumul școlar, stimulând mândria locală și dezvoltarea unui sentiment de apartenență. Proiectele ar putea include cursuri de meșteșuguri tradiționale, artizanat sau gastronomie.

Crearea unor centre educaționale și de formare profesională	Oportunitatea de a înființa centre educaționale de formare profesională, destinate tinerilor care nu urmează o educație liceală sau universitară, dar care doresc să învețe meserii specifice. Aceste centre pot oferi cursuri de formare pentru diverse domenii ale economiei locale.

Educație	
Amenințări ↓	*Descriere*
Scăderea populației școlare	Unul dintre principalele riscuri este scăderea numărului de copii și tineri din Comuna Drăgușeni din cauza migrației către zone urbane sau chiar în străinătate, ceea ce poate duce la reducerea numărului de elevi în școlile locale, afectând și viabilitatea unităților de învățământ.
Dificultăți în atragerea personalului didactic calificat	Atragerea și menținerea personalului didactic în zonele rurale poate fi dificilă, din cauza salariilor mai mici și a accesului limitat la resurse, fapt ce poate afecta calitatea educației oferite elevilor din Comuna Drăgușeni.
Accesul limitat la internet și resurse educaționale online	Într-o lume din ce în ce mai digitalizată, accesul redus la internet sau la echipamente IT în unele gospodării din Comuna Drăgușeni poate crea o barieră pentru elevi în utilizarea resurselor educaționale online. Aceasta poate contribui la creșterea disparităților educaționale și poate afecta dezvoltarea abilităților digitale ale tinerilor.
Părăsirea timpurie a școlii	Un risc semnificativ în zonele rurale, inclusiv în Comuna Drăgușeni, este părăsirea timpurie a școlii din motive economice sau sociale. Copiii pot fi nevoiți să lucreze pentru a sprijini familiile, ceea ce duce la abandonul școlar, limitându-le șansele de dezvoltare personală și profesională.
Piața de muncă limitată pentru absolvenți	Chiar dacă educația este accesibilă, tinerii din Comuna Drăgușeni se pot confrunta cu dificultăți în găsirea unui loc de muncă în comună după terminarea studiilor. Lipsa de locuri de muncă bine plătite în zonele rurale poate descuraja tinerii să rămână în localitate, având ca rezultat migrarea acestora către orașe sau în străinătate.

Scăderea interesului pentru învățământul tehnic și profesional	Tinerii din Comuna Drăgușeni pot fi atrași mai mult de învățământul teoretic (liceu, facultate) decât de învățământul tehnic și profesional, chiar dacă acesta ar putea oferi o integrare mai rapidă pe piața muncii locale. Lipsa de interes pentru meserii care ar putea să răspundă nevoilor economiei locale poate genera un deficit de forță de muncă.
Fonduri insuficiente pentru educație	Fondurile alocate educației, atât la nivel local, cât și național, sunt adesea insuficiente pentru a sprijini dezvoltarea sistematică a educației, îmbunătățirea infrastructurii și implementarea de programe inovative. Bugetele limitate pot reduce posibilitățile de modernizare a școlilor și implementare a unor soluții educaționale eficiente.
Inegalități în accesul la educație de calitate	Distanțele mari față de orașe și infrastructura de transport public limitată pot crea dificultăți pentru elevii din zonele mai izolate ale comunei de a accesa educația de calitate. Inegalitățile în accesul la resurse educaționale pot contribui la adâncirea disparităților între zonele urbane și cele rurale.

Concluzie:

Educația în Comuna Drăgușeni reflectă un echilibru fragil între potențial și nevoi. Existența unităților de învățământ funcționale și implicarea cadrelor didactice constituie un punct de plecare solid. Totuși, infrastructura deficitară, lipsa programelor educaționale moderne și migrația tinerilor reprezintă vulnerabilități majore. Prin urmare, este necesară o abordare strategică pentru modernizarea sistemului educațional, prevenirea abandonului școlar și crearea unui mediu de învățare atractiv și relevant pentru elevi.

14.3 Sănătate	
Puncte tari +	*Descriere*
Existența unui cabinet medical de familie	Asigură accesul minim la servicii medicale primare pentru populația comunei.
Existența unui dispensar medical	Oferă un punct fizic pentru acordarea de îngrijiri de bază și monitorizarea sănătății.
Prezența unui medic de familie dedicat	Prezența unui profesionist constant este esențială pentru prevenție și consultații regulate.
Acoperirea serviciilor de bază prin sistemul național de sănătate	Locuitorii beneficiază de consultații gratuite sau compensate în baza asigurării de sănătate.
Reputație pozitivă a cadrelor medicale existente în comunitate	În comunitățile mici, încrederea în medicul local contribuie la adresabilitatea crescută.
Posibilitatea organizării campaniilor de vaccinare și prevenție	Spațiile existente (dispensar) pot fi utilizate pentru acțiuni de sănătate publică.
Amplasarea geografică relativ apropiată de centre medicale urbane	Apropierea de orașe mai mari (ex. Fălticeni, Suceava) permite trimiterea rapidă la specialiști.

Sănătate	
Puncte Slabe -	*Descriere*
Infrastructura medicală limitată	Numărul limitat de unități sanitare (dispensar și cabinete medicale) care nu pot face față întotdeauna cerințelor unei populații în creștere.
Lipsa unor specializări medicale	Deficitul de medici specialiști în anumite domenii, necesitatea de a merge în orașe mari pentru consulturi sau tratamente de specialitate.
Acces limitat la servicii de urgență	Distanța față de spitalele regionale sau de urgență poate duce la întârzierea intervențiilor în cazuri grave.

Deficit de personal medical	Posibilitatea ca numărul de cadre medicale să fie insuficient, ducând la o încărcare a personalului existent și la scăderea calității serviciilor oferite.
Infrastructura sanitară învechită	Clădirile și echipamentele din sistemul medical din comuna Drăgușeni pot să nu corespundă cerințelor moderne în domeniul sănătății.
Lipsa unor servicii de sănătate mentale	În lipsa unor specialiști în domeniul sănătății mentale, locuitorii care au nevoie de sprijin în acest domeniu pot întâmpina dificultăți în accesarea unor servicii adecvate.
Resurse financiare insuficiente	Bugetul local pentru sănătate este insuficient pentru îmbunătățirea infrastructurii, achiziționarea de echipamente moderne sau pentru suplimentarea personalului medical.
Informare insuficientă privind prevenția	Campaniile de informare privind prevenirea bolilor și îngrijirea sănătății sunt insuficiente, ceea ce poate duce la un număr mai mare de cazuri care necesită tratamente costisitoare.

Sănătate	
Oportunități ↑	*Descriere*
Accesarea fondurilor europene	Posibilitatea de a accesa fonduri europene pentru dezvoltarea infrastructurii de sănătate, modernizarea dispensarului și achiziționarea de echipamente medicale moderne.
Colaborarea cu spitale regionale	Îmbunătățirea relațiilor de colaborare cu spitalele regionale pentru a asigura accesul rapid la tratamente specializate și intervenții de urgență pentru locuitorii comunei.
Proiecte de sănătate publică și prevenție	Implementarea unor proiecte de prevenție a bolilor, screening pentru depistarea timpurie a unor afecțiuni și campanii de educație pentru sănătate, pentru a reduce incidența bolilor grave.
Dezvoltarea telemedicinei	Posibilitatea de a implementa soluții de telemedicină care să ofere consultații la distanță pentru locuitorii din zone izolate ale comunei.
Creșterea numărului de medici și specialiști	Atragerea unui număr mai mare de medici și specialiști prin stimulente financiare, pentru a îmbunătăți accesul locuitorilor la servicii medicale de calitate.

Parteneriate cu organizații non-guvernamentale	Colaborarea cu ONG-uri care activează în domeniul sănătății pentru a adresa nevoile locuitorilor, mai ales în ceea ce privește educația pentru sănătate și prevenirea bolilor.
Infrastructura modernizată	Posibilitatea modernizării infrastructurii de sănătate, inclusiv renovarea dispensarului și extinderea serviciilor oferite prin achiziționarea de noi echipamente și tehnologii.
Sprijin din partea autorităților județene	Sprijin suplimentar din partea autorităților județene pentru dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor medicale din comună, inclusiv prin investiții în infrastructura sanitară.
Promovarea turismului de sănătate	Dezvoltarea turismului de sănătate (balneo, recuperare) în comună, utilizând resursele naturale din zonă pentru a atrage turiști care pot contribui la susținerea sectorului sanitar local.

Sănătate	
Amenințări ↓	*Descriere*
Migrarea medicilor către orașe mari	Dificultatea atragerii și menținerii cadrelor medicale în comună din cauza salariilor mai mici și a condițiilor mai bune în orașele mari, ceea ce poate duce la deficit de personal medical.
Învechirea infrastructurii de sănătate	Mentenanța deficitară și uzura infrastructurii sanitare (dispensare, cabinete medicale) poate duce la scăderea calității serviciilor oferite locuitorilor.
Creșterea populației vârstnice	Creșterea proporției persoanelor vârstnice în comună poate duce la o presiune suplimentară asupra serviciilor de sănătate, care nu sunt întotdeauna suficiente pentru a răspunde acestei cerințe.
Resurse financiare limitate	Bugetul local pentru sănătate poate fi insuficient pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă a infrastructurii, a personalului medical sau pentru a implementa programe de prevenire.
Rata ridicată a bolilor cronice și infecțioase	Creșterea numărului de cazuri de boli cronice și infecțioase, cum ar fi diabetul sau bolile cardiovasculare, poate pune o presiune suplimentară asupra resurselor locale de sănătate.
Creșterea numărului de cazuri de sărăcie	Sărăcia poate contribui la scăderea accesului locuitorilor la servicii medicale, ceea ce poate conduce la agravarea stării de sănătate a acestora, din cauza lipsei de asigurări sau resurse financiare.

Lipsa unei educații pentru sănătate eficiente	Informarea insuficientă privind prevenirea bolilor și îngrijirea sănătății poate duce la creșterea numărului de persoane care ajung la tratamente medicale doar în stadii avansate ale bolii.
Pandemii sau epidemii	Posibilitatea apariției unor pandemii sau epidemii care pot afecta comunitatea, cum ar fi gripa sau alte infecții virale, punând presiune suplimentară asupra sistemului de sănătate local.

Concluzie:

Sistemul de sănătate din Comuna Drăgușeni se confruntă cu provocări semnificative, reflectate în lipsa infrastructurii medicale moderne, în resursa umană limitată și în accesul dificil la servicii specializate. Cu toate acestea, existența unui cabinet medical de familie și a unui dispensar local constituie o bază de pornire importantă pentru acoperirea serviciilor medicale primare.

În ciuda punctelor slabe și a riscurilor precum îmbătrânirea populației sau migrarea personalului medical, există oportunități reale de îmbunătățire prin atragerea de fonduri europene pentru modernizarea infrastructurii medicale, implementarea de programe de sănătate publică și colaborarea cu instituții din mediul urban apropiat.

În concluzie, sistemul sanitar local are potențial de dezvoltare prin valorificarea infrastructurii existente și implementarea unor politici de sănătate orientate spre prevenție, educație sanitară și servicii mobile de asistență medicală.

14.4 Asistența socială	
Puncte tari +	*Descriere*
Existența unui compartiment de asistență socială, acreditat	Asigură cadrul instituțional minim pentru acordarea prestațiilor sociale și identificarea nevoilor comunității.
Colaborarea cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) Suceava	Posibilitatea de a direcționa cazurile complexe către structuri specializate la nivel județean.
Înregistrarea și gestionarea dosarelor de asistență socială în sistem informatic	Crește eficiența și transparența în gestionarea ajutoarelor sociale și a beneficiarilor.
Implicarea primăriei în sprijinirea persoanelor vulnerabile prin ajutoare de urgență sau alimente	Demonstrează preocuparea constantă față de categoriile defavorizate, chiar și în lipsa unui sistem dezvoltat.
Accesul la oportunități de finanțare europeană pentru dezvoltarea de servicii sociale locale	Existența unei structuri de bază (compartiment acreditat) este o condiție necesară pentru accesarea fondurilor.
Deschidere către colaborări cu ONG-uri, instituții sau inițiative caritabile	Poate fi valorificată pentru extinderea sprijinului social în mod suplimentar resurselor bugetare.

Asistența socială	
Puncte slabe -	*Descriere*
Lipsa serviciilor sociale licențiate pentru persoane vulnerabile	Persoanele vârstnice, persoanele cu dizabilități sau familiile în dificultate nu beneficiază de suport adecvat.
Infrastructură socială locală inexistentă (centre de zi, cantine sociale, îngrijire la domiciliu etc.)	Reduce capacitatea comunei de a răspunde eficient nevoilor sociale complexe.
Personal insuficient și lipsa de specialiști în asistență socială	Împiedică intervenția eficientă, evaluarea riguroasă a cazurilor și consilierea specializată.
Buget local limitat destinat serviciilor sociale	Îngreunează dezvoltarea unor servicii sustenabile sau atragerea de finanțări externe.
Informare și acces slab al populației vulnerabile la măsurile și drepturile sociale	Mulți beneficiari nu cunosc drepturile ce le revin sau nu solicită sprijin, din lipsă de informare.
Lipsa parteneriatelor cu ONG-uri sau furnizori privați de servicii sociale	Reduce capacitatea comunei de a externaliza servicii sau de a colabora pentru extinderea ofertei sociale.
Lipsa unor baze de date actualizate și a planificării strategice în domeniul social	Îngreunează fundamentarea politicilor și intervențiilor locale coerente.

Asistența socială	
Oportunități ↑	Descriere
Acces la fonduri europene și guvernamentale pentru servicii sociale	Programele PNRR, POIDS, PODD și alte surse pot finanța centre sociale, dotări, formare și extinderea serviciilor.
Posibilitatea de a dezvolta parteneriate cu ONG-uri sau asociații	ONG-urile pot sprijini dezvoltarea de servicii sociale comunitare și campanii de conștientizare.
Atragerea de specialiști prin programe de mobilitate sau stimulente locale	Comuna Drăgușeni poate oferi facilități pentru a atrage asistenți sociali, psihologi sau medici comunitari.
Creșterea gradului de conștientizare privind nevoile sociale ale comunității	Poate conduce la o implicare mai activă a autorităților și cetățenilor în susținerea persoanelor vulnerabile.
Posibilitatea organizării de servicii de îngrijire la domiciliu sau centre de zi	Acestea sunt eligibile pentru finanțare și pot sprijini vârstnicii, copiii sau persoanele cu dizabilități.
Digitalizarea serviciilor sociale	Introducerea de platforme online pentru solicitarea și gestionarea ajutoarelor sociale eficientizează activitatea.
Posibilitatea de a înființa o rețea de voluntari locali	Voluntariatul poate completa activitatea personalului și spori sprijinul în situații de urgență sau criză.

Asistența socială	
Amenințări ↓	*Descriere*
Lipsa de personal calificat în domeniul asistenței sociale	Dificultatea în atragerea și menținerea specialiștilor reduce calitatea serviciilor și capacitatea de intervenție.
Buget local redus pentru dezvoltarea de servicii sociale	Resursele financiare limitate afectează sustenabilitatea sau extinderea infrastructurii sociale.
Îmbătrânirea populației și creșterea numărului de persoane vulnerabile	Presiune suplimentară pe sistemul de sprijin social local.
Migrația tinerilor și a forței de muncă active	Scade numărul de persoane apte de a deveni voluntari sau de a lucra în sistemul social.
Nivel scăzut de informare a populației despre serviciile sociale disponibile	Persoanele aflate în nevoie nu accesează sprijinul existent din lipsă de informare sau neîncredere.
Birocrația și procedurile complexe pentru obținerea finanțării	Îngreunează sau întârzie proiectele sociale locale.
Creșterea numărului de cazuri sociale complexe (abuz, abandon, etc.)	Necesită intervenție specializată și multidisciplinară, greu de gestionat într-o comunitate rurală cu resurse reduse.

Concluzie:

Asistența socială în Comuna Drăgușeni este marcată de un nivel minim de servicii specializate și de lipsa infrastructurii dedicate categoriilor vulnerabile (vârstnici, persoane cu dizabilități, familii defavorizate). Deși autoritatea locală se implică prin acordarea de ajutoare sociale și colaborarea cu DGASPC, resursele limitate, personalul redus și lipsa centrelor comunitare afectează eficiența intervențiilor. Este esențială extinderea serviciilor sociale și dezvoltarea unor mecanisme locale de sprijin, pentru a răspunde real nevoilor comunității.

14.5 Infrastructura rutieră, transport și acces	
Puncte tari +	*Descriere*
Accesibilitate rutieră bună	Comuna Drăgușeni beneficiază de drumuri județene și locale care asigură o conectivitate bună cu orașele din județ, cum ar fi Suceava și Fălticeni, și cu alte comune. Acest lucru facilitează transportul de mărfuri și persoane.
Proximitatea față de drumuri naționale	Comuna se află în apropierea drumurilor naționale importante, care fac legătura cu zone din țară, asigurând un acces rapid și eficient către zonele de dezvoltare economică din județ și din afaceri externe.
Conectivitate cu municipiile din județ	Conectivitatea cu municipiile Fălticeni și Suceava oferă locuitorilor și investitorilor acces rapid la infrastructura urbană de top, la servicii educaționale, sanitare, comerciale și economice.
Căi ferate în apropiere	Comuna Drăgușeni este situată într-o zonă unde se află rețele feroviare care pot fi folosite pentru transportul mărfurilor și al călătorilor, facilitând astfel conexiuni economice și turistice.
Infrastructura pentru transportul agricol	Există un potențial ridicat de infrastructură rutieră pentru transportul agricol, având în vedere că agricultura joacă un rol important în economia locală. Drumurile județene și locale permit accesul la ferme și la piețele de desfacere.
Proximitatea față de Aeroportul Suceava	Aeroportul Internațional „Ștefan Cel Mare” Suceava se află relativ aproape de comuna Drăgușeni, facilitând călătorii și accesul intern și internațional pentru locuitorii comunei și turiștii care vizitează zona.
Dezvoltarea infrastructurii rutiere în derulare	În ultimii ani, au existat inițiative pentru îmbunătățirea infrastructurii rutiere, inclusiv reabilitarea drumurilor și extinderea rețelei de drumuri județene, ceea ce va îmbunătăți și mai mult accesibilitatea comunei.

Infrastructura rutieră, transport și acces	
Puncte slabe -	*Descriere*
Calitatea drumurilor secundare	Unele drumuri secundare și locale din comuna Drăgușeni sunt în stare precară, având nevoie de reabilitare și modernizare pentru a asigura o circulație mai sigură și mai rapidă.
Lipsa unui sistem de transport public local	Comuna nu dispune de un sistem de transport public intern bine organizat, ceea ce face ca locuitorii să depindă de transportul privat pentru deplasările zilnice.
Accesibilitatea limitată pe timp de iarnă	În timpul iernii, drumurile din zonă pot deveni greu accesibile din cauza zăpezii și a condițiilor meteorologice nefavorabile, ceea ce poate afecta mobilitatea și activitățile economice.
Lipsa unei stații de tren proprii	Deși comuna este în apropiere de o rețea feroviară, nu există o stație de tren în comună, ceea ce face ca locuitorii să trebuiască să se deplaseze până în alte localități pentru a utiliza transportul feroviar.
Conexiuni limitate între sate	Deși drumurile principale sunt accesibile, legătura între unele sate și zone rurale mai izolate ale comunei este limitată, iar infrastructura de transport nu răspunde complet nevoilor locuitorilor din zonele mai îndepărtate.
Dependența de infrastructura din Suceava	Infrastructura rutieră a comunei depinde în mare măsură de accesibilitatea orașului Suceava, iar orice blocaj în traficul urban sau infrastructural din acest oraș poate afecta fluxurile de transport către și dinspre comună.
Lipsa unor proiecte de extindere a rețelelor de transport public	Nu există încă un plan bine definit pentru extinderea rețelei de transport public local sau pentru crearea unor legături mai bune cu orașele mari din jur, ceea ce limitează opțiunile de transport public pentru locuitori.

Infrastructura rutieră, transport și acces	
Oportunități ↑	*Descriere*
Reabilitarea drumurilor secundare și locale	În cadrul unor proiecte europene sau guvernamentale, comuna Drăgușeni poate beneficia de reabilitarea drumurilor secundare, ceea ce ar îmbunătăți semnificativ accesibilitatea și calitatea transportului local.
Implementarea unui sistem de transport public	Crearea unui sistem de transport public local (autobuze sau microbuze) ar îmbunătăți mobilitatea locuitorilor și ar reduce dependența de transportul privat, facilitând accesul mai ușor la serviciile din comună și orașele învecinate.
Dezvoltarea unei rețele de transport între sate	Extinderea rețelei de transport între satele comunei ar reduce izolarea unor zone rurale și ar îmbunătăți circulația persoanelor și mărfurilor.
Conectarea la rețeaua de transport feroviar	Proiecte care includ construirea unei stații de tren în apropierea comunei ar oferi locuitorilor și vizitatorilor o alternativă eficientă de transport către și dinspre Suceava și alte orașe din țară.
Proiecte pentru extinderea infrastructurii rutiere	Crearea unor noi drumuri și extinderea infrastructurii existente pentru a lega comuna Drăgușeni de localitățile învecinate și rețelele principale de transport ar contribui la creșterea conectivității și atragerea de investiții.
Proiecte de infrastructură pentru turism	Dezvoltarea infrastructurii de transport, precum drumuri accesibile, stații de autobuz și facilități pentru vizitatori ar sprijini creșterea turismului în comună și atragerea de turiști din țară și din străinătate.
Proiecte de ecologizare a infrastructurii de transport	Implementarea de proiecte de infrastructură ecologică, cum ar fi construirea de drumuri verzi și modernizarea rețelelor rutiere pentru reducerea emisiilor de carbon, ar sprijini dezvoltarea sustenabilă a comunei.

Infrastructura rutieră, transport și acces	
Amenințări ↓	*Descriere*
Degradarea infrastructurii rutiere	Lipsa de investiții în întreținerea și modernizarea drumurilor poate duce la degradarea acestora, ceea ce va afecta negativ traficul și accesibilitatea în localitate.
Punctele de trafic aglomerat în zonele limitrofe	Chiar dacă infrastructura rutieră poate fi îmbunătățită local, creșterea numărului de vehicule și lipsa unor alternative de transport rapid pot crea aglomerări în zonele de intersecție și acces spre orașele mari.
Poluarea și traficul rutier intens	Creșterea traficului rutier și a numărului de vehicule ar putea duce la o poluare semnificativă a aerului, afectând sănătatea locuitorilor și reducând calitatea vieții în zonă.
Provocările financiare pentru dezvoltare	Lipsa de resurse financiare suficiente sau prioritizarea altor proiecte de infrastructură în regiune ar putea încetini dezvoltarea infrastructurii de transport, inclusiv a unei eventuale stații de tren sau a unui aeroport regional.
Provocări legate de integritatea mediului	Dezvoltarea infrastructurii de transport, dacă nu este realizată corect, poate afecta ecosistemele locale și poate duce la pierderea biodiversității sau la modificarea peisajului natural.

Concluzie:

Infrastructura rutieră a Comunei Drăgușeni reflectă o poziționare strategică favorabilă, datorită accesului la drumuri județene și apropierii de centre urbane importante. Cu toate acestea, starea fizică a unor drumuri comunale și vicinale este precară, lipsesc rutele de transport public eficiente, iar conexiunile către zonele izolate ale comunei sunt deficitare. Migrația forței de muncă și accesul redus la servicii depind în mod direct de aceste deficiențe de conectivitate. O abordare integrată de modernizare a drumurilor, dezvoltare a transportului alternativ și conectare digitală poate contribui la revitalizarea socio-economică a comunei.

14.6 Infrastructura tehnico-edilitară	
Puncte tari +	*Descriere*
Acces extins la rețeaua electrică	Majoritatea locuințelor din comuna Drăgușeni sunt conectate la rețeaua electrică, ceea ce asigură un nivel ridicat de confort pentru locuitori. Rețeaua electrică asigură alimentarea continuă a gospodăriilor, facilitând dezvoltarea economică și accesul la servicii moderne.
Rețele de apă potabilă funcționale	Comuna dispune de rețele de apă potabilă care asigură un serviciu esențial pentru locuitori. Aproape toată populația are acces la apă curentă, contribuind la îmbunătățirea igienei și a calității vieții. Aceste rețele sunt menținute și întreținute pentru a garanta continuitatea furnizării.
Proiecte de rețele inteligente pentru distribuția gazelor naturale	Comuna este implicată într-un proiect de extindere a rețelelor de gaze naturale, care va include o infrastructură modernă și eficientă pentru distribuirea gazelor. Acesta va contribui la îmbunătățirea confortului locuitorilor, oferind o alternativă ecologică și eficientă pentru încălzirea locuințelor și prepararea hranei.
Proiecte ecologice de energie solară (parc fotovoltaic)	Comuna Drăgușeni implementează un parc fotovoltaic care va contribui la reducerea emisiilor de carbon și va diversifica sursele de energie locală. Proiectul susține tranziția către o economie verde și ajută la reducerea costurilor energetice pe termen lung.
Rețele de telecomunicații extinse	Comuna beneficiază de rețele de telecomunicații bine dezvoltate, inclusiv internet de mare viteză și servicii de telefonie mobilă. Acest lucru permite locuitorilor să aibă acces la informații, să participe la educație online și să comunice eficient, chiar și în zonele mai izolate.

Infrastructura tehnico-edilitară	
Puncte slabe -	*Descriere*
Posibile întreruperi ale alimentării cu energie electrică în perioadele de vânt puternic	Deși comuna beneficiază de o rețea electrică bine extinsă, în perioadele de vreme severă (vânt puternic, furtuni), pot apărea întreruperi ale alimentării cu energie electrică, ceea ce poate afecta confortul locuitorilor și activitățile economice.
Rețele de apă uzate în unele zone	În anumite zone ale comunei, rețelele de apă potabilă necesită modernizare sau extindere pentru a asigura o alimentare continuă. Aceasta poate afecta, pe termen scurt, livrarea apei curente în gospodării, în special în zonele mai izolate.
Lipsa rețelelor de gaz în unele localități rurale	Extinderea rețelelor de gaze naturale nu acoperă încă toate zonele din comună, iar locuitorii din zonele rurale trebuie să se bazeze pe alte surse de energie, precum lemnul sau electricitatea, ceea ce poate fi mai costisitor și mai puțin eficient din punct de vedere ecologic.
Necesitatea unor investiții mari pentru energie regenerabilă	Proiectele de energie regenerabilă, cum ar fi parcurile fotovoltaice, necesită investiții semnificative și pot întâmpina obstacole financiare, fiind implementate doar în etape. În prezent, nu toate gospodăriile beneficiază de energie regenerabilă, iar accesul este limitat.
Acces limitat la internet de mare viteză în unele zone izolate	Deși rețelele de telecomunicații sunt în general dezvoltate, există încă unele zone izolate în comună unde accesul la internet de mare viteză este limitat. Aceasta poate crea dificultăți pentru locuitori în ceea ce privește educația online, telemunca sau accesul rapid la informații.

Infrastructura tehnico-edilitară	
Oportunități ↑	*Descriere*
Extinderea rețelelor de alimentare cu apă potabilă	Există posibilitatea extinderii rețelelor de apă potabilă către zonele izolate ale comunei, prin proiecte de modernizare a infrastructurii. Acest lucru va asigura o alimentare constantă și va reduce riscul de penurie de apă.
Extinderea rețelei de gaze naturale	Posibilitatea extinderii rețelei de gaze naturale către zonele mai puțin dezvoltate, în special în zonele periferice ale comunei. Acest lucru ar adresa nevoia de energie mai eficientă și va reduce dependența de sursele tradiționale de încălzire, cum ar fi lemnul.
Investiții în energie solară și eoliană	Comuna Drăgușeni ar putea să își diversifice sursele de energie prin implementarea de proiecte de energie solară sau eoliană. Aceste proiecte ar adresa și nevoia de reducere a emisiilor de carbon, promovând dezvoltarea unui mediu mai curat și mai sustenabil.
Creșterea vitezei internetului și extinderea rețelelor 5G	Se pot implementa proiecte care să îmbunătățească viteza internetului și accesul la rețelele de telecomunicații, în special în zonele izolate. Dezvoltarea rețelelor 5G va facilita utilizarea serviciilor online, educația la distanță și telemunca, contribuind la dezvoltarea economică a comunei.
Implementarea unui sistem modern de gestionare a deșeurilor	Oportunitatea implementării unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor și reciclare va duce la o reducere a impactului asupra mediului, va îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor și va contribui la dezvoltarea unei comune ecologice.

Infrastructura tehnico-edilitară	
Amenințări ↓	*Descriere*
Poluarea surselor de apă	Posibilitatea ca sursele de apă potabilă să fie contaminate de activitățile industriale sau de deșeurile menajere necontrolate poate reprezenta o amenințare semnificativă pentru sănătatea locuitorilor.
Costuri ridicate de conectare și întreținere a gazelor naturale	Costurile ridicate pentru extinderea rețelelor de gaz natural și întreținerea acestora în zonele mai izolate pot limita accesul la această sursă de energie, lăsând locuitorii dependenți de soluții mai puțin eficiente și mai scumpe.
Costuri inițiale ridicate pentru implementarea proiectelor de energie regenerabilă	Proiectele de energie regenerabilă, cum ar fi cele pe bază de panouri solare sau turbine eoliene, pot avea un cost inițial ridicat, ceea ce poate limita implementarea acestora, mai ales pentru locuitorii din zonele mai sărace ale comunei.
Lipsa infrastructurii de bază pentru extinderea rețelelor de telecomunicații	Lipsa unei infrastructuri de telecomunicații suficiente sau deficiențele în rețelele existente pot face ca extinderea rețelelor de internet și telecomunicații să fie o provocare, limitând accesul la educație și servicii online.
Gestionarea defectuoasă a deșeurilor	O amenințare semnificativă este lipsa unui sistem modern de salubrizare și reciclare, ceea ce poate duce la acumularea de deșeuri în natură și creșterea riscurilor de poluare, afectând mediul înconjurător și sănătatea publică.

Concluzie:

Comuna Drăgușeni dispune de o bază minimă funcțională în ceea ce privește infrastructura de utilități – alimentare cu apă și energie electrică – care acoperă majoritatea gospodăriilor. Cu toate acestea, lipsa unei rețele de canalizare funcționale, acoperirea parțială a serviciilor de salubrizare, absența rețelelor de gaze naturale și a digitalizării infrastructurii constituie obstacole majore în îmbunătățirea calității vieții. Intervențiile strategice în extinderea și modernizarea acestor rețele pot contribui semnificativ la dezvoltarea durabilă a comunei, la atractivitatea investițională și la păstrarea populației locale.

14. 7 Cultura	
Puncte tari +	*Descriere*
Existența căminului cultural	Căminul cultural din comună este funcțional și bine integrat în viața comunității, găzduind evenimente culturale, sociale și educaționale.
Bibliotecă comunală activă	Biblioteca oferă acces la resurse educaționale și culturale și organizează activități pentru copii și tineri, promovând lectura și cultura generală.
Păstrarea tradițiilor și obiceiurilor locale	Comuna are o identitate culturală puternică datorită păstrării și promovării tradițiilor de sărbători, obiceiurilor de nuntă și evenimentelor religioase locale.
Promovarea portului popular	Portul tradițional este încă purtat la evenimente culturale și religioase, fiind un element definitoriu al identității locale.
Organizarea de festivaluri și evenimente culturale	Se organizează periodic serbări câmpenești, zilele comunei și alte manifestări culturale care implică comunitatea și atrag vizitatori.
Implicarea comunității în viața culturală	Locuitorii, în special elevii și tinerii, sunt implicați activ în organizarea și desfășurarea activităților culturale, ceea ce asigură continuitatea tradițiilor.
Sprijinul administrației locale pentru cultură	Primăria sprijină prin resurse financiare și logistice activitățile culturale, demonstrând un interes constant pentru dezvoltarea vieții culturale a comunei.
Cultura	
Puncte slabe -	*Descriere*
Resurse financiare insuficiente pentru cultură	Bugetul local dedicat activităților culturale este redus, limitând organizarea de evenimente de amploare și modernizarea infrastructurii culturale.
Infrastructură culturală modestă	Căminul cultural necesită lucrări de modernizare și dotări suplimentare pentru a răspunde cerințelor moderne de organizare a evenimentelor.
Scăderea interesului tinerilor pentru tradiții	În ciuda eforturilor depuse, tinerii sunt tot mai puțin atrași de activitățile culturale tradiționale, preferând alte forme de divertisment.

Lipsa unor evenimente culturale de anvergură regională	Evenimentele organizate sunt în general la nivel local și nu atrag participanți din alte comune sau regiuni.
Puține parteneriate culturale externe	Colaborarea cu alte comune, ONG-uri sau instituții culturale din județ sau din țară este slab dezvoltată.
Fond de carte învechit la biblioteca comunală	O parte din colecția bibliotecii este depășită ca actualitate, iar fondurile pentru achiziționarea de cărți noi sunt limitate.
Lipsa unei strategii culturale locale pe termen lung	Nu există un plan strategic clar pentru dezvoltarea vieții culturale în comună, ceea ce face ca unele activități să fie sporadice și nesustenabile.

Cultura	
Oportunități ↑	*Descriere*
Accesarea fondurilor europene pentru cultură și patrimoniu	Dezvoltarea infrastructurii culturale și revitalizarea activităților culturale: există linii de finanțare nerambursabilă pentru modernizarea căminelor culturale, reabilitarea monumentelor istorice și promovarea tradițiilor locale.
Creșterea interesului pentru turismul cultural și rural	Creșterea numărului de vizitatori și stimularea economiei locale prin turism cultural; turiștii sunt din ce în ce mai interesați de tradiții autentice, sărbători locale, artizanat și gastronomie tradițională.
Posibilitatea organizării de parteneriate culturale intercomunale	Extinderea rețelei culturale locale și promovarea comunei la nivel regional și național; proiecte comune cu alte localități sau ONG-uri culturale pot atrage finanțări suplimentare și pot spori vizibilitatea comunei.
Implicarea diasporei în susținerea activităților culturale	Consolidarea legăturilor comunitare și diversificarea ofertei culturale locale, organizarea de festivaluri sau evenimente dedicate celor din diaspora poate aduce sprijin financiar și idei noi.
Dezvoltarea de evenimente culturale moderne și atractive	Revitalizarea vieții culturale și creșterea implicării comunității - Se pot organiza festivaluri de folclor, târguri tradiționale, zilele comunei, expoziții de artă populară, ateliere de meșteșuguri.
Introducerea și dezvoltarea activităților	Asigurarea continuității tradițiilor și educarea noilor generații în spiritul valorilor locale - Cursuri de dans popular, teatru, muzică

culturale pentru tineri în școli	tradițională sau pictură pot stimula interesul tinerilor pentru cultura locală.
Digitalizarea și promovarea online a culturii locale	Vizibilitate crescută și atragerea de noi categorii de vizitatori interesați de patrimoniul local - Crearea de pagini web, platforme sociale sau tururi virtuale ale patrimoniului cultural.

Cultura	
Amenințări ↓	*Descriere*
Scăderea populației tinere	Emigrarea tinerilor către orașe sau în străinătate diminuează publicul activ și potențialul de regenerare culturală.
Îmbătrânirea populației	O populație îmbătrânită participă mai puțin la evenimente culturale moderne, limitând diversitatea activităților.
Bugete locale limitate	Fondurile reduse restrâng numărul de evenimente, modernizarea infrastructurii culturale sau promovarea tradițiilor locale.
Acces limitat la finanțări nerambursabile	Lipsa de experiență în atragerea de fonduri europene sau guvernamentale afectează dezvoltarea sectorului cultural.
Scăderea interesului pentru tradiții locale	Modelele culturale externe (rețele sociale, influențe urbane) slăbesc interesul față de folclor, port popular și obiceiuri locale.
Implicare scăzută a autorităților locale	Fără strategii sau proiecte dedicate culturii, interesul comunității scade în timp.
Lipsa parteneriatelor cu ONG-uri culturale	Lipsa colaborării cu asociații culturale sau școli de arte limitează varietatea ofertei culturale locale.
Lipsa de echipamente moderne	Lipsa de dotări (scenă, lumini, echipamente audio) afectează calitatea evenimentelor.
Atractivitatea orașelor mari din proximitate	Tinerii și familiile preferă evenimentele culturale mai ample organizate în Suceava sau în alte orașe apropiate.
Lipsa promovării online a evenimentelor culturale	Fără pagini web, conturi de social media sau promovare digitală, evenimentele locale rămân puțin vizibile și slab frecventate.
Rigiditate în adaptarea la noile forme de cultură	Lipsa de deschidere către noile tipuri de manifestări culturale (teatru de stradă, festivaluri moderne) poate izola cultura locală de generațiile tinere.

Concluzie:

Comuna Drăgușeni dispune de un potențial cultural important, susținut de tradiții locale, meșteșuguri, folclor și identitate etnică specifică zonei. Cu toate acestea, lipsa infrastructurii culturale moderne, implicarea scăzută a tinerilor și accesul redus la evenimente culturale organizate frecvent limitează dezvoltarea acestui sector. Prin investiții în revitalizarea căminului cultural, organizarea de evenimente și stimularea creativității locale, comuna poate valorifica cultura ca instrument de coeziune socială, educație informală și atracție turistică.

14.8 Turism	
Puncte tari +	Descriere
Poziționare geografică avantajoasă	Comuna Drăgușeni este situată într-o zonă de tranzit spre importante obiective turistice din județul Suceava (Bucovina), ceea ce poate atrage vizitatori.
Cadru natural atractiv	Peisaje rurale autentice, dealuri domoale, terenuri agricole și păduri care oferă oportunități pentru agroturism, ecoturism și drumeții.
Potențial etnografic și tradițional	Existența tradițiilor și obiceiurilor populare păstrate (dansuri populare, sărbători tradiționale, port popular), elemente ce pot fi promovate turistic.
Evenimente locale	Organizarea de sărbători tradiționale locale care pot deveni atracții pentru turiști (ex: târguri de toamnă, hramuri bisericești).
Liniștea și autenticitatea vieții rurale	Pentru turiștii care caută relaxare și experiențe autentice, comuna oferă o alternativă la destinațiile aglomerate.
Ospitalitatea locuitorilor	Comunitate locală primitoare, tradițional cunoscută pentru ospitalitate, ceea ce creează experiențe pozitive pentru turiști.
Resurse de cazare de tip agroturistic	Existența unor case particulare sau mici pensiuni cu potențial de dezvoltare în regim de agroturism.
Acces rutier bun	Comuna are drumuri județene accesibile care o leagă de principalele orașe și zone turistice din județ.
Fond bisericesc valoros	Bisericile și lăcașurile de cult tradiționale pot constitui puncte de atracție pentru turismul religios și cultural.

Turism	
Puncte slabe -	*Descriere*
Infrastructură turistică insuficient dezvoltată	Lipsa unităților de cazare moderne (hoteluri, pensiuni) și a serviciilor conexe (restaurante, centre de informare turistică).
Promovare turistică slabă	Comuna nu este suficient promovată la nivel județean, național sau internațional, ceea ce reduce vizibilitatea potențialului turistic.
Lipsa traseelor turistice amenajate	Nu există rute turistice bine marcate pentru drumeții, cicloturism sau turism ecumenic.
Insuficiența investițiilor private în turism	Număr redus de investitori locali sau externi interesați în dezvoltarea infrastructurii și serviciilor turistice.
Personal slab pregătit în domeniul turismului	Lipsa formării profesionale în servicii de ospitalitate, ghidaj turistic și marketing turistic.
Sezon turistic scurt	Activitatea turistică este concentrată în câteva luni din an, ceea ce duce la fluctuații economice sezoniere.
Lipsa unor evenimente turistice majore	Absența unor festivaluri sau târguri tradiționale de anvergură care să atragă un flux constant de vizitatori.

Turism	
Oportunități ↑	*Descriere*
Valorificarea patrimoniului natural și cultural	Pădurile, peisajele naturale, tradițiile și obiceiurile locale pot fi promovate pentru turism ecologic, cultural și de agrement.
Accesarea fondurilor europene	Existența de programe europene și guvernamentale dedicate dezvoltării rurale și turismului, ce pot finanța infrastructura turistică și promovarea locală.
Dezvoltarea agroturismului	Posibilitatea de a crea pensiuni și ferme agroturistice, atrăgând vizitatori interesați de experiențe autentice în mediul rural.
Creșterea interesului pentru turismul rural și de natură	Tendința turistică actuală favorizează destinațiile rurale, mai puțin aglomerate, ceea ce aduce un avantaj competitiv comunei.

Organizarea de festivaluri și târguri locale	Evenimente culturale și gastronomice locale pot atrage turiști, promovând produsele și tradițiile autentice din Drăgușeni.
Posibilitatea creării unor trasee turistice tematice	Realizarea de trasee ecoturistice, religioase sau culturale, care să includă lăcașurile de cult și monumentele istorice din zonă.
Colaborarea cu alte localități și GAL-uri	Parteneriatele regionale pot genera pachete turistice comune și promovare mutuală, extinzând atractivitatea regiunii.
Dezvoltarea turismului sportiv și de aventură	Posibilități pentru ciclism, drumeții, pescuit și alte activități outdoor, datorită cadrului natural prielnic.
Creșterea numărului de turiști români în destinații interne	Contextul post-pandemic favorizează explorarea zonelor rurale românești în detrimentul călătoriilor externe.

Turism	
Amenințări ↓	*Descriere*
Lipsa infrastructurii turistice	Infrastructura turistică slab dezvoltată și puținele hoteluri și pensiuni pot descuraja sosirea turiștilor.
Lipsa promovării turistice	Absența unei strategii coerente de promovare locală reduce vizibilitatea comunei ca destinație turistică.
Competitivitatea altor zone turistice din județ	Regiuni mai dezvoltate din județul Suceava (ex. Gura Humorului, Vatra Dornei) atrag majoritatea turiștilor.
Scăderea interesului pentru turismul rural	Posibile fluctuații de interes pentru turismul de natură sau rural, în favoarea destinațiilor mai urbane sau exotice.
Lipsa forței de muncă specializate în turism	Insuficiența personalului pregătit în domeniul turismului (ghizi, administratori de pensiuni, organizatori de evenimente) afectează calitatea serviciilor.
Fenomene meteorologice extreme	Schimbările climatice pot afecta desfășurarea activităților turistice în aer liber.
Degradarea patrimoniului natural și cultural	Fără măsuri de protecție, obiectivele naturale sau culturale pot fi deteriorate sau pierdute.

Îmbătrânirea populației	O comunitate îmbătrânită poate genera dificultăți în dezvoltarea de noi inițiative turistice sau în menținerea tradițiilor vii.

Concluzie:

Comuna Drăgușeni are un potențial turistic natural și cultural valoros, însă insuficient valorificat. Peisajele rurale, tradițiile, gastronomia locală și poziționarea în proximitatea unor trasee turistice regionale pot constitui piloni ai unei dezvoltări turistice durabile. Lipsa infrastructurii turistice, promovarea slabă și absența serviciilor turistice organizate sunt obstacole majore. Prin investiții strategice și promovare eficientă, comuna poate deveni un punct de atracție pentru ecoturism, agroturism și turism cultural.

14.9 Mediu	
Puncte tari +	Descriere
Fond forestier semnificativ	Prezența unei suprafețe importante de păduri contribuie la menținerea calității aerului, conservarea biodiversității și reglarea microclimatului local.
Resurse naturale bine conservate	Soluri fertile, cursuri de apă curate și zone naturale relativ puțin afectate de poluare.
Nivel scăzut al poluării industriale	Lipsa unor mari poluatori industriali menține mediul natural într-o stare relativ bună.
Biodiversitate bogată	Flora și fauna variate, datorită amplasării geografice și condițiilor naturale favorabile.
Potențial pentru ecoturism și activități de agrement	Peisaje naturale atractive, care pot sprijini dezvoltarea turismului ecologic.
Tradiție agricolă care susține un model de agricultură extensivă	Practici agricole mai puțin intensive contribuie la protecția mediului.
Implicarea comunității în protecția mediului	Există inițiative locale sau interes din partea cetățenilor pentru protejarea mediului, plantări de arbori, curățenie, educație ecologică.

Mediu	
Puncte slabe -	Descriere
Lipsa infrastructurii pentru colectarea selectivă a deșeurilor	Deșeurile menajere și reciclabile nu sunt colectate separat în mod eficient, ceea ce afectează mediul local.
Posibilă degradare a fondului forestier prin tăieri ilegale	În unele cazuri, există riscul exploatării necontrolate a pădurilor.
Lipsa unor proiecte ample de educație ecologică	Conștientizarea publicului privind protecția mediului este încă redusă.
Deșeuri abandonate în zonele naturale	În lipsa unui sistem eficient de colectare și monitorizare, există cazuri de depozitare ilegală a gunoaielor în natură.
Risc de poluare a apelor de suprafață	Unele cursuri de apă pot fi afectate de scurgerile provenite din agricultură sau gospodării.
Infrastructură deficitară pentru prevenirea dezastrelor naturale	Nu există suficiente măsuri sau sisteme moderne de protecție împotriva inundațiilor sau alunecărilor de teren.
Agricultură tradițională cu impact moderat asupra solurilor	Deși agricultura este mai puțin intensivă, lipsa tehnologiilor moderne poate duce la eroziunea solului sau la degradarea fertilității pe termen lung.

Mediu	
Oportunități ↑	Descriere
Acces la fonduri europene pentru proiecte de mediu	Se pot atrage fonduri pentru colectare selectivă, modernizarea sistemelor de salubrizare, împăduriri și energie verde.
Creșterea interesului pentru turism ecologic	Resursele naturale ale comunei pot susține dezvoltarea de trasee ecoturistice, agroturism și zone protejate.
Posibilitatea dezvoltării de parcuri și spații verzi	Proiectele de creare sau reabilitare a parcurilor pot contribui la îmbunătățirea calității vieții.

Implementarea de programe educaționale de mediu	Prin campanii de conștientizare în școli și comunitate, se poate forma un comportament ecologic responsabil.
Creșterea cererii pentru produse agricole ecologice	Tranziția către agricultură ecologică ar sprijini economia locală și ar reduce impactul asupra mediului.
Dezvoltarea de sisteme alternative de energie (fotovoltaice, biomasa)	Investițiile în energie regenerabilă pot reduce poluarea și costurile locale pe termen lung.
Posibilitatea de includere în rețele de localități verzi sau smart village	Implicarea în rețele naționale și europene de comune verzi aduce oportunități suplimentare de finanțare și promovare.

Mediu	
Amenințări ↓	*Descriere*
Poluarea necontrolată a solului și a apelor	Deversările necontrolate de deșeuri menajere și agricole pot afecta calitatea solului și a apelor subterane.
Tăierile ilegale de pădure	Exploatarea forestieră ilegală afectează echilibrul ecologic și poate duce la alunecări de teren sau inundații.
Schimbările climatice	Fenomenele extreme (secete, inundații) pot afecta agricultura, biodiversitatea și infrastructura locală.
Lipsa de educație ecologică în rândul populației	Fără campanii de informare, riscul de comportamente poluante și de distrugere a mediului rămâne ridicat.
Urbanizarea necontrolată și extinderea haotică a construcțiilor	Lipsa unui plan de dezvoltare urbanistică poate duce la reducerea spațiilor verzi și la degradarea mediului.
Insuficiența infrastructurii de colectare și reciclare a deșeurilor	Dacă sistemul de salubrizare și reciclare nu este modernizat, deșeurile vor continua să polueze zona.

Scăderea biodiversității	Reducerea habitatelor naturale și folosirea pesticidelor afectează speciile locale de plante și animale.

Concluzie:

Comuna Drăgușeni dispune de un cadru natural relativ bine conservat, cu terenuri agricole, pășuni și păduri care pot contribui la dezvoltarea durabilă a localității. Cu toate acestea, lipsa unui sistem eficient de colectare selectivă a deșeurilor, gestionarea precară a resurselor naturale și insuficiența educației de mediu în rândul populației generează vulnerabilități. Este necesară o abordare integrată care să combine protejarea mediului cu educația, investițiile în infrastructura de salubrizare și promovarea practicilor ecologice.

14.10 Agricultura	
Puncte tari +	*Descriere*
Resurse naturale fertile	Comuna Drăgușeni beneficiază de terenuri agricole fertile, ideale pentru cultivarea de cereale, legume și plante perene, ceea ce constituie un avantaj pentru dezvoltarea agriculturii.
Tradiție agricolă	Agricultura este o activitate tradițională în comună, cu un număr mare de gospodării implicate în activități agricole, ceea ce asigură o continuare a acestei activități economice esențiale.
Climă favorabilă	Zona se bucură de un climat temperat, favorabil dezvoltării unor culturi agricole diverse, de la cereale la legume și fructe.
Acces la piețe locale și regionale	Aproape de principalele rute de transport, comuna beneficiază de o bună conectivitate la piețele locale și regionale, ceea ce facilitează comercializarea produselor agricole.
Programe de subvenționare pentru agricultură	Beneficiile acordate de Uniunea Europeană și autoritățile naționale pentru subvenționarea activităților agricole sprijină investițiile în infrastructura agricolă și creșterea productivității.

Agricultura	
Puncte slabe -	*Descriere*
Infrastructură agricolă insuficientă	Lipsa unor investiții semnificative în infrastructura agricolă, precum irigații sau depozite moderne pentru stocarea produselor, limitează capacitatea de producție și valorificare a acestora.
Lipsa mecanizării avansate	Multe dintre gospodăriile agricole din comună folosesc echipamente vechi și insuficient modernizate, ceea ce afectează eficiența și costurile de producție.
Sisteme de comercializare neorganizate	Lipsa unor canale de comercializare mai eficiente și a unei strategii organizate pentru vânzarea produselor poate conduce la pierderi economice și acces limitat pe piețele externe.
Forță de muncă în scădere	Migrarea tinerelor generații în căutarea unor locuri de muncă în orașe sau în străinătate reduce forța de muncă disponibilă în sectorul agricol, creând o presiune asupra agricultorilor.
Dependența de condițiile meteorologice	Agricultura locală este vulnerabilă la fluctuațiile meteorologice, cum ar fi secetele sau ploile abundente, care pot afecta serios recoltele și producția.

Agricultura	
Oportunități ↑	Descriere
Fonduri europene pentru dezvoltarea agriculturii	Accesul la fonduri europene pentru modernizarea infrastructurii agricole, dezvoltarea fermelor și implementarea de tehnologii inovative poate sprijini creșterea producției și competitivității.
Diversificarea producției agricole	Posibilitatea de a diversifica producția agricolă prin cultivarea de produse bio sau ecologice, care sunt tot mai căutate pe piața internă și externă.
Promovarea turismului agricol	Posibilitatea de a valorifica resursele naturale și tradițiile agricole prin dezvoltarea turismului rural și agroturismului, creând astfel noi surse de venit pentru localnici.
Programe de formare și educație pentru tineri	Dezvoltarea unor programe de formare profesională în agricultură pentru tineri, inclusiv prin parteneriate cu instituții educaționale și organizații agricole.
Deschiderea piețelor externe	Creșterea cererii pentru produse agricole autohtone de calitate, în special în Uniunea Europeană și pe piețele internaționale,

	oferind oportunități de extindere a piețelor pentru produsele locale.
Susținerea cooperativelor agricole	Înființarea și susținerea cooperativelor agricole poate contribui la creșterea puterii de negociere și la o comercializare mai eficientă a produselor.

Agricultura	
Amenințări ↓	*Descriere*
Schimbările climatice	Modificările climatice, cum ar fi secetele prelungite sau ploile abundente, pot afecta grav producția agricolă din comuna Drăgușeni, reducând recoltele și crescând costurile de producție.
Migrarea tinerilor din agricultură	Tinerii din comună migrează frecvent către orașe în căutarea unor locuri de muncă mai bine plătite, ceea ce duce la o scădere a forței de muncă disponibile pentru sectorul agricol.
Costuri ridicate pentru inputuri și tehnologie	Investițiile necesare pentru modernizarea tehnologiilor și achiziționarea de inputuri agricole (semințe, îngrășăminte, utilaje) sunt adesea costisitoare și dificil de suportat pentru micii fermieri.
Dependența de prețurile pieței	Fluctuațiile prețurilor pe piața agricolă (locală și internațională) pot face ca veniturile fermierilor din comună să devină instabile, afectând viabilitatea afacerilor agricole.
Pierderea terenurilor agricole	Expansiunea urbanizării și a infrastructurii poate duce la pierderea terenurilor agricole, ceea ce reduce suprafețele disponibile pentru culturi și crește presiunea asupra fermelor.
Risc de infestare cu dăunători și boli	Riscul de apariție a bolilor plantelor și infestării cu dăunători poate afecta recoltele și poate duce la pierderi economice semnificative pentru fermierii locali.

Concluzie:

Agricultura reprezintă un sector esențial pentru economia Comunei Drăgușeni, având potențial considerabil datorită suprafețelor agricole extinse și calității solului. Totuși, sectorul se confruntă cu probleme legate de fragmentarea terenurilor, lipsa asocierii între fermieri, echipamente agricole învechite și un grad redus de valorificare a producției locale. Modernizarea agriculturii, sprijinirea fermierilor și promovarea produselor locale pot transforma agricultura într-un motor al dezvoltării economice durabile.

14.11 Economie, industrie, comerț, servicii	
Puncte tari +	*Descriere*
Resurse naturale abundente	Comuna Drăgușeni beneficiază de resurse naturale importante, în special în domeniul lemnului, ceea ce susține activitățile industriale precum prelucrarea lemnului și fabricația de produse din lemn.
Tradiție agricolă	Agricultura este o activitate de bază în comună, cu o tradiție îndelungată în creșterea animalelor și cultivarea plantelor, care asigură produse destinate consumului local și piețelor externe.
Locație strategică	Comuna se află într-o poziție geografică favorabilă, având acces la drumuri naționale, ceea ce permite accesibilitatea ușoară a piețelor de desfacere pentru produsele comerciale și industriale.
Potențial turistic în creștere	Peisajele montane și tradițiile autentice din comună oferă oportunități de dezvoltare a sectorului turistic, ceea ce poate impulsiona creșterea sectorului de servicii, cum ar fi pensiunile, restaurantele și ghidajul turistic.
Infrastructură de bază în dezvoltare	Comuna beneficiază de infrastructură de bază (drumuri, apă, energie electrică), iar în viitor se așteaptă să beneficieze de modernizări și extinderi ce vor sprijini dezvoltarea industriei și comerțului.
Există societăți și întreprinderi locale	În comuna Drăgușeni există mai multe societăți și întreprinderi locale înființate, care contribuie la dezvoltarea economiei și creează locuri de muncă pentru localnici. Acestea activează în domenii precum comerțul, prelucrarea lemnului, construcții și servicii. Prezența acestor societăți stimulează dezvoltarea economiei locale și atrag investiții suplimentare.

Economie, industrie, comerț, servicii	
Puncte slabe -	*Descriere*
Infrastructura insuficientă	Deși există infrastructură de bază (drumuri, apă, energie), aceasta este insuficientă în unele zone ale comunei, iar modernizările sunt necesare pentru a sprijini dezvoltarea sectorului economic. Lipsa unor drumuri de calitate, în special pentru zonele mai izolate, poate afecta accesibilitatea și transportul produselor.

Acces limitat la piețe externe	Deși comuna beneficiază de o locație geografică strategică, accesul la piețele externe este limitat de infrastructura de transport deficitară și de lipsa unor centre comerciale de amploare. Acest lucru poate îngreuna procesul de expansiune al afacerilor locale.
Piață de muncă slab calificată	Deși există o forță de muncă disponibilă, există o lipsă de calificare adecvată în domenii precum IT, management sau prelucrare avansată, ceea ce limitează dezvoltarea unor sectoare economice mai sofisticate și diversificate.
Investiții insuficiente în infrastructura industrială	Comparativ cu alte regiuni, comuna nu a atras suficiente investiții în infrastructura industrială (zone industriale, parcuri tehnologice), ceea ce reduce potențialul de dezvoltare a unor industrii moderne și inovative.
Dependența de agricultură	Economia locală este în mare parte dependentă de agricultură și prelucrarea produselor agricole tradiționale, ceea ce poate limita diversificarea și reziliența economiei în fața schimbărilor de pe piețele interne și externe.
Lipsa unor facilități de formare și dezvoltare profesională	În comuna Drăgușeni nu există suficiente centre de formare profesională sau instituții educaționale care să ofere cursuri de specializare și dezvoltare continuă, ceea ce face dificilă atragerea de forță de muncă calificată în domenii non-agricole.
Nivelul scăzut al investițiilor în turism	Deși comuna beneficiază de un mare potențial turistic, nu există investiții suficiente în infrastructura de turism (hoteluri, pensiuni, centre de agrement), ceea ce limitează dezvoltarea sectorului și atragerea unui număr semnificativ de turiști.

Economie, industrie, comerț, servicii	
Oportunități ↑	Descriere
Proximitatea față de orașe mari și piețe regionale	Comuna Drăgușeni beneficiază de o locație geografică favorabilă în apropierea orașelor mari din județ, ceea ce facilitează accesul la piețe regionale și internaționale. Această proximitate poate stimula comerțul și atragerea de investitori care să dezvolte sectoare industriale sau comerciale.
Dezvoltarea sectorului turistic	Comuna dispune de un potențial turistic considerabil datorită peisajului natural, tradițiilor și obiceiurilor locale. Dezvoltarea

	infrastructurii turistice (pensiuni, trasee turistice) ar putea atrage turiști din diverse colțuri ale țării și chiar din străinătate.
Fonduri europene pentru dezvoltare regională	Accesarea fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii, atragerea de investiții și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii poate contribui la modernizarea comunei. Proiectele în domeniul turismului, agriculturii și infrastructurii ar putea beneficia de sprijin financiar din fondurile europene disponibile.
Diversificarea agriculturii (agricultură ecologică)	Având în vedere tradiția agricolă a regiunii, există oportunitatea de a dezvolta sectorul agricol prin promovarea agriculturii ecologice, care poate adresa cerințele pieței pentru produse sănătoase și sustenabile. Aceasta ar putea atrage noi piețe de desfacere și ar stimula economia locală.
Dezvoltarea infrastructurii de transport	Investițiile în infrastructura rutieră și feroviară ar putea îmbunătăți conexiunile comunei cu orașele din apropiere, creând noi oportunități pentru comerț, atragerea de investitori și stimularea turismului. Modernizarea drumurilor și crearea unor facilități de transport mai eficiente pot sprijini dezvoltarea economică.
Promovarea produselor tradiționale	Comuna Drăgușeni poate valorifica produsele tradiționale, cum ar fi meșteșugurile, obiectele artizanale, produsele alimentare specifice regiunii (brânzeturi, miere etc.), prin crearea unor piețe de desfacere și prin dezvoltarea unor evenimente culturale. Acestea pot deveni un punct de atracție atât pentru turiști, cât și pentru piețele locale și internaționale.
Colaborări între sectorul public și privat	Crearea unor parteneriate între administrația locală și întreprinderile private ar putea sprijini dezvoltarea infrastructurii locale și stimularea economiei. Colaborările între sectorul public și privat pot facilita accesul la resurse financiare și pot sprijini dezvoltarea unor proiecte economice durabile.

Economie, industrie, comerț, servicii	
Amenințări ↓	*Descriere*
Migrarea populației active	Oamenii tineri și activi economic din Comuna Drăgușeni ar putea emigra către orașe mai mari sau către alte țări în căutarea unor locuri de muncă mai bine plătite, ceea ce ar putea conduce la scăderea forțată a populației active și, implicit, la un impact negativ asupra dezvoltării economice locale.
Lipsa infrastructurii moderne	Deși există unele îmbunătățiri, infrastructura rutieră și de transport din Comuna Drăgușeni poate fi insuficientă pentru a susține dezvoltarea rapidă a comerțului și a turismului. Lipsa de accesibilitate poate descuraja investițiile externe și poate limita dezvoltarea locală.
Degradarea mediului înconjurător	Extinderea activităților industriale sau comerciale poate avea un impact negativ asupra mediului, în special dacă nu sunt aplicate măsuri corespunzătoare de protecție a mediului. Acest lucru ar putea duce la poluarea apei, aerului și solului, afectând sănătatea locuitorilor și calitatea vieții lor.
Dependența de anumite sectoare economice	Dacă economia locală se bazează în mod exclusiv pe agricultură sau pe anumite industrii de mică amploare, fluctuațiile pieței sau crizele economice ar putea avea un impact negativ asupra venitului local și a stabilității economice. O prea mare dependență de un singur sector poate limita diversificarea economică și adaptabilitatea în fața schimbărilor.
Scăderea calității forței de muncă	Datorită migrației și a lipsei de atracție a locurilor de muncă, calitatea forței de muncă din Comuna Drăgușeni ar putea scădea, ceea ce ar reduce productivitatea și competitivitatea întreprinderilor locale. Educația și formarea profesională insuficientă pot duce la o lipsă de specializare a resurselor umane.
Accesul limitat la finanțare	Deși există fonduri europene disponibile, administrarea și accesarea acestora poate fi dificilă pentru micile întreprinderi locale și pentru administrația comunală, din cauza lipsei de experiență în gestionarea proiectelor sau a documentației necesare. Lipsa accesului la resurse financiare poate împiedica dezvoltarea economică a comunei.

Competitivitatea scăzută față de alte localități	Alte comune din județul Suceava sau din regiunile apropiate pot dezvolta proiecte economice și infrastructură mai rapid și mai eficient, atrăgând investitori și turiști. Comuna Drăgușeni riscă să devină mai puțin atractivă din punct de vedere economic în fața altor localități care beneficiază de mai multe resurse.

Concluzie:

Economia comunei Drăgușeni este dominată de activități agricole și câteva afaceri mici în domeniul comerțului și al serviciilor, cu un sector industrial aproape inexistent. Prezența unor societăți comerciale înființate recent indică un potențial de dezvoltare antreprenorială, însă lipsa infrastructurii de sprijin, a capitalului și a forței de muncă specializate frânează progresul economic. O dezvoltare locală echilibrată presupune atragerea de investiții, sprijinirea IMM-urilor și încurajarea inițiativelor locale în servicii moderne și industrii nepoluante.

14.12 Resurse umane și piața muncii	
Puncte tari +	*Descriere*
Forță de muncă tânără	Comuna Drăgușeni beneficiază de o populație tânără care poate reprezenta o resursă importantă pentru dezvoltarea economică a comunei. Tinerii pot aduce idei noi, dorință de inovare și adaptabilitate, esențiale pentru dezvoltarea diferitelor sectoare economice, inclusiv agricultură, comerț și turism.
Tradiție în agricultură	Comuna are o tradiție îndelungată în domeniul agricol, ceea ce înseamnă că forța de muncă locală este familiarizată cu activitățile agricole. Acest lucru poate fi un avantaj pentru dezvoltarea și extinderea sectorului agricol, în special în ceea ce privește producția ecologică și turismul agricol.
Disponibilitatea unor meserii tradiționale	Resursa umană din Comuna Drăgușeni include meșteșugari și lucrători în meserii tradiționale, care sunt cerute atât la nivel local, cât și în regiunile învecinate. Aceste abilități reprezintă un avantaj în atragerea turiștilor interesați de produsele și tradițiile locale.
Accesul la oportunități de muncă în zonele învecinate	Datorită apropierii de orașe mai mari, locuitorii comunei pot accesa locuri de muncă în industriile dezvoltate din aceste zone,

	având posibilitatea să își completeze veniturile prin migrarea temporară sau permanentă către orașele din apropiere.
Cooperare între autoritățile locale și mediul de afaceri	Autoritățile locale din Comuna Drăgușeni colaborează cu antreprenori și investitori pentru a dezvolta piața muncii locală. Acest parteneriat poate genera noi locuri de muncă și poate contribui la creșterea nivelului de trai al populației.

Resurse umane și piața muncii	
Puncte slabe -	*Descriere*
Migrarea forțată a tinerelor talente	Mulți tineri din Comuna Drăgușeni pleacă în căutarea unor locuri de muncă mai bine plătite și cu mai multe oportunități în orașele mari sau în afaceri industriale. Aceasta duce la o scădere a populației active și a capitalului uman disponibil local.
Lipsa unor locuri de muncă diversificate	În prezent, oportunitățile de muncă din Comuna Drăgușeni sunt în mare parte concentrate pe sectorul agricol și micile afaceri de familie, ceea ce limitează diversitatea locurilor de muncă și nu atrage tinerii care caută cariere în domenii precum tehnologia informației, servicii sau industria.
Acces redus la formare profesională avansată	Deși există inițiative de formare profesională, infrastructura și oferta de cursuri avansate sau specializate în domenii diverse sunt limitate. Lipsa unor centre de educație continuă și de reconversie profesională poate afecta adaptabilitatea forței de muncă locale la cerințele pieței muncii moderne.
Dependența de agricultură	Majoritatea locuitorilor se bazează pe agricultura tradițională ca sursă principală de venit, ceea ce poate crea vulnerabilitate în fața schimbărilor climatice, fluctuațiilor pieței și alte riscuri economice. Această dependență face dificilă tranziția către alte sectoare economice și atragerea de investiții externe.
Rata șomajului mai mare în rândul persoanelor cu studii superioare	Tinerii cu studii superioare sau mai avansate nu găsesc suficiente locuri de muncă în domeniile lor de formare în Comuna Drăgușeni, fiind nevoiți să plece în alte zone pentru a-și construi o carieră.
Deficit de infrastructură și transport	Accesul la locuri de muncă în zonele învecinate sau în orașele mari este limitat de infrastructura rutieră insuficientă. Aceasta face

	dificilă deplasarea zilnică pentru cei care doresc să lucreze în afaceri mai mari sau industriale aflate în zonele urbane apropiate.

Resurse umane și piața muncii	
Oportunități ↑	*Descriere*
Dezvoltarea turismului local	Având în vedere potențialul turistic al comunei, se pot crea locuri de muncă în sectorul turistic, prin dezvoltarea unităților de cazare, ghidaj turistic, servicii de transport și promovarea tradițiilor locale. Aceasta ar atrage turiști din țară și străinătate, oferind noi oportunități de angajare pentru tineri și adulți.
Atragerea investițiilor în sectorul agricol modernizat	Utilizarea tehnologiilor moderne în agricultură și promovarea agriculturii ecologice pot atrage investiții și pot stimula crearea de noi locuri de muncă. De asemenea, producția și procesarea de produse agroalimentare ar putea contribui la diversificarea economiei și la crearea de noi locuri de muncă.
Crearea de parteneriate public-privat pentru dezvoltarea de industrii mici și mijlocii	Colaborarea între autoritățile locale și investitorii privați pentru înființarea unor întreprinderi mici sau mijlocii ar putea diversifica economia locală și ar stimula ocuparea forțată de muncă a populației din comună, reducând migrarea și asigurând stabilitatea financiară a locuitorilor.
Proiecte de formare profesională și reconversie profesională	Implementarea unor programe de formare profesională și reconversie profesională pentru locuitorii comunei ar ajuta tinerii și adulții să dobândească noi abilități și să se adapteze cerințelor pieței muncii moderne, atât în sectorul agricol cât și în alte domenii (tehnologie, turism, comerț).
Promovarea antreprenoriatului local	Încurajarea spiritului antreprenorial și susținerea micilor afaceri, în special în domeniul comerțului local, al producției de produse tradiționale și al turismului, ar putea crea noi locuri de muncă și ar stimula dezvoltarea economică a comunei.
Creșterea accesibilității transportului	Îmbunătățirea infrastructurii rutiere și transportul public ar facilita accesul locuitorilor la locuri de muncă din zonele urbane învecinate, ceea ce ar putea atrage mai mulți tineri să rămână în localitate și să participe la economia locală.

Resurse umane și piața muncii	
Amenințări ↓	*Descriere*
Migrarea tinerilor și a forței de muncă calificate	Mulți tineri și persoane cu pregătire profesională migrează spre orașele mari sau chiar în afaceri internaționale, în căutarea unor locuri de muncă mai bine plătite și cu mai multe oportunități de dezvoltare profesională. Acest lucru poate duce la o lipsă de forță de muncă tânără și calificată în comună, afectând dezvoltarea economică locală.
Depopularea și îmbătrânirea populației	Pe măsură ce migrarea și natalitatea scad, populația din Comuna Drăgușeni îmbătrânește, ceea ce poate duce la un număr tot mai mic de persoane apte de muncă. Acesta este un factor care poate afecta productivitatea și poate pune presiune asupra serviciilor sociale.
Lipsa de infrastructură adecvată pentru atragerea investitorilor	Deși comuna are potențial, lipsa unei infrastructuri moderne (de transport, internet rapid, etc.) poate împiedica atragerea investitorilor sau dezvoltarea unor noi afaceri care să creeze locuri de muncă. De asemenea, lipsa unor facilități specifice (zone industriale sau parcuri tehnologice) poate reprezenta o barieră în dezvoltarea locală.
Dependența de sectoare economice tradiționale (agricultură)	Economia comunei este încă dependentă de agricultură, iar acest sector nu poate susține întotdeauna dezvoltarea rapidă a pieței muncii. Fluctuațiile prețurilor la produse agricole sau condițiile meteorologice nefavorabile pot afecta locurile de muncă și stabilitatea veniturilor.
Deficitul de formare profesională adecvată	Lipsa unor programe eficiente de formare și reconversie profesională pentru locuitorii comunei poate limita oportunitățile de angajare în domenii economice emergente, cum ar fi IT-ul, turismul de calitate sau industriile creative. Astfel, mulți dintre localnici ar putea rămâne în afaceri tradiționale, fără posibilitatea de a se adapta noilor cerințe ale pieței muncii.
Condiții de muncă sub standardele moderne	Multe locuri de muncă din Comuna Drăgușeni pot fi caracterizate de salarii mici și condiții de muncă precare, în special în domeniul agricol. Aceasta poate duce la o rată mare de migrație a forței de muncă și la o scădere a atractivității comunei pentru tineri și familii tinere.

Concluzie:

Comuna Drăgușeni se confruntă cu o forță de muncă redusă, îmbătrânirea populației și o rată ridicată de migrație, în special în rândul tinerilor și al persoanelor active. Nivelul scăzut de calificare și lipsa locurilor de muncă locale contribuie la depopulare și dependență socială. Totuși, există potențial de valorificare prin reconversie profesională, stimularea antreprenoriatului local și dezvoltarea unor forme alternative de ocupare, inclusiv în agricultură, servicii sau economie socială.

14.13 Administrația publică	
Puncte tari +	*Descriere*
Conducere locală stabilă și experimentată	Primăria Comunei Drăgușeni beneficiază de o conducere locală stabilă, cu experiență în administrarea comunității. Aceasta permite luarea unor decizii bine fundamentate și implementarea eficientă a proiectelor de dezvoltare.
Proiecte de dezvoltare locală și fonduri atrase	Primăria a reușit să atragă fonduri europene și guvernamentale pentru implementarea unor proiecte de infrastructură și dezvoltare locală, cum ar fi modernizarea drumurilor sau îmbunătățirea serviciilor publice, ceea ce sprijină dezvoltarea comunei.
Colaborare bună cu instituțiile județene și centrale	Administrația locală a Comunei Drăgușeni menține o colaborare eficientă cu instituțiile județene și centrale, ceea ce facilitează accesul la resurse financiare și sprijin în implementarea de programe și politici publice.
Transparență în actul administrativ	Primăria are o practică transparentă în gestionarea fondurilor publice și în comunicarea cu cetățenii. Informațiile despre proiectele în derulare, bugetul local și activitățile administrației sunt disponibile publicului, ceea ce sporește încrederea în autoritățile locale.
Implicare activă în rezolvarea problemelor cetățenilor	Administrația locală este deschisă și receptivă la nevoile și sugestiile cetățenilor, asigurându-se că aceste aspecte sunt discutate și, pe cât posibil, rezolvate rapid. Primăria oferă asistență directă cetățenilor prin diverse servicii administrative.

Servicii publice diversificate și accesibile	Primăria asigură o gamă variată de servicii publice, inclusiv emiterea de acte administrative, educație, sănătate și alte servicii esențiale pentru comunitate. Aceste servicii sunt accesibile și adaptate nevoilor locuitorilor.
Susținerea dezvoltării economice locale	Primăria susține inițiativele economice locale, oferind informații, sprijin logistic și acces la diverse oportunități de finanțare pentru micii întreprinzători și afaceri din comună. Aceasta contribuie la diversificarea economiei locale și la crearea de locuri de muncă.

Administrația publică	
Puncte slabe -	*Descriere*
Resurse financiare limitate	Primăria se confruntă cu un buget local limitat, care poate restricționa implementarea unor proiecte de dezvoltare de amploare sau îmbunătățirea infrastructurii publice în mod constant. Aceasta poate afecta ritmul de dezvoltare al comunei.
Lipsa personalului specializat	În unele departamente ale primăriei, lipsa unui personal suficient de specializat sau insuficient pregătit poate duce la întârzieri în implementarea proiectelor și în furnizarea unor servicii publice de calitate.
Birocrație	Procedurile administrative pot fi uneori greoaie și birocratice, ceea ce poate îngreuna accesul cetățenilor la anumite servicii și poate crea frustrări în rândul acestora.
Infrastructură publică neadaptată la nevoile comunei	Deși au fost implementate proiecte de infrastructură, anumite zone ale comunei încă nu beneficiază de infrastructura adecvată (drumuri, iluminat public, rețele de apă și canalizare) și mai există zone care necesită îmbunătățiri considerabile.
Lipsa unei strategii de marketing și promovare a comunei	Comuna nu dispune de o strategie clară de marketing pentru promovarea potențialului turistic, economic și cultural. Aceasta poate duce la o lipsă de atracție pentru investitori sau turiști, ceea ce ar putea limita dezvoltarea economică.
Întârzieri în implementarea proiectelor	Unele proiecte de dezvoltare pot întâmpina întârzieri din cauza birocratiei interne, dificultății de atragere a fondurilor sau lipsa unei planificări adecvate. Aceasta poate duce la o percepție negativă asupra administrației locale.

Pătrunderea insuficientă a serviciilor online	Serviciile administrative online sunt încă insuficient dezvoltate în comuna Drăgușeni, ceea ce face ca unele procese administrative să fie ineficiente și mai greu accesibile pentru cetățeni.

Administrația publică	
Oportunități ↑	*Descriere*
Accesarea fondurilor europene	Comuna Drăgușeni are oportunitatea de a accesa diverse fonduri europene pentru dezvoltarea infrastructurii, îmbunătățirea serviciilor publice și implementarea de proiecte de dezvoltare locală. Aceste fonduri pot sprijini realizarea unor investiții de amploare.
Parteneriate și colaborări cu sectorul privat	Colaborarea cu investitori și parteneri din sectorul privat ar putea aduce resurse suplimentare și noi oportunități de dezvoltare economică. Crearea unui climat favorabil investițiilor ar putea stimula dezvoltarea industriei și comerțului local.
Dezvoltarea turismului	Comuna Drăgușeni beneficiază de peisaje naturale și resurse culturale valoroase, iar promovarea acestor aspecte ar putea atrage turiști din diverse colțuri ale lumii. Astfel, se pot crea noi locuri de muncă și venituri suplimentare pentru localnici.
Digitalizarea serviciilor publice	Implementarea unor platforme digitale pentru depunerea cererilor administrative, plata taxelor și impozitelor sau accesarea serviciilor publice poate reduce birocrația și poate spori eficiența administrației.
Îmbunătățirea infrastructurii publice	Proiectele de modernizare a infrastructurii (drumuri, apă, canalizare, iluminat public) sunt esențiale pentru îmbunătățirea calității vieții locuitorilor și creșterea atractivității comunei pentru investiții.
Proiecte de dezvoltare a educației și sănătății	Există oportunități de a atrage fonduri pentru modernizarea unităților de învățământ și a celor sanitare, îmbunătățind astfel accesul la servicii de calitate pentru întreaga populație.
Încurajarea antreprenoriatului local	Stimularea înființării de mici afaceri și startup-uri locale, în special în domenii precum agroturismul, comerțul și serviciile locale, poate aduce beneficii economice semnificative.

Diversificarea economiei locale	Investițiile în sectorul agricol sustenabil, în turism și în diverse domenii economice pot contribui la diversificarea economiei locale și reducerea dependenței de un singur sector economic.
Implicarea comunității în dezvoltare	Organizarea de consultări și întâlniri cu cetățenii poate duce la o mai bună identificare a nevoilor comunității și implementarea unor soluții care să răspundă mai bine intereselor acesteia.

Administrația publică	
Amenințări ↓	*Descriere*
Lipsa resurselor financiare	Bugetul local limitat poate reprezenta o amenințare semnificativă în implementarea proiectelor importante de dezvoltare a infrastructurii, educației, sănătății sau serviciilor publice, fiind necesar un management eficient al fondurilor disponibile.
Depopularea și migrarea tinerilor	Fenomenul migrației tinerelor talente către orașe mai mari sau în afaceri externe poate duce la o scădere a forței de muncă disponibile în comună, ceea ce poate afecta dinamica economică și serviciile publice.
Birocrația și lipsa de transparență	Procesul birocratic îngreunat și lipsa unui sistem transparent în administrația publică pot crea frustrări și pot descuraja implicarea cetățenilor în procesul decizional sau atragerea investitorilor.
Ineficiența în implementarea proiectelor	Lipsa de expertiză tehnică sau de management în implementarea proiectelor poate duce la eșecul acestora sau la întârzieri semnificative, ceea ce poate afecta dezvoltarea și implementarea unor strategii eficiente de dezvoltare locală.
Schimbările legislative frecvente	Modificările constante ale legislației pot reprezenta o provocare pentru administrația locală în procesul de implementare a proiectelor, având un impact negativ asupra stabilității și predictibilității acestora.
Lipsa unui cadru favorabil pentru atragerea de investiții	Absența unui climat favorabil și a stimulentelor pentru investitori poate împiedica dezvoltarea economică a comunei. Lipsa unor facilități și infrastructuri moderne poate reduce atractivitatea pentru investitori și afaceri.
Probleme de mediu	Risc crescut de poluare, degradarea mediului sau gestionarea ineficientă a deșeurilor poate avea un impact negativ asupra

	calității vieții locuitorilor și poate afecta în mod direct sănătatea publică.
Creșterea costurilor cu serviciile publice	Creșterea costurilor cu serviciile publice, în special în domeniul utilităților (apă, canalizare, energie), poate pune presiune pe bugetul local și poate determina o povară suplimentară asupra locuitorilor.
Crizele economice sau de sănătate	Crizele economice sau situațiile de urgență (precum pandemii sau dezastre naturale) pot crea un climat instabil pentru administrația locală, afectând atât resursele financiare disponibile, cât și implementarea proiectelor.

Concluzie:

Administrația publică din comuna Drăgușeni se remarcă prin implicarea constantă în proiecte de dezvoltare locală, colaborare cu autoritățile județene și capacitate instituțională funcțională. Cu toate acestea, se confruntă cu provocări legate de resursa umană subdimensionată și slab calificată, digitalizare insuficientă, dificultăți în atragerea fondurilor europene și nevoia unei comunicări mai eficiente cu cetățenii. Prin investiții în dezvoltarea capacității administrative și modernizarea serviciilor, Primăria poate deveni un motor de transformare locală eficientă și participativă.

Capitolul XV. Domenii de intervenție

Domeniile de intervenție sunt componente strategice rezultate din evaluarea realistă a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor cu care se confruntă comuna Drăgușeni. Acestea reflectă nevoile stringente, dar și potențialul de dezvoltare identificat în comunitate și oferă o structură clară de priorități pentru perioada de implementare a strategiei.

Pe baza analizei SWOT realizate pentru comuna Drăgușeni, județul Suceava, domeniile de intervenție conturate vizează atât dimensiunea economică, cât și cea socială, de mediu și instituțională, fiind orientate spre dezvoltare integrată și durabilă.

Rolul domeniilor de intervenție:

- Stabilesc cadrul strategic în care se dezvoltă obiectivele și măsurile concrete;
- Prioritizează investițiile și proiectele locale;
- Asigură coerență în implementarea viziunii de dezvoltare;
- Permit evaluarea și monitorizarea rezultatelor pe baza indicatorilor specifici.

Domeniile de intervenție în comuna Drăgușeni, sunt:

15.1 Demografie și populație		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Stabilizarea populației tinere	*- Acordarea de sprijin financiar pentru cuplurile tinere (ex. subvenții la locuințe, terenuri pentru construcții).* *- Crearea de locuri de muncă atractive pentru tineri.*	*- Reducerea migrației tinerilor către orașe sau în străinătate.* *- Revitalizarea forței de muncă locale.*
Încurajarea natalității	*- Stimulente financiare pentru nașteri.* *- Sprijin pentru creșe și grădinițe.* *- Servicii de consiliere prenatală.*	*- Creșterea naturală a populației.* *- Întinerirea demografică a comunei.*
Combaterea migrației	*- Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor publice (drumuri, internet, servicii medicale și educaționale).*	*- Menținerea locuitorilor în comună și atragerea celor plecați să revină.*

Integrarea persoanelor vârstnice	*- Programe comunitare pentru vârstnici (servicii sociale, servicii de îngrijire la domiciliu)* *- Transport asistat.*	*- Creșterea calității vieții pentru populația vârstnică* *- Reducerea sentimentului de izolare socială.*
Atragerea de noi locuitori	*- Promovarea comunei ca zonă liniștită și accesibilă pentru mutare.* *- Stimulente pentru investitori și familii.*	*- Revitalizarea locală prin atragerea de familii din mediul urban sau diaspora.*
Planificare demografică	*- Realizarea și actualizarea periodică a unei baze de date demografice (vârstă, gospodării, structura familiei).*	*- Fundamentarea corectă a politicilor publice locale în funcție de realitățile demografice.*

15.2 Educație		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Modernizarea infrastructurii școlare	*- Reabilitarea clădirilor școlare și dotarea cu echipamente IT și materiale moderne.* *- Asigurarea utilităților.*	*- Îmbunătățirea condițiilor de învățare.* *- Creșterea motivației și performanței școlare.*
Acces egal la educație	*- Transport gratuit pentru elevii din sate izolate.* *- Program „Școală după școală”.*	*- Reducerea abandonului școlar.* *- Creșterea incluziunii educaționale.*
Formarea continuă a cadrelor didactice	*- Cursuri de perfecționare și formare digitală pentru profesori.*	*- Creșterea calității actului educațional.* *- Adaptarea la noile cerințe educaționale.*
Educație non-formală și extracurriculară	*- Ateliere de creație, sport, IT, limbi străine.* *- Tabere și excursii educative.*	*- Dezvoltarea competențelor sociale și personale ale elevilor.* *- Prevenirea plictiselii și abandonului.*

Parteneriate educaționale	*- Colaborări cu ONG-uri, licee din orașe, unități de învățământ superior.* *- Acces la resurse externe.*	*- Creșterea oportunităților pentru elevi.* *- Pregătirea pentru integrarea în licee și în piața muncii.*
Promovarea educației timpurii	*- Sprijin pentru grădinițele existente.* *- Înființarea de centre de educație antepreșcolară.*	*- Îmbunătățirea pregătirii copiilor pentru școală.* *- Sprijin pentru familiile tinere.*

15.3 Sănătate		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Modernizarea infrastructurii medicale	*- Reabilitarea și modernizarea dispensarului local.* *- Dotarea dispensarului cu echipamente medicale moderne.*	*- Îmbunătățirea calității serviciilor medicale.* *- Reducerea timpilor de așteptare și creșterea satisfacției pacienților.*
Accesibilitate la servicii de sănătate	*- Extinderea programului de consulturi medicale pentru a acoperi mai multe ore pe zi.* *- Organizarea de caravane mobile de sănătate.*	*- Acces mai ușor la serviciile medicale pentru toți cetățenii, inclusiv persoanele vârstnice sau cele din zone izolate.*
Promovarea educației pentru sănătate	*- Campanii de informare și educare privind alimentația sănătoasă, prevenirea bolilor cronice și igiena personală.*	*- Creșterea nivelului de informare a populației și scăderea incidenței bolilor prevenibile.*
Servicii pentru vârstnici	*- Crearea unui program de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice.* *- Îmbunătățirea accesului la medicamente.*	*- Creșterea calității vieții vârstnicilor.* *- Reducerea presiunii asupra sistemului de îngrijire spitalicească.*
Colaborare cu spitale și clinici din zonă	*- Stabilirea unor parteneriate cu spitale din orașele din apropiere pentru tratamente mai complexe.*	*- Accesibilitatea pacienților la servicii medicale de specialitate*

		care nu pot fi oferite la nivelul comunei.
Dezvoltarea serviciilor de urgență	*- Crearea unei linii de urgență locală cu echipamente de prim ajutor.* *- Îmbunătățirea colaborării cu serviciile de ambulanță.*	*- Reducerea timpilor de răspuns în caz de urgență, salvând vieți.*
Promovarea activităților fizice	*- Construirea unor parcuri și locuri de joacă pentru copii.* *- Organizarea de evenimente sportive și de sănătate.*	*- Creșterea nivelului de activitate fizică a populației.* *- Reducerea riscurilor de boli cardiovasculare și obezitate.*
Prevenirea bolilor și vaccinare	*- Organizarea de campanii de vaccinare și screening pentru diverse tipuri de cancer și boli cronice.*	*- Scăderea incidenței bolilor grave, precum cancerul sau bolile infecțioase prevenibile prin vaccinare.*

15.4 Asistența socială		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Dezvoltarea serviciilor sociale	*Înființarea de servicii sociale licențiate (ex. centre de zi, servicii mobile pentru bătrâni, servicii de asistență comunitară, etc.)*	*Creșterea accesului la sprijin pentru persoanele vulnerabile*
Capacitate administrativă	*Acreditarea și licențierea serviciilor sociale locale*	*Creșterea calității și durabilității serviciilor furnizate*
Resurse umane în asistență socială	*Atragerea și formarea de specialiști prin parteneriate cu universități și oferirea de stimulente locale*	*Îmbunătățirea calității serviciilor sociale și reducerea deficitului de personal*
Finanțare și atragerea de fonduri	*Accesarea fondurilor europene și guvernamentale pentru servicii sociale*	*Extinderea infrastructurii sociale fără presiune pe bugetul local*

Informarea și educarea comunității	*Campanii locale de informare despre drepturile sociale și serviciile disponibile*	*Creșterea gradului de accesare a sprijinului de către persoanele în nevoie*
Prevenirea excluziunii sociale	*Dezvoltarea de programe de integrare socială (ex. voluntariat, cursuri de calificare)*	*Reducerea marginalizării și creșterea participării sociale*
Colaborare interinstituțională	*Parteneriate cu ONG-uri, DGASPC, biserici, medici de familie*	*Creșterea capacității de intervenție și răspuns rapid în cazurile complexe*
Digitalizarea serviciilor sociale	*Implementarea unui sistem digital de evidență și monitorizare a beneficiarilor*	*Eficiență în gestionarea datelor și reducerea birocrației*
Copii și familii defavorizate	*Servicii after-school, sprijin educațional, pachete sociale*	*Reducerea abandonului școlar, integrarea socială a copiilor vulnerabili*
Combaterea sărăciei	*Acordarea de sprijin material, servicii de consiliere, ocupare și calificare*	*Creșterea șanselor de angajare, reducerea dependenței de ajutor social*
Acces la locuire	*Ajutor pentru reparații locuințe, sprijin în accesarea locuințelor sociale*	*Condiții decente de trai pentru persoane în risc de excluziune socială*
Integrarea persoanelor vulnerabile	*- Programe de consiliere și orientare pentru beneficiarii de ajutor social.* *- Sprijin pentru reintegrare pe piața muncii.*	*- Scăderea dependenței de ajutoarele sociale.* *- Creșterea gradului de autonomie a persoanelor vulnerabile.*
Infrastructură socială locală	*- Amenajarea unui centru comunitar multifuncțional pentru servicii sociale și educative.*	*- Oferirea de sprijin integrat (educație, sănătate, consiliere) într-un singur loc.*
Sprijin pentru familiile defavorizate	*- Tichete sociale pentru copii la grădiniță și școală.* *- Campanii de prevenire a abandonului familial.*	*- Creșterea participării școlare.* *- Reducerea marginalizării sociale.*

15.5 Infrastructura rutieră, transport și acces		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Modernizarea infrastructurii rutiere	*Reabilitarea și asfaltarea drumurilor comunale și vicinale*	*Creșterea accesibilității, scăderea timpului de deplasare, siguranță sporită*
Transport public local	*Introducerea/ extinderea rutelor de microbuze sau autobuze*	*Mobilitate crescută pentru populația fără mijloace proprii de transport*
Accesibilitate în zone izolate	*Amenajarea drumurilor de legătură spre satele mai puțin conectate*	*Combaterea excluziunii teritoriale și sociale*
Transport verde și alternativ	*Înființarea de piste pentru biciclete și trasee pietonale*	*Reducerea poluării, promovarea unui stil de viață activ*
Semnalizare și siguranță rutieră	*Instalarea de indicatoare, marcaje rutiere și puncte de trecere pietonală sigură*	*Siguranță rutieră îmbunătățită, prevenirea accidentelor*
Parteneriate regionale de conectare	*Colaborare cu CJ Suceava pentru proiecte de conectivitate zonală*	*Integrarea comunei în rețele de dezvoltare regională*

15.6 Infrastructura tehnico-edilitară		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Alimentare cu apă	*Extinderea rețelei de apă potabilă către toate satele componente*	*Acces echitabil la servicii esențiale, reducerea riscurilor de sănătate*
Canalizare și epurare	*Înființarea unui sistem de canalizare și stație de epurare*	*Protejarea mediului, creșterea confortului și igienei comunitare*
Gaze naturale	*Elaborarea unui proiect tehnic pentru introducerea rețelei de gaze naturale*	*Eficiență energetică, reducerea costurilor cu încălzirea, atragerea investitorilor*

Energie electrică și iluminat	*Modernizarea rețelelor vechi, extinderea iluminatului public LED*	*Reducerea consumului energetic, siguranță publică sporită*
Salubritate și management deșeuri	*Implementarea unui sistem de colectare selectivă și puncte de reciclare*	*Mediu mai curat, educație ecologică, reducerea poluării*
Digitalizare și smart village	*Introducerea contoarelor inteligente, Wi-Fi public, aplicații de raportare a defecțiunilor*	*Eficiență administrativă, implicarea cetățenilor, tranziție spre comunitate modernă*

15.7 Cultură		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Infrastructură culturală	*Modernizarea și dotarea căminului cultural, crearea unor spații culturale multifuncționale*	*Creșterea accesului la cultură, diversificarea activităților culturale*
Promovarea tradițiilor	*Organizarea de festivaluri locale, târguri meșteșugărești, ateliere tradiționale*	*Revitalizarea identității culturale locale și stimularea turismului rural*
Educație și implicare	*Programe culturale dedicate copiilor și tinerilor (dansuri, teatru, istorie locală)*	*Dezvoltarea personală, transmiterea valorilor culturale și prevenirea migrației*
Digitizare culturală	*Realizarea unui calendar cultural online și digitizarea arhivelor și colecțiilor locale*	*Accesibilitate crescută, promovare mai eficientă a culturii comunei*
Parteneriate culturale	*Colaborări cu instituții de cultură din județ și ONG-uri culturale*	*Diversificarea resurselor, transfer de bune practici, susținere logistică și financiară*

15.8 Turism		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Infrastructură turistică	*Amenajarea de trasee ecoturistice, puncte de belvedere, spații de picnic*	*Atragerea vizitatorilor, stimularea economiei locale*
Cazare și servicii	*Sprijin pentru înființarea de pensiuni, agropensiuni și puncte gastronomice locale*	*Crearea de locuri de muncă, diversificarea ofertei turistice*
Promovare turistică	*Crearea unui brand turistic local, site web și materiale promoționale*	*Vizibilitate crescută, atragerea turiștilor români și străini*
Evenimente tematice	*Organizarea de festivaluri, evenimente gastronomice și târguri tradiționale*	*Animarea vieții culturale, stimularea turismului de eveniment*
Educație și formare	*Cursuri de antreprenoriat turistic, ghidaj local și ospitalitate*	*Profesionalizarea serviciilor turistice, implicarea comunității*
Colaborări regionale	*Integrarea în rute turistice județene și parteneriate cu comune vecine*	*Sinergii regionale, creșterea fluxului de turiști*

15.9 Mediu		
Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Gestionarea deșeurilor	*Implementarea colectării selective, puncte de reciclare, campanii de informare*	*Reducerea poluării, conformarea cu cerințele europene, educarea populației*
Protecția resurselor naturale	*Monitorizarea pădurilor, prevenirea defrișărilor ilegale*	*Conservarea biodiversității, prevenirea eroziunii solului*
Calitatea aerului și apei	*Modernizarea sistemelor de canalizare, controlul emisiilor și apelor uzate*	*Sănătatea populației, protejarea ecosistemelor locale*

Educația ecologică	*Ateliere și campanii în școli, implicarea cetățenilor în activități ecologice*	*Creșterea responsabilității civice, schimbări pozitive de comportament*
Energie verde și eficiență	*Sprijin pentru panouri solare, iluminat public cu LED-uri*	*Reducerea costurilor și emisiilor de carbon, autonomie energetică*
Parteneriate și finanțare	*Accesarea fondurilor europene pentru proiecte de mediu*	*Dezvoltarea durabilă a comunei, crearea de noi locuri de muncă în domeniul verde*

15.10 Agricultura

Domeniul de intervenție	***Măsuri***	***Beneficii anticipate***
Organizare și asociere	*Sprijinirea constituirii de cooperative sau asociații agricole*	*Acces mai ușor la finanțare, echipamente comune, piețe de desfacere*
Tehnologizare și modernizare agricolă	*Facilitarea accesului la utilaje moderne prin granturi, leasing sau parteneriate*	*Eficiență crescută, reducerea costurilor de producție*
Infrastructură agricolă	*Modernizarea drumurilor agricole și dezvoltarea sistemelor de irigații*	*Acces facil la terenuri, creșterea randamentelor agricole*
Educație și formare	*Organizarea de cursuri de perfecționare pentru fermieri (agricultură ecologică etc.)*	*Creșterea competențelor fermierilor, aplicarea de practici sustenabile*
Valorificarea producției locale	*Crearea unui centru local de colectare și procesare a produselor agricole*	*Creșterea valorii adăugate a produselor, venituri mai mari pentru fermieri*
Promovare și branding	*Promovarea produselor locale la târguri și în rețele regionale sau online*	*Vizibilitate crescută, extinderea pieței de desfacere*
Acces la finanțare	*Consiliere pentru atragerea fondurilor europene*	*Investiții în dezvoltare rurală, diversificarea activităților agricole și non-agricole*

15.11 Economie, industrie, comerț, servicii		
Domeniul de intervenție	***Măsuri recomandate***	***Beneficii anticipate***
Sprijin pentru IMM-uri și antreprenoriat	*Înființarea unui centru local de informare și consiliere pentru antreprenori*	*Creșterea numărului de afaceri locale, generarea de locuri de muncă*
Infrastructură economică	*Amenajarea de zone pentru activități economice (ex. parc mic de afaceri)*	*Atragerea de investiții, dezvoltarea comerțului și serviciilor*
Educație antreprenorială	*Organizarea de cursuri și ateliere pentru tineri și șomeri*	*Dezvoltarea spiritului antreprenorial, reducerea șomajului*
Promovarea produselor și serviciilor locale	*Campanii de marketing local/ regional, participare la târguri economice*	*Vizibilitate crescută, extinderea pieței pentru afacerile locale*
Atragerea de investitori	*Identificarea și promovarea oportunităților de investiții la nivel local*	*Diversificarea economiei, consolidarea bazei de venituri locale*
Digitalizare și servicii moderne	*Sprijinirea transformării digitale a micilor afaceri locale*	*Eficiență operațională, acces la noi canale de vânzare*
Parteneriate intercomunitare	*Dezvoltarea de parteneriate cu comune învecinate pentru proiecte comune*	*Eficiență crescută, acces la fonduri și piețe mai mari*

15.12 Resurse umane și piața muncii		
Domeniul de intervenție	***Măsuri recomandate***	***Beneficii anticipate***
Formare profesională și calificare	*Organizarea de cursuri de formare/ reconversie profesională*	*Creșterea gradului de ocupare, diversificarea competențelor forței de muncă*
Integrarea tinerilor pe piața muncii	*Programe de ucenicie, sprijin pentru antreprenoriat tânăr*	*Stoparea migrației tinerilor, dezvoltarea inițiativelor locale*
Parteneriate cu angajatori locali	*Identificarea cererii de competențe și corelarea ofertei educaționale*	*Creșterea angajabilității, reducerea șomajului*
Stimularea economiei sociale	*Sprijinirea ONG-urilor sau întreprinderilor sociale locale*	*Integrarea persoanelor vulnerabile, ocupare sustenabilă*
Promovarea muncii sezoniere locale	*Crearea unei rețele de informare pentru activitățile sezoniere (ex. agricultură)*	*Oportunități temporare de muncă, reducerea migrației pe termen scurt*
Programe de reinserție profesională	*Proiecte pentru persoane inactive (părinți, vârstnici activi, persoane cu dizabilități)*	*Valorificarea potențialului existent, reducerea excluziunii sociale*
Digitalizare și muncă la distanță	*Instruire digitală, sprijin pentru munca online în domenii compatibile*	*Crearea de locuri de muncă fără a necesita migrație*

15.13 Administrația publică		
Domeniul de intervenție	***Măsuri recomandate***	***Beneficii anticipate***
Capacitate administrativă	*Instruire periodică pentru funcționari; atragerea de personal calificat*	*Creșterea performanței instituționale și a capacității de gestionare a proiectelor*
Digitalizare	*Implementarea unui sistem digital pentru servicii publice și documente online*	*Acces mai facil la servicii pentru cetățeni; eficiență crescută*
Transparență și participare	*Platforme online de consultare publică, bugetare participativă*	*Implicarea cetățenilor în decizii, creșterea încrederii în instituții*
Atragerea de fonduri europene	*Crearea unei echipe locale pentru scriere/ proiecte, colaborare cu experți externi*	*Finanțare pentru proiecte prioritare, dezvoltare accelerată*
Colaborare intercomunală	*Parteneriate cu comune vecine pentru servicii partajate (ex: salubrizare, IT)*	*Economii de scară, eficiență crescută în livrarea serviciilor*
Monitorizarea performanței	*Introducerea de indicatori de performanță în activitatea administrației*	*Evaluarea obiectivă a eficienței, corectarea rapidă a disfuncționalităților*
Informare și comunicare publică	*Newsletter local, întâlniri lunare cu cetățenii, social media activă*	*Creșterea gradului de informare și încredere a populației*

Capitolul XVI. Planificarea strategică

Planificarea strategică a Comunei Drăgușeni reprezintă un demers esențial de orientare și coordonare a dezvoltării locale pe termen mediu și lung, având la bază o viziune coerentă, realistă și adaptată nevoilor comunității. Acest proces s-a desfășurat într-un cadru participativ, implicând administrația publică locală, instituțiile relevante, actorii economici, organizațiile societății civile și cetățenii, în vederea conturării unor direcții de dezvoltare sustenabilă și echilibrată.

Strategia de dezvoltare locală durabilă a fost fundamentată pe analiza riguroasă a contextului actual, identificarea principalelor provocări și oportunități, precum și pe evaluarea resurselor disponibile. Planificarea strategică vizează o abordare integrată a domeniilor-cheie – infrastructură, servicii sociale, educație, sănătate, economie locală, mediu și administrație – cu scopul de a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor și de a spori atractivitatea comunei ca spațiu de locuire, muncă și investiții.

Documentul strategic este însoțit de un Plan Local de Acțiune, care include obiective clare, măsuri concrete, termene de implementare și surse posibile de finanțare, în special prin valorificarea fondurilor europene nerambursabile și a altor oportunități de sprijin guvernamental. Prin această abordare, comuna Drăgușeni își propune să devină un model de dezvoltare rurală durabilă, centrată pe bună guvernanță, coeziune socială și protejarea patrimoniului natural și cultural local.

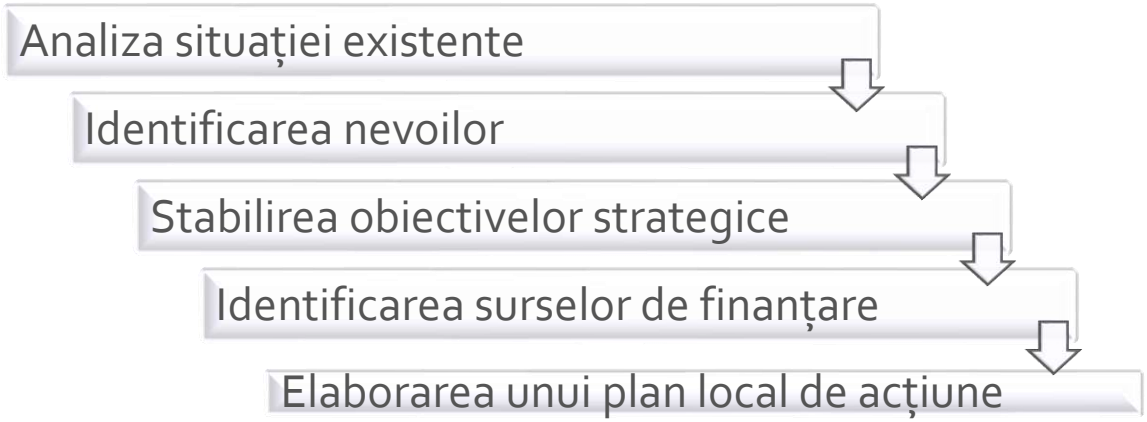

Planul Local de Acțiune (PLA) reprezintă instrumentul operațional esențial al Strategiei de dezvoltare locală durabilă a Comunei Drăgușeni, prin care sunt translatate viziunea strategică și obiectivele generale în intervenții concrete, etapizate și măsurabile. Acest document are rolul de a structura acțiunile prioritare pe termen scurt, mediu și lung, stabilind clar responsabilitățile, sursele de finanțare, termenele de realizare și indicatorii de monitorizare pentru fiecare măsură propusă.

PLA este construit pe baza unei analize multidimensionale a realităților locale și urmărește implementarea coerentă a direcțiilor strategice definite în strategie. Documentul integrează intervențiile necesare pentru răspunsul la provocările identificate și pentru valorificarea potențialului local, în concordanță cu principiile dezvoltării durabile și ale coeziunii teritoriale.

Planul Local de Acțiune este conceput ca un document flexibil, care poate fi actualizat periodic, în funcție de schimbările legislative, de prioritățile finanțatorilor și de dinamica nevoilor comunității. Implementarea cu succes a PLA va contribui direct la realizarea viziunii strategice și la consolidarea unei comunități locale prospere, reziliente și incluzive.

16.1 Monitorizarea atingerii obiectivelor strategiei de dezvoltare locală durabilă

Monitorizarea reprezintă un element esențial al procesului de implementare a Strategiei de dezvoltare locală durabilă, având rolul de a asigura urmărirea constantă a progresului realizat în raport cu obiectivele strategice stabilite și de a facilita luarea deciziilor informate pe parcursul derulării planului.

Acest proces presupune colectarea sistematică, analiza și raportarea datelor relevante privind stadiul de implementare a măsurilor prevăzute în Planul Local de Acțiune și gradul de atingere a indicatorilor de performanță.

Implementarea acţiunilor stabilite în cadrul prezentei strategii presupune un proces de planificare bazat pe obiectivele şi nevoile locale, precum şi pe resursele materiale, financiare şi umane disponibile. De asemenea, implementarea strategiei se va realiza în concordanţă cu strategiile existente la nivel naţional, regional și județean.

Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare locală durabilă constau, în principal, în verificarea atingerii obiectivelor propuse.

Monitorizarea și evaluarea vor fi realizate anual, de către reprezentanții Primăriei comunei Drăgușeni.

Etapele principale ale monitorizării includ:

- *Stabilirea indicatorilor de rezultat și de impact:* Pentru fiecare obiectiv strategic și operațional sunt definiți indicatori cuantificabili, relevanți și măsurabili, care permit evaluarea progresului (ex.: kilometri de drum modernizați, număr de beneficiari ai serviciilor sociale, creșterea gradului de colectare selectivă a deșeurilor etc.).

- *Colectarea periodică a datelor:* Informațiile sunt colectate de la responsabilii de implementare (compartimente din cadrul administrației locale, instituții partenere, ONG-uri, prestatori de servicii etc.), la intervale prestabilite (trimestrial/ semestrial/ anual).

- *Raportarea și analizarea progresului:* Datele colectate sunt centralizate și analizate în cadrul unui mecanism formal de raportare. Se elaborează rapoarte periodice de monitorizare care

reflectă stadiul atingerii obiectivelor, eventualele întârzieri sau blocaje, precum și recomandări pentru ajustarea intervențiilor.

- *Evaluarea intermediară și finală:* Pe parcursul implementării, strategia este supusă unor evaluări de etapă (mid-term) și finale, care permit aprecierea impactului real asupra comunității și revizuirea eventuală a direcțiilor de acțiune. Evaluările pot fi realizate intern sau cu sprijinul unor experți externi.

- *Transparență și comunicare:* Rezultatele monitorizării sunt comunicate către Consiliul Local, către cetățeni și alți actori interesați, prin rapoarte publice, sesiuni de consultare sau publicare online. Acest proces consolidează responsabilitatea administrației și încrederea publică.

- *Revizuirea și adaptarea strategiei:* În funcție de concluziile monitorizării, strategia poate fi ajustată prin completarea sau reformularea unor obiective, realocarea resurselor sau redefinirea priorităților, pentru a răspunde mai bine evoluției contextului local.

Un sistem eficient de monitorizare transformă strategia dintr-un document planificator într-un instrument activ de guvernanță locală, asigurând continuitatea, eficiența și adaptabilitatea procesului de dezvoltare durabilă.

16.2 Precizări metodologice

Strategia de dezvoltare locală durabilă a Comunei Drăgușeni a fost elaborată pe baza unei metodologii riguroase, participative și adaptate contextului rural specific, urmărind alinierea la principiile dezvoltării durabile, la obiectivele politicilor naționale și europene, precum și la nevoile concrete ale comunității.

Metodologia aplicată a avut la bază următoarele principii fundamentale:

- *Participare și consultare publică:* Procesul de elaborare a strategiei a inclus consultarea activă a factorilor interesați – cetățeni, reprezentanți ai administrației publice locale, instituții publice, agenți economici, cadre didactice, organizații non-guvernamentale și alți actori relevanți. Consultările s-au realizat prin interviuri, chestionare, focus grupuri și dezbateri publice. Această abordare a asigurat colectarea de informații relevante și legitimitatea demersului strategic.
- *Analiza diagnostic:* A fost realizată o analiză detaliată a situației existente în comună, prin colectarea și interpretarea datelor statistice, evaluarea resurselor locale, a infrastructurii, serviciilor publice și a cadrului natural și socio-economic. Totodată, au fost identificate punctele forte, slăbiciunile, oportunitățile și amenințările (analiză SWOT), oferind o bază solidă pentru stabilirea direcțiilor strategice.
- *Definirea viziunii, obiectivelor și priorităților:* Pe baza analizei diagnostice și a consultărilor, a fost formulată o viziune de dezvoltare pe termen mediu și lung, precum și obiective strategice clare, aliniate cu nevoile comunității. Acestea au fost structurate pe domenii-

cheie de intervenție precum infrastructură, servicii sociale, educație, economie, mediu și guvernanță locală.

- *Elaborarea Planului Local de Acțiune:* Strategia a fost transpusă într-un Plan Local de Acțiune operațional, în care sunt detaliate măsurile concrete ce urmează a fi implementate: obiective specifice, activități, indicatori de rezultat, termene de realizare, instituții responsabile și surse posibile de finanțare. Acesta reprezintă instrumentul prin care viziunea strategică devine acțiune.
- *Integrarea principiilor de sustenabilitate și incluziune socială:* Toate componentele strategiei au fost construite ținând cont de principiile protecției mediului, eficienței energetice, echității sociale și incluziunii grupurilor vulnerabile. De asemenea, strategia încurajează tranziția către o economie verde, digitalizarea și valorificarea patrimoniului local.
- *Monitorizare și evaluare:* Strategia include un cadru clar de monitorizare și evaluare, cu indicatori de performanță și mecanisme de urmărire a progresului, pentru a asigura transparența și eficiența implementării în timp.

Această abordare metodologică a garantat fundamentarea solidă a strategiei, implicarea reală a comunității și crearea unui document funcțional, adaptabil și orientat spre rezultate, în sprijinul dezvoltării durabile a Comunei Drăgușeni.

16.3 Proiecte în comuna Drăgușeni

Administrația publică a Comunei Drăgușeni a identificat o serie de proiecte prioritare care vizează modernizarea infrastructurii, dezvoltarea serviciilor publice și creșterea calității vieții locuitorilor. Aceste inițiative strategice reflectă angajamentul autorităților locale pentru o dezvoltare durabilă, eficientă și adaptată nevoilor comunității.

Principalele proiecte în derulare sau propuse pentru implementare în perioada imediat următoare sunt:

- Modernizarea infrastructurii educaționale - corp A la Școala Gimnazială „ Luca Gavril”, comuna Drăgușeni, județul Suceava;
- Creșterea eficienței energetice a clădirii Școlii Gimnaziale ”Luca Gavril” din comuna Drăgușeni, județul Suceava;
- Modernizarea infrastructurii educaționale - corp B și teren de sport la Școala Gimnazială „ Luca Gavril”, comuna Drăgușeni, județul Suceava;
- Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a unităților de învățământ preuniversitar din comuna Drăgușeni, finanțat 80 % din PNRR;
- Creșterea eficienței energetice în clădirea Căminului Cultural din comuna Drăgușeni, județul Suceava;

- Înființare rețea de alimentare cu apă în sat Broșteni, comuna Drăgușeni, județul Suceava;
- Dezvoltare rețea inteligentă de distribuție a gazelor naturale în comuna Drăgușeni, județul Suceava - în derulare;
- Modernizare drumuri de interes local în comuna Drăgușeni, județul Suceava - în derulare;
- Amenajare parc fotovoltaic în comuna Drăgușeni, județul Suceava - în derulare;
- Înființarea Muzeului Satului în comuna Drăgușeni, județul Suceava;
- Modernizarea administrației publice locale, creșterea transparenței și îmbunătățirea sistemului de informare a cetățenilor și a serviciilor oferite populației: transformare digitală a autorității publice locale, înregistrare în SNEP și Ghișeul.ro - în derulare.

Pe lângă aceste inițiative prioritare propuse de administrația publică locală, restul nevoilor identificate în cadrul procesului participativ se regăsesc detaliat în Planul Local de Acțiune anexat prezentei Strategii de dezvoltare locală durabilă. Acest document include intervenții etapizate, în concordanță cu direcțiile strategice, resursele disponibile și oportunitățile de finanțare existente.

Capitolul XVII. Necesități identificate

În urma analizelor realizate, comuna Drăgușeni se confruntă cu o serie de provocări și nevoi esențiale care necesită intervenții strategice integrate pentru a asigura o dezvoltare durabilă și echitabilă. Principalele necesități identificate sunt:

a) *Dezvoltarea infrastructurii de bază* – Reabilitarea și modernizarea drumurilor locale, extinderea și eficientizarea rețelelor de alimentare cu apă, canalizare și iluminat public reprezintă priorități esențiale pentru îmbunătățirea calității vieții și atragerea de noi investiții.

b) *Accesul la servicii sociale și de sănătate* – Se evidențiază lipsa unor servicii sociale bine dezvoltate pentru categoriile vulnerabile (vârstnici, copii din familii defavorizate, persoane cu dizabilități), precum și necesitatea îmbunătățirii accesului la servicii medicale primare și preventive.

c) *Educație și oportunități pentru tineri* – Comuna necesită investiții în infrastructura educațională, digitalizarea școlilor și crearea de spații educaționale și recreative moderne pentru copii și tineri, cu accent pe prevenirea abandonului școlar și încurajarea implicării civice.

d) *Diversificarea economiei locale* – Se impune sprijinirea inițiativelor antreprenoriale, valorificarea potențialului agricol și promovarea economiei sociale pentru crearea de locuri de muncă și creșterea veniturilor comunității.

e) *Protecția mediului și dezvoltarea durabilă* – Sunt necesare măsuri pentru protejarea resurselor naturale, combaterea poluării, gestionarea eficientă a deșeurilor și dezvoltarea unui cadru ecoturistic integrat.

f) *Capacitate administrativă și guvernanță locală* – Este esențială consolidarea capacității instituționale a administrației locale pentru a putea gestiona eficient proiecte finanțate din fonduri europene și pentru a răspunde prompt nevoilor comunității.

Aceste necesități au fost analizate și prioritizate în concordanță cu nevoile reale ale comunității și cu potențialul local de dezvoltare. Ele se regăsesc detaliat în Planul Local de Acțiune, anexat prezentei strategii, care definește intervențiile etapizate, responsabilii, sursele de finanțare și indicatorii de monitorizare.

Prin implementarea coerentă a acestui plan, administrația locală își propune să răspundă eficient provocărilor identificate, contribuind la creșterea calității vieții locuitorilor și la consolidarea unui cadru de dezvoltare sustenabilă și incluzivă.

Capitolul XVIII. Surse, bibliografie

Sursele utilizate în elaborarea Strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Drăgușeni, pentru perioada 2025-2030, sunt:

✓ Date colectate din cadrul Primăriei comunei Drăgușeni și de pe site, https://comunadragusenisv.ro/;
✓ https://ro.wikipedia.org/wiki/Drăgușeni,_Suceava;
✓ Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030;
✓ Departamentul pentru dezvoltare durabilă, https://dezvoltaredurabila.gov.ro/
✓ Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice Și Administrației;
✓ Guvernul României, https://gov.ro/ro
✓ Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, https://mfe.gov.ro/
✓ Autoritatea pentru Digitalizarea României, https://www.adr.gov.ro/
✓ Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est, https://www.adrnordest.ro/
✓ Consiliul Județean Suceava, https://cjsuceava.ro
✓ Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, https://mmediu.ro/
✓ Institutul Național de Statistică Suceava, https://suceava.insse.ro/
✓ Strategia de dezvoltare durabilă a comunei Drăgușeni 2014-2020;
✓ Planul de dezvoltare al regiunii Nord-Est (PDR) 2021-2027;
✓ Strategia de dezvoltare a județului Suceava, 2021-2027;
✓ Inspectoratul Școlar Suceava;
✓ Recensământ România, http://www.recensamantromania.ro;
✓ Ministerul Muncii, http://mmuncii.ro;
✓ Agenda 2030, http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/08/Agenda-2030_RO.pdf;
✓ Alte legi naționale în vigoare la data elaborării prezentei Strategii.

PLAN LOCAL DE ACȚIUNE

PENTRU IMPLEMENTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ DURABILĂ 2025-2030

DEMOGRAFIE ȘI POPULAȚIE						
Obiectiv general 1. Stoparea declinului demografic prin măsuri active de sprijin						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
1.1 Creșterea atractivității comunei pentru familii tinere	- Reabilitarea și vânzarea/ închirierea de locuințe sociale - Acordarea de loturi pentru construcții	- Nr. locuințe oferite - Nr. familii instalate	Primăria, Consiliul Local	2025–2030	Familii noi stabilite în comună	Buget local, PNRR, PNDL
1.2 Reducerea migrației prin dezvoltare economică locală	- Stimularea IMM-urilor - Crearea de locuri de muncă locale	- Nr. firme noi - Nr. locuri de muncă create	Primăria, ADI-uri, parteneri economici	2025–2030	Migrație netă stabilizată Oportunități locale crescute	POR, PNRR, PNSR, Start-up Nation
1.3 Promovarea comunei ca mediu atractiv pentru locuire și viață de familie	- Realizarea de campanii media - Website de prezentare pentru investitori și noi locuitori	- Nr. materiale - Nr. vizitatori/ cereri de relocare	Primăria, parteneri media	2025–2030	Imagine pozitivă a comunei la nivel regional și național	Buget local, parteneriate, GAL

Obiectiv general 2. Îmbunătățirea echilibrului demografic între categoriile de vârstă						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
2.1 Creșterea natalității și sprijinirea familiilor cu copii	- Acordarea de stimulente financiare pentru nou-născuți - Servicii de îngrijire a copilului	- Nr. de nașteri - Nr. de beneficiari	Primăria, DSP, DGASPC	2025–2030	Creșterea natalității, sprijin pentru familiile tinere	Buget local, PNRR, fonduri județene
2.2 Crearea de condiții favorabile pentru întoarcerea tinerilor	- Facilități pentru tineri întreprinzători - Acces la terenuri și locuințe	- Nr. tineri reveniți - Nr. afaceri noi	Primăria, AJOFM, GAL, parteneri privați	2025–2030	Întinerirea populației active	Start-up Nation, GAL, POCU, fonduri europene
2.3 Stimularea îmbătrânirii active și sănătoase	- Club pentru vârstnici - Programe de voluntariat intergenerațional	- Nr. seniori implicați - Nr. activități realizate	Primăria, ONG-uri, DGASPC	2025–2030	Implicare activă a persoanelor vârstnice	Buget local, POCU, AFCN, fonduri sociale
2.4 Promovarea echilibrului între populația activă și dependentă	- Campanii de informare privind oportunitățile locale - Acces la educație și formare	- Rata de ocupare - Rata de abandon școlar	Primăria, școli, AJOFM, ONG-uri	2025–2030	Creșterea populației active și șanse egale	POCU, Educație și Ocupare, bugete județene

2.5 Monitorizarea dinamicii populației și adaptarea politicilor locale	- Crearea unui registru local al populației - Raport anual demografic	- Raport publicat - Decizii adaptate contextului	Primăria, INSP, INS, CJ Suceava	Începând cu 2025	Politici locale bazate pe date reale	Buget local, parteneriate instituționale
Obiectiv general 3. Creșterea implicării populației în viața comunității						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
3.1 Stimularea voluntariatului și a civismului	- Campanii de promovare a voluntariatului - Crearea unei rețele locale de voluntari	- Nr. voluntari activi - Nr. campanii organizate	Primăria, ONG-uri locale	Începând cu 2025	Mai multă implicare civică și coeziune socială	Buget local, POCU, fonduri norvegiene
3.2 Implicarea tinerilor în procesele decizionale	- Consiliu consultativ local al tinerilor - Ateliere de consultare publică	- Nr. de tineri implicați - Nr. de întâlniri organizate	Primăria, Școli, ONG-uri	2025–2030	Participare crescută a tinerilor în viața comunității	PNRR, POCU, Erasmus+, fonduri CJ Suceava
3.3 Crearea unor structuri de participare comunitară	- Bugetare participativă - Forumuri cetățenești pe domenii	- Nr. participanți - Nr. propuneri implementate	Primăria, Consiliul Local	2025–2027	Dezvoltarea unei culturi a dialogului comunitar	Buget local, granturi europene

3.4 Promovarea culturii locale ca formă de implicare	- Evenimente culturale comunitare - Zilele comunei organizate cu implicare locală	- Nr. evenimente - Nr. participanți locali	Primăria, Căminul Cultural, Școli	Anual	Coeziune comunitară și valorizarea identității locale	AFCN, buget local, fonduri europene
3.5 Creșterea transparenței și comunicării publice	- Platformă online pentru informare și propuneri - Publicarea deciziilor locale	- Nr. de propuneri primite - Accesări ale platformei	Primăria, Responsabil IT	2025–2026	Creșterea încrederii și a participării la deciziile publice	Buget local, fonduri structurale
EDUCAȚIE						
Obiectiv general 4. Reducerea riscului de abandon școlar și creșterea promovabilității						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
4.1 Identificarea timpurie a elevilor aflați în risc de abandon	- Colaborare școală–familie–primărie - Sisteme de alertă și sprijin individualizat	- Nr. elevi identificați - Nr. cazuri monitorizate	Școală, Primăria, DGASPC	2025–2026	Scăderea procentului de abandon școlar	PNRAS, PNRR, buget local
4.2 Sprijinirea elevilor din medii vulnerabile	- Acordarea de burse sociale - Asigurarea rechizitelor,	- Nr. burse acordate - Prezență școlară	Școală, Primărie, Inspectoratul Școlar	2025–2030	Acces egal la educație pentru copiii din grupuri vulnerabile	POCU, PNRAS, buget local, fonduri CJ Suceava

	transportului și mesei calde					
4.3 Îmbunătățirea calității procesului educațional	- Meditații gratuite pentru elevii cu dificultăți - Formare pentru cadrele didactice	- Rată de promovabilitate - Nr. cadre formate	Școală, Inspectoratul Școlar	2025–2027	Creșterea performanței școlare și a promovabilității	POCU, PNRR, Ministerul Educației
4.4 Crearea unui mediu educațional atractiv și motivant	- Cluburi extracurriculare (STEM, arte, sport) - Activități educaționale interactive	- Nr. cluburi - Rata de participare	Școală, ONG-uri, Primăria	2025–2028	Implicarea elevilor în activități care stimulează motivația	PNRAS, Erasmus+, fonduri private
4.5 Implicarea părinților în viața școlară	- Sesiuni de informare și consiliere parentală - Implicarea în Consiliile Școlare	- Nr. părinți implicați - Nr. sesiuni organizate	Școală, Asistent social, Primăria	2025–2027	Îmbunătățirea colaborării familie–școală pentru sprijin educațional	Buget local, POCU, granturi naționale și europene

Obiectiv general 5. Crearea unui cadru educațional modern și echitabil						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
5.1 Modernizarea infrastructurii educaționale	- Renovarea și dotarea școlilor cu echipamente IT și materiale didactice moderne - Amenajarea sălilor de clasă	- Nr. școli renovate - Nr. echipamente IT distribuite	Primăria, Școală, Ministerul Educației	2025–2027	Școli moderne, dotate corespunzător, pentru un învățământ de calitate	PNRR, Ministerul Educației, buget local
5.2 Crearea unui mediu educațional incluziv și accesibil	- Instalarea rampelor de acces pentru persoane cu dizabilități - Adaptarea infrastructurii pentru nevoi speciale	- Nr. locații accesibile - Nr. elevi cu dizabilități integrați	Primăria, Școală, DGASPC	2025–2027	Creșterea accesibilității pentru toți copiii, inclusiv cei cu dizabilități	POCU, Fonduri europene, Buget local
5.3 Implementarea tehnologiilor educaționale inovative	- Crearea unor săli de clasă digitalizate și interconectate - Introducerea de platforme educaționale online	- Nr. platforme educaționale - Rata de utilizare a platformelor	Școala, Primăria, ONG-uri educaționale	2025–2028	Elevi și profesori folosind tehnologii educaționale moderne	PNRR, POCU, Erasmus+, Buget local

5.4 Îmbunătățirea calității actului educațional prin formarea continuă a cadrelor didactice	- Organizarea de cursuri de formare continuă pentru profesori - Dezvoltarea competențelor pedagogice și TIC	- Nr. cadre didactice formate - Evaluarea impactului formării	Inspectoratul Școlar, Școală, Formatori	2025–2027	Cadre didactice mai bine pregătite și mai eficiente în procesul educațional	POCU, Fonduri europene, Ministerul Educației
5.5 Crearea unui sistem educațional echitabil pentru toate categoriile sociale	- Acordarea de burse și suport educațional pentru elevii din medii defavorizate - Facilitarea transportului școlar gratuit	- Nr. elevi susținuți financiar - Nr. elevi beneficiari de transport gratuit	Primăria, Școală, ONG-uri	2025–2028	Creșterea accesului la educație pentru elevii din medii vulnerabile	POCU, Ministerul Educației, buget local
Obiectiv general 6. Acces sporit la educație pentru copiii din medii defavorizate						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
6.1 Creșterea accesului la educație pentru copiii din familii defavorizate	- Acordarea de burse pentru elevii din medii defavorizate - Furnizarea de materiale didactice gratuite	- Nr. burse acordate - Nr. materiale distribuite	Primăria, Școlile, ONG-uri educaționale	2025–2026	Creșterea numărului de elevi din medii defavorizate în educație	POCU, Ministerul Educației, buget local

6.2 Asigurarea transportului gratuit pentru elevii din zone izolate	- Organizarea transportului gratuit pentru elevii din satele izolate - Optimizarea traseelor de transport	- Nr. elevi beneficiari de transport gratuit - Nr. trasee optimizate	Primăria, Școala, Compania de transport	2025–2028	Reducerea barierelor geografice pentru accesul la educație	POCU, Ministerul Educației, buget local
6.3 Sprijin educațional suplimentar pentru copiii din medii vulnerabile	- Organizarea de sesiuni de tutoriat și consiliere educațională pentru elevii cu dificultăți - Crearea unor grupuri de suport educațional	- Nr. sesiuni de tutoriat organizate - Nr. elevi sprijiniți	Primăria, Școala, ONG-uri educaționale	2025–2028	Creșterea performanței școlare a elevilor din medii defavorizate	POCU, Fonduri europene, Ministerul Educației
6.4 Creșterea implicării părinților din medii defavorizate în educație	- Organizarea de sesiuni de informare și formare pentru părinți - Crearea unor platforme de comunicare între părinți și școală	- Nr. sesiuni de formare organizate - Nr. părinți implicați	Primăria, Școlile, ONG-uri	2025–2026	Părinți mai implicați în educația copiilor lor	POCU, Ministerul Educației, buget local
6.5 Crearea unui sistem de monitorizare a progresului	- Implementarea unui sistem de urmărire a progresului școlar	- Nr. rapoarte emise	Primăria, Școala,	2025–2027	Progres mai vizibil al elevilor din medii vulnerabile	POCU, Ministerul

educațional al copiilor defavorizați	- Crearea unor rapoarte periodice privind evoluția elevilor	- Progresul elevilor monitorizați	Inspectoratul Școlar			Educației, buget local
Obiectiv general 7. Dezvoltarea capitalului uman local prin educație de calitate						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
7.1 Dezvoltarea unor programe educaționale inovative	- Implementarea unor programe de educație STEM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Matematică) - Crearea unor cursuri suplimentare de dezvoltare personală pentru elevi	- Nr. programe educaționale inovative implementate - Nr. elevi participanți	Primăria, Școlile, ONG-uri educaționale	2025–2027	Creșterea interesului și performanței elevilor în domenii inovative	POCU, Ministerul Educației, buget local
7.2 Creșterea accesului la resurse educaționale moderne	- Dotarea școlilor cu tehnologie modernă (calculatoare, table interactive) - Crearea unor biblioteci digitale pentru elevi	- Nr. echipamente educaționale achiziționate - Nr. elevi care utilizează resursele educaționale	Primăria, Școlile, Ministerul Educației	2025–2028	Acces mai mare la educație de calitate pentru toți elevii	POCU, Ministerul Educației, buget local, sponsorizări

7.3 Sprijinirea elevilor cu rezultate excepționale în educație	- Oferirea unor burse de performanță pentru elevii cu rezultate excelente - Organizarea de concursuri și olimpiade școlare	- Nr. burse oferite - Nr. elevi participanți la olimpiade	Primăria, Școala, ONG-uri educaționale	2025–2026	Stimularea performanței și a competitivității elevilor	POCU, Ministerul Educației, buget local
7.4 Promovarea educației incluzive pentru elevii cu dizabilități	- Crearea unor programe educaționale personalizate pentru elevii cu dizabilități - Formarea cadrelor didactice pentru educație incluzivă	- Nr. elevi cu dizabilități integrați în educație - Nr. profesori instruiți	Primăria, Școala, Ministerul Educației	2025–2027	Accesibilitate sporită la educație pentru elevii cu dizabilități	POCU, Ministerul Educației, buget local
7.5 Promovarea educației antreprenoriale pentru tineri	- Implementarea unor cursuri de educație antreprenorială în școli - Crearea unui program de mentorat pentru tineri	- Nr. elevi participanți la cursuri de educație antreprenorială - Nr. tineri care beneficiază de mentorat	Primăria, Școlile, Camerele de Comerț	2025–2028	Dezvoltarea abilităților antreprenoriale în rândul tinerelor talente	POCU, Ministerul Educației, fonduri europene

SĂNĂTATE						
Obiectiv general 8. Acces îmbunătățit la servicii medicale pentru toți locuitorii comunei						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
8.1 Creșterea accesului la servicii medicale pentru întreaga populație	- Extinderea programului de consultații medicale în dispensar - Organizarea unor caravane de sănătate pentru zonele izolate	- Nr. consultații medicale realizate - Nr. caravane de sănătate organizate	Primăria, Cabinetul medical, Direcția de Sănătate Publică	2025–2027	Creșterea numărului de locuitori care beneficiază de servicii medicale	POCU, Ministerul Sănătății, buget local
8.2 Asigurarea accesului la medicamente esențiale pentru locuitori	- Implementarea unui program de distribuire a medicamentelor esențiale pentru persoanele vulnerabile	- Nr. medicamente distribuite - Nr. beneficiari ai programului de distribuire	Primăria, Farmacia locală, Cabinetul medical	2025–2027	Creșterea accesului locuitorilor la medicamente esențiale	Ministerul Sănătății, buget local, sponsorizări
8.3 Îmbunătățirea infrastructurii sanitare locale	- Modernizarea dispensarului pentru dotarea acestuia cu echipamente moderne	- Nr. modernizări realizate - Nr. echipamente noi achiziționate	Primăria, Cabinetul medical, Ministerul Sănătății	2025–2028	Îmbunătățirea infrastructurii sanitare, acces mai rapid la servicii	POCU, Ministerul Sănătății, buget local

	- Crearea unor spații de izolare pentru cazuri de urgență					
8.4 Creșterea numărului de medici și personal medical în localitate	- Recrutarea și angajarea de medici specializați pentru specialități deficitare - Crearea unui program de atragere a tinerelor talente în domeniul medical	- Nr. medici angajați - Nr. specialități acoperite	Primăria, Ministerul Sănătății, unități sanitare	2025–2027	Reducerea deficitului de personal medical local	Ministerul Sănătății, buget local
8.5 Promovarea educației pentru sănătate și prevenirea bolilor	- Organizarea de campanii de educație pentru sănătate în școli și comunitate - Distribuirea de pliante și materiale informative	- Nr. campanii educaționale desfășurate - Nr. persoane educate despre prevenirea bolilor	Primăria, Cabinetul medical, ONG-uri de sănătate	2025–2026	Creșterea nivelului de conștientizare și prevenire a bolilor	POCU, Ministerul Sănătății, ONG-uri
8.6 Îmbunătățirea accesului la servicii medicale	- Extinderea și modernizarea dispensarului - Atragerea de medici de familie și pediatri	- Nr. medici activi - Nr. consultații/an	Primăria, DSP, CAS	2025–2027	Acces mai bun la îngrijire primară	PNRR – Sănătate, fonduri UE, buget local

8.7 Creșterea colaborării cu spitale și clinici regionale	- Crearea unor parteneriate cu spitale și clinici din județul Suceava pentru trimiterea cazurilor severe - Stabilirea unor protocoale de colaborare pentru transferuri rapide de pacienți	- Nr. transferuri realizate - Nr. protocoale de colaborare semnate	Primăria, Spitalul Județean Suceava	2025–2027	Reducerea timpilor de așteptare pentru cazuri grave	Ministerul Sănătății, buget local
Obiectiv general 9. Creșterea nivelului de prevenție și educație pentru sănătate						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
9.1 Informarea populației despre stilul de viață sănătos	- Organizarea de campanii de informare în școli, cămine culturale și spații publice - Distribuirea de materiale educative	- Nr. campanii desfășurate - Nr. participanți - Nr. materiale distribuite	Primăria, Cabinete medicale, DSP Suceava	2025–2026	Creșterea nivelului de conștientizare asupra sănătății personale	POCU, Ministerul Sănătății, buget local
9.2 Creșterea gradului de vaccinare în rândul copiilor și vârstnicilor	- Organizarea de caravane de vaccinare	- Rata de vaccinare	DSP Suceava, Cabinete	2025–2027	Reducerea riscului de apariție a bolilor	Ministerul Sănătății, programe

	- Campanii de informare despre importanța vaccinării	- Nr. campanii realizate	medicale, Primăria		prevenibile prin vaccinare	guvernamentale
9.3 Promovarea controalelor medicale preventive	- Stimularea participării la controale periodice prin informare și facilități (transport, programări etc.)	- Nr. persoane participante la controale - Nr. cazuri depistate precoce	Cabinete medicale, Primăria, ONG-uri	2025–2028	Diagnosticarea timpurie și prevenirea complicațiilor de sănătate	PNRR, POCU, fonduri externe
9.4 Introducerea educației pentru sănătate în școli	- Dezvoltarea unor programe educaționale pentru elevi - Activități cu medici și specialiști în sănătate	- Nr. școli implicate - Nr. elevi participanți - Feedback de la profesori	Școli, ISJ Suceava, DSP, Primăria	2025–2026	Creșterea nivelului de informare și responsabilizare a tinerilor	Ministerul Educației, Ministerul Sănătății
9.5 Sprijinirea persoanelor vulnerabile în accesarea serviciilor de prevenție	- Identificarea și monitorizarea persoanelor vulnerabile - Asigurarea transportului și consilierii medicale	- Nr. persoane asistate - Nr. intervenții realizate	Compartimentul de Asistență Socială, DSP, Primăria	2025–2027	Incluziune socială și acces echitabil la prevenție medicală	POCU, buget local, parteneriate public-private

9.6 Dezvoltarea de parteneriate cu ONG-uri și instituții specializate	- Încheierea de parteneriate cu organizații pentru derularea programelor de prevenție	- Nr. parteneriate semnate - Nr. acțiuni comune organizate	Primăria, DSP, ONG-uri locale și regionale	2025–2028	Creșterea capacității locale de educație și intervenție în sănătate	ONG-uri, granturi internaționale, sponsorizări
Obiectiv general 10. Dezvoltarea unei infrastructuri medicale adaptate nevoilor actuale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
10.1 Modernizarea dispensarului existent	- Reabilitare clădire și dotare cu echipamente moderne - Asigurarea accesibilității pentru persoane cu dizabilități	- Grad de execuție a lucrărilor - Nr. echipamente medicale noi achiziționate	Primăria, DSP, proiectant, constructor	2025–2030	Creșterea calității serviciilor medicale primare	PNRR, buget local, POR
10.2 Înființarea unui centru de permanență medicală	- Identificarea spațiului - Atragerea personalului medical - Avizare și acreditare	- Nr. medici și asistenti angajați - Nr. consultații oferite	Primăria, DSP, Casa de Asigurări de Sănătate	2026–2030	Acces la servicii medicale în afara orelor de program	Ministerul Sănătății, fonduri europene

10.3 Crearea unei rețele de telemedicină și consultații la distanță	- Dotare cu echipamente IT - Încheiere de parteneriate cu spitale urbane	- Nr. consultații online efectuate - Grad de utilizare a platformei	Primăria, DSP, cabinete medicale	2026–2028	Acces sporit la servicii de specialitate, reducerea navetei medicale	POCU, fonduri norvegiene, PNRR
10.4 Dotarea cabinetului medical de familie cu aparatură medicală adecvată	- Achiziția de echipamente (EKG, ecograf, analizatoare rapide etc.)	- Nr. echipamente achiziționate - Grad de utilizare	Primăria, medic de familie, DSP	2025–2030	Diagnostic rapid și intervenție eficientă la nivel local	POR, Ministerul Sănătății
10.5 Asigurarea transportului medical pentru persoane vulnerabile și vârstnici	- Achiziționarea unei ambulanțe ușoare sau autovehicul adaptat - Stabilirea unui program regulat	- Nr. transporturi efectuate - Nr. beneficiari	Primăria, compartiment social, ONG-uri	2025–2030	Reducerea excluziunii medicale, creșterea gradului de mobilitate medicală	Buget local, POCU, GAL, parteneriate ONG
10.6 Înființarea unui cabinet stomatologic în cadrul dispensarului	- Amenajare spațiu dedicat - Contractare servicii medic stomatolog	- Nr. consultații lunare - Grad de adresabilitate	Primăria, DSP, CAS	2026–2030	Acces la servicii de medicină dentară pentru copii și adulți	Fonduri naționale, parteneriate private

ASISTENȚĂ SOCIALĂ						
Obiectiv general 11. Dezvoltarea infrastructurii sociale la nivel local						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
11.1 Înființarea unui centru de zi pentru copii și tineri	- Amenajarea clădirii - Dotarea cu echipamente educaționale și recreative - Angajarea personalului	- Nr. beneficiari - Grad de funcționare	Primăria, DAS, ONG-uri	2025–2030	Integrare socială și educațională pentru copii/ tineri vulnerabili	PNRR, POCU, buget local, GAL
11.2 Crearea unui centru de servicii sociale pentru vârstnici	- Identificare spațiu adecvat - Dotare și avizare - Recrutare personal specializat	- Nr. persoane asistate - Grad de ocupare	Primăria, DAS, DGASPC	2025–2030	Creșterea calității vieții pentru vârstnici izolați sau dependenți	POCU, buget județean, fonduri norvegiene
11.3 Creșterea calității vieții pentru seniori și familii extinse	- Dezvoltarea serviciilor sociale - Club de zi pentru vârstnici	- Nr. vârstnici deserviți - Nr. servicii oferite	DAS, ONG, DGASPC	2026–2029	Integrarea socială a seniorilor	POCU, Buget local

11.4 Modernizarea compartimentului de asistență socială	- Modernizare spațiu - Achiziție echipamente IT și logistică - Creștere număr personal	- Grad de digitalizare - Timp de răspuns la solicitări	Primăria, compartiment social	2025–2030	Eficientizarea intervenției sociale și a comunicării cu cetățenii	Buget local, PNRR, POAD
11.5 Dezvoltarea unei rețele de servicii mobile pentru persoane vulnerabile	- Achiziție vehicul adaptat - Dotare cu echipamente mobile - Stabilirea rutelor	- Nr. intervenții lunare - Nr. beneficiari deserviți	Primăria, DAS, ONG-uri	2026–2030	Acces mai bun la servicii pentru persoane cu mobilitate redusă	POCU, FSE+, parteneriate public-private
11.6 Crearea unui centru comunitar integrat (servicii medicale + sociale)	- Proiectare, construire/ amenajare - Stabilire echipe multidisciplinare	- Nr. servicii oferite - Nr. beneficiari	Primăria, DSP, DGASPC, ONG-uri	2025–2030	Abordare integrată a nevoilor sociale și de sănătate	PNRR, POR, FSE+, buget local
11.7 Sprijin financiar și social pentru familii cu copii	- Acordarea de stimulente la naștere - Tichete pentru rechizite și alimente	- Nr. familii sprijinite - Valoarea sprijinului	Primăria, DAS	Permanent	Reducerea abandonului Creșterea natalității	Buget local, DGASPC, POCU
11.8 Amenajarea de locuințe sociale pentru cazuri vulnerabile	- Identificare teren	- Nr. locuințe create - Grad de ocupare	Primăria, CJ Suceava, DAS	2026–2030	Reducerea riscului de excluziune socială	ANL, POAD, buget local și fonduri UE

	- Construire sau reabilitare spații locative - Stabilire criterii de eligibilitate				și sprijinirea reintegrării sociale	
11.9 Înființarea unui centru de consiliere familială și psihologică	- contractare psiholog/ asistent social - Crearea unei rețele de sprijin	- Nr. sesiuni de consiliere - Grad de satisfacție utilizatori	Primăria, ONG, CJ, DGASPC	2025–2030	Prevenirea abuzurilor și sprijin pentru familii în dificultate	FSE+, POCU, fonduri norvegiene, parteneriate ONG
Obiectiv general 12. Asigurarea unui acces mai bun la servicii pentru categoriile vulnerabile						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
12.1 Identificarea și evaluarea nevoilor grupurilor vulnerabile	- Realizarea unei baze de date - Elaborarea de anchete sociale - Cartografierea nevoilor	- Nr. de persoane evaluate - Nr. anchete finalizate	Primăria, DAS, DGASPC	2025	Planificare eficientă a serviciilor în funcție de nevoi reale	Buget local, FSE+, fonduri norvegiene
12.2 Creșterea accesului la servicii sociale de bază	- Crearea unui centru social multifuncțional	- Nr. beneficiari - Nr. servicii oferite	Primăria, DAS, ONG-uri	2025–2030	Reducerea excluziunii și îmbunătățirea calității vieții	POCU, FSE+, GAL, fonduri elvețiene

	- Servicii de informare, consiliere, sprijin material				pentru persoane vulnerabile	
12.3 Dezvoltarea serviciilor de sprijin la domiciliu	- Formarea unei echipe mobile - Dotarea cu echipamente - Vizite periodice	- Nr. vizite lunare - Grad de satisfacție al beneficiarilor	Primăria, DAS	2026	Sprijin pentru persoane în vârstă, cu dizabilități sau nedeplasabile	FSE+, buget local, PNRR
12.4 Îmbunătățirea accesului la locuințe sociale	- Construirea/ reabilitarea unor locuințe - Stabilirea criteriilor de alocare	- Nr. locuințe finalizate - Grad de ocupare	Primăria, CJ Suceava, ANL	2025–2030	Reducerea riscului de marginalizare socială și sprijinirea familiilor în dificultate	ANL, POAD, buget local, fonduri europene
12.5 Promovarea incluziunii sociale prin campanii de conștientizare	- Organizarea de evenimente și ateliere comunitare - Materiale informative	- Nr. campanii - Nr. participanți	DAS, ONG-uri, școli	2025–2027	Reducerea discriminării și creșterea solidarității în comunitate	Buget local, fonduri norvegiene, FSE+

Obiectiv general 13. Creșterea calității vieții și reducerea excluziunii sociale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
13.1 Extinderea accesului la servicii sociale și de bază	- Înființarea unui centru social integrat - Servicii de informare, consiliere, îngrijire	- Nr. beneficiari - Nr. servicii furnizate	Primăria, DAS, ONG-uri	2025–2030	Acces îmbunătățit la servicii sociale pentru grupurile vulnerabile	FSE+, POCU, buget local
13.2 Reducerea sărăciei și sprijinirea familiilor defavorizate	- Acordarea de beneficii și tichete sociale - Programe pentru reintegrarea în muncă	- Nr. de familii sprijinite - Nr. persoane reintegrate	Primăria, ANOFM, DAS	2025–2027	Creșterea autonomiei financiare și reducerea dependenței de ajutor social	POAD, FSE+, fonduri norvegiene
13.3 Îmbunătățirea accesului la locuire decentă	- Reabilitarea sau construirea de locuințe sociale - Alocarea pe criterii clare	- Nr. locuințe - Grad de ocupare	Primăria, ANL, CJ Suceava	2026–2028	Condiții de trai mai bune pentru persoane aflate în risc de excluziune	ANL, buget local, PNRR
13.4 Promovarea egalității de șanse și incluziunii comunitare	- Campanii de sensibilizare - Activități comunitare și intergeneraționale	- Nr. evenimente- Nivel de participare comunitară	Școli, ONG-uri, DAS	2025–2027	Reducerea discriminării, creșterea coeziunii sociale	Buget local, fonduri norvegiene, FSE+

13.5 Stimularea participării la educație și formare	- Programe de tip „A doua șansă”- Cursuri de formare pentru adulți	- Nr. participanți - Rată de absolvire	Școli, ONG-uri, Primăria	2025–2026	Îmbunătățirea nivelului educațional și a șanselor de angajare	POCU, FSE+, fonduri elvețiene
13.6 Dezvoltarea infrastructurii pentru petrecerea timpului liber și sport	- Amenajare spații verzi, parcuri - Organizarea de activități culturale și recreative	- Nr. spații amenajate - Nr. evenimente organizate	Primăria, Consiliul Local	2025–2030	Îmbunătățirea sănătății mintale, coeziunii și a stării generale de bine	AFM, buget local, PNRR, fonduri norvegiene
Obiectiv general 14. Asigurarea unui sprijin real pentru copii, vârstnici și familii aflate în dificultate						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
14.1 Sprijinirea familiilor cu venituri reduse	- Acordarea de ajutoare sociale - Pachete alimentare și de igienă	- Nr. beneficiari - Nr. pachete distribuite	Primăria, DAS	2025–2030	Îmbunătățirea condițiilor de trai pentru familiile defavorizate	POAD, buget local, FSE+
14.2 Dezvoltarea serviciilor pentru copii în risc	- Centre de zi pentru copii - Activități educative și recreative	- Nr. copii înscriși - Nr. activități organizate	DAS, școli, ONG-uri	2025–2030	Reducerea riscului de excluziune și abandon școlar	POCU, FSE+, PNRR

14.3 Îmbunătățirea îngrijirii vârstnicilor vulnerabili	- Servicii de îngrijire la domiciliu - Înființarea unui centru pentru vârstnici	- Nr. beneficiari - Nr. vizite efectuate	Primăria, DAS, DSP	2025–2028	Creșterea calității vieții și siguranței pentru persoane vârstnice	PNRR, fonduri norvegiene, buget local
14.4 Consiliere și sprijin psihosocial pentru familii și copii	- Servicii de consiliere psihologică - Grupuri de suport	- Nr. cazuri asistate - Grad de satisfacție	DAS, ONG-uri specializate	2025–2027	Întărirea rezilienței familiale și reducerea stresului social	FSE+, POCU, fonduri norvegiene
14.5 Acces facil la servicii de sănătate pentru categorii vulnerabile	- Colaborare cu asistenți comunitari - Servicii medicale mobile	- Nr. persoane asistate - Nr. acțiuni de prevenție	DSP, Primăria, ONG-uri	2025–2026	Acces sporit la prevenție și tratament pentru persoane cu mobilitate redusă	PNRR, buget local, fonduri elvețiene
14.6 Combaterea violenței domestice și a abuzului asupra minorilor	- Campanii de conștientizare - Mecanisme de sesizare și intervenție rapidă	- Nr. cazuri asistate - Nr. intervenții realizate	DAS, Poliție, școli, ONG-uri	2025–2027	Creșterea protecției copiilor și a membrilor vulnerabili ai familiei	FSE+, fonduri norvegiene, buget local
14.7 Încurajarea responsabilității parentale și educației familiale	- Cursuri pentru părinți	- Nr. sesiuni - Nr. părinți participanți	Școli, ONG-uri, DAS	2025–2026	Îmbunătățirea relației părinte-copil și creșterea	FSE+, POCU, buget local

	- Ghiduri și ateliere de educație parentală				implicării parentale	
INFRASTRUCTURA RUTIERĂ, TRANSPORT ȘI ACCES						
Obiectiv general 15. Modernizarea și extinderea infrastructurii rutiere locale și intercomunale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
15.1 Reabilitarea drumurilor locale deteriorate	- Lucrări de asfaltare și modernizare - Reabilitare podețe și rigole pluviale	- Km de drum modernizat - Nr. de tronsoane reabilitate	Primăria, Consiliul Local, CJ Suceava	2025–2030	Infrastructură rutieră modernă, trafic îmbunătățit	PNI "Anghel Saligny", buget local, PNRR
15.2 Extinderea rețelei de drumuri între satele componente	- Deschiderea de drumuri noi de legătură - Amenajare intersecții și semnalizări	- Km drumuri noi - Nr. de conexiuni intersat stabilite	Primăria, proiectanți	2025–2028	Accesibilitate crescută între zonele localității	Programul Regional Nord-Est, buget local
15.3 Îmbunătățirea conexiunii cu comunele învecinate	- Modernizarea drumurilor intercomunale - Acorduri de parteneriat intercomunal	- Nr. km modernizați - Nr. parteneriate intercomunale	Primăria, CJ Suceava, UAT-uri vecine	2026–2030	Integrare teritorială și mobilitate regională crescută	Programul Interreg, POR, PNI, buget local

15.4. Asigurarea siguranței rutiere	- Semnalizare rutieră verticală și orizontală - Amenajarea trecerilor de pietoni	- Nr. semne montate - Nr. accidente raportate	Primăria, Poliția Rutieră, Servicii Tehnice	2025–2030	Scăderea riscului de accidente și protejarea pietonilor	Buget local, fonduri guvernamentale
15.5 Facilitarea mobilității pentru toate categoriile de cetățeni	- Crearea trotuarelor și a rampelor de acces - Amenajarea stațiilor de autobuz	- Km trotuare - Nr. puncte de acces adaptate	Primăria, proiectanți, executanți	2025–2028	Accesibilitate crescută pentru persoane cu dizabilități și vârstnici	PNRR, FSE+, buget local
15.6 Creșterea rezilienței infrastructurii rutiere	- Modernizarea sistemelor de drenaj și consolidarea taluzurilor	- Nr. zone consolidate - Lungime canale drenaj	Primăria, Administrația Bazinală Siret	2026–2029	Reducerea riscurilor la inundații și alunecări de teren	POIM, PNRR, buget județean/local
Obiectiv general 16. Crearea unui sistem local de transport public durabil și eficient, introducerea sau extinderea de rute regulate de transport public între satele din comună și către orașele din apropiere						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
16.1 Extinderea rutelor de transport către orașele din apropiere	- Negocierea cu operatorii de transport pentru extinderea rutelor externe	- Km de rute extinse - Nr. de autobuze/	Primăria, operatori de transport, Consiliul Local	2026–2027	Accesibilitate sporită către orașele apropiate, facilitarea navetei pentru locuitori	Fonduri europene, buget local, PNRR

		vehicule care circulă pe rute extinse				
16.2 Crearea unor stații de autobuz sigure și accesibile pentru toate categoriile	- Amenajarea de stații moderne, dotate cu adăposturi, bănci și iluminat	- Nr. stații amenajate - Nr. persoane care folosesc transportul public	Primăria, Consiliul Local, operatori de transport	2025–2029	Creșterea confortului pentru pasageri, accesibilitate crescută pentru vârstnici și persoane cu dizabilități	PNRR, fonduri locale, buget local
Obiectiv general 17. Dezvoltarea infrastructurii pentru transportul verde (eco-mobilitate), amenajarea de piste pentru biciclete, trasee pietonale și stații de încărcare pentru vehicule electrice pentru a încuraja transportul alternativ și reducerea emisiilor						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
17.1 Amenajarea de piste pentru biciclete și trasee pietonale	- Identificarea traseelor strategice pentru piste și trasee pietonale - Realizarea planului de amenajare	- Lungimea pistelor și traseelor amenajate - Nr. de utilizatori zilnici	Primăria, Consiliul Local, firme specializate în infrastructură	2025–2030	Creșterea mobilității alternative, reducerea traficului auto, îmbunătățirea	PNRR, Fonduri europene, buget local

					siguranței pietonale	
17.2 Crearea unor stații de încărcare pentru vehicule electrice	- Identificarea locațiilor pentru stațiile de încărcare - Instalarea stațiilor de încărcare	- Nr. stații de încărcare instalate - Nr. de vehicule electrice încărcate anual	Primăria, operatori de energie, autorități locale	2026–2030	Sprijinirea utilizării vehiculelor electrice, reducerea emisiilor de CO2, îmbunătățirea infrastructurii verzi	PNRR, Fonduri pentru transport verde, buget local
17.3 Asigurarea accesibilității infrastructurii ecologice pentru toate categoriile de vârstă	- Crearea unor trasee pietonale și piste de biciclete accesibile persoanelor cu dizabilități	- Nr. de trasee accesibile - Feedback din partea utilizatorilor cu dizabilități	Primăria, ONG-uri, autorități locale	2025–2030	Îmbunătățirea accesibilității infrastructurii pentru toți cetățenii, reducerea barierelor fizice în mobilitate	PNRR, fonduri locale

Obiectiv general 18. Creșterea siguranței rutiere prin modernizarea intersecțiilor, trotuarelor și iluminatului public, Implementarea de măsuri de calmare a traficului, semnalizare rutieră modernă și protejarea pietonilor, în special în zonele din apropierea școlilor, bisericilor și centrelor culturale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
18.1 Modernizarea intersecțiilor și trotuarelor	- Modernizarea și lărgirea intersecțiilor aglomerate - Reabilitarea trotuarelor deteriorate	- Nr. de intersecții modernizate - Suprafața trotuarelor reabilitate	Primăria, Consiliul Local, firme specializate în infrastructură	2025–2030	Reducerea riscurilor de accidente rutiere, îmbunătățirea accesului pietonal	Fonduri europene, PNRR, buget local
18.2 Implementarea măsurilor de calmare a traficului	- Instalarea de limitatoare de viteză, sensuri unice și semafoare inteligente - Amenajarea de treceri de pietoni semnalizate corespunzător	- Nr. de măsuri implementate - Reducerea vitezei medii de circulație	Primăria, Poliția Locală	2025–2030	Reducerea vitezei de circulație în zonele cu risc, protecția pietonilor, creșterea siguranței rutiere	PNRR, fonduri pentru infrastructura rutieră, buget local
18.3 Modernizarea iluminatului public rutier și pietonal	- Instalarea de iluminat LED pe principalele artere și trotuare	- Nr. de locuri iluminate	Primăria, furnizori de energie electrică	2025–2030	Creșterea siguranței pe timp de noapte, reducerea riscurilor de	Fonduri europene, PNRR, buget local

	- Montarea de iluminat suplimentar în apropierea școlilor și centrelor publice	- Creșterea vizibilității în zonele rutiere			accidente din cauza vizibilității reduse	
18.4 Protejarea pietonilor în apropierea școlilor, bisericilor și centrelor culturale	- Crearea unor zone de siguranță pentru pietoni (bariere, insule) în apropierea acestor locații - Îmbunătățirea semnalizării rutiere în aceste zone	- Nr. de zone de protecție create - Reducerea accidentelor rutiere în zonele vulnerabile	Primăria, Poliția Locală, Consiliul Local	2025–2027	Protejarea pietonilor în zonele aglomerate, reducerea accidentelor în apropierea instituțiilor publice	PNRR, fonduri locale, buget local
18.5 Implementarea semnalizării rutiere moderne	- Instalarea de semne de circulație reflectorizante și semafoare inteligente - Crearea unui sistem de semnalizare rutieră integrat și vizibil	- Nr. de semafoare instalate - Eficiența semnalizării rutiere	Primăria, Poliția Locală	2025–2028	Creșterea vizibilității semnalizării, reducerea accidentelor din neînțelegerea semnalizării rutiere	Fonduri pentru infrastructura rutieră, PNRR, buget local

Obiectiv general 19. Digitalizarea sistemului de monitorizare și management al infrastructurii de transport, utilizarea tehnologiei (GIS, senzori, aplicații) pentru monitorizarea stării drumurilor și planificarea intervențiilor eficiente						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
19.1 Implementarea unui sistem digital de monitorizare a traficului rutier	- Instalarea de camere video de monitorizare a traficului și senzori de trafic în zonele cheie - Crearea unei platforme online de monitorizare a traficului	- Nr. de camere video instalate - Timpul de reacție la incidentele rutiere	Primăria, companii IT	2025–2030	Reducerea timpului de răspuns în caz de incidente, monitorizare în timp real a traficului	Fonduri europene, PNRR, buget local
19.2 Crearea unei platforme pentru informarea cetățenilor despre condițiile de trafic	- Dezvoltarea unei aplicații mobile sau a unui website dedicat informării cetățenilor despre trafic și condițiile de drum - Înființarea unui sistem de notificări pentru șoferi și pietoni	- Nr. de utilizatori ai aplicației - Frecvența notificărilor trimise	Primăria, companii IT, Poliția Locală	2025–2030	Creșterea gradului de informare a cetățenilor, reducerea accidentelor rutiere prin informare în timp real	Fonduri pentru digitalizare, PNRR, buget local

Obiectiv general 20. Asigurarea accesului echitabil la infrastructura de transport pentru toate categoriile de populație, inclusiv pentru persoane vârstnice, persoane cu dizabilități sau familii din zone izolate ale comune						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
20.1 Îmbunătățirea accesibilității transportului public pentru persoanele vârstnice	- Crearea unor rute de transport public dedicate vârstnicilor, cu vehicule accesibile (autobuze sau microbuze adaptate) - Implementarea unui sistem de transport pe bază de apel pentru vârstnici	- Nr. de rute accesibile pentru vârstnici - Nr. de călători vârstnici care utilizează transportul public	Primăria, Companii de Transport Public, Asistența Socială	2025–2030	Creșterea accesului vârstnicilor la transport public, îmbunătățirea mobilității acestora	Fonduri europene, PNRR, buget local
20.2 Asigurarea accesibilității transportului pentru persoanele cu dizabilități	- Adaptarea stațiilor de transport public pentru a fi accesibile persoanelor cu dizabilități - Introducerea vehiculelor dotate cu rampă pentru persoane cu mobilitate redusă	- Nr. de stații adaptate - Nr. de vehicule accesibile pentru persoane cu dizabilități	Primăria, Compania de Transport Public	2025–2030	Reducerea barierelor de mobilitate pentru persoanele cu dizabilități, creșterea accesibilității transportului public	Fonduri europene, PNRR, buget local

20.3 Extinderea rețelei de transport public în zonele izolate ale comunei	- Crearea de rute suplimentare pentru zonele izolate ale comunei, unde nu există transport regulat - Implementarea unui serviciu de transport la cerere pentru familiile din aceste zone	- Nr. de rute suplimentare create - Nr. de beneficiari ai serviciului de transport la cerere	Primăria, Compania de Transport Public	2025–2030	Creșterea accesibilității pentru familiile din zone izolate, îmbunătățirea mobilității acestora	Fonduri europene, PNRR, buget local
20.4 Promovarea infrastructurii de transport prietenoasă cu persoanele cu dizabilități	- Amenajarea de trasee pietonale și trotuare accesibile pentru persoanele cu dizabilități - Crearea de locuri de parcare destinate persoanelor cu dizabilități	- Nr. de trasee și trotuare accesibile - Nr. de locuri de parcare destinate persoanelor cu dizabilități	Primăria, Poliția Locală	2025–2030	Creșterea accesibilității transportului public și pietonal pentru persoanele cu dizabilități	Fonduri europene, PNRR, buget local
20.5 Informarea și educarea publicului cu	- Organizarea de campanii de informare și educare	- Nr. de campanii de informare desfășurate	Primăria, Asistența	2025–2026	Creșterea gradului de informare în	Fonduri din proiecte educaționale,

privire la opțiunile de transport accesibile	privind opțiunile de transport disponibile pentru persoanele vulnerabile - Crearea unui ghid local pentru accesul la transport public	- Nr. de ghiduri distribuite comunității	Socială, ONG-uri locale		rândul populației vulnerabile privind opțiunile de transport disponibile	PNRR, buget local
INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ						
Obiectiv general 21. Extinderea și modernizarea rețelei de alimentare cu apă potabilă, asigurarea accesului permanent la apă de calitate în toate satele din comună, inclusiv prin foraje noi, stații de tratare și rețele inteligente						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
21.1 Extinderea rețelei de alimentare cu apă potabilă în zonele rurale neacoperite	- Construirea de noi conducte de alimentare cu apă în zonele neacoperite - Realizarea de stații de pompare pentru a sprijini distribuția apei în zonele izolate	- Nr. de kilometri de conducte noi instalate - Nr. de stații de pompare instalate	Primăria, Compania de Apă Suceava	2025–2030	Creșterea procentului de populație acoperită de rețeaua de apă potabilă, îmbunătățirea accesului la apă pentru toți locuitorii	Fonduri europene, PNRR, buget local

21.2 Modernizarea infrastructurii de distribuție a apei potabile existente	- Înlocuirea conductelor vechi și deteriorate - Instalații de monitorizare și control al calității apei	- Nr. de kilometri de conducte înlocuite - Nr. de sisteme de monitorizare instalate	Primăria, Compania de Apă Suceava	2025–2030	Reducerea pierderilor de apă potabilă, îmbunătățirea calității serviciilor de alimentare cu apă	Fonduri europene, PNRR, buget local
21.3 Creșterea capacității de stocare a apei potabile	- Construirea de noi rezervoare de apă pentru stocare - Extinderea sistemului de distribuție pentru a face față cerințelor viitoare	- Nr. de rezervoare construite - Capacitatea totală de stocare a apei	Primăria, Compania de Apă Suceava	2025–2030	Asigurarea unui stoc adecvat de apă pentru consumul zilnic al populației, reducerea întreruperilor în alimentarea cu apă	Fonduri europene, PNRR, buget local
21.4 Asigurarea calității apei potabile pentru toți locuitorii	- Implementarea unui sistem de control și monitorizare continuă a calității apei - Testarea periodică a apei furnizate	- Nr. de testări de calitate realizate pe lună - Nr. de incidente legate de calitatea apei	Direcția de Sănătate Publică, Primăria, Compania de Apă Suceava	2025–2027	Creșterea gradului de satisfacție al populației privind calitatea apei potabile, eliminarea riscurilor sanitare	Fonduri europene, PNRR, buget local

21.5 Informarea și educarea populației despre utilizarea responsabilă a apei	- Campanii de informare pentru economisirea apei - Promovarea unor tehnologii de economisire a apei (ex: contoare de apă inteligente)	- Nr. de campanii desfășurate - Nr. de gospodării care adoptă soluții de economisire a apei	Primăria, ONG-uri locale	2025–2026	Creșterea gradului de conștientizare privind importanța economisirii apei, reducerea consumului excesiv de apă	Fonduri din proiecte educaționale, PNRR, buget local
Obiectiv general 22. Dezvoltarea și extinderea rețelei de canalizare și epurare a apelor uzate, realizarea de rețele noi de canalizare în satele care nu beneficiază de aceste servicii						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
22.1 Extinderea rețelei de canalizare în satele neacoperite	- Proiectare și execuție de rețele noi de canalizare în satele fără infrastructură - Conectarea gospodăriilor la rețea	- Nr. km de rețea nouă - Nr. de gospodării conectate	Primăria, Compania de Apă Suceava, Proiectant	2025–2030	Reducerea poluării solului și a apelor subterane, îmbunătățirea calității vieții	POIM, PNRR, buget local
22.2 Modernizarea rețelei existente și reducerea pierderilor	- Reabilitarea conductelor vechi - Montarea de senzori pentru monitorizarea funcționării sistemului	- Km de rețea reabilitată - Nr. de zone dotate cu senzori de control	Primăria, Compania de Apă Suceava	2025–2030	Creșterea eficienței și fiabilității sistemului de canalizare,	Fonduri europene, buget local, parteneriate public-private

					prevenirea colmatărilor	
22.3 Construirea/ extinderea stațiilor de epurare	- Realizarea sau modernizarea stațiilor de epurare biologică a apelor uzate - Creșterea capacității de procesare	- Nr. de stații construite sau modernizate - Capacitatea de epurare (m³/zi)	Primăria, Compania de Apă, APM Suceava	2025–2030	Tratarea corespunzătoare a apelor uzate, reducerea poluării mediului înconjurător	PNRR, Fonduri de Coeziune, buget local
22.4 Informarea și responsabilizarea populației	- Campanii de informare privind conectarea la canalizare și bune practici de întreținere - Reducerea deversărilor ilegale	- Nr. de campanii realizate - Nr. de gospodării informate	Primăria, ONG-uri locale, Școli	Anual	Creșterea gradului de conectare voluntară la canalizare, reducerea poluării accidentale	Programe educaționale, parteneriate ONG-uri, buget local
Obiectiv general 23. Creșterea gradului de racordare la rețeaua de distribuție a gazelor naturale, promovarea proiectelor de extindere a rețelei de gaze către toate zonele locuite din comună, în parteneriat cu autoritățile județene și companiile de utilități						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
23.1. Extinderea rețelei de distribuție în toate satele comunei	- Elaborarea documentației tehnico-economice	- Km de rețea construiți	Primăria, operatori de	2025–2030	Acces crescut la gaze naturale, reducerea	Fonduri PNRR, Programul Anghel

	- Obținerea avizelor și autorizațiilor - Execuția rețelei	- Nr. de locuințe deservite	gaze, proiectant		utilizării lemnului pentru încălzire	Saligny, buget local
23.2 Creșterea numărului de gospodării racordate	- Campanii de informare - Sprijin administrativ pentru racordare - Facilități fiscale pentru racordare	- Nr. de gospodării racordate - Rata de conectare (%)	Primăria, operator gaze, ONG-uri	2025–2030	Rată de racordare de peste 75% în 3 ani, confort sporit pentru populație	Programe guvernamentale, buget local
23.3 Realizarea racordurilor publice pentru instituții	- Racordarea școlilor, grădinițelor, dispensarului, primăriei	- Nr. de instituții publice racordate	Primăria, unități de învățământ, DSP, operatori	2025–2030	Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice, reducerea costurilor	Fonduri naționale, buget local
23.4 Siguranța și mentenanța rețelei	- Contractare de servicii de întreținere - Instruirea populației privind utilizarea corectă	- Nr. de incidente - Frecvența inspecțiilor tehnice	Operator gaze, ISU, Primăria	Permanent	Funcționare sigură și durabilă a rețelei de distribuție a gazelor naturale	Taxe de utilizare, buget local
23.5 Monitorizarea și evaluarea procesului	- Crearea unui sistem de urmărire a progresului	- Nr. de rapoarte anuale	Primăria, Consiliul Local	Anual	Transparență, adaptarea intervențiilor în	Buget local, cooperare intercomunală

	- Publicarea de rapoarte periodice	- Gradul de realizare al obiectivelor			funcție de nevoile reale ale comunității	
Obiectiv general 24. Îmbunătățirea infrastructurii energetice și promovarea surselor regenerabile, modernizarea rețelelor electrice, reducerea pierderilor și susținerea producției locale de energie solară, eoliană sau biomasă în gospodării și instituții publice						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
24.1 Modernizarea rețelei de distribuție a energiei electrice	- Identificarea zonelor cu infrastructură depășită - Înlocuirea rețelelor vechi - Automatizarea posturilor de transformare	- Nr. km de rețea modernizată - Reducerea întreruperilor de curent	Primăria, Distribuitor energie, ANRE	2025–2030	Rețea electrică fiabilă, adaptată consumului modern	Fonduri naționale, PNRR, POIM, buget local
24.2 Instalarea de panouri fotovoltaice pe clădiri publice	- Realizare studii de fezabilitate - Achiziție și montaj de sisteme fotovoltaice	- Nr. de clădiri dotate - Procent din consum acoperit din surse regenerabile	Primăria, școli, DSP, proiectant	2025–2030	Scăderea costurilor de energie, utilizare surse verzi în sectorul public	Fonduri PNRR, AFM, Administrația Fondului pentru Mediu

24.3 Încurajarea prosumatorilor din gospodării	- Campanii de informare - Sprijin administrativ pentru accesarea programelor - Reduceri de taxe locale	- Nr. gospodării cu panouri solare - MW instalați local	Primăria, AFM, Distribuitor energie	2025–2030	Creșterea capacității de producție locală de energie regenerabilă	Programe AFM – Casa Verde, buget local
24.4 Creșterea eficienței energetice în clădirile rezidențiale	- Campanii de informare - Programe de reabilitare termică - Subvenții pentru izolații și tâmplărie	- Nr. clădiri reabilitate - Consumul anual redus	Primăria, ADR Nord-Est, proprietari	2025–2030	Reducerea consumului energetic și a facturilor pentru populație	POR, AFM, PNRR, programe naționale
Obiectiv general 25. Asigurarea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor menajere și reciclabile, colectarea selectivă, dezvoltarea de puncte de colectare moderne și campanii de educație ecologică pentru populație						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
25.1 Îmbunătățirea colectării selective la nivel de gospodării	- Implementare de pubele colorate pe categorii - Campanii de educație ecologică	- Nr. gospodării dotate - Cantitate deșeuri reciclabile colectate	Primăria, ADI Eco, operator salubritate	2025–2027	Creșterea procentului de colectare selectivă Reducerea volumului	AFM, POIM, buget local

	- Monitorizarea colectării				deșeurilor depozitate	
25.2 Crearea unui centru de colectare selectivă la nivel local (de tip „punct verde”)	- Identificare locație - Proiectare și amenajare centru - Informarea cetățenilor	- Existența centrului - Nr. kg/lună colectate	Primăria, ADI, proiectant	2025–2027	Acces local la un punct de colectare multifracție Scăderea deșeurilor abandonate	POIM, PNRR, fonduri județene
25.3 Reducerea deșeurilor biodegradabile prin compostare	- Distribuirea de compostiere individuale - Înființare platformă comunală de compost	- Nr. gospodării cu compostor - Tonă deșeuri compostate	Primăria, AFM	2025–2028	Scăderea deșeurilor biodegradabile în fluxul menajer, Valorificarea deșeurilor în agricultură	AFM, POIM, buget local
25.4 Optimizarea contractelor de salubritate și extinderea acoperirii	- Reevaluarea contractelor actuale - Extinderea serviciului în toate satele comunei	- Procent gospodării deservite - Scăderea incidentelor de neridicare	Primăria, operator salubritate, ADI	2025–2026	Servicii de salubrizare stabile și echitabile în toată comuna	Buget local, ADI deșeuri

25.5 Creșterea nivelului de conștientizare privind reciclarea	- Campanii în școli și în comunitate - Ateliere practice și concursuri ecologice	- Nr. acțiuni educaționale - Grad de implicare comunitară	Primăria, școli, ONG-uri	Permanent	Atitudine pozitivă față de reciclare și responsabilitate ecologică	Buget local, sponsorizări, proiecte verzi
Obiectiv general 26. Modernizarea sistemului de iluminat public în localitățile din comună, înlocuirea iluminatului vechi cu corpuri LED eficiente energetic și instalarea de sisteme inteligente de control al consumului						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
26.1 Înlocuirea corpurilor de iluminat vechi cu tehnologie LED	- Inventarierea sistemului existent - Proiect tehnic pentru modernizare - Achiziție și montare corpuri LED	- Nr. corpuri LED instalate - Reducerea consumului electric (kWh)	Primăria, proiectant, operator energie	2025–2030	Reducerea costurilor de iluminat Iluminat stradal eficient energetic	AFM, PNRR, buget local
26.2 Extinderea iluminatului public în zone neacoperite (drumuri secundare, periferii)	- Studiu de necesitate - Proiectare și execuție extindere - Montare stâlpi și corpuri LED	- Nr. km rețea extinsă - Nr. zone acoperite suplimentar	Primăria, operator rețea	2025–2027	Asigurarea iluminatului în toate zonele locuite Creșterea siguranței	POIM, buget local, GAL
26.3 Automatizarea și monitorizarea inteligentă a sistemului de iluminat	- Implementare de senzori și controlere smart	- Existența unui sistem digital	Primăria, IT/tehnic,	2026–2030	Eficiență operațională crescută	PNRR, fonduri europene

	- Centralizare digitală a controlului	- Timp de intervenție redus	firmă specializată		Reducerea pierderilor și mentenanței costisitoare	
26.4 Promovarea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile	- Instalare de panouri solare pentru iluminat autonom - Proiect pilot în zone izolate	- Nr. stâlpi cu panouri solare - Economii anuale de energie	Primăria, furnizor tehnic	2025–2030	Reducerea amprentei de carbon Independență energetică locală	AFM, POIM, fonduri verzi
26.5 Îmbunătățirea siguranței pietonilor și zonelor publice prin iluminat adecvat	- Identificarea zonelor de risc (școli, treceri de pietoni) - Proiectare iluminat specific pentru siguranță	- Nr. zone cu iluminat suplimentar - Reducerea accidentelor nocturne	Primăria, poliția locală, proiectant	2025–2027	Siguranță crescută pentru cetățeni Confort urban îmbunătățit	Buget local, PNRR
CULTURĂ						
Obiectiv general 27. Conservarea și valorificarea patrimoniului cultural local, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice, bisericilor vechi, tradițiilor și meșteșugurilor specifice zonei						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
27.1 Identificarea, inventarierea și	- Realizare inventar al obiectivelor de patrimoniu	- Nr. obiective incluse în inventar	Primăria, Direcția	2025-2026	Bază clară pentru intervenții	Buget local, CJ Suceava

clasificarea elementelor de patrimoniu	- Clasificare în funcție de importanță istorică și starea de conservare	- Bază de date funcțională	Județeană pentru Cultură		Cunoașterea patrimoniului local	
27.2 Restaurarea și reabilitarea monumentelor istorice și lăcașurilor de cult	- Elaborare proiecte tehnice - Accesare fonduri și execuție lucrări de restaurare	- Nr. obiective restaurate - Grad de conservare îmbunătățit	Primăria, parteneri religioși, constructori specializați	2025–2030	Monumente protejate și redate comunității	POR, TIM, buget local, BOR
27.3 Promovarea tradițiilor locale și meșteșugurilor	- Organizare de ateliere, târguri tradiționale - Sprijin pentru artizani și meșteri locali	- Nr. de evenimente/ an - Participanți implicați	Primăria, școli, ONG-uri culturale	2025–2027	Păstrarea identității culturale Creșterea vizibilității comunei	Cultură/CNI, fonduri norvegiene
27.4 Valorificarea turistică a patrimoniului cultural	- Creare de trasee tematice - Ghiduri turistice, panouri informative - Promovare online și fizic	- Nr. trasee tematice - Nr. turiști atrași anual	Primăria, GAL, parteneri turism	2025–2028	Creșterea atractivității turistice Venituri suplimentare în zonă	GAL, ADR, PNRR, sponsorizări

27.5 Integrarea patrimoniului în educația locală	- Programe educaționale în școli - Excursii la obiective culturale locale - Publicații pentru elevi	- Nr. elevi implicați - Nr. activități desfășurate	Școli, bibliotecă, primărie	2025–2026	Creșterea gradului de conștientizare culturală Implicare civică sporită	MEC, buget local, ONG-uri
Obiectiv general 28. Dezvoltarea infrastructurii culturale locale, modernizarea căminului cultural, bibliotecii comunale, muzeul satului și spații pentru activități artistice și educaționale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
28.1 Modernizarea căminului cultural existent	- Reabilitare clădiri (acoperiș, instalații, fațade) - Dotare cu echipamente audio-video și mobilier modern	- Nr. unități renovate - Grad de funcționalitate și utilizare	Primăria, CJ Suceava, proiectant, constructor	2025–2030	Spații moderne și atractive pentru evenimente culturale	CNI, AFM, PNRR, buget local
28.2 Modernizarea bibliotecii comunale	- Amenajare interioară modernă - Achiziție fond de carte actualizat și calculatoare	- Nr. utilizatori/ lună - Nr. volume noi achiziționate	Primăria, bibliotecar, CJ Suceava	2025–2030	Bibliotecă atractivă pentru tineri și adulți	AFCN, buget local, fonduri structurale

28.3 Crearea unui muzeu local de istorie și tradiție	- Colectare obiecte de patrimoniu - Amenajare expozițională tematică - Promovare prin tururi și ghidaje	- Vizitatori/ lună - Nr. obiecte expuse	Primăria, școli, CJ, Muzeul Județean	2025–2030	Valorificarea identității locale Educație culturală pentru comunitate	AFCN, GAL, CJ Suceava, sponsorizări
28.4 Amenajarea de spații multifuncționale pentru activități artistice și educaționale	- Amenajare săli de repetiții, expoziții sau ateliere - Echipare cu instrumente, materiale și mobilier	- Nr. evenimente culturale organizate - Nr. participanți/ lună	Primăria, ONG-uri culturale, școli	2025–2030	Implicare activă a comunității Acces la cultură informală	POR, PNRR, fonduri norvegiene
Obiectiv general 29. Promovarea identității culturale locale și a tradițiilor populare, organizarea periodică de festivaluri, târguri tradiționale, ateliere de meșteșuguri, spectacole folclorice și concursuri tematice cu implicarea comunității						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
29.1 Organizarea de evenimente culturale și sărbători tradiționale locale	- Festival anual de folclor - Târguri tradiționale (meșteșuguri, gastronomie) - Zilele Comunei	- Nr. evenimente organizate /an - Nr. participanți	Primăria, Căminul cultural, ONG-uri, CJ Suceava	2025–2030 (anual)	Revitalizarea tradițiilor și creșterea coeziunii sociale	AFCN, buget local, CJ, GAL

29.2 Susținerea ansamblurilor folclorice locale și a meșteșugarilor	- Finanțarea repetițiilor și participării la concursuri - Promovare prin canale media și materiale tipărite	- Nr. grupuri sprijinite - Participări la festivaluri	Primăria, școli, asociații culturale	Permanent	Păstrarea și transmiterea culturii populare	PNRR, AFCN, fonduri norvegiene, sponsorizări
29.3 Educație culturală pentru tineri și elevi	- Ateliere de meșteșuguri, cusături, olărit - Lecții de dansuri populare și obiceiuri locale	- Nr. activități/ an - Nr. copii implicați	Școli, bibliotecă, ONG-uri	2025–2030	Conectarea noilor generații cu tradițiile locale	PNRAS, POR Educație, buget local
29.4 Realizarea unui fond digital și foto al tradițiilor și patrimoniului imaterial local	- Arhivare foto-video a tradițiilor locale - Crearea unei platforme online de prezentare	- Arhivă digitală activă - Nr. vizitatori online	Primăria, școală, voluntari locali	2025–2028	Acces facil la resurse culturale, promovare externă	PNRR, fonduri SEE, proiecte Erasmus+
29.5 Promovarea turistică a identității culturale locale	- Broșuri, site-uri și campanii de promovare - Integrarea în circuite turistice regionale	- Materiale produse - Nr. turiști atrași	Primăria, ADI Turism, CJ Suceava	2025–2027	Valorificarea economică a culturii locale	PNRR, POR, FLAG, parteneriate private

Obiectiv general 30. Sprijinirea inițiativelor culturale ale tinerilor și comunității, crearea de programe educaționale și artistice pentru tineri și copii, susținerea cercurilor de teatru, muzică, pictură, dans popular și literatură						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
30.1 Încurajarea participării tinerilor la activități culturale	– Înființarea cercurilor de teatru, dans, muzică, pictură, literatură – Găzduirea de ateliere lunare cu artiști locali	– Nr. cercuri funcționale – Nr. participanți/ an	Primăria, Căminul Cultural, școlile, ONG-uri culturale	2025–2027	Implicarea activă a tinerilor în viața culturală	AFCN, CJ Suceava, buget local, PNRAS
30.2 Crearea unui program local de educație culturală nonformală	– Tabere tematice de vară – Săptămâni culturale în școli – Programe de mentorat artistic	– Nr. activități/ an – Feedback de la participanți	Primăria, Inspectoratul Școlar, cadre didactice, artiști locali	2025–2028	Diversificarea formelor de educație și dezvoltarea creativității	POR Educație, Erasmus+, fonduri norvegiene
30.3 Asigurarea unui spațiu cultural multifuncțional pentru tineri	– Amenajarea unui spațiu creativ în căminul cultural sau bibliotecă	– Spațiu amenajat și utilizat – Grad de utilizare/ lună	Primăria, Biblioteca, GAL	2025–2030	Spațiu sigur și motivant pentru exprimare artistică	POR 2021–2027, buget local, FLAG

	– Dotare cu materiale artistice și echipamente					
30.4 Organizarea de competiții și expoziții culturale pentru copii și tineri	– Concursuri de desen, scriere creativă, spectacole – Expoziții tematice itinerante în comună	– Nr. evenimente/ an – Nr. premii acordate	Școli, bibliotecă, ONG-uri	2025–2030 (anual)	Stimularea talentelor și creșterea vizibilității culturale	Sponsori locali, AFCN, PNRR, buget local
30.5 Implicarea comunității în susținerea tinerelor inițiative	– Platformă de micro-granturi locale pentru inițiative culturale – Parteneriate cu asociații culturale și firme	– Nr. proiecte susținute – Nr. parteneriate încheiate	Primăria, ONG-uri, consiliul local	2026–2029	Spirit civic crescut și dezvoltare durabilă a culturii locale	Fonduri private, CSR, Start ONG, buget local
Obiectiv general 31. Creșterea accesului publicului larg la activități culturale de calitate, dezvoltarea de parteneriate cu instituții culturale din județ și din țară pentru organizarea de evenimente itinerante sau online în comunitățile rurale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
31.1 Realizarea unui calendar anual de evenimente culturale accesibile	– Planificare participativă a programului cultural local	– Calendar publicat – Nr. evenimente derulate conform planului	Primăria, comitet cultural local, ONG-uri	2025 și actualizări anuale	Transparență, continuitate și interes crescut pentru cultură	Buget local, sponsori, fonduri CJ

	– Afișare online și fizică a calendarului					
31.2 Creșterea colaborării cu instituții culturale din județ și regiune	– Acorduri de parteneriat – Co-organizarea de proiecte și turnee culturale	– Nr. parteneriate semnate – Nr. proiecte comune	Primăria, CJ, instituții culturale județene	2025–2028	Rețea culturală extinsă, diversificare a ofertei culturale locale	AFCN, CJ, fonduri europene, APL
31.3 Încurajarea mobilității artiștilor și educatorilor culturali în mediul rural	– Reședințe artistice temporare – Activități educative culturale în școli și cămine	– Nr. artiști implicați – Nr. ore educative livrate	ONG-uri culturale, școli, Primăria	2026–2029	Dezvoltare culturală continuă și incluziune rurală	Europa Creativă, fonduri EEA/Norvegia, sponsori
Obiectiv general 32. Digitizarea și arhivarea patrimoniului cultural local, colectarea, digitalizarea și promovarea online a arhivelor foto, documentelor istorice și povestirilor locale pentru generațiile viitoare						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
32.1 Crearea unui plan de arhivare digitală a patrimoniului cultural	– Inventarierea și evaluarea materialelor istorice (fotografii, documente, povești)	– Nr. de documente digitalizate – Catalog completat	Primăria, Muzeu local, bibliotecă	2025–2026	Arhivă digitală completă, accesibilitate îmbunătățită	Fonduri europene (Digitalizarea patrimoniului cultural), AFCN

	– Stabilirea unui sistem digital de arhivare					
32.2 Realizarea unui portal online dedicat patrimoniului cultural local	– Crearea unui site web sau platformă online pentru accesul publicului – Promovarea arhivelor și poveștilor locale	– Vizite pe platformă – Nr. de documente accesibile publicului	Primăria, Biblioteca, parteneri IT	2025–2027	Acces ușor la patrimoniul cultural local pentru publicul larg	Fonduri EEA, PNRR, sponsori IT
32.3 Implicarea comunității în colectarea și digitalizarea patrimoniului	– Organizarea de ateliere pentru colectarea documentelor – Colaborarea cu seniori și familii pentru povestiri și fotografii	– Nr. participanți – Nr. de materiale adunate	Primăria, școli, ONG-uri culturale	2025–2028	Colaborare intergenerațională, documente istorice adunate	AFCN, programe culturale naționale, sponsorizări
32.4 Restaurarea și conservarea documentelor fizice de patrimoniu	– Restaurarea fizică a materialelor deteriorate – Protejarea și conservarea arhivelor originale	– Nr. de documente restaurate – Gradul de conservare	Muzeu local, arhiviști, restauratori	2025–2027	Conservarea patrimoniului local pe termen lung	Fonduri europene, Ministerul Culturii, proiecte de restaurare

32.5 Educarea și promovarea patrimoniului local prin educație digitală	– Crearea de materiale educaționale pe baza arhivelor (documentare, ghiduri) – Activități educaționale în școli pentru învățarea istoricului local	– Nr. de școli implicate – Nr. de materiale educaționale realizate	Școli, ONG-uri, profesori, Primăria	2025–2028	Tineri educați despre istoria locală, acces digital la resurse	AFCN, Fonduri educaționale, parteneriate cu instituții culturale
Obiectiv general 33. Crearea unei rețele culturale la nivel intercomunal, colaborarea cu alte localități din zonă pentru proiecte culturale comune, schimburi artistice și promovarea culturală regională integrată						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
33.1 Înființarea unei rețele culturale intercomunale	– Identificarea localităților partenere din județ – Crearea unui cadru formal pentru colaborarea între autoritățile locale	– Nr. de localități partenere – Acorduri semnate de parteneriate	Primăria, Consiliul județean, instituții culturale locale	2025–2027	Crearea unei rețele funcționale de colaborare	Fonduri europene, Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR)
33.2 Organizarea de evenimente culturale comune între localități	– Planificarea și organizarea de	– Nr. de evenimente organizate	Primăria, organizații	2025–2030	Evenimente culturale cu impact regional,	AFCN, Fonduri regionale, sponsorii locali

	evenimente culturale regionale – Expoziții, festivaluri, târguri de artizanat, spectacole de teatru	– Nr. de participanți la fiecare eveniment	culturale, consilii locale		promovare reciprocă	
33.3 Promovarea schimburilor artistice între tineri și grupuri culturale	– Implementarea unor programe de schimburi culturale și artistice între tineri din localitățile partenere – Proiecte de colaborare între grupuri de teatru, muzică și dans	– Nr. de schimburi organizate – Nr. de tineri implicați	Școli, Primăria, organizații culturale	2025–2027	Tineri implicați în activități culturale comune, dezvoltarea abilităților	Fonduri europene pentru educație, Sponsorizări
33.4 Crearea unei platforme de promovare a culturii regionale	– Crearea unui site web sau platformă digitală pentru promovarea activităților și evenimentelor culturale regionale – Actualizarea constantă a platformei	– Nr. de vizite pe platformă – Feedback pozitiv de la utilizatori	Primăria, agenții de turism, parteneri din rețea	2025–2027	Creșterea vizibilității culturale regionale la nivel județean și național	Fonduri pentru promovare culturală, Sponsorizări locale

	cu informații relevante					
33.5 Realizarea unui program de formare continuă pentru organizatori de evenimente culturale	– Organizarea de cursuri și ateliere pentru tinerii și adulții care vor să învețe cum să organizeze evenimente culturale – Promovarea activităților educaționale	– Nr. de participanți la cursuri – Calitatea evaluată a programelor	Școli, Primăria, organizații culturale, experți în domeniu	2025–2028	Creșterea competențelor organizatorilor de evenimente culturale	Fonduri educaționale, PNRR, AFCN
Obiectiv general 34. Integrarea culturii în dezvoltarea turismului rural și ecoturistic, promovarea produselor culturale locale ca parte a ofertei turistice: case tradiționale, gastronomie locală, trasee tematice culturale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
34.1 Promovarea caselor tradiționale ca atracții turistice	– Identificarea și restaurarea caselor tradiționale din comună – Crearea unui circuit turistic dedicat acestora	– Nr. de case tradiționale restaurate – Nr. de turiști care vizitează aceste locații	Primăria, Ministerul Culturii, agenții de turism	2025–2027	Creșterea numărului de turiști care vizitează casele tradiționale	Fonduri europene, PNRR, AFCN

34.2 Integrarea gastronomiei locale în oferta turistică	– Promovarea produselor tradiționale și a preparatelor din gastronomia locală în restaurante și pensiuni – Organizarea de festivaluri și târguri gastronomice	– Nr. de restaurante și pensiuni care oferă produse tradiționale – Nr. de participanți la târguri gastronomice	Primăria, asociații locale de producători, agenții de turism	2025–2027	Creșterea numărului de turiști atrași de oferta gastronomică	Fonduri pentru promovare turistică, AFIR
34.3 Crearea și promovarea traseelor tematice culturale	– Identificarea și marcarea traseelor culturale ce leagă obiectivele istorice, tradițiile locale și meșteșugurile din comună – Crearea unui ghid turistic dedicat acestor trasee	– Nr. de trasee tematice marcate – Nr. de turiști care parcurg traseele	Primăria, agenții de turism, ghizi locali	2025–2030	Dezvoltarea turismului ecoturistic și cultural prin crearea de noi trasee	Fonduri europene pentru turism, AFCN
34.4 Educarea localnicilor pentru a deveni ghizi turistici	– Organizarea de cursuri pentru localnici pentru a deveni ghizi turistici	– Nr. de ghizi instruiți – Nr. de turiști ghidați	Primăria, Ministerul Culturii, școli	2025–2028	Creșterea calității serviciilor turistice prin ghizi locali calificați	Fonduri europene, AFCN

	specializați în patrimoniul cultural și ecoturism – Crearea unui program de formare continuă pentru ghizi					
34.5 Promovarea turismului ecologic și cultural pe platformele online	– Crearea unui site web dedicat promovării turismului cultural și ecoturistic local – Publicarea de conținut digital (video, fotografii, articole) pentru a atrage turiști	– Nr. de vizite pe site-ul web – Nr. de promovări pe rețelele sociale	Primăria, agenții de turism, asociații de turism	2025–2027	Creșterea vizibilității turismului ecologic și cultural	Fonduri pentru marketing turistic, sponsorizări
TURISM						
Obiectiv general 35. Valorificarea potențialului natural, cultural și religios în scop turistic, promovarea zonei prin punerea în valoare a resurselor locale: peisaje, tradiții, biserici, monumente istorice, meșteșuguri și obiceiuri						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
35.1 Promovarea resurselor naturale locale	– Identificarea și marcarea traseelor ecoturistice (peisaje,	– Nr. de trasee marcate	Primăria, ONG-uri de mediu,	2025–2027	Creșterea atractivității zonei pentru ecoturism	Fonduri europene,

	păduri, puncte panoramice) – Crearea de materiale promoționale (hărți, pliante, website)	– Nr. de materiale de promovare distribuite	agenții de turism			PNRR, ONG-uri
35.2 Punerea în valoare a patrimoniului religios	– Reabilitarea și iluminarea bisericilor și monumentelor religioase de interes turistic – Realizarea de tururi ghidate tematice	– Nr. de obiective reabilitate – Nr. de turiști participanți la tururi	Primăria, Parohii, Direcția pentru Cultură	2025–2030	Creșterea vizibilității patrimoniului religios și a turismului spiritual	Ministerul Culturii, AFCN, fonduri UE
35.3 Promovarea meșteșugurilor și obiceiurilor locale	– Organizarea de târguri meșteșugărești și ateliere demonstrative pentru turiști – Crearea unui centru de meșteșuguri tradiționale	– Nr. de evenimente organizate – Nr. de participanți (localnici și turiști)	Primăria, meșteșugari locali, ONG-uri culturale	2025–2030	Revitalizarea tradițiilor și crearea de venituri locale	PNDR, AFCN, sponsori

Obiectiv general 36. Dezvoltarea infrastructurii turistice și de agrement la nivel local, amenajarea de trasee ecoturistice, puncte de belvedere, spații de campare, centre de informare turistică și facilități de recreere pentru vizitatori						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
36.1 Amenajarea de trasee ecoturistice marcate	– Identificarea și semnalizarea traseelor de interes ecologic și cultural – Instalarea de panouri informative și hărți	– Nr. km de trasee amenajate – Nr. de panouri montate	Primăria, ONG-uri de mediu, Ocolul Silvic	2025–2030	Creșterea atractivității pentru turiști și dezvoltarea turismului verde	AFM, PNRR, programe transfrontaliere
36.2 Crearea de puncte de belvedere și spații de observare	– Amenajarea de puncte panoramice cu mobilier urban (bănci, coșuri, foișoare) – Montarea de telescoape turistice și panouri explicative	– Nr. puncte de belvedere amenajate – Nr. vizitatori înregistrați	Primăria, Consiliul Județean	2025–2030	Promovarea valorii peisajului local și atragerea turiștilor de weekend	Programe județene, FLAG-uri, fonduri UE
36.3 Amenajarea de spații de campare și facilități pentru rulote	– Realizarea infrastructurii de bază (apă, electricitate, grupuri sanitare)	– Nr. de locuri de campare disponibile	Primăria, antreprenori locali	2026–2030	Dezvoltarea turismului outdoor și a economiei locale	AFIR, GAL-uri, fonduri private

	– Delimitarea și promovarea zonelor destinate campării	– Gradul de utilizare a facilităților				
36.4 Înființarea unui centru local de informare turistică	– Identificarea locației și dotarea cu echipamente – Crearea de materiale promoționale și personal calificat	– Nr. vizitatori informați – Nr. de materiale distribuite	Primăria, Asociații de promovare turistică	2025-2030	Informarea corectă a turiștilor și promovarea obiectivelor locale	Ministerul Turismului, PNRR
36.5 Dezvoltarea facilităților de recreere în aer liber	– Construirea de locuri de joacă, terenuri sportive, spații de picnic – Crearea de mini-parcuri tematice cu specific local	– Nr. de echipamente instalate – Nivelul de satisfacție al vizitatorilor	Primăria, antreprenori locali, CJ	2025–2030	Îmbunătățirea calității vieții și crearea unui climat atractiv pentru vizitatori	POR 2021–2027, PNRR, buget local

Obiectiv general 37. Susținerea turismului rural și a agroturismului, încurajarea gospodăriilor locale să ofere servicii turistice (cazare, masă, experiențe autentice) prin promovare și sprijin logistic						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
37.1 Stimularea dezvoltării de structuri de cazare în gospodăriile locale	– Organizarea de sesiuni de informare pentru localnici – Oferirea de sprijin pentru autorizare și clasificare turistică	– Nr. de gospodării incluse în circuitul turistic – Nr. de autorizații emise	Primăria, GAL, Direcția de Turism Județeană	2025–2030	Diversificarea surselor de venit pentru familiile rurale	GAL-uri, AFIR, Start-up Rural
37.2 Promovarea ofertei turistice locale	– Crearea unui ghid al gospodăriilor turistice – Participare la târguri și expoziții de turism – Dezvoltarea unui site sau aplicație dedicată agroturismului local	– Nr. de gospodării promovate – Nr. de vizitatori noi	Primăria, asociații locale, voluntari	2025–2030	Creșterea vizibilității comunei ca destinație turistică rurală	POCIDIF, PNRR, buget local
37.3 Facilitarea accesului la instruire pentru gazde	– Organizarea de cursuri pentru primirea turiștilor, igienă, gastronomie locală	– Nr. de persoane instruite – Nivel de satisfacție al turiștilor	Primăria, CJ, ONG-uri specializate	2025–2030	Îmbunătățirea calității serviciilor oferite în regim agroturistic	AFIR, Erasmus+, POCU

	– Schimburi de experiență cu alte comunități agroturistice					
37.4 Susținerea dezvoltării de pachete turistice tematice	– Integrarea cazării cu mese tradiționale, ateliere de meșteșuguri, drumeții – Promovarea circuitelor culturale sau gastronomice	– Nr. de pachete dezvoltate – Grad de ocupare în sezon	Antreprenori locali, asociații de turism, GAL	2026–2030	Crearea unei oferte turistice integrate și atractive	Programul LEADER, fonduri private, CJ
37.5 Crearea unei rețele locale de agroturism	– Stabilirea unui parteneriat între gospodării, asociații și autorități – Organizarea de evenimente anuale (Zilele Agroturismului, Festivalul Gospodarului)	– Nr. de membri în rețea – Nr. de evenimente organizate anual	Primăria, GAL, asociații de profil	2025–2030	Cooperare și dezvoltare sustenabilă în turismul rural	CJ, Ministerul Turismului, sponsori locali

Obiectiv general 38. Diversificarea ofertei turistice locale prin activități tematice și evenimente, organizarea de festivaluri tradiționale, ateliere de meșteșuguri, excursii tematice (culinare, religioase, istorice), tabere educaționale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
38.1 Atragerea turiștilor prin evenimente culturale autentice	– Organizarea de festivaluri tradiționale (folclor, gastronomie, obiceiuri) – Calendar anual de evenimente	– Nr. de evenimente organizate – Nr. de participanți	Primăria, CJ, asociații culturale	2025–2030 (anual)	Vizibilitate crescută și dezvoltare economică locală	CJ, Ministerul Culturii, PNRR, sponsori
38.2 Punerea în valoare a meșteșugurilor locale	– Organizarea de ateliere interactive pentru turiști – Expoziții de produse tradiționale – Promovarea artizanilor locali	– Nr. de ateliere – Nr. de participanți – Nr. de artizani implicați	ONG-uri, meșteșugari, Primăria	2025–2030	Revitalizarea meșteșugurilor și stimularea economiei creative	Programul LEADER, POCIDIF, AFIR
38.3 Dezvoltarea de tururi tematice (istorice, religioase, gastronomice)	– Crearea și promovarea unor trasee tematice – Colaborare cu ghizi locali și experți	– Nr. de trasee funcționale – Grad de utilizare anual	Primăria, ghizi locali, parohii, școli	2026–2030	Extinderea duratei ședерii turiștilor	POCU, PNRR, buget local

38.4 Implicarea tinerilor în organizarea de tabere educaționale tematice	– Tabere de vară cu teme culturale sau ecologice – Activități de voluntariat în organizarea evenimentelor	– Nr. de tabere – Nr. de tineri implicați	Școli, ONG-uri, Primăria	2025–2030	Creșterea implicării civice și atractivitatea zonei pentru familii	Erasmus+, buget local, POCU
38.5 Promovarea digitală a activităților și evenimentelor	– Crearea unei platforme online și pagini social media – Marketing digital cu focus pe publicul tânăr și urban	– Nr. de vizualizări/ interacțiuni – Creștere a numărului de vizitatori	Primăria, voluntari digitali, agenții de promovare	2025–2030	Vizibilitate crescută și creștere a fluxului turistic	POCIDIF, sponsori, fonduri UE
Obiectiv general 39. Crearea unei identități turistice locale, promovarea comunei Drăgușeni ca parte a Bucovinei profunde, cu accent pe autenticitate, ospitalitate și tradiție						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
39.1 Construirea unei identități turistice locale coerente	– Realizarea unui logo, slogan și a materialelor promoționale specifice	– Logo/ slogan creat – Nr. de materiale produse și distribuite	Primăria, consultanți în branding, CJ Suceava	2025-2030	Imagine turistică distinctă și coerentă	CJ Suceava, buget local, POCIDIF

	– Consultări locale pentru definirea elementelor identitare					
39.2 Integrarea comunei în brandul turistic „Bucovina autentică”	– Participare la campaniile județene de promovare – Prezență pe platformele oficiale de turism ale județului	– Nr. de apariții în promovarea județeană – Nr. de vizitatori înregistrați	Primăria, CJ Suceava, OMD-uri	2025–2030	Creșterea vizibilității comunei în rândul turiștilor	Consiliul Județean Suceava, POCU, PNRR
39.3 Crearea unui website turistic al comunei	– Platformă cu informații despre atracții, cazare, evenimente, gastronomie locală – Traducere în mai multe limbi	– Website funcțional – Nr. de accesări/ unici vizitatori	Primăria, IT-iști locali/externi	2025-2030	Acces facil la informații și promovare digitală modernă	POCIDIF, buget local, sponsori
39.4 Promovarea identității locale prin povești autentice	– Colectarea de povestiri locale, legende, rețete, meșteșuguri tradiționale	– Nr. de materiale media – Nr. de vizualizări și distribuiri	ONG-uri culturale, voluntari, echipe media	2026–2028	Consolidarea imaginii de „Bucovina profundă”	Programul România Atractivă, AFCN, sponsori

	– Realizarea de mini-documentare și vloguri tematice					
39.5 Implicarea comunității în promovarea identității turistice	– Ateliere cu localnicii pentru conștientizare și formare – Implicarea tinerilor ca ambasadori locali	– Nr. de ateliere – Gradul de implicare a cetățenilor	Primăria, școli, ONG-uri	2025–2027	Identificare locală cu brandul și participare activă	POCU, Erasmus+, fonduri norvegiene
Obiectiv general 40. Promovarea digitală și profesionalizarea marketingului turistic, dezvoltarea unui site turistic local, prezență activă în social media, colaborări cu influenceri de turism, hărți interactive și aplicații mobile						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
40.1 Crearea unui site turistic local profesionist	– Dezvoltarea unei platforme cu informații despre atracții, cazare, gastronomie, evenimente – Optimizare SEO și traducere multilingvă	– Website funcțional – Nr. de vizitatori lunar – Timp mediu pe pagină	Primăria, firmă IT, coordonator marketing local	2025-2028	Prezență online coerentă, modernă și informativă	POCIDIF, buget local, sponsori
40.2 Prezență activă în social media	– Creare și administrare conturi dedicate (Facebook,	– Nr. de urmăritori – Rată de interacțiune	Echipă de comunicare locală,	2025–2028	Creșterea vizibilității online	Buget local, sponsori,

	Instagram, YouTube, TikTok) – Publicare conținut săptămânal (foto, video, evenimente)	– Nr. de postări/ engagement	colaboratori externi		și a atractivității pentru turiști	parteneriate media
40.3 Colaborare cu influenceri și creatori de conținut	– Campanii de promovare cu influenceri în turism, ecoturism, gastronomie tradițională – Organizarea de „Press Trips”	– Nr. de colaborări – Reach generat – Nr. de materiale publicate	Primăria, OMD, colaboratori media	2026-2030	Promovare extinsă în rândul publicului țintă	POCIDIF, parteneriate private, fonduri UE
40.4 Formarea personalului și voluntarilor în marketing turistic digital	– Cursuri și ateliere pentru tineri, personal administrativ și antreprenori – Ghiduri și tutoriale online	– Nr. de persoane formate – Grad de aplicare a cunoștințelor	Primăria, centre de formare, ONG-uri	2025–2028	Creșterea capacității locale de promovare profesionistă	POCU, Erasmus+, fonduri norvegiene

Obiectiv general 41. Sprijinirea investițiilor private în infrastructura turistică, crearea unui cadru favorabil pentru pensiuni, restaurante, spații de agrement, prin facilități fiscale sau acces la fonduri europene						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
41.1 Stimularea dezvoltării de pensiuni și spații de cazare	– Organizarea de sesiuni de informare pentru antreprenori – Sprijin în accesarea fondurilor PNDR, PNRR, Start-Up Nation	– Nr. de sesiuni organizate – Nr. de proiecte depuse/ finanțate – Nr. de unități turistice nou create	Primăria, GAL, ADR Nord-Est, consultanți privați	2025–2030	Creșterea capacității de cazare locală și generarea de locuri de muncă	PNDR, PNRR, Start-Up Nation, fonduri proprii
41.2 Încurajarea deschiderii de restaurante și puncte gastronomice	– Sprijin pentru autorizare și formare profesională – Promovarea gastronomiei locale ca element de brand	– Nr. de restaurante deschise – Nr. de locuri de muncă create – Feedback clienți	Primăria, DSV, DJT Suceava, AJOFM	2025–2030	Diversificarea ofertei turistice și valorizarea produselor locale	PNDR, POCIDIF, buget local, fonduri proprii
41.3 Facilitarea investițiilor în spații de agrement și activități outdoor	– Identificarea și promovarea unor terenuri disponibile – Realizarea unui ghid local pentru investitori	– Nr. de proiecte de agrement propuse – Suprafață teren concesionată – Investiții atrase	Primăria, Consiliul Local, consultanți de investiții	2025–2030	Oferte de agrement pentru turiști și localnici; creșterea atractivității comunei	Buget local, parteneriate public-private, fonduri europene

41.4 Oferirea de facilități fiscale și administrative pentru investitori	– Reduceri de taxe locale (în limite legale) – Simplificarea procedurilor pentru avize și autorizații	– Nr. de facilități acordate – Gradul de satisfacție al investitorilor – Timp mediu de eliberare autorizații	Primăria, Consiliul Local	2025–2030	Mediul de afaceri local devine mai atractiv pentru turism	Buget local, legislație locală și județeană
Obiectiv general 42. Formarea resursei umane în domeniul turismului local, organizarea de cursuri de ospitalitate, ghidaj turistic, promovare digitală, limbi străine pentru locuitorii implicați în turism						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
42.1 Creșterea competențelor profesionale în domeniul turismului	– Organizarea de cursuri acreditate de ospitalitate, ghid turistic, administrator pensiune – Colaborare cu centre de formare profesională	– Nr. de cursuri organizate – Nr. de participanți certificați – Rata de angajare ulterioară	Primăria, AJOFM, furnizori de formare, ONG-uri	2025–2030	Forță de muncă locală mai bine pregătită în domeniul turismului	FSE+, PNRR, buget local, AJOFM
42.2 Îmbunătățirea capacității de comunicare în limbi străine	– Cursuri gratuite sau subvenționate de limba engleză, germană sau franceză	– Nr. de cursuri – Nr. de absolvenți – Nivel lingvistic atins (A1-B2)	Primăria, ISJ Suceava, profesori de	2025–2030	Comunicarea eficientă cu turiștii străini; imagine	FSE+, Erasmus+, PNRR, sponsorizări

	pentru lucrători în turism		limbi străine, ONG-uri		profesională îmbunătățită	
42.3 Dezvoltarea competențelor digitale pentru promovare turistică	– Workshopuri și traininguri despre social media, fotografie turistică, website-uri, recenzii online	– Nr. de persoane instruite – Nr. de conturi active create – Gradul de utilizare a instrumentelor digitale	Primăria, biblioteci, ONG-uri, traineri independenți	2025 -2030	Creșterea vizibilității online a ofertei turistice locale	POCIDIF, PNRR, fonduri private
42.4 Încurajarea implicării tinerilor în sectorul turistic	– Cursuri și ateliere tematice pentru elevi și tineri despre turismul responsabil, storytelling local	– Nr. de evenimente organizate – Nr. de tineri implicați – Inițiative turistice dezvoltate de tineri	Școli, Primăria, ONG-uri educaționale, biblioteci	2025–2028	Implicare activă a tinerilor și dezvoltarea de inițiative noi	Erasmus+, PNRR, FSE+, buget local

MEDIU						
Obiectiv general 43. Protejarea și conservarea resurselor naturale locale, asigurarea utilizării durabile a pădurilor, apelor, solului și biodiversității din comună și zonele înconjurătoare						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
43.1 Protejarea pădurilor și utilizarea lor durabilă	– Implementarea unor măsuri de silvicultură sustenabilă: plantare de arbori, gestionarea corectă a lemnului, prevenirea tăierilor ilegale	– Suprafața pădurilor gestionate sustenabil – Nr. de arbori plantați anual – Nr. de tăieri ilegale prevenite	Primăria, Direcția Silvică, Gărzile Forestiere	2025–2030	Păduri sănătoase, gestionate sustenabil, fără tăieri ilegale	Fonduri pentru mediu, FSE+, PNRR, buget local
43.2 Protejarea apelor și gestionarea resurselor hidrice	– Monitorizarea calității apei în râuri și pârâuri; prevenirea poluării acestora prin colectarea și tratarea deșeurilor	– Calitatea apei monitorizată (indicatori fizico-chimici) – Nr. de incidente de poluare prevenite	Administrația Națională Apele Române, Primăria	2025–2028	Apele curățate și protejate, fără poluare industrială sau reziduală	Fonduri de mediu, POCU, PNRR
43.3 Promovarea agriculturii sustenabile și protejarea solurilor	– Încurajarea fermierilor să adopte tehnici agricole	– Suprafața cultivată ecologic	Primăria, Ministerul Agriculturii	2025–2030	Agricultură ecologică extinsă, soluri sănătoase	Fonduri de mediu, PNDR, POCU

	ecologice (ecologizarea solurilor, utilizarea îngrășămintelor organice)	– Calitatea solului monitorizată				
43.4 Educarea și conștientizarea populației cu privire la protejarea mediului	– Organizarea de campanii de educație ecologică în școli și comunități pentru protejarea resurselor naturale	– Nr. de campanii organizate – Nr. de participanți la activitățile educaționale	Primăria, școli, ONG-uri ecologice	2025–2026	Conștientizare ecologică ridicată, comportamente mai responsabile față de mediu	FSE+, Fonduri pentru educație ecologică
Obiectiv general 44. Creșterea calității aerului, solului și apei prin măsuri de reducere a poluării, controlul surselor de poluare (arderi necontrolate, deșeuri, ape uzate) și implementarea de soluții verzi						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
44.1 Reducerea poluării aerului	– Implementarea de soluții pentru reducerea emisiilor industriale și reziduale – Interzicerea arderilor necontrolate de deșeuri	– Reducerea emisiilor de CO_2 și alți poluanți – Nr. de sancțiuni pentru arderea necontrolată	Primăria, Agenția pentru Protecția Mediului, Poliția Locală	2025–2028	Reducerea poluării aerului, respectarea normelor de mediu	Fonduri pentru protecția aerului, PNRR, FSE+

44.2 Controlul poluării apei	– Reducerea poluării apei prin managementul deșeurilor industriale și gospodărești	– Calitatea apei monitorizată (parametri fizico-chimici și biologici) – Nr. de surse de poluare identificate și controlate	Administrația Națională Apele Române, Primăria, Agenția de Protecția Mediului	2025–2028	Ape de calitate, fără contaminare industrială sau domestică	Fonduri pentru protecția apelor, PNRR, FSE+
44.3 Reducerea poluării solului	– Implementarea unui sistem de colectare selectivă a deșeurilor și reciclarea acestora – Eliminarea depozitelor de deșeuri ilegale	– Volumul de deșeuri reciclate anual – Nr. de depozite ilegale de deșeuri eliminate	Primăria, Garda Națională de Mediu, Poliția Locală	2025–2028	Soluri nepoluate, gestionarea eficientă a deșeurilor	Fonduri pentru reciclare, FSE+
44.4 Implementarea de soluții verzi pentru îmbunătățirea mediului	– Plantarea de arbori și crearea de parcuri verzi pentru absorbirea CO2 și filtrarea aerului	– Nr. de arbori plantați anual – Suprafața de spațiu verde extinsă	Primăria, ONG-uri ecologice	2025–2030	Zone verzi extinse, calitate îmbunătățită a aerului	Fonduri pentru mediu, PNRR
44.5 Conștientizarea populației cu privire la poluare și protecția mediului	– Organizarea de campanii de educație ecologică și seminarii pentru comunitate	– Nr. de campanii ecologice desfășurate	Primăria, școli, ONG-uri de mediu	2025–2027	Comportamente ecologice responsabile în comunitate	FSE+, Fonduri pentru educație ecologică

	despre importanța reducerii poluării	– Nr. de participanți activi				
Obiectiv general 45. Reabilitarea și extinderea zonelor verzi și a spațiilor naturale protejate, amenajarea de parcuri, perdele forestiere, spații verzi în jurul instituțiilor și protejarea habitatelor naturale locale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
45.1 Crearea de parcuri și zone verzi în localitățile din comună	– Amenajarea de parcuri publice – Plantarea de arbori și arbuști	– Suprafața totală amenajată ca zone verzi – Nr. de arbori și plante plantate	Primăria, Administrația locală, ONG-uri de mediu	2025–2030	Creșterea suprafeței de zone verzi și îmbunătățirea calității aerului	Fonduri pentru mediu, PNRR, Fonduri pentru infrastructură ecologică
45.2 Extinderea și protejarea spațiilor naturale protejate	Implementarea unor măsuri de protecție pentru habitatele naturale	– Suprafața totală de teren protejat – Nr. de arii naturale protejate create	Primăria, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Ministerul Mediului	2025–2030	Protejarea biodiversității și creșterea numărului de arii protejate	Fonduri pentru protecția mediului, PNRR, Fonduri pentru conservarea biodiversității
45.3 Amenajarea de perdele forestiere și spații	– Plantarea de arbori și arbuști pentru formarea de perdele	– Suprafața totală de perdele	Primăria, Ministerul Mediului,	2025–2030	Reducerea poluării, protejarea solului	Fonduri pentru mediu, PNRR, Fonduri

verzi în jurul instituțiilor publice	forestiere în zonele cu risc de eroziune și în jurul instituțiilor publice – Crearea de spații verzi în jurul școlilor, primăriilor și altor instituții publice	forestiere amenajate – Nr. de arbori plantați în jurul instituțiilor publice	Direcțiile Silvice		și îmbunătățirea esteticii urbanistice	pentru infrastructură ecologică
45.4 Protejarea habitatelor naturale locale și refacerea acestora	– Crearea unui plan de gestionare a habitatelor naturale și a florei și faunei specifice – Monitorizarea și refacerea habitatelor naturale degradate	– Nr. de habitate refăcute și protejate – Nr. de specii protejate monitorizate	Primăria, ONG-uri de protecție a mediului, Agenția Națională pentru Protecția Mediului	2025–2030	Restaurarea biodiversității și menținerea habitatelor naturale funcționale	Fonduri pentru conservarea biodiversității, Fonduri europene pentru mediu
45.5 Crearea de locuri de joacă ecologice și educație ecologică	– Amenajarea de locuri de joacă pentru copii în parcuri cu elemente ecologice (structuri din lemn, plante comestibile etc.)	– Nr. de locuri de joacă amenajate – Nr. de copii implicați în activități educaționale ecologice	Primăria, Școli, ONG-uri de mediu	2025–2030	Îmbunătățirea accesului la spații recreative ecologice pentru copii și creșterea conștientizării ecologice	FSE+, Fonduri pentru educație ecologică, PNRR

	– Organizarea de campanii educaționale pentru protecția naturii în școli și în comunitate					
Obiectiv general 46. Educarea și conștientizarea comunității cu privire la protecția mediului, campanii locale, programe în școli și activități comunitare pentru responsabilizarea populației față de mediu						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
46.1 Creșterea gradului de conștientizare a comunității cu privire la protecția mediului	– Organizarea de campanii educaționale și de informare pentru protecția mediului – Distribuirea de materiale informative (pliante, postere, afișe)	– Nr. de campanii organizate – Nr. de materiale distribuite și accesate de comunitate	Primăria, ONG-uri de mediu, Școli, Organizații locale	2025–2027	Creșterea conștientizării populației privind importanța protecției mediului	Fonduri pentru educație ecologică, Fonduri din PNRR
46.2 Integrarea educației ecologice în școli și în rândul tinerelor generații	– Implementarea de programe educaționale în școli despre protecția mediului și	– Nr. de școli implicate – Nr. de elevi participanți	Școli, Primăria, ONG-uri de mediu	2025–2027	Educația ecologică în rândul tinerilor și creșterea implicării acestora în	FSE+, Programe educaționale ecologice, Fonduri

	dezvoltarea sustenabilă – Organizarea de activități ecologice pentru copii și tineri (plantări, vizite la rezervații naturale)	– Nr. de activități ecologice realizate			activități de protecție a mediului	europene pentru mediu
46.3 Implicarea comunității în activități de curățenie și protecție a mediului	– Organizarea de zile de curățenie comunitară și acțiuni de colectare a deșeurilor – Crearea de grupuri locale de voluntari pentru mediu	– Nr. de acțiuni de curățenie organizate – Nr. de voluntari implicați	Primăria, ONG-uri de mediu, Comunitatea locală	2025–2027	Implicarea directă a comunității în protecția mediului și reducerea poluării	Fonduri pentru dezvoltare comunitară, Fonduri pentru mediu
46.4 Informarea și educarea publicului despre gestionarea deșeurilor	– Organizarea de seminarii și workshop-uri pe tema reciclării, compostării și reducerii deșeurilor – Crearea unor campanii pentru reducerea consumului de plastic	– Nr. de seminarii și workshop-uri organizate – Nr. de participanți la campaniile educaționale	Primăria, ONG-uri de mediu, Companii de colectare a deșeurilor	2025–2027	Reducerea cantității de deșeuri generate și creșterea reciclării în comunitate	Fonduri pentru protecția mediului, Fonduri europene pentru educație ecologică

46.5 Promovarea unui comportament ecologic în comunitate	– Crearea de programe de educație ecologică pentru adulți (workshopuri, sesiuni de formare continuă) – Organizarea de evenimente și concursuri cu tematică ecologică	– Nr. de programe educaționale organizate pentru adulți – Nr. de participanți la concursuri și evenimente	Primăria, ONG-uri de mediu, Organizații de tineret	2025–2027	Dezvoltarea unui comportament responsabil față de mediu în rândul adulților	Fonduri pentru educație ecologică, Fonduri din PNRR
AGRICULTURĂ						
Obiectiv general 47. Îmbunătățirea infrastructurii agricole locale, modernizarea și extinderea drumurilor agricole, sistemelor de irigații, depozitelor și facilităților de stocare pentru a sprijini producția agricolă locală						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
47.1 Îmbunătățirea infrastructurii de drumuri agricole	– Reabilitarea și modernizarea drumurilor de acces către terenurile agricole – Crearea de drumuri pentru transportul produselor agricole către piețe	– Lungimea drumurilor agricole modernizate – Nr. de fermieri care beneficiază de acces mai facil la drumuri	Primăria, Consiliul Județean, Asociații de fermieri	2025–2030	Creșterea accesibilității terenurilor agricole și reducerea costurilor de transport	Fonduri pentru infrastructură rurală, Fonduri europene pentru dezvoltare rurală

47.2 Crearea de depozite și centre de colectare a produselor agricole	– Construirea de depozite moderne pentru stocarea recoltei (legume, fructe, cereale) – Amenajarea de centre de colectare și distribuție pentru fermieri	– Nr. de depozite și centre de colectare construite – Cantitatea de produse colectate și stocate	Primăria, Asociații de fermieri, Investitori privați	2025–2030	Creșterea capacității de depozitare și reducerea pierderilor post-recoltare	Fonduri europene pentru agricultură, Investiții private
47.3 Crearea unui sistem de gestionare a deșeurilor agricole	– Implementarea unui sistem de colectare și reciclare a deșeurilor agricole (plastic, resturi de produse, îngrășăminte etc.) – Crearea de stații de reciclare în apropierea fermelor	– Cantitatea de deșeuri agricole colectate și reciclate – Nr. de stații de reciclare operaționale	Primăria, Agenția pentru Protecția Mediului, Fermieri	2025–2030	Reducerea impactului negativ asupra mediului al deșeurilor agricole	Fonduri pentru mediu, Fonduri pentru dezvoltare rurală
47.4 Extinderea rețelei de electricitate în zonele agricole	– Extinderea rețelei de electricitate pentru a sprijini implementarea echipamentelor moderne de irigații și	– Nr. de locații agricole racordate la rețeaua electrică – Consumul de energie pentru irigații și depozitare	Primăria, Companii de Electricitate, Investitori privați	2025–2030	Creșterea accesibilității energiei pentru fermieri și reducerea	Fonduri guvernamentale, Fonduri pentru infrastructură

	pentru a asigura energie pentru depozite și centre de colectare				costurilor de operare	
47.5 Formarea și instruirea fermierilor pentru utilizarea noilor tehnologii	– Organizarea de cursuri și sesiuni de instruire pentru fermieri despre utilizarea tehnologiilor moderne, gestionarea eficientă a resurselor și implementarea de soluții ecologice	– Nr. de fermieri instruiți – Nivelul de implementare a noilor tehnologii	Primăria, Asociații de fermieri, Institutul Național de Cercetare Agricolă	2025–2030	Creșterea competențelor fermierilor și adaptabilitatea acestora la noile tehnologii	Fonduri europene pentru educație și formare, Fonduri pentru dezvoltare rurală
Obiectiv general 48. Susținerea agriculturii ecologice și sustenabile, încurajarea fermierilor să adopte practici agricole prietenoase cu mediul, prin subvenții, consiliere și formare în domeniul agriculturii ecologice și al rotirii culturilor						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
48.1 Promovarea agriculturii ecologice	– Crearea de programe de informare și conștientizare pentru fermieri despre beneficiile agriculturii ecologice	– Nr. de fermieri care adoptă practici ecologice – Nr. de sesiuni de formare organizate	Primăria, Ministerul Agriculturii, Asociații de fermieri	2025–2030	Creșterea numărului de fermieri implicați în agricultura ecologică și creșterea	Fonduri europene pentru agricultură ecologică, Fonduri naționale

	– Organizarea de sesiuni de formare și traininguri pentru fermieri pe teme ecologice				cunoștințelor în domeniu	pentru educație agricolă
48.2 Dezvoltarea unui sistem de marketing pentru produsele ecologice	– Crearea de piețe locale și online pentru produsele ecologice – Organizarea de târguri și evenimente pentru promovarea produselor ecologice	– Nr. de piețe sau platforme online create – Volumul de produse ecologice vândute	Primăria, Asociațiile de fermieri, Companii de marketing	2025–2030	Creșterea vizibilității produselor ecologice și stimularea vânzărilor	Fonduri europene pentru dezvoltare rurală, Fonduri guvernamentale
48.3 Crearea de parteneriate între fermierii ecologici și industria alimentară	– Colaborarea cu procesatori de alimente pentru a asigura o piață pentru produsele ecologice – Facilitarea contactului între fermierii ecologici și distribuitori	– Nr. de parteneriate încheiate – Volumul de produse ecologice livrate procesatorilor	Primăria, Asociațiile de fermieri, Industria alimentară	2025–2030	Creșterea pieței pentru produsele ecologice și stimularea producției locale	Fonduri europene pentru parteneriate în agricultură

Obiectiv general 49. Dezvoltarea sectorului zootehnic și a produselor de fermă, promovarea creșterii animalelor într-un sistem durabil și sprijinirea micilor ferme pentru a-și valorifica produsele prin certificarea acestora și deschiderea de piețe locale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
49.1 Creșterea diversității animalelor în ferme	– Încurajarea creșterii unor specii de animale diverse pentru a spori producția și a încuraja diversificarea produselor de fermă	– Nr. de specii de animale crescute în ferme – Volumul de produse zootehnice diversificate	Primăria, Asociațiile de fermieri	2025–2030	Creșterea diversității produselor de fermă și îmbunătățirea sustenabilității	Fonduri europene pentru diversificare agricolă
49.2 Sprijinirea creșterii animalelor în sistem ecologic	– Subvenționarea fermierilor pentru creșterea animalelor în sistem ecologic – Educarea fermierilor privind standardele de creștere ecologică	– Nr. de ferme zootehnice ecologice – Volumul de produse zootehnice ecologice produse	Ministerul Agriculturii, Primăria, Asociațiile ecologice	2025–2030	Creșterea pieței pentru produse zootehnice ecologice și îmbunătățirea calității acestora	Fonduri europene pentru agricultură ecologică, Fonduri naționale
49.3 Dezvoltarea rețelelor de comercializare a produselor zootehnice	– Crearea unor piețe și platforme online pentru vânzarea produselor de fermă (lapte, carne, ouă, etc.)	– Nr. de piețe create pentru produsele zootehnice	Primăria, Procesatori locali, Fermieri	2025–2030	Creșterea vânzărilor și a vizibilității produselor zootehnice	Fonduri europene pentru dezvoltare rurală

	– Colaborarea cu procesatori locali pentru valorificarea produselor	– Volumul de produse de fermă vândute				
49.4 Îmbunătățirea condițiilor de trai și de muncă în fermele zootehnice	– Implementarea unor condiții de muncă mai bune pentru angajați și îmbunătățirea condițiilor de locuit pentru fermieri	– Nr. de ferme modernizate din punct de vedere al condițiilor de trai și muncă – Satisfacția angajaților din ferme	Primăria, Ministerul Agriculturii, Fermieri	2025–2030	Creșterea productivității și satisfacției angajaților din fermele zootehnice	Fonduri europene pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă
Obiectiv general 50. Crearea unui sistem local de procesare a produselor agricole, sprijinirea micilor afaceri pentru a înființa unități de procesare și ambalare a produselor agricole (brânzeturi, conserve, gemuri, sucuri naturale) pentru a adăuga valoare produselor locale						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
50.1 Înființarea unităților de procesare locală	– Sprijinirea fermierilor și micilor producători locali în înființarea unor unități de procesare (ex: brânză, conserve, gemuri, sucuri naturale)	– Nr. de unități de procesare înființate – Nr. de fermieri și micii producători sprijiniți	Primăria, Asociațiile de fermieri, Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR)	2025–2030	Creșterea numărului de unități de procesare locale și crearea unor locuri de muncă	Fonduri europene pentru dezvoltare rurală, Fonduri guvernamentale

	– Furnizarea de consultanță pentru începerea afacerilor					
ECONOMIE, INDUSTRIE, COMERȚ, SERVICII						
Obiectiv general 51. Diversificarea bazei economice locale prin atragerea de investiții, identificarea și promovarea oportunităților de investiții în diverse domenii economice, precum industria ușoară, prelucrarea materialelor locale, turismul și agricultura modernă						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
51.1 Identificarea oportunităților de investiții în industrie	– Realizarea unui studiu de piață pentru a identifica sectoarele cu potențial de dezvoltare (industrie ușoară, prelucrarea materialelor locale, etc.)	– Nr. de studii realizate – Identificarea a cel puțin 5 oportunități de investiții	Primăria, Camere de Comerț	2025 -2030	Identificarea unor sectoare economice cu potențial de creștere	Fonduri europene pentru dezvoltare regională
51.2 Promovarea oportunităților de investiții în turism	– Crearea unui ghid al oportunităților de investiții în turismul rural și ecoturism	– Nr. de ghiduri promovate – Nr. de investitori interesați	Primăria, Agenția de Turism	2025–2030	Creșterea numărului de investitori interesați de turismul rural	Fonduri pentru promovarea turismului, Fonduri europene

51.3 Facilitarea investițiilor în industria ușoară	– Identificarea și promovarea terenurilor disponibile pentru investiții în industria ușoară (fabrici, ateliere)	– Nr. de terenuri promovate – Nr. de investitori atrași în industrie	Primăria, Agenția pentru Investiții	2025–2030	Atragerea de investitori în industria ușoară	Fonduri europene pentru infrastructură industrială
51.4 Promovarea prelucrării materialelor locale	– Crearea unui program de sprijin pentru micile afaceri care prelucrează materiale locale (lemn, piatră, etc.)	– Nr. de afaceri sprijinite – Creșterea valorii adăugate a produselor locale	Primăria, Camere de Comerț, Asociații de meșteșugari	2025 -2030	Creșterea valorii adăugate și a exportului de produse prelucrate local	Fonduri pentru sprijinul IMM-urilor
51.5 Crearea unui plan de marketing pentru atragerea investitorilor	– Dezvoltarea unei campanii de marketing pentru promovarea comunei ca destinație de investiții	– Nr. de campanii de promovare – Creșterea numărului de investitori atrași	Primăria, Agenția de Dezvoltare Economică	2025 -2030	Creșterea atractivității economice a comunei	Fonduri pentru promovarea investițiilor

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ						
Obiectiv general 52. Îmbunătățirea transparenței și accesibilității administrației publice locale, crearea unui sistem eficient de informare publică prin site-uri web actualizate, platforme online de consultare a cetățenilor, și publicarea documentelor oficiale accesibile tuturor locuitorilor						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
52.1 Actualizarea website-ului oficial al primăriei	– Actualizarea website-ului oficial al Primăriei Drăgușeni, cu informații noi despre proiecte, documente publice și activități	– Numărul de vizitatori pe site – Actualizarea informațiilor lunare	Primăria, servicii IT	2025 -2026	Crearea unei platforme accesibile pentru informarea publicului	Fonduri pentru digitalizare, Fonduri guvernamentale
52.2 Implementarea unei platforme online pentru consultarea cetățenilor	– Crearea unui portal online pentru consultări publice și primirea feedback-ului cetățenilor	– Nr. de consultări organizate – Nr. de participanți la consultări	Primăria, servicii IT	2025–2027	Creșterea participării cetățenilor la procesul decizional	Fonduri europene pentru dezvoltare administrativă
52.3 Publicarea documentelor oficiale în format accesibil	– Publicarea tuturor documentelor oficiale (hotărâri de consiliu, buget, planuri de dezvoltare) pe site-ul Primăriei	– Nr. de documente publicate lunar	Primăria, Secretarul comunei	2025	Creșterea transparenței în administrația publică	Fonduri pentru transparența administrației publice

		– Gradul de accesibilitate și transparență				
52.4 Crearea unui sistem de notificare a cetățenilor	– Dezvoltarea unui sistem de notificare prin email/ SMS pentru anunțuri publice importante	– Nr. de cetățeni înregistrați – Nr. de notificări trimise	Primăria, servicii IT	2025 -2030	Creșterea accesibilității informațiilor publice	Fonduri pentru digitalizare
52.5 Organizarea de sesiuni publice de informare	– Organizarea de sesiuni periodice de informare pentru cetățeni, prin întâlniri sau online, despre proiectele în derulare	– Nr. de sesiuni organizate – Nr. de cetățeni participanți	Primăria, relații publice	2025–2027	Creșterea transparenței și implicării cetățenilor	Fonduri pentru transparența administrației publice
52.6 Îmbunătățirea accesibilității site-urilor oficiale pentru persoanele cu dizabilități	– Adaptarea site-urilor oficiale ale primăriei pentru a fi accesibile persoanelor cu dizabilități (ex: text pe fundal contrastant, cititor de ecran)	– Gradul de accesibilitate a site-urilor – Nr. de persoane cu dizabilități care folosesc platforma	Primăria, servicii IT	2025	Creșterea accesibilității administrației publice pentru toți cetățenii	Fonduri pentru accesibilizarea infrastructurii digitale
52.7 Implementarea unui sistem de transparență bugetară	– Publicarea unui raport detaliat al bugetului local și al	– Nr. de rapoarte publicate	Primăria	2025–2026	Creșterea transparenței financiare în	Fonduri pentru

	cheltuielilor pe site-ul Primăriei	– Gradul de transparență a cheltuielilor			administrația publică	transparența bugetului local
52.8 Crearea unui canal de comunicare directă cu cetățenii	– Dezvoltarea unui sistem de chat live sau formular de contact pentru întrebări și sesizări din partea cetățenilor	– Nr. de întrebări răspunse – Timpul de răspuns mediu	Primăria, relații publice	2025 -2026	Creșterea interacțiunii directe între cetățeni și administrație	Fonduri pentru îmbunătățirea serviciilor publice
52.9 Organizarea unor sesiuni de formare pentru funcționarii publici	– Organizarea de sesiuni de formare pentru angajații primăriei cu privire la transparența administrativă și comunicarea eficientă cu cetățenii	– Nr. de sesiuni de formare organizate – Nr. de angajați instruiți	Primăria, Resurse Umane	2025	Creșterea competenței funcționarilor publici în domeniul transparenței	Fonduri pentru formare profesională
52.10 Monitorizarea satisfacției cetățenilor privind transparența	– Realizarea unor sondaje periodice pentru a măsura satisfacția cetățenilor cu privire la transparența administrației	– Nr. de sondaje realizate – Scorul mediu al satisfacției cetățenilor	Primăria, relații publice	2026	Creșterea nivelului de satisfacție al cetățenilor privind transparența administrației	Fonduri pentru evaluarea serviciilor publice

Obiectiv general 53. Digitalizarea și modernizarea serviciilor publice locale, implementarea unui sistem integrat de gestionare a serviciilor publice, facilitarea accesului online la autorizații, plăți și alte servicii administrative, pentru a reduce timpul de așteptare și a îmbunătăți eficiența proceselor						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
53.1 Implementarea unui sistem integrat de management al serviciilor publice	– Dezvoltarea și punerea în funcțiune a unei platforme digitale unificate pentru gestionarea serviciilor publice locale	– Funcționalitatea platformei – Nr. de utilizatori înregistrați	Primăria, servicii IT	2025–2027	Simplificarea proceselor administrative și creșterea transparenței	PNRR – Componenta C7 (Transformare Digitală), fonduri locale
53.2 Digitalizarea arhivei administrative	– Scanarea documentelor fizice și crearea unei baze de date electronice accesibile pentru personalul administrației	– Procent din arhivă digitalizată – Timp de acces la documente redus	Primăria, Secretariat	2025–2027	Creșterea eficienței interne și reducerea costurilor de operare	Fonduri europene, buget local
53.3 Facilitarea accesului online la servicii administrative pentru cetățeni	– Crearea de formulare electronice pentru solicitări, autorizații, certificate, plăți	– Nr. de formulare online disponibile – Nr. de cereri depuse online	Primăria, Servicii IT	2025 -2026	Reducerea timpului de așteptare și a interacțiunii fizice	PNRR, POAT, buget local

53.4 Servicii publice digitale și ușor accesibile	- Platformă online pentru servicii locale - Digitalizarea comunicării cu cetățenii	- Platformă implementată - Nr. de utilizatori	Primăria, Servicii IT	2025–2027	Relație eficientă și modernă cu tinerii	PNRR – Componenta digitalizare
53.5 Introducerea sistemului de plăți electronice	– Implementarea unui sistem online de plată pentru taxe, impozite și alte servicii	– Nr. de plăți efectuate online – Satisfacția utilizatorilor	Primăria, Servicii IT	2025 -2027	Acces facil pentru contribuabili și reducerea birocrației	PNRR, buget local
53.6 Instruirea personalului în utilizarea platformelor digitale	– Organizarea de sesiuni de formare pentru angajați în noile sisteme digitale	– Nr. de angajați instruiți – Gradul de utilizare a platformei	Primăria, Resurse Umane	2025 -2026	Creșterea competențelor digitale ale personalului administrativ	Fonduri pentru formare profesională
53.7 Crearea unui sistem de programări online	– Platformă de programare pentru audiențe, depuneri de documente și alte servicii	– Timpul mediu de procesare – Nr. de programări efectuate online	Primăria, Secretariat	2025 -2026	Reducerea aglomerației și creșterea satisfacției cetățenilor	PNRR, buget local
53.8 Monitorizarea performanței serviciilor publice digitalizate	– Introducerea unui sistem de evaluare a satisfacției cetățenilor	– Scoruri de satisfacție – Raportări trimestriale	Primăria	Anual	Îmbunătățirea continuă a calității serviciilor	Fonduri europene

	după utilizarea serviciilor online					
Obiectiv general 54. Consolidarea capacității administrative și a profesionalismului personalului, organizarea de cursuri și sesiuni de formare continuă pentru funcționarii publici, pentru a îmbunătăți abilitățile administrative, de management și de comunicare cu cetățenii						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
54.1 Creșterea competențelor funcționarilor publici	– Organizarea de cursuri de formare acreditate în domenii-cheie: management public, digitalizare, comunicare instituțională, legislație	– Nr. de funcționari instruiți – Nr. de cursuri finalizate	Primăria, Resurse Umane, parteneri educaționali	2025–2027	Creșterea eficienței și calității actului administrativ	POCA, buget local, PNRR
54.2 Implementarea unui plan anual de formare profesională	– Elaborarea și aprobarea unui plan de formare anual – Monitorizarea participării și a rezultatelor	– Existența planului – Grad de realizare (%)	Primăria, Resurse Umane	2025-2026	Planificare coerentă a dezvoltării resurselor umane	POCA, buget local
54.3 Dezvoltarea abilităților de comunicare cu cetățenii	– Sesiuni practice de comunicare publică, relații cu publicul,	– Nr. de sesiuni organizate	Primăria, Formatori externi	2025–2026	Îmbunătățirea relației administrație–cetățean	Fonduri norvegiene, POCA

	gestionarea reclamațiilor	– Feedback de la cetățeni				
54.4 Promovarea eticii și integrității în administrație	– Cursuri și campanii interne privind etica profesională și prevenirea corupției	– Nr. de angajați instruiți – Adoptarea codului de etică	Primăria	Anual	Creșterea transparenței și integrității instituționale	POCA, fonduri guvernamentale
Obiectiv general 55. Promovarea participării cetățenilor în procesul decizional, crearea unor mecanisme de consultare publică prin dezbateri, sondaje și întâlniri deschise, care să permită cetățenilor să contribuie activ la dezvoltarea locală și să influențeze planurile și proiectele administrației						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
55.1 Crearea unui cadru formal pentru consultare publică	– Aprobarea unui regulament local privind consultarea cetățenilor – Stabilirea unui calendar anual de consultări	– Existența regulamentului – Nr. de consultări organizate anual	Consiliul Local, Primăria	2025-2026	Participare structurată și predictibilă a cetățenilor	Buget local, POCA
55.2 Organizarea de dezbateri și întâlniri publice	– Întâlniri periodice cu cetățenii pe teme de interes local – Participarea activă în planificarea	– Nr. de întâlniri – Grad de participare publică	Primăria, consilieri locali	2025–2027	Creșterea încrederii între cetățeni și administrație	Buget local, POCA, PNRR

	bugetară sau proiecte majore					
55.3 Utilizarea de sondaje și chestionare online/ offline	– Colectarea opiniilor cetățenilor cu privire la priorități locale și proiecte – Promovarea accesibilității consultărilor	– Nr. de sondaje efectuate – Rata de răspuns a cetățenilor	Compartiment comunicare/ publicitate	2025–2026	Decizii administrative aliniate cu nevoile reale	POCA, fonduri externe
55.4 Încurajarea participării tinerilor și grupurilor vulnerabile	– Crearea de grupuri consultative de tineret și seniori – Activități adaptate pentru implicarea persoanelor marginalizate	– Nr. de grupuri constituite – Nr. de participanți din categorii vulnerabile	Primăria, ONG-uri locale, școli	2025–2028	Implicare mai largă și echitabilă în viața comunității	PNRR, POEO, buget local
Obiectiv general 56. Dezvoltarea infrastructurii administrative și a resurselor pentru autoritatea locală, îmbunătățirea infrastructurii clădirilor și dotărilor instituțiilor publice, pentru a oferi un mediu de lucru adecvat și eficient atât pentru angajați, cât și pentru cetățeni						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
56.1 Modernizarea sediului Primăriei	– Reabilitare termică și funcțională a clădirilor publice	– Nr. de birouri modernizate	Primăria, Consiliul Local	2025–2030	Sediu modern, eficient energetic și accesibil	PNRR, AFM, buget local

	– Modernizarea instalațiilor electrice, sanitare și IT	– Nivel de eficiență energetică atins				
56.2 Dotarea cu echipamente moderne și mobilier adecvat	– Achiziția de calculatoare, servere, mobilier ergonomic, imprimante multifuncționale – Crearea de spații pentru relații cu publicul	– Nr. de echipamente achiziționate – Nivelul de satisfacție al personalului	Primăria, Compartiment Achiziții	2025–2027	Creșterea eficienței muncii și a serviciilor oferite publicului	POCA, buget local
56.3 Asigurarea accesibilității persoanelor cu dizabilități	– Amenajarea rampelor, lifturilor și toaletelor adaptate – Semnalistică accesibilă în clădiri	– Nr. de clădiri accesibilizate – Grad de conformitate cu normele privind dizabilitățile	Primăria	2025–2027	Clădiri publice accesibile pentru toți cetățenii	PNRR, POEO, buget local
56.4 Digitalizarea internă a activităților instituționale	– Implementarea unui sistem ERP administrativ – Arhivare electronică și fluxuri de documente digitale	– Nr. de procese digitalizate – Timp mediu de procesare redus	Primăria, servicii IT	2025–2027	Eficiență administrativă crescută, reducerea birocrației	POCA, PNRR

Obiectiv general 57. Crearea unui sistem de monitorizare și evaluare a performanței administrației publice locale, implementarea unui sistem de evaluare periodică a activităților administrației, care să includă evaluarea satisfacției cetățenilor și a eficienței programelor implementate						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
57.1 Instituirea unui sistem de indicatori de performanță administrativă	– Definirea indicatorilor de eficiență, eficacitate, transparență – Elaborarea unui cadru metodologic de monitorizare	– Nr. de indicatori adoptați – Raport anual de performanță realizat	Primăria, Compartiment Resurse Umane, servicii IT	2025–2027	Cadru funcțional de evaluare continuă a performanței	POCA, buget local
57.2 Evaluarea periodică a satisfacției cetățenilor	– Chestionare și sondaje de opinie – Analiza feedbackului primit de la cetățeni	– Nr. de sondaje aplicate anual – Grad de satisfacție exprimat	Compartiment Relații cu Publicul	Anual	Servicii adaptate nevoilor reale ale cetățenilor	POCA, buget local
57.3 Monitorizarea implementării proiectelor și programelor publice	– Stabilirea unor indicatori de progres pentru fiecare proiect – Rapoarte trimestriale de implementare	– Nr. de proiecte monitorizate – Timpul mediu de finalizare a proiectelor	Primăria	2025–2027	Transparență și control mai bun asupra execuției proiectelor	PNRR, POIM, buget local

57.4 Publicarea rezultatelor evaluărilor în mod transparent	– Crearea unei secțiuni dedicate pe site-ul Primăriei – Organizarea de prezentări anuale publice	– Nr. de rapoarte publicate – Nr. de participanți la dezbaterile publice	Servicii IT, Relații Publice	Anual	Întărirea încrederii publice în administrația locală	POCA, buget local
Obiectiv general 58. Creșterea colaborării între administrația publică locală și administrațiile județene/ regionale, dezvoltarea unor parteneriate și colaborări între comuna Drăgușeni și alte unități administrative din județul Suceava, pentru a implementa proiecte comune și a atrage fonduri externe pentru dezvoltarea locală						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
58.1 Stabilirea unui cadru formal de cooperare interinstituțională	– Încheierea de protocoale și acorduri de parteneriat – Participarea în consorții intercomunale	– Nr. de parteneriate semnate – Nr. de întâlniri interinstituționale	Primăria Drăgușeni, CJ Suceava, ADI-uri	2025–2030	Colaborări consolidate pentru proiecte comune	POCA, buget local
58.2 Identificarea și promovarea de proiecte comune	– Elaborarea de proiecte în parteneriat cu alte UAT-uri	– Nr. de proiecte comune depuse – Valoarea totală a fondurilor atrase	Primăria, parteneri UAT	2025–2030	Acces crescut la finanțări nerambursabile	PNRR, POR, Cadrul Financiar Multianual

	– Organizarea de sesiuni de lucru tematice					
58.3 Transferul de bune practici și expertiză între UAT-uri	– Participarea la rețele regionale de învățare – Organizarea de vizite de studiu și workshopuri	– Nr. de acțiuni de schimb de experiență – Gradul de aplicare a soluțiilor preluate	Primăria, CJ Suceava, parteneri instituționali	Permanent	Profesionalizare crescută și eficiență administrativă	POCA, parteneriate instituționale
58.4 Promovarea unei viziuni comune pentru dezvoltare regională integrată	– Implicarea în strategii județene și regionale – Corelarea planurilor de dezvoltare	– Gradul de aliniere a strategiilor – Nr. de inițiative regionale susținute	Primar, Consiliul Local, CJ Suceava	2025–2030	Sinergie în dezvoltarea durabilă și coerentă	POAT, POCA, fonduri structurale
Obiectiv general 59. Promovarea unui cadru de guvernanță participativă și de responsabilizare a administrației publice locale, crearea unui sistem de audit și evaluări publice ale activităților administrației, care să asigure un management responsabil și să răspundă nevoilor comunității						
Obiective specifice	**Acțiuni/ măsuri**	**Indicatori de monitorizare**	**Responsabili**	**Termen estimativ**	**Rezultate așteptate**	**Surse de finanțare**
59.1. Întărirea responsabilității funcționarilor publici prin evaluare periodică	– Introducerea de indicatori de performanță individuală	– Nr. de funcționari evaluați	Primar, Compartiment Resurse Umane	Permanent	Eficiență crescută în actul administrativ	Buget local, POCA

	– Evaluări anuale interne și externe	– Gradul de îndeplinire a indicatorilor				
59.2 Asigurarea comunicării transparente și continue între administrație și cetățeni	– Buletine informative lunare – Întâlniri deschise ale administrației cu cetățenii	– Nr. de informări distribuite – Nr. de cetățeni participanți	Primăria, Compartiment Relații publice	Lunar	Administrație deschisă și accesibilă publicului	Buget local, parteneriate